

พระไตรปิฎก เล่มที่ ๔๓

ตอนที่ ๑

พระอภิธรรมปิฎก เล่มที่ ๑๐ ปุฏฐานปกรณ์

ภาค ๔

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น สารัมมณทุกะ ปฏิจจวาร

[๑] สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชันธ ๓ อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ชันธ ๒ ฯลฯ

ใน

ปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยชันธทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม
เกิดขึ้น ใน

ปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยอารัมมณธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม
เกิดขึ้น

ชันธ ๒ ฯลฯ ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

อนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กถัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป
อาศัยมหาภูตรูป

ทั้งหลาย เกิดขึ้น

สารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสันธิขณะ ชันธทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ

สาร์म्मณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ในปฏิสันธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์म्मณธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ กุณัตตารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สาร์म्मณธรรม อาศัยสาร์म्मณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ในปฏิสันธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นสาร์म्मณธรรมและหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ

อนารัมมณธรรม อาศัยสาร์म्मณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิตตสมุณฺฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์म्मณธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

สาร์म्मณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยสาร์म्मณธรรม
และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ในปฏิสันธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสาร์म्मณธรรม
และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ กุณัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์म्मณธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๒] สาร์म्मณธรรม อาศัยสาร์म्मณธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์म्मณปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสาร์म्मณธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสันธิ
ฯลฯ.

สาร์म्मณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์म्मณปัจฉัย
คือ ในปฏิสันธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์म्मณธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ.

สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์ัมมณปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม
และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๓] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๑- ๙
ในอาร์ัมมณปัจฉัย	มี " ๓
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี " ๕

@๑. ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑, ๒ คำว่ามีวาระเป็นมีปัจฉัย

ในอนันตรปัจฉัย	มีวาระ ๓
ในสมนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในสหชาติปัจฉัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๓
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๑
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๑
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๙
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๙
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๙
ในอินทริยปัจฉัย	มี " ๙
ในฌานปัจฉัย	มี " ๙
ในมัคคปัจฉัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๓
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี " ๙
ในอตถิปัจฉัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจฉัย	มี " ๓
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๓
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๙

[๔] สारัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒
ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ อาศัย

ชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ.

อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ

เหตุกปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม
ซึ่งเป็น

เหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ เหตุกปฏิสนธิ.

อนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ส่วนพวกอสังขญสัตว์ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุ-

*ปัจจัย

คือ ในเหตุกะปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ

กถัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสาร์มมณธรรม
และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

อนารัมมณธรรม อาศัยสาร์มมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุ-
*ปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์มมณธรรม
ซึ่งเป็นอเหตุกะ และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย อเหตุกปฏิสนธิขณะ.

สาร์มมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยสาร์มมณธรรม
และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสาร์มมณธรรม
และ

หทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ กถัตตารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์มมณธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

[๕] อนารัมมณธรรม อาศัยสาร์มมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์มมณธรรม
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ตลอดจนถึงอสังญสัตว์.

อนารัมมณธรรม อาศัยสาร์มมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

อาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์มมณธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ปฏิสนธิ ฯลฯ.

[๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มีวาระ	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๓

[๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย		
กับเหตุปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปตปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๙.

ฯลฯ

[๘] ในอาร์มมณปัจจัย		
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มี "	๓
ในสหชาตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๙ ฯลฯ.
ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๙

สหชาตวาท เหมือนกับปฏิจจวาร

ปัจฉยวาร

[๙] สारัมมณธรรม อาศัยसारัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย มี ๓
นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

อนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย
คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กณฺฐัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป
อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

सारัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย
คือ ชันธทั้งหลายที่เป็นसारัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
ในปฏิสนธิขณะ ชันธทั้งหลายที่เป็นसारัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.
सारัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชันธทั้งหลายที่เป็นसारัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย
มหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

सारัมมณธรรม อาศัยसारัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชันธ ๓ อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นसारัมมณธรรม และหทัยวัตถุ ชันธ ๒
ฯลฯ ปฏิสนธิ.

อนารัมมณธรรม อาศัยसारัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธทั้งหลายที่เป็นसारัมมณธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ปฏิสนธิ.

सारัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยसारัมมณธรรม
และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสาร์म्मณธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์म्मณธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

[๑๐] สาร์म्मณธรรม อาศัยสาร์म्मณธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์म्मณปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสาร์म्मณธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.
สาร์म्मณธรรม อาศัยอนาร์म्मณธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์म्मณปัจฉัย
คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ
ชั้นทั้งหลาย

ที่เป็นสาร์म्मณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

สาร์म्मณธรรม อาศัยสาร์म्मณธรรม และอนาร์म्मณธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์म्मณปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นสาร์म्मณธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ฯลฯ.

[๑๑] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในอาร์म्मณปัจฉัย	มี "	๓
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจฉัย	มี "	๓
ในสมันตรปัจฉัย	มี "	๓
ในสหชาติปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๖
ในนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๓
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๓
ในกัมมปัจฉัย	มี "	๙

ในวิปากปัจฉัย	มี "	๙
ในอาหารปัจฉัย	มี "	๙
ในอินทริยปัจฉัย	มี "	๙
ในฌานปัจฉัย	มี "	๙
ในมัคคปัจฉัย	มี "	๙
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๓
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี "	๙
ในอรรถิปัจฉัย	มี "	๙
ในนัตถิปัจฉัย	มี "	๓
ในวิคตปัจฉัย	มี "	๓
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๙.

[๑๒] สारัมมณธรรม อาศัยसारัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย มี ๓ นัย
เหมือนกับปฏิจจวาร.

อนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ส่วนพวกอัสัญญสัตว์ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

सारัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ
ชั้นทั้งหลายที่เป็น

सारัมมณธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ
ในปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยหทัยวัตถุ.

सारัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุ-
*ปัจฉัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย
มหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

सारัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ที่สหระตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นสาร์มมณธรรม และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสันธิ ฯลฯ.

อนารัมมณธรรม อาศัยสาร์มมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุ-

*ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์มมณธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ปฏิสันธิ.

สาร์มมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยสาร์มมณธรรม
และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสาร์มมณธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์มมณธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสันธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นสาร์มมณธรรมและหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

กฐัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์มมณธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย ฯลฯ.

[๑๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจจัยชาติปัจจัย มี " ๙
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๔
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๓
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ฯลฯ

[๑๕] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในสมันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในสหชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

ฯลฯ

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

นิสสยวาร เหมือนกับปัจจัยวาร.

สังสัณฐวาร

[๑๖] สารัมมณธรรม คลุกเคล้ากับสารัมมณธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม ฯลฯ ชั้น ๒
คลุกเคล้ากับชั้น

๒ ฯลฯ

[๑๗] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๑
ในอาร์มณปัจจัย	มี "	๑
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๑
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๑

[๑๘] สารัมมณธรรม คลุกเคล้ากับสารัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย.

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกชั้น ๒ ฯลฯ โมหะ

คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจจนา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
ฯลฯ.

[๑๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มีวาระ	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มีวาระ	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มีวาระ	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มีวาระ	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มีวาระ	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มีวาระ	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มีวาระ	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มีวาระ	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มีวาระ	๑

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกิติ พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๒๐] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือสารัมมณเหตุทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย ปฏิสันธิ.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่นารัมมณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ สारัมมณเหตุทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย
ปฐิสนธิ.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ สारัมมณเหตุทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย ปฐิสนธิ.

[๒๑] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

บุคคลพิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพ็ดลิตเพลินยิ่ง
เพราะปรารภกุศลธรรม
นั้น ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น กุศลธรรมที่ตนอบรมแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ฌาน
ฯลฯ พระอริยะทั้งหลาย

พิจารณาโคตรภู โวทาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล
พิจารณากิเลสทั้งหลายที่
ละแล้ว พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว

บุคคลรู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยกำเรบแล้วในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาชั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม
โดยเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

บุคคลรู้จิตของบุคคลที่พร้อมเพรียงด้วยสารัมมณจิต
ด้วยเจโตปริยญาณ

อากาสาัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญานัญญายตนะ

อาภิกขัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ

สารัมมณชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ

แก่เจโตปริยญาณ

แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ

แก่ยถากัมมุปคญาณ

แก่นาคตั้งสญาณ

แก่อำวชชนะ

โดยอาร์มมณปัจฉัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สารัมมณธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย

คือพระอริยะทั้งหลายพิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจฉัยแก่โคตรภู

แก่โฆทาน

แก่มรรค

แก่ผล

แก่อำวชชนะ

โดยอาร์มมณปัจฉัย

บุคคลพิจารณาจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โหมณัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียง ด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ

โณภูมัพพายตนะเป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ

อนารัมมณชั้นทั้งหลาย เป็นปัจฉัยแก่อิทธิวิธีญาณ

แก่เจโตปริยญาณ

แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ

แก่ยถากัมมุปคญาณ

แก่นาคตั้งสญาณ

แก่อำวชชนะ

โดยอาร์มมณปัจฉัย.

[๒๒] สารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สารัมมณธรรม โดยอธิปัตติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มมณอธิปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

พิจารณากุศลธรรม

นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพเลิดเพลินยิ่ง

เพราะทำกุศลธรรมนั้นให้เป็น

อารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะย่อมเกิดขึ้น ทิณณีย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ

กุศลธรรมที่อบรมแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากมานแล้ว
ทำมานให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่น ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายที่ออกจากมรรคแล้ว
ทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ
ทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

บุคคลทำสาร์म्मณชั้นทั้งหลาย
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิด
เพลีน เพราะทำสาร์म्मณชั้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ราคะเกิดขึ้น ทิณฐิเกิดขึ้น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ สาร์म्मณอริปติธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยอริปติปัจจัย.

สาร์म्मณธรรม เป็นปัจจัยแก่นารัมมณธรรม โดยอริปติปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ ได้แก่ สาร์म्मณอริปติธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน
รูปทั้งหลาย โดยอริปติปัจจัย.

สาร์म्मณธรรม เป็นปัจจัยแก่สาร์म्मณธรรม และอนารัมมณธรรม
มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ ได้แก่ สาร์म्मณอริปติธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริปติปัจจัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สาร์म्मณธรรม โดยอริปติปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริบัติ ได้แก่
พระอริยะทั้งหลายกระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล
โดยอริปติปัจจัย

บุคคลทำจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว
ย่อมยินดี ย่อมเพลิด

เพ็ญยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ราคะเกิดขึ้น ทิณฺณิเกิดขึ้น ฯลฯ

[๒๓] สारัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สาร์มมณธรรม โดยอนันตรปัจฉัย
คือ สาร์มมณธรรมที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ เป็นปัจฉัยแก่ผลสมบัติ
โดยอนันตรปัจฉัย.

เป็นปัจฉัย โดยสมนันตรปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย มี ๗
นัยเหมือนกับ

สหชาติปัจฉัย ในปฏิจจวาร

เป็นปัจฉัย โดยอัญญมัญญปัจฉัย
เหมือนกับอัญญมัญญปัจฉัยในปฏิจจวารมี ๖ นัย

เป็นปัจฉัยโดยนิสสยปัจฉัย มี ๗ นัย เหมือนกับนิสสยปัจฉัยในปฏิจจวาร.

[๒๔] สारัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สาร์มมณธรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย
มี ๓ อย่างคือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ

ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วยอมให้ทาน ก่อมานะ

ถือทิณฺณิ

บุคคลเข้าไปอาศัย ศีล ปัญญา ความปรารถนา สุขอันเป็นไปทางกาย
ทุกขอันเป็นไป

ทางกาย แล้วยอมให้ทาน ฯลฯ

บุคคลยังสมบัติให้เกิด ฆาสัตว์มีชีวิต ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ปัญญา ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา สุขอันเป็นไปทางกาย
ทุกขอันเป็นไปทางกาย

เป็นปัจฉัยแก่ศรัทธา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขอันเป็นไปทางกาย
แก่ทุกขอันเป็นไป

ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สาร์มมณธรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย มี ๓
อย่างคือ

อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัย ฤดู โภชนะ
เสนาสนะแล้วให้

ทาน ยังสมบัติให้เกิด ฆ่าสัตว์มีชีวิต ทำลายสงฆ์

ฤดู โภชนะ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา
แก่สุขอันเป็น

ไปทางกาย แก่ทุกขอันเป็นไปทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมบัติ
โดยอุปนิสัยปัจจัย.

[๒๕] อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่บุคคลพิจารณาจักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุโดยความเป็นของไม่เที่ยง
ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพะายตนะ
เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
กายายตนะ เป็น

ปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่สารัมมณชั้นทั้งหลาย
โดยปุเรชาตปัจจัย

[๒๖] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยปัจฉาชาต
ปัจจัย มี ๑ นัย.

[๒๗] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอาเสวนปัจจัย
มี ๑ นัย.

[๒๘] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ สารัมมณเจตนา
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยกัมม-
*ปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ สารัมมณเจตนา
เป็นปัจจัยแก่วิบากชั้นทั้งหลาย โดยกัมม-
*ปัจจัย.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือสหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ สारัมมณเจตนา
เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดย
กัมมปัจฉัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่สารัมมณเจตนา
เป็นปัจฉัยแก่กถัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมม-
*ปัจฉัย.

सारัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่सारัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม
โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ สारัมมณเจตนา เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐาน-
*รูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ สारัมมณเจตนา เป็นปัจฉัยแก่วิปากชั้น
และกถัตตารูป
ทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

[๒๙] สारัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่सारัมมณธรรม โดยวิปากปัจฉัย มี
๓ นัย.

[๓๐] สारัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่सारัมมณธรรม โดยอาหารปัจฉัย มี
๓ นัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนารัมมณธรรม โดยอาหารปัจฉัย
คือ กพพิงการารหาร เป็นปัจฉัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจฉัย.

[๓๑] สारัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่सारัมมณธรรม โดยอินทริยปัจฉัย มี
๓ นัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนารัมมณธรรม โดยอินทริยปัจฉัย

คือ รูปชีวิตินทริย เป็นปัจฉัยแก่กถัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจฉัย

อนารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่सारัมมณธรรม โดยอินทริยปัจฉัย

คือ จักขุนทริย เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทริย

เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ

โดยอินทริยปัจฉัย.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สารัมมณธรรม
โดยอินทริยปัจฉัย

คือ จักขุนทริย์ และจักขุวิญญาณ
เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ
โดยอินทริยปัจฉัย กายินทริย์ และกายวิญญาณ
เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วย
กายวิญญาณ โดยอินทริยปัจฉัย.

[๓๒] สารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สารัมมณธรรม โดยฌานปัจฉัย มี ๓
นัย

เป็นปัจฉัย โดยมัคคปัจฉัย มี ๓ นัย
เป็นปัจฉัย โดยสัมปยุตตปัจฉัย มี ๑ นัย.

[๓๓] สารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนารัมมณธรรม
โดยวิปยุตตปัจฉัย.

มี ๒ อย่างคือ สหชาต ปัจฉาชาต
อนารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สารัมมณธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย
มี ๒ อย่างคือ สหชาต ปุเรชาต.
ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่สารัมมณธรรมขันธทั้งหลาย
โดยวิปยุตตปัจฉัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ
กายายตนะ เป็นปัจฉัย
แก่กายวิญญาณ โดยวิปยุตตปัจฉัย.

[๓๔] สารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สารัมมณธรรม โดยอรรถิปัจฉัย
คือ ขันธ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่ขันธ ๓
โดยอรรถิปัจฉัยขันธ ๒ ฯลฯ
ปฏิสันธิ.

สารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนารัมมณธรรม โดยอรรถิปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ
สารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม
โดยอรรถิปัจฉัย

เหมือนกับปฏิจจวาร

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยอัติปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอัสสนุสัตว์

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ

เป็นปัจจัยแก่สารัมมณชั้นทั้งหลาย

โดยอัติปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาจักขุ ฯลฯ หทัยัตถุ

โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

โหมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพะายตนะ

เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ

เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยัตถุ เป็น

ปัจจัยแก่สารัมมณชั้นทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม
โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ

และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่

ชั้น ๓ โดยอัติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ

ชั้น ๑ ที่สหระคตด้วยกายวิญญาณ และกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้น
๓ โดยอัติ-

*ปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ

ชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และหทัยัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
โดยอัติปัจจัย

ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจณาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ สารัมมณชั้นร์ และมหาภูตรูปทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏ-

*ฐานรูป โดยอรรถปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นปัจณาชาติ ได้แก่ สารัมมณชั้นร์ และกพพิงการาหาร
เป็นปัจจัยแก่กายนี้
โดยอรรถปัจจัย

ที่เป็นปัจณาชาติ ได้แก่ สารัมมณชั้นร์ และรูปชีวิตินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูป
ทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย.

[๓๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๔
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๗
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มีวาระ ๗
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๑
ในปัจณาชาติปัจจัย	มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทรีย์ปัจจัย	มี " ๖
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๓

ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๑
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี "	๒
ในอรรถปัจฉัย	มี "	๗
ในนัตถิปัจฉัย	มี "	๑
ในวิคตปัจฉัย	มี "	๑
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๗

[๓๖] สारम्मณธรรม เป็นปัจฉัยแก่सारम्मณธรรม โดยอารัมมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

สหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

सारम्मณธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนารัมมณธรรม โดยสหชาตปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปัจฉา-

*ชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

सारम्मณธรรม เป็นปัจฉัยแก่सारम्मณธรรม
และอนารัมมณธรรมโดยสหชาตปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนารัมมณธรรม โดยสหชาตปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

อาหารปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอินทริยปัจฉัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่सारम्मณธรรม โดยอารัมมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยสหชาต-

*ปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย.

सारम्मณธรรม และอนารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่सारम्मณธรรม
โดยสหชาตปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย.

सारम्मณธรรม และอนารัมมณธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนารัมมณธรรม
โดยสหชาตปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยอินทริยปัจฉัย.

[๓๗] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๗

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจฉัย มี " ๗ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี "	๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี "	๗ ๫ล๫
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตถปัจจัย	มี "	๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย	มี "	๔

[๓๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย		
กับ ๫ล๫	มี "	๫ล๫
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย		
กับ ๫ล๫	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย		
กับ ๫ล๫	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย		
กับ ๫ล๫	มี "	๓ ๫ล๫

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ๫ล๫	มีวาระ	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย		
กับ ๫ล๫	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย		
กับ ๫ล๫	มี "	๑

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย มี "

กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๓๙] ในอาร์มมณปัจฉัย

กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มี " ๒

ในอธิปัตติปัจฉัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในอนันตรปัจฉัย กับ ฯลฯ มี " ๑

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจฉัย

กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๗.

สารัมมณทุกะ จบ.

จิตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๐] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิตเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย
คือ สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต.

ในปฏิสันธิขณะ สัมปยุตตขันธ และกฐัตตารูป อาศัยจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ขันธ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ ๑

และจิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยขันธ ๒

ในปฏิสันธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธทั้งหลาย

ขันธทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัยคือ

จิต อาศัยขันธ

ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสันธิขณะ จิต อาศัยขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสันธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้น

เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขั้น

๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ จิต และกฐัตตารูป อาศัยขั้น ๑

ที่ ไม่ใช่จิต ขั้น ๑ จิต

และกฐัตตารูป อาศัยขั้น ๒

ในปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้น

เพราะเหตุ

ปัจจัย

ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ขั้น

๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ และกฐัตตารูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต

และจิต

ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่ ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ

[๔๑] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น

เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยจิต ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น

เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิต อาศัยขั้นทั้งหลายที่ ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขั้นทั้งหลายที่ ไม่ใช่ จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้นเพราะอาร์มมณ
ปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ชั้น ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และจิตอาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ชั้น ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.
ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น
เพราะ

อาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิตและจิต ชั้น ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ.

[๔๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๕
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสมันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในกัมมปัจจัย	มี "	๕
ในวิปากปัจจัย	มี "	๕
ในอาหารปัจจัย	มี "	๕
ในอินทริยปัจจัย	มีวาระ	๕
ในฌานปัจจัย	มี "	๕
ในมัคคปัจจัย	มี "	๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในวิปยุตตปัจจัย	มี "	๕

ในอรรถปัจจัย	มี "	๕
ในนัตปัจจัย	มี "	๕
ในวิคตปัจจัย	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕

[๔๓] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิตเกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอเหตุกจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วย
อุทัจจะ อาศัยจิตที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่จิต

ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ขันธ ๒ ฯลฯ

อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญสัตว์ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหระตด้วย

อุทัจจะ อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทัจจะ.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ จิตและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่จิต

ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ขันธ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย
อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่เป็นจิต เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต
ซึ่งเป็นเหตุกะ และ
จิต ขั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ และกัตตารูป อาศัยขั้น ๑
ที่ ไม่ใช่จิต และจิต
ขั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ขั้นที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ
โมหะที่สหคตด้วย
วิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยจิตที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และ
สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย.

[๔๔] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ปฏิสนธิ
ตลอดถึงอสังขยสัตว์.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ
ปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย
จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กัตตารูป อาศัยจิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย
กัตตารูป

อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๔๕] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอภิปปัจฉัย มี ๕ นัย.

ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจฉัย ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจฉัย มี ๓ นัย.

[๔๖] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุระชาตปัจฉัย
คือ ในอรุณภูมิ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจิต จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้น และกมัตตารูป อาศัยจิต.
ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุระชาตปัจฉัย

คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ชั้น ๒ ฯลฯ
จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขญสัตว์.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุระชาตปัจฉัย

คือ ในอรุณภูมิ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต หทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุระชาต

ปัจฉัย

คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุระชาต-

*ปัจฉัย

คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

จิตต-

*สมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต และจิต จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยจิต และมหาภูตรูป

ทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ
ในปฏิสนธิขณะ

กฐัตตารูป อาศัยจิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย กฐัตตารูป อาศัยจิต
และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาติปัจฉัย ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจฉัย.

[๔๗] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกัมมปัจฉัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจฉัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต พาหिरูป ฯลฯ

อาหารสมุณฐาน

รูป ฯลฯ. อุตฺสมุณฐานรูป ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกัมมปัจฉัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต และจิต.

ฯลฯ

[๔๘] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มีวาระ	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาหารปัจฉัย	มี "	๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจฉัย	มี "	๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฌานปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย	มี "	๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๔๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕.

ฯลฯ

[๕๐] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๕

ในมคคปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

สหชาตวาระ เหมือนกับ ปฏิจจวาระ.

[๕๑] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือสัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ ๒

ฯลฯ ปฏิสนธิ

ตลอดถึงมหาภูตรูป ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น

เพราะเหตุ

ปัจจัย

คือ ขั้น ๒ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขั้น ๒
๑๗๗ จิต

และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ จิต และกฐัตตารูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต
ขั้น ๒ ๑๗๗

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต
ขั้น ๒ ๑๗๗

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิตและหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ และกฐัตตารูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต
และจิต ขั้น

๒ ๑๗๗

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิตและหทัยวัตถุ.

[๕๒] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น

เพราะอาร์มมณปัจจัย มี ๑ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขั้น ๒ ๑๗๗

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยหทัยวัตถุ
ขั้นทั้งหลายที่สหาคต

ด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ

ขั้นทั้งหลายที่สหาคตด้วยกายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิต อาศัยขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ
กายวิญญาณ

อาศัยกายายตนนะ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น
เพราะ

อาร์มมณปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ชั้น ๒ ฯลฯ

จิตและสัมปยุตต-

*ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ
จักขุวิญญาณ

และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจักขายตนนะ กายวิญญาณ

และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัย

กายายตนนะ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ชั้นทั้งหลายที่

ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ
ชั้นทั้งหลาย

ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนนะ และจักขุวิญญาณ
กายายตนนะ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๕๓] ในเหตุปัจฉัย มีวาระ ๕

 ในอาร์มมณปัจฉัย มี " ๕

 ในอธิปัตติปัจฉัย มี " ๕

 ในปัจฉัยทั้งปวง มี " ๕

 ในอวิคตปัจฉัย มี " ๕.

[๕๔] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอเหตุกจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ อาสัย
จิตที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ.
ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาสัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาสัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต
ซึ่งเป็นอเหตุกะ
ขั้น ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญสัตว์
ขั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ
อาสัยจักขายตนะ ขั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยกายวิญญาณ
อาสัยกายายตนะ ขั้นทั้งหลายที่
ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาสัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ
อาสัยขั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ
และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต อาสัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ จิต อาสัยขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ จิต อาสัยหทัยวัตถุ
อเหตุก-

*ปฏิสนธิ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาสัยหทัยวัตถุ จักขุวิญญาณ
อาสัยจักขายตนะ อาสัย
กายายตนะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาสัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุ
ปัจฉัย

คือ ขั้น ๒ จิตและจิตตสมุฏฐานรูป อาสัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต
ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ขั้น ๒ ฯลฯ จิตและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาสัยหทัยวัตถุ
อเหตุกปฏิสนธิ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาสัยหทัยวัตถุ
อาสัย

จักขายตนะ ฯลฯ อาศัยกายายตนะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต
ซึ่งเป็นเหตุก และจิต

ขั้น ๒ ฯลฯ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ
ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ขั้น

ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ

ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัย

จักขายตนะ และจักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ

โมหะที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ

อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และจิต.

ฯลฯ

[๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มีวาระ ๓

[๕๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕.

[๕๗] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๕

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

นิสสยวาร เหมือนกับปฏิจจวาร.

สังสังฆวาร

[๕๘] ธรรมที่ไม่ใช่จิต คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิต คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ ๑ คลุกเคล้ากับขันธ ๒ ปฏิสันธิ.

ธรรมที่เป็นจิต คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตคลุกเคล้ากับขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ปฏิสันธิ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิต
เกิดขึ้น เพราะเหตุ-

*ปัจจัย

คือ ขันธ ๒ และจิต คลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ ๒ ฯลฯ
ปฏิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต
เกิดขึ้น เพราะเหตุ-

*ปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิสันธิ.

ฯลฯ

[๕๙] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๕
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

ฯลฯ

[๖๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี "	๕.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกัฏฐี
พึงกระทำอย่างนี้ทั้งหมด.

ปัญหาวาร

[๖๑] ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยเหตุปัจจัย
คือ เหตุธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น

และจิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่จิต โดยเหตุปัจจัย ปฏิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นร และจิต
และจิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๖๒] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ จิต ปรารภจิต เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล.

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ปรารภจิต เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล.

จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย ปรารภจิต เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน รักษาศีล กระทำอุโบสถกรรม

แล้วพิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น ย่อม

ยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น ราคะเกิดขึ้น ฯลฯ
โหมนัสเกิดขึ้น

กุศลธรรมที่ตนอบรมดีแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากมานแล้ว
พิจารณาซึ่งมาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลาย ออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค พิจารณาผล
พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ
โดย

อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสทีละแล้ว ที่ไม่ใช่จิต
พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลส

ทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
และชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต โดยความ

เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โหมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพยจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตราตุ
รูจิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียง
ด้วยธรรมที่ไม่ใช่จิต ด้วยเจโตปริยญาณ
อากาสนัญญายตนะ ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ ฯลฯ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ
โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ
ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ
แก่บุพเพ-

*นิวาसानุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอาร์มมณปัจจัย
มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีตอนต้น ที่ว่าบุคคลให้ทาน
ฯลฯ ไม่มีแตกต่างกัน.

ข้อที่ต่างกันมีแต่ว่า รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่
กายวิญญาณ. ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ ฯลฯ
แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณ-
*ปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต
โดยอาร์มมณปัจจัย

มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีตอนต้น ที่ว่าบุคคลให้ทาน
ฯลฯ ไม่มีแตกต่างกัน.

ข้อที่ต่างกันมีแต่ว่า รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โผฏฐัพ-

*พายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย
ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็น

ปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ ฯลฯ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ จิต ปรารภจิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย มี ๓ นัย.

[๖๓] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอธิปัตติปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาทิปติ ได้แก่ จิต
ทำจิตให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว
เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอธิปัตติปัจจัยมี ๒
อย่าง คือ อารัมมณา-
*ธิปัตติ สหชาตาทิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาทิปติ ได้แก่ ชันธทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต
ทำจิตให้เป็นอารมณ์อย่างหนัก
แน่นแล้ว เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาทิปติ ได้แก่ จิตตาทิปติธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ
และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต
โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาทิปติ ได้แก่ จิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย
ทำจิตให้

เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาทิปติ สหชาตาทิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาทิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
บุคคลกระทำกุศล-

*ธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

ย่อมยินดีย่อมเพิลิตเพลินยัง เพราะกระทำ

กุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิณฺฐิเกิดขึ้น
 ฯลฯ

กุศลธรรมที่ตนอบรมดีแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค ผล ฯลฯ

นิพพาน ฯลฯ กระทำให้

เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล
โดยอธิปัตติปัจจัย

บุคคลกระทำจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนัก

แน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนัก
แน่น รากะเกิดขึ้น ทิณฐิเกิดขึ้น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาริปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่จิต
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอธิปัตติปัจจัย
คำอธิบายทั้งสองอย่างนี้ เหมือนกับคำอธิบายตามบาลีตอนต้น
ไม่มีแตกต่างกัน ฟัง

กระทำอาร์มมณาริปัตติ สหชาตาริปัตติ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต
โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณาริปัตติ แม้ทั้ง ๓ นัย

ธรรมที่ฟังทำให้เป็นอารมณ์อย่างหนัก

แน่น ก็เป็นอาร์มมณาริปัตติอย่างเดียว.

[๖๔] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอนันตรปัจจัย
คือ จิตที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.
ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอนันตรปัจจัย
คือ จิตที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตร-

*ปัจจัย จิตเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต
โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิตที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ
และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดย
อนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอนันตรปัจจัย
คือ ชนฺธทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ
โดย

อนันตรปัจจัย

ข้อความที่จะยกมาอธิบายบททั้งสองนี้โดยบริบูรณ์
เหมือนกับข้อความตามบาลีที่มีอยู่
ข้างต้น.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต
โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิตที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตชนฺธทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

จิตที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตชนฺธทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่ชนฺธทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตที่
เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย จิต
และสัมปยุตตชนฺธทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดย
อนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

จิตที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตชนฺธทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ และ
สัมปยุตตชนฺธทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

เป็นปัจจัย โดยสมันตรปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย
เหมือนกับ

ปฏิจจวาร

เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปัจจัยวาร

[๖๕] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ จิตเป็นปัจฉัยแก่จิต
โดยอุปนิสสยะปัจฉัย มี ๓ นัย.
ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอุปนิสสยะปัจฉัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาให้ทาน ฯลฯ
ก่อนมานะ ยึดถือ

ทิณฐิ
เข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ และเสนาสนะ ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสังข
ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจฉัยแก่ศรัทธา ฯลฯ เป็นปัจฉัยแก่มรรค
แก่ผลสมบัติ

โดยอุปนิสสยะปัจฉัย.
ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอุปนิสสยะปัจฉัย
ข้อความที่จะยกมาอธิบายบททั้งสองนี้ให้สมบูรณ์
เหมือนกับข้อความตามบาลี ที่มีอยู่
ข้างต้น ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นจิต
โดยอุปนิสสยะปัจฉัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
เป็นปัจฉัยแก่จิต

โดยอุปนิสสยะปัจฉัย มี ๓ นัย.
[๖๖] ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยปุเรชาตปัจฉัย
มีอย่าง ๒ คือ อารัมมณะปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุ โดยความเป็น
ของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น
บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
รูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาน
โณภูมัพพายตนะ

เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่สหระคตด้วยกายวิญญาน
โดยปุเรชาตปัจจัย.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ
เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยจักขุ
วิญญาน กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต
โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัย แก่ธรรมที่เป็นจิต โดยปุเรชาตปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุ โดยความเป็น
ของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาน โผฏฐัพพายตนะ
เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาน
กายายตนะ

เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต
โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุโดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาน และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย
โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาน
และสัมปยุตตขั้น

ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย กายายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน
และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย

หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่อจิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๖๗] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต
โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยปัจฉาชาตปัจจัย
ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต
โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ

[๖๘] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอาเสวนปัจจัย มี
๙ นัย.

[๖๙] ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่เจตนาที่ไม่ใช่จิต
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตต-
*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต
เป็นปัจจัยแก่วิบากชั้นทั้งหลาย และ
กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่อจิต
โดยกัมมปัจจัย.
ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่วิบากจิต
โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต
โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย จิต
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนानาชนิด ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต
เป็นปัจจัยแก่วิบากชั้นทั้งหลาย และจิต
และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๗๐] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยวิปากปัจจัย มี
๕ นัย เป็น

ปัจจัยโดยอาหารปัจจัย มี ๕ นัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย มี ๕ นัย.

[๗๑] ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยฌานปัจจัย มี
๓ นัย เป็น

ปัจจัยโดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย.

[๗๒] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต
เป็นปัจจัยแกจิตตสมุฏฐานรูป โดยวิปยุตต-
*ปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ
โดยวิปยุตตปัจจัย

หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย
ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ

กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยกายวิญญาณ
หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น

ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต
เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน
โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยวิปยุตตปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก้จิต โดยวิปพยุตตปัจฉัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก้จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจฉัย

แก้กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก้จิต โดยวิปพยุตตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจฉัยแก้ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยวิปพยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก้จิต และสัมปยุตตขันธ

ทั้งหลาย โดยวิปพยุตตปัจฉัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก้จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ

ทั้งหลาย โดยวิปพยุตตปัจฉัย กายายตนะ เป็นปัจฉัยแก้กายวิญญาณ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็น

ปัจฉัยแก้จิต และวิปพยุตตขันธทั้งหลาย โดยวิปพยุตตปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจฉัยแก้ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยวิปพยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ.

ฯลฯ

[๗๓] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจฉัยแก้ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอรรถปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจฉัยแก้ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอรรถปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจฉัยแก้ธรรมที่เป็นจิต โดยอรรถปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติได้แก่ ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจฉัยแก้จิต ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ

ขันธที่ไม่ใช่จิต ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก้จิต โดยอรรถปัจฉัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง
ฯลฯ

เหมือนกับปุเรชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต
โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ และจิต
และจิตต-

*สมุฏฐานรูป โดยอรรถปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ไม่ใช่จิต ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาต
ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต
โดยอรรถปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่จิตและจิต เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒
และจิตต-

*สมุฏฐานรูป โดยอรรถปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิตและหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต โดย
อรรถปัจจัย แม้ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิตและมหาภูตรูปทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน
โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
และกพฬิงการาหาร เป็นปัจจัย
แก่กายนี้ โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัย
แก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย.

[๗๔] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในกัมมปัจจัย	มี "	๓
ในวิปากปัจจัย	มี "	๕
ในอาหารปัจจัย	มี "	๕
ในอินทรีย์ปัจจัย	มี "	๕
ในอณปัจจัย	มี "	๓
ในมคคปัจจัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในวิปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในอรรถปัจจัย	มี "	๕

ในนัตถิปัจฉัย	มี "	๙
ในวิคตปัจฉัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๕.

[๗๕] ธรรมที่เป็นลิต เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นลิต โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัย

โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นลิต เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ลิต โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัย โดย

สหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นลิต เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นลิต และธรรมที่ไม่ใช่ลิต
โดยอาร์มมณปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ลิต เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ลิต โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

สหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

ปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยอินทริยปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ลิต เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นลิต โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

สหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยกัมม-

*ปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ลิต เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นลิต และธรรมที่ไม่ใช่ลิต
โดยอาร์มมณปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย เป็น

ปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต
โดยอาร์มมณปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต
โดยอาร์มมณปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต
และธรรมที่ไม่ใช่จิต

โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย.

[๗๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๗๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓ ๔๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตร-		
ปัจจัยกับ ๔๗	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญ-		
ปัจจัยกับ ๔๗	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสส-		
ปัจจัยกับ ๔๗	มี "	๓
ในปัจจัยทั้งปวงกับ ๔๗	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคค-		
ปัจจัยกับ ๔๗	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตต-		
ปัจจัยกับ ๔๗	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตต-		
ปัจจัยกับ ๔๗	มีวาระ	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติ		

ปัจจัยกับ ฯลฯ

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัยกับ ฯลฯ

มี " ๓.

[๗๘] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๙

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๙

พึงกระทำอนุโลม ปฏิโลมมาตिका.

จิตตตูกะ จบ

เจตสิกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๗๙] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก

ในปฏิสนธิขณะ จิต

และกถัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น

เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ จิตและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก ชั้น

๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูปอาศัยจิต หทัยวัตถุอาศัยจิต

จิตอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูต-

*รูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กถัตตารูป ที่เป็นอุปาทายรูป

อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต ๗๗ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
อาศัย
หทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต
ในปฏิสนธิขณะ จิต ๗๗

ในปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ชั้น ๒ ๗๗

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ชั้น ๒
๗๗

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต
และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ๗๗.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต
จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต

ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก

และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก
และธรรมที่

ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต
ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ และกฐัตตารูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก
และจิต

ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ และจิต อาศัยขั้น ๑
ที่เป็นเจตสิกและหทัยวัตถุ ขั้น ๑

และจิต อาศัยขั้น ๒ และหทัยวัตถุ.

[๘๐] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก ขั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิต อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก
เกิดขึ้น เพราะ

อาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิต อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก ขั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เกิดขึ้น เพราะ

อาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.
ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เกิดขึ้น เพราะ

อาร์มมณปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ชั้น ๒
ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เกิดขึ้น เพราะ

อาร์มมณปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก
และธรรมที่ไม่ใช่

เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ซึ่งเป็นเจตสิก
และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๘๑] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น
เพราะอธิปัตติปัจฉัย.

ฯลฯ

[๘๒] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในอาร์มมณปัจฉัย	มี "	๙
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจฉัย	มี "	๙
ในสมันตรปัจฉัย	มี "	๙
ในสหชาติปัจฉัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๙

ในนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในปุเรชาตปัจฉัย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๕
ในกัมมปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี "	๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๙.

[๘๓] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา

ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้น

ทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก

ซึ่งเป็นเหตุกะ

อเหตุกปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก

เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก

ซึ่งเป็น

อเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิตซึ่งเป็นเหตุกะ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ กถัตตารูปอาศัยจิต หทัยวัตถุอาศัยจิต

จิตอาศัยหทัยวัตถุ

มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ส่วนอสัญญสสาร มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยจิตซึ่งเป็นอเหตุกะ
ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยจิต
ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธทั้งหลายที่เป็นเจตสิก อาศัยหทัยวัตถุ
โมหะที่สหระคต
ด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยจิตที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจจัย
คือสัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยจิตซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และกมฺมัตตารูป
อาศัยจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย
อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจจัย
คือ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นอเหตุกะ และจิต ขันธ ๒
ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต
ขันธ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นเจตสิก
และหทัยวัตถุ ขันธ ๒ ฯลฯ

โมหะที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคตด้วย
วิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ และจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นเหตุกะ
และจิต

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นเหตุกะ
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ กุฬัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
และจิต

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ กุฬัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
และมหาภูตรูป

ทั้งหลาย ในเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
และหทัยวัตถุ

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก
และธรรมที่ไม่ใช่

เจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก
ซึ่งเป็นเหตุกะ และจิต

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และกุฬัตตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นเจตสิก และจิต

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก
และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๘๔] ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขยสูตร.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และวิญญาณ
และจิต

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ในปฏิสนธิขณะ

พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ฯลฯ

[๘๕] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี "	๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาหารปัจฉัย	มี "	๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจฉัย	มี "	๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฌานปัจฉัย	มี "	๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจฉัย	มี "	๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย	มีวาระ	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี "	๓.

[๘๖] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัยกับเหตุปัจฉัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัยกับ ๗๗ มี " ๙.

๗๗

[๘๗] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอนันตรปัจจัย กับ ๗๗	มี "	๙ ๗๗
ในปุเรชาตปัจจัย กับ ๗๗	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจัย กับ ๗๗	มี "	๕
ในกัมมปัจจัย กับ ๗๗	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง กับ ๗๗	มี "	๙
ในมัคคปัจจัย กับ ๗๗	มี "	๓
ในอวิคตปัจจัย กับ ๗๗	มี "	๙

สหชาตวาระ เหมือนกับปฏิจจวาระ.

ปัจจัยวาระ

[๘๘] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาระ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ กุฎัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต จิต

อาศัยหทัยวัตถุ

มหาภูตรูป ๑ ๗๗

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลายอาศัยจิต ขันธอันเป็นเจตสิก

อาศัยหทัยวัตถุ ใน

ปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

จิตและสัมปยุตตขันธ

ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๒
อาศัย

ชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ
พึงทำ

ทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และ จิต
จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และมหาภูตรูปทั้งหลาย
จิตอาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก

และหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๓ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก
และธรรมที่ไม่ใช่

เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต
ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

[๘๙] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น

เพราะอาร์มมณปัจจัย

มี ๓ นัย เหมือนปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ
จิตอาศัย

หทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ
อาศัยกายายตนะ ฯลฯ

สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ
พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจักขายตนะ
อาศัย

กายายตนะ ฯลฯ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ
ในปฏิสนธิขณะ
มี ๑ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ
และจักขุวิญญาณ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ขันธ์
๒ ฯลฯ ที่สหระคต

ด้วยกายวิญญาณ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขันธ์
๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒

อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ มี
๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จักขุวิญญาน อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยจักขุวิญญาน และจักขายตนะ

ที่สหระตด้วยกายวิญญาน ฯลฯ จิตอาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ ปฏิสันธิ

มี ๑ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรม

ที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ และจักขุวิญญาน อาศัยชั้น ๑ ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาน และ จักขายตนะ อาศัยชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และ

หทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสันธิ มี ๑ นัย.

ฯลฯ

[๙๐] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในอาร์มมณปัจฉัย	มี "	๙
ในอธิปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี "	๙
ในปุเรชาตปัจฉัย	มี "	๙
ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๙.

[๙๑] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ เจตสิกที่เป็นเหตุกะ ฯลฯ มีวาระ ๙ แม้ปัญจวิญญาน ฟังกระทำเหมือน

อาร์มมณปัจฉัย โมหะ มีในห้วงข้อปัจฉัย ๓ เท่านั้น ห้วงข้อปัจฉัยทั้งปวง ผู้มีปัญญาฟังกระทำ

โดยปวัตติ และปฏิสันธิ.

[๙๒] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี "	๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใชอุปนิสสปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย	มีวาระ	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๓.

[๙๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มี " ๓
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

ฯลฯ

[๙๔] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ	มี "	๙
ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๙.

สังสังฆฐาวาร

[๙๕] ธรรมที่เป็นเจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น
 เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสันธิ.
ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ปฏิสันธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก

คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก ชั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิสันธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต ปฏิสันธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นเจตสิก

และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิสันธิ.

ฯลฯ

[๙๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๕
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

[๙๗] ธรรมที่เป็นเจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

เหตุปัจจัย

พึงกระทำห้วข้อปัจจัยทั้ง ๕ ข้ออย่างนี้ โมหะ มีในห้วข้อปัจจัย ๓
เท่านั้น.

ฯลฯ

[๙๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี "	๕.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกัฏฐี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๙๙] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

โดยเหตุปัจจัย

ปณฺณินฺท.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่จิต

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

โดยเหตุปัจจัย ปณฺณินฺท.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก

และธรรมที่ไม่ใช่เป็นเจตสิก

โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นเจตสิก

เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายและจิต และ

จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดยเหตุปัจจัย ปณฺณินฺท.

[๑๐๐] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก

โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ปราภวขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก

เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

จิต ปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น.

ฟังถามถึงมูล

ขันธทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต ปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก โดย

ความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง
เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิต
เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสทธาตุ

บุคคลรู้ซึ่งจิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต

ซึ่งเป็นธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย

เจโตปริยญาณ

อากาสนัญญายตนะ ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ ฯลฯ

ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่อภิธิริยญาณ
แก่เจโตปริยญาณ แก่

บุพเพนิวาสานุสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน

มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีข้างต้น

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธที่ไม่ใช่เจตสิก
โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ
บุคคลรู้ซึ่งชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก โดยเจโตปริยญาณ
อากาสัญญายตนะ ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ

เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ
โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ
แก่เจโตปริยญาณแก่

บุพเพนิวาสานุสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
อาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณานิพพาน
มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีข้างต้น.

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก
โดยความเป็น

ของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง
เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิต และ
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ.

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยอาร์มมณปัจจัย

โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ
แก่เจโตปริยญาณ แก่

บุพเพนิวาสานุสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก

โดยอาร์มมณปัจฉัย

คือ ชันร์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ปรรวณชันร์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
และจิต เกิดขึ้น.

พืงถามถึงมูล

จิต ปรรวณชันร์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต เกิดขึ้น.

พืงถามถึงมูล

ชันร์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต ปรรวณชันร์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
และจิต
เกิดขึ้น

[๑๐๑] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
โดยอาร์มมณปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอาร์มมณาริบัติ ได้แก่ชันร์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
ทำชันร์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
ให้เป็นอารมณ้อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริบัติธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจฉัย
แก่สัมปยุตตชันร์
ทั้งหลาย โดยอริบัติปัจฉัย.

พืงถามถึงมูล

ที่เป็นอาร์มมณาริบัติ ได้แก่ จิต
ทำชันร์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิกให้เป็นอารมณ้อย่าง
หนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริบัติธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจฉัย แก่จิต
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริบัติปัจฉัย.

พืงถามถึงมูล

ที่เป็นอาร์มมณาริบัติ ได้แก่ ชันร์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต
ทำชันร์ทั้งหลาย
ที่เป็นเจตสิกให้หนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่อริบัติธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจฉัย
แก่สัมปยุตตชันร์

ทั้งหลาย และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอธิปติปัจฉัย.

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่

พระอริยะทั้งหลายทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
แล้ว พิจารณา

นิพพาน เป็นปัจฉัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล
โดยอธิปติปัจฉัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยิง จิต

ทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจฉัยแก่จิต
และจิต

สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอธิปติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่

พระอริยะทั้งหลายทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ฯลฯ มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีข้างต้น.

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิกให้หนักแน่น ย่อม

ยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยิง

เพราะทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น

ทิณฐิเกิดขึ้น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธ์

ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย

อธิปัตติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาทิปติ สหชาตาทิปติ

ที่เป็นอารัมมณาทิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลาย นิพพาน ฯลฯ

มีคำอธิบายเหมือนกัน

ข้อความตามบาลีข้างต้น.

บุคคลทำขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ย่อมยินดี ย่อม

เพิลิตเพลินยัง เพราะทำขั้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และ
จิต เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาทิปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขั้น

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดย
อธิปัตติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาทิปติ มี ๓ นัย
เป็นอารัมมณาทิปติอย่างเดียว.

[๑๐๒] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
โดยอนันตรปัจฉัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิกที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย.

พึงถามถึงมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิกที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจฉัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจฉัย.

พึงถามถึงมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิกที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิกที่เกิด
หลังๆ และจิต โดยอนันตรปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิตที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย
อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัตติ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอนันตรปัจจัย
พึงกระทำเป็น ๓ นัย ดังที่กล่าวมา พึงยังคำอธิบายให้บริบูรณ์

เหมือนกับข้อความตาม

บาลีข้างต้น ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก

เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดย

อนันตรปัจจัย มี ๓ นัย อาวัชชนะกัฏฐิ วุฏฐานะกัฏฐิ ไม่มี.

เป็นปัจจัยโดยสมนันตรปัจจัย มี ๙ นัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย มี
๙ นัย เหมือน

กับปฏิจจวาร

เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

เป็นปัจจัยโดย

นิสสยปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปัจจัยวาร.

[๑๐๓] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก

โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ขันธทั้งหลายที่เป็นเจตสิก

เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย

ที่เป็นเจตสิก โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงถามถึงมูล มี ๓ นัย

ขันธทั้งหลายที่เป็นเจตสิก อันเป็นที่เข้าไปอาศัย เป็นปัจจัยแก่จิต
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงถามถึงมูล มี ๓ นัย

ขันธทั้งหลายที่เป็นเจตสิกอันเป็นที่เข้าไปอาศัย

เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นเจตสิก

และจิต โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัย ฤดู ฯลฯ โภชนะ
ฯลฯ

เสนาสนะ ฯลฯ จิต แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสังข

ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ สENAสนะ ฯลฯ จิต เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ
แก้ปัญญา

แก้ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค
แก้ผลสมบัติ

โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัย ฤดู ฯลฯ โภชนะ
ฯลฯ

เสนาสนะ ฯลฯ จิต แล้วให้ทาน มี ๓ นัย

มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีข้างต้น
ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดย
อุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๑๐๔] ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุ โดยความ

เป็นของไม่เที่ยง ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยั้ง
เพราะปรารถนจักขุเป็นต้นนั้น จิต เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ
เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ
กายายตนะเป็น

ปัจฉัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจฉัยแก่จิต โดยปุเรชาตปัจฉัย
ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยปุเรชาตปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุ โดยความ

เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ
โผฏฐัพพายตนะ

เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหระตด้วยกายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลาย
ที่สหระตด้วย

จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ

เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นเจตสิก โดย
ปุเรชาตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย

ปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุ โดยความ

เป็นของไม่เที่ยง ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยิง

เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิต และสัมปยุตต-

*ขันธทั้งหลายเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โผฏฐัพพายตนะ

ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
และสัมปยุตตชั้น

ทั้งหลาย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต
และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดย

ปุเรชาตปัจจัย.

[๑๐๕] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
ปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

[๑๐๖] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
โดยอาเสวนปัจจัย.

[๑๐๗] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาเจตสิก
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาเจตสิก
เป็นปัจจัยแก่วิบากชั้นทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาเจตสิก เป็นปัจจัยแก่จิต
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนानาขณิก ได้แก่ เจตนาเจตสิก เป็นปัจจัยแก่วิบากจิต
และกฐัตตารูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
กัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาเจตสิก
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต
และจิตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาเจตสิก
เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย และจิต
และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๑๐๘] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
โดยวิปากปัจจัย มี ๙ นัย

เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย มี ๙ นัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย มี ๙ นัย
เป็นปัจจัยโดย

ฌานปัจจัย มี ๓ นัย เป็นปัจจัยโดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย
เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย.

[๑๐๙] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิตเป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จิต เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย
จิต เป็นปัจจัยแก่

หทัยวัตถุ โดยวิปยุตตปัจฉัจฉ หทัยวัตถุเป็นปัจฉัจฉแก้จิต
โดยวิปยุตตปัจฉัจฉ.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัจฉแก้จักขุวิญญาณ
โดยวิปยุตตปัจฉัจฉ

กายายตนะ เป็นปัจฉัจฉแก้กายวิญญาณ
หทัยวัตถุเป็นปัจฉัจฉแก้จิตโดยวิปยุตตปัจฉัจฉ.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ จิต เป็นปัจฉัจฉแก้กายนี้ที่เกิดก่อน
โดยวิปยุตตปัจฉัจฉ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจฉัจฉแก้ธรรมที่เป็นเจตสิก
โดยวิปยุตตปัจฉัจฉ

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัจฉแก้ขั้นทั้งหลายที่เป็น
เจตสิก โดยวิปยุตตปัจฉัจฉ.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ
เป็นปัจฉัจฉแก้ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ
กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัจฉแก้ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
โดยวิปยุตตปัจฉัจฉ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจฉัจฉแก้ธรรมที่เป็นเจตสิก
และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
วิปยุตตปัจฉัจฉ

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัจฉแก้ขั้นทั้งหลายที่เป็น
เจตสิก และจิต โดยวิปยุตตปัจฉัจฉ.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัจฉแก้จักขุวิญญาณ
และสัมปยุตตขั้น

ทั้งหลาย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัจฉแก้จิต
และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดย
วิปยุตตปัจฉัจฉ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
วิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ฯลฯ.

[๑๑๐] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
โดยอรรถปัจจัย มี ๑ นัย
เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอรรถปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจณาชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
อรรถปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอรรถปัจจัย
มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจณาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอรรถปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
โดยอรรถปัจจัย ใน
ปฏิสันธิขณะ จิต ฯลฯ ในปฏิสันธิขณะ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาหทัยวัตถุ
โดยความเป็นของไม่เที่ยง
 ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาติ ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
อรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย
และจิตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ จิต ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต โดย

อรรถปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง

ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาติ ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดย

อรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขั้น ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็น

ปัจจัยแก่ขั้น ๒ ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ

และจิต เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๒ โดยอรรถปัจจัย ขั้น ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ และจิตเป็นปัจจัยแก่ขั้น

๒ โดยอรรถปัจจัย ขั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย

อรรถปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็น

ปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต

เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย

ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต

และมหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่จิต

โดยอรรถปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๓ นัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต
เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็น
ปุเรชาติ โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต
และกพพิงการารอาหาร เป็น
ปัจจัยแก่กายนี้ โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต
และรูปชีวิตินทรีย์ เป็น
ปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรม
ที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ชั้น ๑ ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ
และจักขายตนะ เป็นปัจจัย

แก่ชั้น ๒ และจักขุวิญญาณ โดยอรรถปัจจัย ชั้น ๑
ที่สหระคตด้วยกายวิญญาณ และกายายตนะ

เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และกายวิญญาณ โดยอรรถปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒

และจิต โดยอรรถปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

[๑๑๑] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๙

ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๙
ในนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในปุเรชาตปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉาชาตปัจฉัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๙
ในกัมมปัจฉัย	มี "	๓
ในวิปากปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในอาหารปัจฉัย	มี "	๙
ในอินทริยปัจฉัย	มี "	๙
ในอณานปัจฉัย	มี "	๓
ในมคคปัจฉัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๕
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี "	๕
ในอตฺถิปัจฉัย	มี "	๙
ในนตฺถิปัจฉัย	มี "	๙
ในวิคตปัจฉัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๙

[๑๑๒] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็น
ปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก
โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัย
โดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดย
กัมมปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย

[๑๑๓] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี "	๙.

[๑๑๔] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย			
กับเหตุปัจฉัย	มีวาระ	๓	
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย			
กับเหตุปัจฉัย	มีวาระ	๓	
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมันตรปัจฉัย	กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	กับ ฯลฯ	มี "	๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉัยทั้งปวง กับเหตุปัจฉัย	มี "	๓	
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย	กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย	กับ ฯลฯ	มี "	๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย	กับ ฯลฯ	มี "	๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย	กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	กับ ฯลฯ	มีวาระ	๓.

[๑๑๕] ในอาร์มมณปัจฉัย			
กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙	
ในอธิปัตติปัจฉัย	กับ ฯลฯ	มี "	๙.

 พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

 ในอวิคตปัจฉัย

กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙.

 เจตสิกทุกะ.

 จิตตสัมปยุตตทุกะ

 ปฏิจจวาร

[๑๑๖] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ขั้น ๑
อาศัยขั้น ๒ ใน
ปฏิสันธิ ฯลฯ

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑
ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
ขั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสันธิ.

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย
ในปฏิสันธิขณะ

มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กถัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ในปฏิสันธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม
เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสันธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ

กถัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม
เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสันธิขณะ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม
และ

จิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ กุฎตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๑๑๗] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม
เกิดขึ้น

เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ๔๗.

๔๗

[๑๑๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๓
ในอธิปัตติปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๖
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๑
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๑
ในกัมมปัจจัย	มี "	๙
ในวิปากปัจจัย	มี "	๙
ในอาหารปัจจัย	มี "	๙
ในอินทริยปัจจัย		
ในฌมานปัจจัย		
ในมัคคปัจจัย	มี "	๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในวิปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในอตถิปัจจัย	มี "	๙
ในนัตถิปัจจัย	มี "	๓
ในวิคตปัจจัย	มี "	๓
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙

[๑๑๙] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะชั้น ๒ ๔๗

ในอเหตุกปฏิสันธิขณะ โมหะที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา
 ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะอาศัยขันธ์
 ทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ.
 พึงกระทำหวัข้อปัจฉัยทั้ง ๙ ข้อดังกล่าวมา พึงกำหนดในบททั้งปวงว่า
 อเหตุกะ โมหมูล
 อย่างเดียวเท่านั้น พึงให้เต็ม.

[๑๒๐] จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
 ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย
 คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
 ปฏิสันธิ.

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น
 ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย
 คือ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังญญสัตว์.
 จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม
 เกิดขึ้น ไม่ใช่
 เพราะอาร์มมณปัจฉัย
 คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
 และมหาภูตรูป
 ทั้งหลายในปฏิสันธิขณะ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๑๒๑] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี "	๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌมานปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มีวาระ	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๓.

[๑๒๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอธิปัตติปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี " ๓.

[๑๒๓] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอนันตรปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี " ๓
ในสมนันตรปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี " ๓
ในอัญญมัญญปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี " ๖
ในปุเรชาตปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี " ๙
ในมัคคปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี " ๙.

สหชาตวาท เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจจยวาร

[๑๒๔] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
มี ๑ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย
มหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ
ขั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิสนธิ.

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม
และ

จิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

[๑๒๕] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจฉัย

มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ชั้นทั้งหลาย ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ
กายายตนะ ฯลฯ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

อาร์มมณปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ที่สหระตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และ

หทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๑๒๖] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในอาร์มมณปัจฉัย	มี "	๓
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจฉัย	มี "	๓
ในสมนันตรปัจฉัย	มี "	๓
ในสหชาติปัจฉัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๖
ในนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๓

ในปุเรชาตปัจฉัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๓
ในกัมมปัจฉัย	มี "	๙ ๔๗
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๙.

[๑๒๗] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขยสสาร.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ
กายายตนะ ๔๗

ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ
ปฏิสันธิ โมหะ ที่

สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธานจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
อาศัยหทัยวัตถุ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสันธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม
เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ
ชั้น ๒

อาศัยชั้น ๑ ที่สหระตด้วยกายวิญญาณและกายายตนะ ๔๗ ชั้น ๒
อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น

จิตตสัมปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และหทัยวัตถุ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจณา
ที่สหระตด้วยอุทฺธัจจะ อาศัย
ชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระตด้วยอุทฺธัจจะ และหทัยวัตถุ.
พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๒ ข้อดังกล่าวมาแล้ว ทั้งปวัตติ และปฏิสนธิ.

ฯลฯ

[๑๒๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มีวาระ	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌมานปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๓.

[๑๒๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ๔๗ มี " ๓.

[๑๓๐] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓ ๔๗

ในมัคคปัจจัย กับ ๔๗ มี " ๓ ๔๗

ในอวิคตปัจจัย กับ ๔๗ มี " ๙.

นิสสยวาร เหมือนกับปัจจัยวาร.

สังสังฆวาร

[๑๓๑] จิตตสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ชั้น ๒
๔๗ ปฏิสนธิ.

[๑๓๒] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๑

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๑

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยทั้งปวง

มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย

มี " ๑.

[๑๓๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย

มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

มี " ๑

การนับทั้งสองนอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๑๓๔] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือ เหตุทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
และจิตตวิปปยุตตธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๑๓๕] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำซึ่งอุโบสถกรรม แล้วพิจารณา
ซึ่งกุศลธรรมนั้น

ย่อมยินดี ย่อมเพเลิดเพเลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะเกิดขึ้น
โหมนัสเกิดขึ้น

กุศลกรรมที่ตนอบรมดีแล้วในกาลก่อน ฯลฯ
ออกจากฌานแล้วพิจารณาซึ่งฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค พิจารณาผล
พิจารณากิเลสทั้งหลาย

ที่ละแล้ว ที่ชมแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลาย ที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาเห็นชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

โหมนัส เกิดขึ้น

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตตสัมปยุตตธรรม
โดยเจโตปริยญาณ

อากาสนัญญายตนะ เป็นปัจฉัยแก่วิญญานัญญายตนะ
อากิญจัญญายตนะเป็นปัจฉัยแก่

เนวสัญญานาสัญญายตนะ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อธิวิธญาณ
แก่เจโตปริยญาณ

แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตตังสญาณ
แก่อาวชชนะ โดย

อาร์มมณปัจฉัย

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัย

คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจฉัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ
โดย

อาร์มมณปัจฉัย

บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตวิปปยุตตธรรม

โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาน
โณภูมัพพายตนะ ฯลฯ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อธิวิธญาณ
แก่บุพเพนิวาสา-

*นุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตตังสญาณ แก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณปัจฉัย.

[๑๓๖] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยอธิปัตติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มมณอธิปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
บุคคลกระทำกุศล

นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา ย่อมยินดี
ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศล
กรรมนั้นให้หนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิณฺณิเกิดขึ้น

กาลก่อน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว
กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ
กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา
บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำขั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น
ทิณฺณิเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริบัติธรรมที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-

*ขั้นทั้งหลาย โดยอริบัติปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยอริบัติปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ
ได้แก่อริบัติธรรมที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัย
แก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริบัติปัจจัย,
จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
และจิตตวิปปยุตตธรรม
โดยอริบัติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ
ได้แก่อริบัติธรรมที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริบัติปัจจัย.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอริบัติปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริบัติ ได้แก่พระอริยะทั้งหลายทำนิพพาน
ให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล
โดยอธิปัตติปัจจัย

บุคคลกระทำจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ
ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตวิปปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลिनยิ่ง
เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิณฺฐิเกิดขึ้น.

[๑๓๗] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ
เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ
โดยอนันตรปัจจัย.

เป็นปัจจัยโดยสมนันตรปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย มี ๗ นัย
เหมือนกัน

ปฏิจจวาร ปัจจัยสงเคราะห์ไม่มี.

เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย เหมือนกับปัจจยวาร
ปัจจัยสงเคราะห์ไม่มี.

[๑๓๘] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ฯลฯ
ที่เป็น

ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ก่อมานะ
ย่อมยึดถือทิณฺฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ สุขทางกาย ฯลฯ
ทุกข์ทางกาย แล้วให้

ทาน ฯลฯ ฆ่าสัตว์ที่มีชีวิต ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่มรรค
ฯลฯ แก่ผลสมบัติ
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

จิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณุปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ฯลฯ
ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ
เสนาสนะ แล้ว
ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ สENAสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ
แก่ผลสมบัติ โดย
อุปนิสสยปัจจัย.

[๑๓๙] จิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.
ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุโดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น
บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ
โณภูมัพพายตนะ ฯลฯ
ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหระคตด้วย
จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดย
ปุเรชาตปัจจัย.

[๑๔๐] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปยุตตธรรม
โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๑
นัย ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยอาเสวนปัจจัย มี ๑ นัย ฯลฯ.

[๑๔๑] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนानาขณิก ได้แก่เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากชั้น
ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่กถัตตารูป
ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
และจิตตวิปปยุตตธรรม
โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากชั้น
และกถัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๑๔๒] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยวิปากปัจจัย มี ๓ นัย

[๑๔๓] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยอาหารปัจจัย
มี ๓ นัย.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยอาหารปัจจัย

ได้แก่ กพพิงการหาราหาร เป็นปัจฉัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจฉัย.

[๑๔๔] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยอินทริยปัจฉัย
มี ๓ นัย.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม
โดยอินทริยปัจฉัย

คือ รูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจฉัยแก่กภูตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจฉัย
จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยอินทริยปัจฉัย

คือ จักขุนทริย์ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ
โดยอินทริยปัจฉัย
กายินทริย์ ฯลฯ

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยอินทริยปัจฉัย

คือ จักขุนทริย์ และอุเบกขินทริย์ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลาย
ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ
โดยอินทริยปัจฉัย กายินทริย์และสุขินทริย์ กายินทริย์ และทุกขินทริย์
เป็นปัจฉัยแก่ขันธ
ทั้งหลาย ที่สหระคตด้วยกายวิญญาณ โดยอินทริยปัจฉัย.

เป็นปัจฉัยโดยฌานปัจฉัย มี ๓ นัย

เป็นปัจฉัยโดยมัคคปัจฉัย มี ๓ นัย

เป็นปัจฉัยโดยสัมปยุตตปัจฉัย มี ๑ นัย.

[๑๔๕] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม
โดยวิปปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยวิปปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น
จิตตสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย
ที่สหระคตด้วย
จักขุวิญญาณ โดยวิปปยุตตปัจจัย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็น
จิตตสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

[๑๔๖] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยอรรถปัจจัย มี ๑ นัย
เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยอรรถปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
และจิตตวิปปยุตตธรรม โดย
อรรถปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยอรรถปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอรรถปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น
จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ
โดยความเป็นของไม่เที่ยง
ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาติ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยจักขวิญญาน
และจักขายตนะ เป็นปัจฉัย

แก่ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ กายายตนะ

ชั้นที่ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ชั้นที่ ๒
ฯลฯ ชั้นที่ ๒

ฯลฯ ปฏิสันธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม
โดยอรรถปัจฉัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิตตสัมปยุตตชั้นที่
และมหาภูตรูปทั้งหลายเป็นปัจฉัยแก่
จิตตสมุฏฐานรูป โดยอรรถปัจฉัย ปฏิสันธิ.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ จิตตสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
และกพพิงการอาหารเป็นปัจฉัยแก่
กายนี้ โดยอรรถปัจฉัย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ จิตตสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์
เป็นปัจฉัย

แก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจฉัย.

[๑๔๗] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ	๓
ในอาร์มมณปัจฉัย	มี "	๒
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี "	๔
ในอนันตรปัจฉัย	มี "	๑
ในสมนันตรปัจฉัย	มี "	๑
ในสหชาติปัจฉัย	มีวาระ	๗
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๖
ในนิสสยปัจฉัย	มี "	๗
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๒
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี "	๑
ในปัจจชาติปัจฉัย	มี "	๑

ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๑
ในกัมมปัจฉัย	มี "	๓
ในวิปากปัจฉัย	มี "	๓
ในอาหารปัจฉัย	มี "	๔
ในอินทริยปัจฉัย	มี "	๖
ในอณานปัจฉัย	มี "	๓
ในมคคปัจฉัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๑
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี "	๒
ในอตฺถิปัจฉัย	มี "	๗
ในนตฺถิปัจฉัย	มี "	๑
ในวิคตปัจฉัย	มี "	๑
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๗

[๑๔๘] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแกจิตตสัมปยุตตธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแกจิตตวิปยุตตธรรม
โดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัย
โดยปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแกจิตตสัมปยุตตธรรม
และจิตตวิปยุตตธรรม โดย
สหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

จิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแกจิตตวิปยุตตธรรม
โดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัย
โดยอาหารปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอินทริยปัจฉัย.

จิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแกจิตตสัมปยุตตธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัย
โดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแกจิตตสัมปยุตตธรรม โดย
สหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแกจิตตวิปปยุตตธรรม โดย
สหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยอินทริยปัจฉัย.

[๑๔๙] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี "	๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี "	๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี "	๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี "	๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจฉัย	มี "	๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจฉัย	มี "	๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี "	๗
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี "	๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจฉัย	มี "	๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย	มี "	๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี "	๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจฉัย	มี "	๔

[๑๕๐] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย		
กับเหตุปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย		
กับ ฯลฯ	มีวาระ	๓

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนัตตปัจฉัย			
กับ ฯลฯ	มี "	๓	
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย			
กับ ฯลฯ	มี "	๑	
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย			
กับ ฯลฯ	มี "	๓	
ในปัจฉัยทั้งปวง			
กับ ฯลฯ	มี "	๓	
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย			
กับ ฯลฯ	มี "	๑	
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจฉัย			
กับ ฯลฯ	มี "	๑	
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย			
กับ ฯลฯ	มี "	๓	
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย			
กับ ฯลฯ	มี "	๓.	

[๑๕๑] ในอาร์มมณปัจฉัย กับปัจฉัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มี " ๒

ในอธิปัตติปัจฉัย กับ ฯลฯ มี " ๔

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจฉัย กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มี " ๗

จิตตสัมปยุตตหุกะ จบ.

จิตตสังสัณฺฐหุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๕๒] จิตตสังสัณฺฐธรรม อาศัยจิตตสังสัณฺฐธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชันธ ๒ อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัณฺฐธรรม ชันธ ๒ ฯลฯ

ปฏิสนธิ.

จิตตวิสังสัณฺฐธรรม อาศัยจิตตสังสัณฺฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณธรรม
ปฏินธิ.

จิตตสังสัณฐหุกะ พึงกระทำเหมือนจิตตสัมปยุตตหุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

จิตตสังสัณฐหุกะ จบ.

จิตตสมุฏฐานหุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๕๓] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏินธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ชั้น
๒ ฯลฯ

มหาภูตรูป ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ
จิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
ในปฏินธิขณะ จิตและกัมมัตตารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏินธิขณะ ชั้น ๒ และจิต และกัมมัตตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสมุฏฐาน-
*ธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กัมมัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต
จิตอาศัยหทัยวัตถุ

มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กัมมัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต
ในปฏิสนธิขณะ

สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุ-

*ฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และกัมมัตตารูปอาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม

เกิดขึ้น เพราะเหตุเป็นปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑
ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต

ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และจิต ขั้น ๒ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรมและธรรม
ที่ไม่ใช่จิตตสมุ-

*ฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต

ในปฏิสนธิขณะ อุปาทารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และกถัตตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ จิต อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสมุฏฐานธรรม
และหทัยวัตถุ ชั้น
๒ ฯลฯ.

[๑๕๔] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตอาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ปฏิสนธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิด
ขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ชั้น ๒
 ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

อาร์มมณปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ ขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม

เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ ๒
ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และจิต ขันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และหทัยวัตถุ ขันธ

๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตต-

*สมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และ
หทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

[๑๕๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๙
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในกัมมปัจจัย	มี "	๙
ในวิปากปัจจัย	มี "	๙
ในอาหารปัจจัย	มี "	๙
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๙
ในอามานปัจจัย	มี "	๙
ในมคคปัจจัย	มี "	๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในวิคตปัจจัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๑๕๖] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็น
อเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
มหาภูตรูป ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป
ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย โมหะที่สหระตด้วยวิจิกิจญา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วย
วิจิกิจญา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ
ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และกถัตตารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม

ซึ่งเป็นอเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต
จิตอาศัย

หทัยวัตถุ พึงกระทำมหาภูตรูป ๑ จนถึงอสังขสสาร.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยจิตซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ

ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตต-

*สมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
และกถัตตารูปอาศัยจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม

เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็น

อเหตุกะ และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลาย

ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ และจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตต-

*สมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และจิต

ในอเหตุกปฏิสันธิขณะ กถัตตารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสันธิขณะ จิต
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ.
จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม

อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และ
ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ในอเหตุกปฏิสันธิขณะ ชั้น ๒ และกถัตตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสันธิขณะ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และ
หทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๑๕๗] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

อาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
มหาภูตรูป ๑

ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ-

*ปัจจัย

คือ ในปฏิสันธิขณะ กถัตตารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กฐัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต
มหาภูตรูป ๑ ตลอด
ถึงอสังขญสัตว์.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ-

*ปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และจิต

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตต-

*สมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กฐัตตารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต
ในปฏิสนธิขณะ กฐัตตารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย.

๔๗๔

[๑๕๘] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี "	๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี "	๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมันตรปัจฉัย	มี "	๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มีวาระ	๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี "	๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌมานปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๖.

[๑๕๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัยกับเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย		
กับเหตุปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มีวาระ	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๖.

[๑๖๐] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙

ในสมนันตรปัจฉัย	กับ ๔ล๑	มี "	๙
ในปุเรชาตปัจฉัย	กับ ๔ล๑	มี "	๕
ในอาเสวนปัจฉัย	กับ ๔ล๑	มี "	๕
ในอฆานปัจฉัย	กับ ๔ล๑	มี "	๓
ในมคคปัจฉัย	กับ ๔ล๑	มี "	๓
ในอวิคตปัจฉัย	กับ ๔ล๑	มี "	๙.

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจจวาร

ปัจฉยวาร

[๑๖๑] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย มี ๓ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจฉัย

คือ จิต อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต
ขันธทั้งหลายที่เป็นจิตต-

*สมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตต-

*สมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ
ในปฏิสนธิขณะเหมือนกับ
ปฏิจจวาร ทั้ง ๒ นัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ชั้น ๒
ฯลฯ ชั้น ๒

อาศัยชั้น ๑ เป็นที่จิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ เหมือน
กับปฏิจวารทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตต-

*สมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ
ในปฏิสนธิขณะ

พึงทำทั้ง ๓ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และหทัยวัตถุ ชั้น ๒

ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

[๑๖๒] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

อาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ จิต
อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจักขุวิญญาณ กายวิญญาณ ฯลฯ
สัมปยุตตชั้น

ทั้งหลาย อาศัยจิต ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
ในปฏิสนธิขณะ
พึงทำทั้ง ๒ นัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตต-

*สมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จักขุวิญญาน และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยจักขายตนะ
กายายตนะ ฯลฯ

จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น

เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขั้น ๒
ฯลฯ ขั้น ๒

อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขั้น ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ พึงทำ
ทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตต-

*ฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จักขุวิญญาน อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยจักขุวิญญาน
และจักขายตนะ ที่

สหระตด้วยกายวิญญาน ฯลฯ

จิตอาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ขั้น ๒ และจักขุวิญญาน อาศัยขั้น ๑
ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาน และ

จักขายตนะ ชั้น ๒ ฯลฯ ที่สหระคตด้วยกายวิญญาน ฯลฯ ชั้น ๒ และจิต
อาศัยชั้น ๑

ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๖๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๑๖๔] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

พึงกระทำห้วงข้อปัจจัยหมดทั้ง ๙ ข้อ เหมือนกับปฏิจจวาร
แม้ปัญจวิญญาน ก็พึง
กระทำโมหะ มีทั้ง ๓ นัย.

[๑๖๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๖.

การนับทั้งสองนอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฆวาร

[๑๖๖] จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ จิต คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายเป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ปฏิสันธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม

คลุกเคล้ากับจิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตคลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ชั้น
๒ ฯลฯ

ปฏิสันธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต ปฏิสันธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตต-

*สมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต
ชั้น ๒ ฯลฯ

ปฏิสันธิ ฯลฯ.

[๑๖๗] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี "	๕
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๕.

[๑๖๘] จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

เหตุปัจฉัย

พึงกระทำหัวข้อปัจฉัย ๕ โมหะมีทั้ง ๓ นัย.

[๑๖๙] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มีวาระ	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฌานปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย	มี "	๕.

การนับทั้งสองนอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกัฏฐิ พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๑๗๐] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยเหตุปัจฉัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจฉัย ปฏิสนธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยเหตุปัจฉัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิต
โดยเหตุปัจฉัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจฉัยแก่จิตและกณัตตา-

*รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และ
จิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๑๗๑] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
ปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

จิต ปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ปรารภขั้นทั้งหลาย
ที่เป็นจิตต-

*สมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ
โดย

อาร์มมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพเลิดเพเลินยิ่ง
เพราะปรารภจักขุเป็นต้น จิต
เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
บุคคลรู้อัตถะของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยจิต
ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดย
เจโตปริยญาณ
อากาสนัญญายตนะ ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ ฯลฯ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ
ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่อภิวินญาณ
แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณ-
*ปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน
มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีที่มี
อยู่ข้างต้น

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
บุคคลพิจารณาเห็นชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ.
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ
โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ
ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่อภิวินญาณ
แก่เจโตปริยญาณ
แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ฯลฯ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตต-

*สมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน
มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีที่มีอยู่
ข้างต้น

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

ย่อมยินดี ย่อมเพเลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภขั้นนั้น จิต
และสัมปยุตตขั้นทั้งหลายเกิดขึ้น

ด้วยทิกพลักขุ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย
โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่อหิริวิญญาณ
แก่เจโตปริยญาณ

แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ฯลฯ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย พึงกระทำ เพราะปรารภ ๓ นัย.

[๑๗๒] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณานิปัตติ สหชาตานิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มมณานิปัตติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
กระทำขั้นทั้ง

หลาย เป็นจิตตสมุฏฐานธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วเกิดขึ้น.
ที่เป็นสหชาตานิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่

สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

อาร์มมณานิปัตติกีตีสหชาตานิปัตติกีตีส พึงกระทำทั้ง ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดย
อธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาทิปติ ได้แก่
พระอริยะทั้งหลายกระทำนิพพานให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำขันธ์นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น จิตเกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยอติปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาทิปติ สหชาตาทิปติ.
ที่เป็นอารัมมณาทิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลาย
กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่น ฯลฯ

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง รากะเกิดขึ้น ทิณฺฐิเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาทิปติ ได้แก่ อติปติธรรม ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่

สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานธรรมรูปทั้งหลาย โดยอติปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอติปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาทิปติ ได้แก่
พระอริยะทั้งหลายกระทำนิพพานให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
 ฯลฯ จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาทิปติ มี ๓ นัย
เป็นอารัมมณาทิปติอย่างเดียว.

[๑๗๓] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยอนันตรปัจจัย มี ๓
นัย วุฏฐานะไม่มี.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดย
อนันตรปัจจัย

คือ จิต ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ ฯลฯ
แก่ผู้ที่ออกจากนิโรธ เนา-

*สัญญาณาสัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

การนับสองอย่างนอกจากนี้ พึงกระทำเหมือนอย่างนี้.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม โดยอนันตรปัจจัย พึงกระทำห้วงข้อปัจจัย ๓ วุฏฐานะไม่มี.

[๑๗๔] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยสหชาติปัจจัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย เหมือนกับปัจจยวาร.

[๑๗๕] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ พึงกระทำห้วงข้อปัจจัย ๓.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดย
อุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยฤดู ฯลฯ โภชนะ
ฯลฯ เสนาสนะ

ฯลฯ จิต แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสังข์

ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต เป็นปัจจัยแก่จิต
โดยอุปนิสสยะปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยอุปนิสสยะปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ฯลฯ
ที่เป็น

ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ
ฯลฯ จิต แล้วให้ทาน

ทำลายสังข์

ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต เป็นปัจจัย แก่ศรัทธา ฯลฯ
แก่มรรค

แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยะปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอุปนิสสยะปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยฤดู ฯลฯ โภชนะ
ฯลฯ เสนาสนะ

ฯลฯ จิต แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสังข์

ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตต-

*สมุฏฐานธรรม และจิต โดยอุปนิสสยะปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม

โดยอุปนิสสยะปัจจัย มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ
อนันตรูปนิสสยะ ปกตูป-

*นิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ มีหัวข้อปัจจัย ๓.

[๑๗๖] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปุเรชาต ได้แก่
บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ที่เป็น
จิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ โผฏฐัพพะทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง
ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จันท์ทั้งหลาย ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ
โดยปุเรชาตปัจจัย

โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่จันท์ทั้งหลาย
ที่สหระตด้วยกายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปุเรชาต ได้แก่
บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลายที่เป็นจิตต-
*สมุฏฐานธรรม ฯลฯ โผฏฐัพพะทั้งหลายโดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลิน

ยิ่ง เพราะปรารภรูปเป็นต้น จิตเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
โผฏฐัพพายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดย
ปุเรชาตปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปุเรชาต ได้แก่
บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ที่เป็น
จิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ โผฏฐัพพะทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง
ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อม

ผลิตเพลินยิ่ง เพราะปรารภรูปเป็นต้น จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยปุเรชาตปัจจัย
โณฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดย
ปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุ ฯลฯ กาย ฯลฯ
รูปทั้งหลาย ฯลฯ โณฏฐัพพะทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
เพราะปรารภจักขุเป็น
ต้นนั้น จิตเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โณฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.
ที่เป็นวัตถุปุเรชาตปัจจัย ได้แก่ จักขายตนะ
เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ
หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่างคือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.
ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น
บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ
โณฏฐัพพายตนะ
ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ
เป็นปัจจัยชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วย
จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นจิตตสมุฏฐาน
ธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นแก่จักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุ โดย

ความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น
จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ ด้วยทิพพโสตธาตุ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
และสัมปยุตต-

*ชั้นทั้งหลาย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต
และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยปุเรชาตปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน
ธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย

ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย
โผฏฐัพพายตนะที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ

รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจักขายตนะ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหระคตด้วย
จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และกายายตนะ
ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่

จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่จิตโดย

ปุเรชาตปัจจัย

โผฏฐัพพายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ฯลฯ

รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจักขายตนะ
เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ

โผฏฐัพพายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และกายายตนะ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต
และ

สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย

โผฏฐัพพายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ฯลฯ

รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจักขายตนะ
เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และ

สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย

โผฏฐัพพายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ.

[๑๗๗] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ที่เกิดภายหลัง
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น

จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

ปัจฉาชาตปัจจัย พึงให้พิสดารโดยอาการนี้.

เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย.

[๑๗๘] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และ

จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิบากขั้น และ

จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต
โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิบากจิต และ

กถัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาชนิก.

และที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น

และจิต จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

และที่เป็นนानาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ

และจิต กุฎตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๑๗๙] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแกจิตตสมุฏฐานธรรม
โดยวิปากปัจจัย มี ๙ นัย

[๑๘๐] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแกจิตตสมุฏฐานธรรม
โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

อาหารทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแกจิต
โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ กวฬิงการาหาร ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่

จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อาหารทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และ

จิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดย
อาหารปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแกกุฎตารูป

ทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

กวฬิงการาหาร ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม

นี้ โดยอาหารปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อาหารทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และ

จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-

*ชั้น และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็น

เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยอาหารปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

กาวพิงการาหาร ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัย

แก่กายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และกฏัตตารูปทั้งหลาย
โดยอาหารปัจจัย.

[๑๘๑] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยอินทริยปัจจัย มี

๓ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดย
อินทรีย์ปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่

กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่

กายวิญญาณ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย
โดยอินทรีย์ปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อินทรีย์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย
ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ
กายินทรีย์ ฯลฯ.

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์

และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย จักขุนทรีย์
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหระคต

ด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทรีย์ปัจจัย กายินทรีย์ ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย

คือ อินทรีย์ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัย

แก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จักขุนทรีย์ และอุเบกขินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหาคต
ด้วยจักขุวิญญาณ กายินทรีย์ และสุชินทรีย์ กายินทรีย์ และทุกชินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่ขันธ
ทั้งหลายที่สหาคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อินทริยทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐาน-

*ฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย
จักขุนทรีย์ และอุเบกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์
ฯลฯ

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อินทริยทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และกฐัตตารูปทั้งหลาย
โดยอินทริยปัจจัย

จักขุนทรีย์ และอุเบกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย
โดยอินทริยปัจจัย กายินทรีย์ ฯลฯ.

เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

[๑๘๒] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจจนาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดย
วิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจจนาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ จิต
เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดย
วิปยุตตปัจจัย จิต เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต
โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
กายายตนะ เป็นปัจจัย

แก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจจนาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่
ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจจนาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจจนาชาต ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจจนาชาต ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่

จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจณาชาต ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจณาชาต ฯลฯ.

[๑๘๓] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจณาชาต ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจณาชาต อาหาร ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจณาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดย
อรรถปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจณาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจณาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจณาชาต อาหาร ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน
ธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่
จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลาย ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ
และจักขายตนะ

เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอรรถปัจจัย ที่สหระคตด้วยกายวิญญาณ
ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม ที่เป็นสหชาต ฯลฯ
พึงกระทำให้เหมือนกับปัจจัยวาร ทั้งปฐิสันธิ
และปวัตติ ตลอดจนหัวข้อปัจจัยทั้งปวง.

ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ที่เกิดภายหลัง และจิต
เป็นปัจจัยแก่กายที่
ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอรรถปัจจัย.

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ที่เกิดภายหลัง และจิต
และกาวพึงการารอาหาร

เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ โดยอรรถปัจจัย.

ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ที่เกิดภายหลัง และจิต
และรูปชีวิตินทรีย์

เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

คือ ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ ที่เกิดร่วมกัน ฯลฯ.

ปัจฉยวาร เหมือนกับสหชาติ พึงกระทำบว่า สหชาติทุกนัย.
 เป็นปัจฉัย โดยนัตติปัจฉัย
 เป็นปัจฉัย โดยวิคตปัจฉัย
 เป็นปัจฉัย โดยอวิคตปัจฉัย.

[๑๘๔] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ	๓
ในอาร์มมณปัจฉัย	มี "	๙
ในอธิปติปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในอนันตรปัจฉัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจฉัย	มี "	๙
ในสหชาติปัจฉัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๙
ในนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉาชาติปัจฉัย	มี "	๙
ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๙
ในกัมมปัจฉัย	มี "	๓
ในวิปากปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี "	๙
ในอินทริยปัจฉัย	มี "	๙
ในฌานปัจฉัย	มี "	๓
ในมัคคปัจฉัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๕
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี "	๙ ฯลฯ
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๙.

[๑๘๕] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
 โดยอาร์มมณปัจฉัย
 เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
 เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย เป็น
 ปัจฉัยโดยปัจฉาชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแกธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแกจิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐาน-

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย
ปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอินทริย-
*ปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-

*ธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่
จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสส-
*ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-
*ธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

[๑๘๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๙

[๑๘๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย		
กับเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	กับ ฯลฯ มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ มีวาระ	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	กับ ฯลฯ มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	กับ ฯลฯ มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	กับ ฯลฯ มี "	๓

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย กับ ๔๗ มี " ๒
 ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจฉัย กับ ๔๗ มี " ๓
 ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย กับ ๔๗ มี " ๓
 ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย กับ ๔๗ มี " ๓
 [๑๘๘] ในอาร์มมณปัจฉัย กับ มีวาระ ๙
 ที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย กับ ๔๗ มี " ๙
 ในอธิปัตติปัจฉัย กับ ๔๗ มี " ๙.

พึงกระทำการนับอนุโลม.

ในอวิคตปัจฉัย กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มี ๙.

จิตตสมุฏฐานทุกะ จบ

จิตตสหภูทุกะ

ปฎิจจวาร

[๑๘๙] จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย
 คือ ขั้น ๒ และ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม อาศัยขั้น ๑
 ที่เป็น

จิตตสหภูธรรม ขั้น ๒ ๔๗

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสหภูธรรม ขั้น ๒
 ๔๗.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม เกิดขึ้น
 เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิตและจิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยขั้นทั้งหลาย
 ที่เป็น

จิตตสหภูธรรม ในปฏิสนธิขณะ จิตและกมัตตารูป อาศัยขั้นทั้งหลาย
 ที่เป็นจิตตสหภูธรรม.

จิตตสหภูธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหภูธรรม อาศัยจิตตสหภูธรรม
 เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจฉัย

คือ ขั้น ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหภูธรรม
 และไม่ใช่จิตต-

*สหุธรรม อาศัยขันธ ๑ ที่เป็ลจิตตสหุธรรม

ในปฐμισนธิขณะ ชันธ ๒ และจิต และกภูตตารูป อาศัยชันธ ๑
ทีเป็นจิตตสภุธรรม.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสภุธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสภุธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม อาศัยจิต

ในปฏิสันธิชนะ กถัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต จิต
อาศัยหทัยวัตถุ

มหาภูตรูป ๑ ๔๔๔ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม และกณัตตารูป
ที่เป็นอุปาทารูป

อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสหุทธม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุทธม
อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตตันท์ทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฐิสนธิชณะ ชัณธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุณรรณ อาศัยหทัยวัตถุ
จิตตสมภูฐานรูป

ที่เป็นจิตตสภุธรรม ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสหุธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม

เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุธรรม
และไม่ใช่

จิตตสทฺภุรรม อาศัณจิต

ในปฏิสันธิชณะ สัมปยุตตตันท์ทั้งหลาย และภักด์ตารูป อาศัยจิต

ในปฐิสถิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ
จิตตสมภูฐานรูป

ที่เป็นจิตตสทกกรรม และไม่ใช่จิตตสทกกรรมที่เป็นอุปาทายรูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสหุธรรม อาศัยจิตตสหุธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม
เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชันธ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุธรรม อาศัยชันธ ๑
ที่เป็นจิตต-

*สหุธรรม และจิต

ในปฏิสนธิขณะ ชันธ ๒ อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นจิตตสหุธรรม และจิต
ชันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชันธ ๒ อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นจิตตสหุธรรม
และหทัยวัตถุ ชันธ

๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุธรรม ที่เป็นอุปาทารูป
อาศัยชันธทั้งหลาย ที่เป็น

จิตตสหุธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม อาศัยจิตตสหุธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม

เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม
อาศัยชันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุธรรม

และจิต

ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยชันธทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุธรรม
และจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิตอาศัยชันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุธรรม
และหทัยวัตถุ จิตต-

*สมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม และกถัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป
อาศัยชันธทั้งหลาย ที่เป็น

จิตตสหุธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสหุธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม อาศัยจิตตสหุธรรม
และธรรมที่

ไม่ใช่จิตตสหุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุธรรม
และไม่ใช้จิตตสหุธรรม

อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสหุธรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และกฏัตตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสหุธรรม และ
จิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสหุธรรม
และหทัย-

*วัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย ฯลฯ.

[๑๙๐] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในอาร์มมณปัจฉัย	มี "	๙
ในอรุพทั้งหมดพึงยกขึ้นแสดงเหมือนจิตตสมุฏฐานหุกะ.		
ในอธิปัตติปัจฉัย	มีวาระ	๙
มหาภูตรูปทั้งหลาย พึงกระทำในมีวาระ		๖ ข้อ
ในอธิปัตติปัจฉัย	ไม่มีในมีวาระ	๓.
ในอนันตรปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในสมนันตรปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในสหชาติปัจฉัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๙
ในนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๕
ในกัมมปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี "	๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๙.

[๑๙๑] จิตตสหุธรรม อาศัยจิตตสหุธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้นที่ ๒ และ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุธรรม อาศัยชั้นที่ ๑
ที่เป็น

จิตตสหุธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหุคตด้วยวิจิกจนา
ที่สหุคตด้วยอุทฺธจะ อาศัย

ชั้นทั้งหลาย ที่สหุคตด้วยวิจิกจนา ที่สหุคตด้วยอุทฺธจะ.

พึงทำหวัชข้อปัจฉัยทั้ง ๙ ข้อดังกล่าวมา พึงกำหนดคำว่า
เหตุกะในอนุโลม ท่าน

จำแนกไว้อย่างใด พึงทำอย่างนั้น โมหะ มี ๓ นัย ในจิตตสมุฏฐานเหตุ
ท่านจำแนกไว้อย่าง

ใด พึงทำอย่างนั้น.

[๑๙๒] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในปัจฉัยที่อาร์มมณปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี "	๙.

[๑๙๓] จิตตสหุธรรม อาศัยจิตตสหุธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกัมมปัจฉัย

คือ เจตนาที่เป็นจิตตสหุธรรม
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุธรรม.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

กัมมปัจฉัย

คือ พาหิร ฯลฯ อาหาร ฯลฯ อุตุ ฯลฯ.

จิตตสหุทธ อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธ เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยจิต.

จิตตสหุทธ อาศัยจิตตสหุทธ และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธ
เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะกัมมปัจจัย

คือสัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธ และจิต.

[๑๙๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มีวาระ	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑.

[๑๙๕] จิตตสหุทธ อาศัยจิตตสหุทธ เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย ฯลฯ

สหระตด้วยปัญจวิญญาณ ฯลฯ

[๑๙๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มีวาระ	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๙.

การนับสองอย่าง นอกจากนี้ พึงกระทำอย่างนี้.

แม้สหชาตวาร ก็เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจจัยวาร

[๑๙๗] จิตตสหุทธ อาศัยจิตตสหุทธ เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
มี ๓ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธ อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธ เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหุทธ
อาศัยจิต ปฏิสันธิ

เหมือนกับปฏิจจวาร มหาภูตรูปทั้งหมด.

จิตตสหุธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุธรรม
อาศัยจิต

ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ
มหาภูตรูปทั้งหมด เหมือนกับ
ปฏิจจวาร.

จิตตสหุธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม

เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุธรรม
และไม่ใช่

จิตตสหุธรรม อาศัยจิต จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ
ปฏิสนธิ เหมือน

กับ ปฏิจจวาร มหาภูตรูปทั้งหมด.

จิตตสหุธรรม อาศัยจิตตสหุธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุธรรม อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตต-

*สหุธรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสหุธรรม และหทัย-

*วัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ เหมือนกับปฏิจจวาร มหาภูตรูปทั้งหมด.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม อาศัยจิตตสหุธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม

เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม อาศัยชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นจิตตสหุ-

*ธรรม และจิต จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุธรรม และหทัยวัตถุ
จิตตสมุฏฐานรูป

ที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ปฏิสันธิ เหมือนกับปฏิจจวาร มหาภูตรูปทั้งหมด.

จิตตสหุธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม อาศัยจิตตสหุธรรม
และ ธรรมที่

ไม่ใช่จิตตสหุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุธรรม
และไม่ใช้จิตตสหุธรรม

อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสหุธรรม และจิต ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสห-

*ภุธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสันธิ เหมือนกับปฏิจจวาร
มหาภูตรูปทั้งหมด.

[๑๙๘] จิตตสหุธรรม อาศัยจิตตสหุธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม เกิดขึ้น
เพราะ

อาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ.

นี้เหมือนอาร์มมณปัจจัย ใน

ปัจจยวาร ในจิตตสมุฏฐานทุกะ

พึงกระทำปัญจวิญญาณมูลแก่ธรรมเหล่านี้ทั้ง ๖ อย่าง ฯลฯ.

[๑๙๙] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๙

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๙

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง

มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย

มี " ๙.

[๒๐๐] จิตตสหุทธม อาศัยจิตตสหุทธม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นธ ๑ ที่เป็นจิตตสหุทธม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ.

พึงกระทำทุกอย่าง

ปัญจวิญญานแห่งปัจจยวาร มุล แห่งธรรมทั้ง ๖ ก็พึงกระทำ
มหาภูตรูปทั้งหมด โมหะ มี

๓ นัยเหมือนกัน ฯลฯ.

[๒๐๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๙

[๒๐๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย กับเหตุปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ๔๗	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ๔๗	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ๔๗	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย กับ ๔๗	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ๔๗	มี "	๙.
[๒๐๓] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย กับ ๔๗	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง กับ ๔๗	มี "	๙
ในมัคคปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มี "	๓
ในอวิคตปัจจัย กับ ๔๗	มี "	๙.

นิสสยวาร เหมือนกับปฏิจจวาร.

สังสังฆวาร

[๒๐๔] จิตตสหุทธธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสหุทธธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือขั้น ๒ คลุกเคล้ากับขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม ขั้น ๒ ๔๗
ปฏิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสหุทธธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตคลุกเคล้ากับขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม ปฏิสันธิ.

จิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม

คลุกเคล้ากับจิตตสหุทธธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิตคลุกเคล้ากับขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม ขั้น ๒
๔๗

ปฏิสันธิ.

จิตตสหุทธธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต ปฏิสันธิ.

จิตตสหุทธธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสหุทธธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๒ คลุกเคล้ากับชั้นที่ ๑ ที่เป็นจิตตสหุธรรม และจิต ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ปฏิสันธิ ฯลฯ.

[๒๐๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.
[๒๐๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
โมหะ มี ๓ นัย.		
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตปัจจัย	มี "	๕.

การนับทั้งสองนอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกัฏฐิ พึงกระทำทั้งหมด.

ปัญหาวาร

[๒๐๗] จิตตสหุธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหุธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุธรรม

เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุธรรม โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

จิตตสหุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

ที่ไม่ใช่จิตตสหากรรม โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสหากรรม เป็นปัจจัยแก่จิต
และกฐัตตารูป

ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

จิตตสหากรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหากรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหากรรม โดย
เหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสหากรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสหากรรม
และไม่ใช่จิตตสหากรรม โดยเหตุปัจจัย.

[๒๐๘] จิตตสหากรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหากรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย มี ๙ นัย
เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๒๐๙] จิตตสหากรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหากรรม โดยอธิปัตติปัจจัย มี
๓ นัย

อาร์มมณอธิปัตติกิตติ สหชาตอธิปัตติกิตติ พึงกระทำ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหากรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหากรรม
โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๓ นัย อาร์มมณอธิปัตติกิตติ สหชาตอธิปัตติกิตติ พึงกระทำแก่ธรรมทั้ง ๓
แม้เหล่านี้ แม้ปัญหา

๙ ข้อ ก็เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ ในบทปลายมี ๓ นัย
เป็นอาร์มมณอธิปัตติอย่างเดียว.

[๒๑๐] จิตตสหากรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหากรรม โดยอนันตรปัจจัย
มี ๙ นัย

เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย มี ๙ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัย โดยอุปนิสัยปัจจัย มี ๙ นัย
เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสหุกรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุกรรม โดย

ที่เป็นนानาชนิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสหุกรรม
เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
จิตตสหุกรรม ที่เป็นวิปาก โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสหุกรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุกรรม
โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสหุกรรม เป็นปัจจัยแก่จิต
และจิตตสมุฏฐาน-

*รูปทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสหุกรรม โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสหุกรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากจิต และ
กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสหุกรรมเป็นปัจจัยแก่จิตตสหุกรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุกรรม โดย
กัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสหุกรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย
และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุกรรม
และไม่ใชจิตตสหุกรรม โดย
กัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสหุกรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากขั้นทั้งหลาย
และจิต และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๒๑๔] จิตตสหุกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหุกรรม โดยวิปากปัจจัย
เหมือนจิตต-

*สมุฏฐานทุกะ.

เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ
แม้ทุกะนี้ก็มี ๑ นัย
เหมือนภพพึงการอาหาร.

[๒๑๕] จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแกจิตตสหุทธธรรม โดยอินทริยปัจฉัย
มี ๙ นัย

เหมือนจิตตสมุทธฐานทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

เป็นปัจฉัยโดยฌานปัจฉัย มี ๓ นัย

เป็นปัจฉัยโดยมัคคปัจฉัย มี ๓ นัย

เป็นปัจฉัยโดยสัมปยุตตปัจฉัย มี ๕ นัย.

[๒๑๖] จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแกจิตตสหุทธธรรม
โดยวิปยุตตปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม
เป็นปัจฉัยแกจิตต-

*สมุทธฐานรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย.

จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแกธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม
โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม
เป็นปัจฉัยแกจิตตสมุทธฐานรูป
ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม
เป็นปัจฉัยแกกายที่ไม่ใช่

จิตตสหุทธธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจฉัย.

จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแกจิตตสหุทธธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดย
วิปยุตตปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม
เป็นปัจฉัยแก

จิตตสมุทธฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม และไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม
โดยวิปยุตตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแกธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม
โดยวิปยุตต-

*ปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิต เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
ที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม

โดยวิปยุตตปัจฉัย

ในปฏิสนธิขณะ จิต เป็นปัจฉัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย
โดยวิปยุตตปัจฉัย จิต เป็น

ปัจฉัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปยุตตปัจฉัย หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่จิต
โดยวิปยุตตปัจฉัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ
โดยวิปยุตตปัจฉัย

กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่จิต โดยวิปยุตตปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ จิต
เป็นปัจฉัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรมนี้ที่เกิดก่อน โดย
วิปยุตตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสหุธรรม
โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิต
เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุธรรม
โดยวิปยุตตปัจฉัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย
ที่สหคตด้วยจักขุ-

*วิญญาณ โดยวิปยุตตปัจฉัย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น
จิตตสหุธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสหุธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุ-

*ธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
ที่เป็นจิตตสหุภุธรรม

และไม่ใช้จิตตสหุภุธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขวิญญาน
และสัมปยุตตขันธ

ทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ

เป็นปัจจัยแก่จิตและสัมปยุตตขันธ

ทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

จิตตสหุภุธรรม และธรรมที่ไม่ใช้จิตตสหุภุธรรม

เป็นปัจจัยแก่จิตตสหุภุธรรม โดย

วิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุภุธรรม
และจิต เป็น

ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุภุธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย.

จิตตสหุภุธรรม และธรรมที่ไม่ใช้จิตตสหุภุธรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช้จิตตสหุ-

*ธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุภุธรรม

และไม่ใช้จิตตสหุภุธรรม

และจิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช้จิตตสหุภุธรรม

โดยวิปยุตตปัจจัย ใน

ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุภุธรรม

และไม่ใช้จิตตสหุภุธรรม

เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช้จิตตสหุภุธรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

จิตตสหุภุธรรม และธรรมที่ไม่ใช้จิตตสหุภุธรรม

เป็นปัจจัยแก่จิตตสหุภุธรรม และ

ธรรมที่ไม่ใช้จิตตสหุภุธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม และไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม และจิตเป็นปัจฉัย

แก่จิตตสมุทฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม และไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย.

[๒๑๗] จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสหุทธธรรม โดยอรรถิปัจฉัย

คือ ขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม ฯลฯ เหมือนกับปฏิจจวาร

จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยอรรถิปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยอรรถิปัจฉัย

คือ ขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม ฯลฯ เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยอรรถิปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสหุทธธรรม โดยอรรถิปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุ-

*ธรรม โดยอรรถิปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ฯลฯ.

จิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสหุทธธรรม โดยอรรถิปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขั้น ๑ ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ และ

จักขุวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๒ ฯลฯ สหชาติ ปุเรชาติ
พึงกระทำในปฏิสนธิทั้งหมด.

จิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม
โดยอัติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ
และจักขายตนะ เป็น
ปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอัติปัจจัย ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ
ขั้นทั้งหลายที่เป็น
จิตตสหุทธธรรม และจิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
ที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดย
อัติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัย
แก่จิต โดยอัติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยอัติปัจจัย
ในปฏิสนธิขณะ
พึงทำทั้ง ๓ นัย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม
และไม่ใช้จิตตสหุทธธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยอัติปัจจัย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม
และไม่ใช้จิตตสหุทธธรรม
และกพพิงการารหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรมนี้
โดยอัติปัจจัย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม
และไม่ใช้จิตตสหุทธธรรม

และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย.

จิตตสหุจธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม

เป็นปัจจัยแก่จิตตสหุจธรรม และ

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นธ ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ

และจักขายตนะ ฯลฯ

เหมือนกับปัจจัยวาร.

[๒๑๘] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๓

ในอารัมมณปัจจัย

มี " ๙

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย

มี " ๙

ในสมันตรปัจจัย

มี " ๙

ในสหชาติปัจจัย

มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย

มี " ๙

ในนิสสยปัจจัย

มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย

มี " ๙

ในปุเรชาติปัจจัย

มี " ๓

ในปัจฉาชาติปัจจัย

มี " ๓

ในอาเสวนปัจจัย

มี " ๙

ในกัมมปัจจัย

มี " ๓

ในวิปากปัจจัย

มี " ๙

ในอาหารปัจจัย

มี " ๙

ในอินทริยปัจจัย

มี " ๙

ในอณานปัจจัย

มี " ๓

ในมคคปัจจัย

มี " ๓

ในสัมปยุตตปัจจัย

มี " ๕

ในวิปปยุตตปัจจัย

มี " ๙

ในอัติปัจจัย

มีวาระ ๙

ในนัตติปัจจัย

มี " ๙

ในวิคตปัจฉัย

มี " ๙

ในอวิคตปัจฉัย

มี " ๙.

[๒๑๙] จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแก้จิตตสหุทธธรรม

โดยอารัมมณปัจฉัย เป็นปัจฉัย

โดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแก้ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม

โดยอารัมมณปัจฉัย เป็น

ปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาติปัจฉัย เป็น

ปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแก้จิตตสหุทธธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดย

อารัมมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดย

กัมมปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแก้ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม

โดยอารัมมณ-

*ปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยอินทริยปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแก้จิตตสหุทธธรรม

โดยอารัมมณปัจฉัย เป็น

ปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจฉัยแก้จิตตสหุทธธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุ-

*ธรรม โดยอารัมมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็น

ปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย.

จิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม
เป็นปัจฉัยแก่จิตตสหุทธธรรม โดย
อาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย.

จิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุ-
*ธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็น
ปัจฉัยโดยปัจฉาชาติปัจฉัย.

จิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม
เป็นปัจฉัยแก่จิตตสหุทธธรรม และ
ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดย
อุปนิสสยปัจฉัย.

[๒๒๐] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี "	๙.
[๒๒๑] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย กับเหตุปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมันตรปัจฉัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉัยทั้งปวง กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย กับ ฯลฯ	มี "	๓.
[๒๒๒] ในอาร์มมณปัจฉัยกับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

จิตตสหกุกะ จบ.

จิตตานุปริวัตติหะ

ปฏิจจวาร

[๒๒๓] จิตตานุปริวัตติธรรม อาศัยจิตตานุปริวัตติธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตานุปริวัตติธรรม
อาศัยขั้น ๑ ที่เป็น

จิตตานุปริวัตติธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำหะนี้ เหมือนจิตตสหกุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

จิตตานุปริวัตติหะ.

จิตตสังสัณฐสมุฏฐานหะ

ปฏิจจวาร

[๒๒๔] จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม ขั้น ๑
อาศัยขั้น ๒

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม

อาศัยจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต และกัมมัตถารูป อาศัยขั้นทั้งหลาย
ที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุ-

*ฐานธรรม.

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
อาศัยจิตต-

*สังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิต และจิตตสมุทฺฐานรูป อาศัยขั้น ๑
ที่เป็นจิตตสังสัณฺฐ-

*สมุทฺฐานธรรม ขั้น ๒ ฯลฯ ปณฺธิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุทฺฐานรูป อาศัยจิต

ในปณฺธิสนธิขณะ กณฺฐัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต
จิตอาศัยหทัยวัตถุ

มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุทฺฐานรูป และกณฺฐัตตารูป ที่เป็นอุปาทายรูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปณฺธิสนธิขณะ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปณฺธิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
อาศัยธรรมที่

ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และจิตตสมุทฺฐานรูป อาศัยจิต

ในปณฺธิสนธิขณะ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และกณฺฐัตตารูป อาศัยจิต

ในปณฺธิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และจิต
ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑
ที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และจิต
ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑
ที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และ
หทัยวัตถุ ขั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
อาศัยจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และธรรมที่
ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุทฺฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลาย
ที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และจิต
จิตตสมุทฺฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กุณฺธตารูป
อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และ
จิต

ในปฏิสนธิขณะ กุณฺธตารูป อาศัยขั้นทั้งหลาย
ที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ จิต
อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และ
หทัยวัตถุ.

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
อาศัย

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุทฺฐานรูป อาศัยขั้น ๑
ที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม

และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และกัณฑ์ตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม

และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม

และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๒๒๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๙
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในกัมมปัจจัย	มีวาระ	๙
ในวิปากปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๒๒๖] จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ

ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจณา
ที่สหระตด้วยอุทัจจะ อาศัย

ขั้นทั้งหลาย ที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคตด้วยอุหธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังัญฐสมุณฐานธรรม

อาศัยจิตตสังสังัญฐสมุณฐานธรรม เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิต และจิตตสมุณฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลาย

ที่เป็นจิตตสังสังัญฐสมุณฐานธรรม

ซึ่งเป็นอเหตุกะ อเหตุกปฏิสนธิ.

จิตตสังสังัญฐสมุณฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังัญฐสมุณฐานธรรม
อาศัยจิตต-

*สังสังัญฐสมุณฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ขั้น ๒ และจิต และจิตตสมุณฐานรูป อาศัยขั้น ๑

ที่เป็นจิตตสังสังัญ

สมุณฐานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขั้น ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังัญฐสมุณฐานธรรม

อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังัญฐสมุณฐานธรรม

เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิตตสมุณฐานรูป อาศัยจิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กัญตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต จิต
อาศัย

หทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังญญสัตว์.

จิตตสังสังัญฐสมุณฐานธรรม

อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังัญฐสมุณฐานธรรม เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยจิตซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสังัญฐสมุณฐานธรรม
อาศัย

หทัยวัตถุ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคตด้วยอุหธัจจะ

อาศัยจิตที่สหระคตด้วย

วิจิกิจณา ที่สหระคตด้วยอุหธัจจะ.

จิตตสังสังสุสมุฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสุสมุฐานธรรม
อาศัยธรรม

ที่ไม่ใช่จิตตสังสังสุสมุฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฐานรูป

อาศัยจิตซึ่งเป็นเหตุกะ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และกฏัตตารูป

อาศัยจิต

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย

อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสังสังสุสมุฐานธรรม อาศัยจิตตสังสังสุสมุฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

จิตตสังสังสุสมุฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นจิตตสังสังสุสมุฐานธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ และจิต

ขันธ ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑

ที่เป็นจิตตสังสังสุสมุฐานธรรม

และจิต ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑

ที่เป็นจิตตสังสังสุสมุฐานธรรม

และหทัยวัตถุ ขันธ ๒ ฯลฯ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา

ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ

ทั้งหลาย ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ และจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสุสมุฐานธรรม

อาศัยจิตตสังสังสุสมุฐานธรรม และธรรมที่

ไม่ใช่จิตตสังสังสุสมุฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฐานรูป อาศัยขันธทั้งหลาย

ที่เป็นจิตตสังสังสุสมุฐานธรรม ซึ่งเป็น

เหตุกะ และจิต จิตตสมุฐานรูป อาศัยขันธทั้งหลาย

ที่เป็นจิตตสังสังสุสมุฐานธรรม

ซึ่งเป็นเหตุกะ และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นจิตตสังสัณฐานสมุฏฐาน-

*ธรรม และจิต

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฐานสมุฏฐานธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย ในเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฐาน-

*สมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ.

จิตตสังสัณฐานสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐานสมุฏฐานธรรม
อาศัย

จิตตสังสัณฐานสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐานสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นจิตตสังสัณฐานสมุฏฐานธรรม

ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

[๒๒๗] ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐานสมุฏฐานธรรม
อาศัยจิตตสังสัณฐานสมุฏฐานธรรม เกิด
ขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย คือ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฐาน-

*สมุฏฐานธรรม ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐานสมุฏฐานธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐานสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต มหาภูตรูป ๑
ตลอดถึง

อสังกตธรรม.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
 อาศัยจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และธรรมที่
 ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย
 คือ จิตตสมุทฺฐานรูป
 อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และจิต
 จิตตสมุทฺฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
 และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย ๗๗.

[๒๒๘] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มีวาระ	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี "	๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาหารปัจฉัย	มี "	๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจฉัย	มี "	๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฌานปัจฉัย	มี "	๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย	มี "	๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี "	๓.

[๒๒๙] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัยกับเหตุปัจฉัย มีวาระ ๓.

[๒๓๐] ในอาร์มมณปัจฉัยกับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๙
ในอนันตรปัจฉัยกับ ฯลฯ มี " ๙ ฯลฯ.
สหชาตวาระ เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจฉยวาร

[๒๓๑] จิตตสังสังขฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสังขฐสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจฉัย ฯลฯ. มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังขฐสมุฏฐานธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังขฐสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ
ตลอดถึง

มหาภูตรูป.

จิตตสังสังขฐสมุฏฐานธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังขฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยจิต
ขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสังขฐสมุฏฐานธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

จิตตสังสังขฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสังขฐสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตต-

*สังสังขฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นจิตตสังสังขฐสมุฏฐานธรรม และ จิต
ขันธ ๒ ฯลฯ

ขันธ ๒ ขันธ ๑ ที่เป็นจิตตสังสังขฐสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ ๒
ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังขฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสังขฐสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่

ไม่ใช่จิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม
อาศัยขั้นทั้งหลาย ที่เป็น

จิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และจิต จิตตสมุฏฐานรูป
ที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม

อาศัยขั้นที่เป็นจิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
จิตอาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็น

จิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ฟังทำทั้ง ๓ นัย.

จิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม
อาศัยจิตต-

*สังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม
อาศัยขั้น ๑

ที่เป็นจิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และจิต ขั้น ๒ ฯลฯ ขั้น ๒
และจิตอาศัยขั้น ๑

ที่เป็นจิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และ หทัยวัตถุ ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฟังทำทั้ง ๒ นัย.

[๒๓๒] จิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

อาร์มมณปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ จิต
อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

จิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัณฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ
กายายตนะ ฯลฯ

สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยจิต
ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

จิตตสังสัณฺฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุฏฐานธรรม
อาศัยธรรม

ที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย
คือ จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยจักขายตนะ
กายายตนะ ฯลฯ

จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ
ในปฏิสนธิขณะ มี ๑ นัย.

จิตตสังสัณฺฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัณฺฐสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตต-

*สังสัณฺฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ
และจักขุ-

*วิญญาณ ขั้น ๒ ฯลฯ ที่สหระคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขั้น ๒
อาศัยขั้น ๑ ที่เป็น

จิตตสังสัณฺฐสมุฏฐานธรรม และจิต ขั้น ๒ ฯลฯ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑
ที่เป็นจิตต-

*สังสัณฺฐสมุฏฐานธรรม และ หทัยวัตถุ ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุฏฐานธรรม
อาศัยจิตตสังสัณฺฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่

ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยขั้นทั้งหลาย ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ
และจักขายตนะ

ที่สหระคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ จิต

อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุฏฐานธรรม และ

หทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ มี ๑ นัย.

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม

อาศัย

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

อาร์มมณปัจฉัย

คือ ชันธ ๒ และจิตอาศัยชันธ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
และหทัยวัตถุ

ชันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ มี ๑ นัย.

ฯลฯ

[๒๓๓] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในอาร์มมณปัจฉัย	มี "	๙
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี "	๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๙.

[๒๓๔] จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจฉัย

พึงกระทำหวัข้อปัจฉัย ๙ ดังกล่าวมาแล้ว ในปัจฉยวาร
ก็พึงทำปัญจวิญญาน โมหะมี
ทั้ง ๓ นัย.

[๒๓๕] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่บุเรชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มีวาระ	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌมานปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฆวาร

[๒๓๖] จิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม

คลุกเคล้ากับจิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

ปฏิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม

คลุกเคล้ากับจิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม เกิด

ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม
ปฏิสันธิ.

จิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม
คลุกเคล้ากับ

จิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิต คลุกเคล้ากับขั้น ๑
ที่เป็นจิตตสังสัจจสมุฏฐานธรรม ขั้น ๒
ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตสังสัจจสมุฏฐานธรรม
คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัจจสมุฏฐานธรรม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต ปฏิสนธิ.

จิตตสังสัจจสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสังสัจจสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

จิตตสังสัจจสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ คลุกเคล้ากับขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสัจจสมุฏฐานธรรม
และจิต ขั้น ๒

ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๒๓๗] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๕
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

[๒๓๘] จิตตสังสัจจสมุฏฐานธรรม
คลุกเคล้ากับจิตตสังสัจจสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ โมหะมีทั้ง ๓ นัย.

[๒๓๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่รูปยุดตปัจจัย มี " ๕.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกิติ พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาหาร

[๒๔๐] จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม โดย
เหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฺฐานสมุทฺธานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตตณฺธ์ทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

ฟังกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต
และจิตตสมุทฺฐานรูป
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

ฟังกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฺฐานสมุทฺธานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตฉนฺธทั้งหลาย และ
จิต และรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฺฐานสมุทฺธานธรรม โดยเหตุปัจจัย
ปฏิสนธิ.

[๒๔๑] จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฺฐานสมุทฺธานธรรม
 ปรรคขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตต-
 *สังสัณฺฐานสมุทฺธานธรรม เกิดขึ้น.

ฟังก์ชันทำมุม

จิต ปราปรกษณ์ร้ท้งหลยท่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

จิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย
ปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุฏฺฐานธรม
เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐาน-
*ธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณา นิพพาน
นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู ฯลฯ.

อาร์มมณปัจจัยในจิตตสหกฺทุกะฉนฺใด พึงทำฉนฺนั้น ไม่มีแตกต่างกัน
พึงกระทำห้วงข้อ
ปัจจัยทั้ง ๙.

[๒๔๒] จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม โดย
อธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ มี ๓ นัย.
พึงกระทำอธิปัตติปัจจัยทั้งสอง.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐาน-
*ธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ มี ๓ นัย.
พึงกระทำอธิปัตติปัจจัยทั้งสอง.

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณอธิปัตติ.

พึงกระทำอธิปัตติปัจจัยอย่างเดียวกันเท่านั้น พึงกระทำห้วงข้อปัจจัยทั้ง ๙
เหมือนจิตตสหกฺทุกะ
ไม่มีแตกต่างกัน.

[๒๔๓] จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม โดย
อนันตรปัจจัย มีห้วงข้อปัจจัย ๙ เหมือนจิตตสหกฺทุกะ.

เป็นปัจจัยโดยสมนันตรปัจจัย มี ๙ นัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย มีหัวข้อปัจจัย ๙

เหมือนกับจิตตสหกุกะ ไม่มีแตก

ต่างกัน.

[๒๔๔] ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัจจสมุฏฐานธรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัจจ-

*สมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต มี ๓ นัย.

เหมือนกับจิตตสหกุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๒๔๕] จิตตสังสังสัจจสมุฏฐานธรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัจจสมุฏฐาน-

*ธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

เหมือนกับจิตตสหกุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

ปัจฉาชาตมีทั้ง ๓ นัย เป็นเอกมูล ๒ เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ๑.

เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย.

[๒๔๖] จิตตสังสังสัจจสมุฏฐานธรรม

เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสังสัจจสมุฏฐานธรรม โดย

กัมมปัจจัย มี ๓ นัย

เหมือนกับจิตตสหกุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

กัมมปัจจัยมี ๓ นัย ทั้งสหชาต และนानาชนิก.

เป็นปัจจัยโดยวิปากปัจจัย มี ๙ นัย

เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับข้อความตามบาลี

ในจิตตสหกุกะ

กพพิงการอาหาร มี ๑ นัยเท่านั้น. เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย มี ๙ นัย

เป็นปัจจัยโดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัยโดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย.

[๒๔๗] จิตตสังสังสัจจสมุฏฐานธรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัจจสมุฏฐาน-

*ธรรม โดยวิปพยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัจจสมุฏฐานธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัจจสมุฏฐาน-

*ธรรม โดยวิปพยุตตปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัจจสมุฏฐานธรรม

เป็นปัจฉัยแก่จิตตสังสังสัจจสมุฏฐานธรรม โดย

วิปพยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ

เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่เป็น

จิตตสังสังสัจจสมุฏฐานธรรม โดยวิปพยุตตปัจฉัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ

เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ

โดยวิปพยุตตปัจฉัย กายายตนะ ฯลฯ หทัยัตถุ

เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสังสัจจ-

*สมุฏฐานธรรม โดยวิปพยุตตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัจจสมุฏฐานธรรม

เป็นปัจฉัยแก่จิตตสังสังสัจจสมุฏฐานธรรม และ

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสัจจสมุฏฐานธรรม โดยวิปพยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ เป็นปัจฉัยแก่จิต
และสัมปยุตต-

*ชั้นทั้งหลาย โดยวิปพยุตตปัจฉัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ
และสัมปยุตตชั้น

ทั้งหลาย โดยวิปพยุตตปัจฉัย กายายตนะ ฯลฯ หทัยัตถุ เป็นปัจฉัยแก่จิต
และสัมปยุตต-

*ชั้นทั้งหลาย โดยวิปพยุตตปัจฉัย.

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺธานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺธานธรรม
เป็นปัจฉัยแก่

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺธานธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ฯลฯ

[๒๔๘] จิตตสังสัณฺฐสมุทฺธานธรรม

เป็นปัจฉัยแก่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺธานธรรม โดย

อตฺถิปัจฉัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺธานธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺธานธรรม โดย

อตฺถิปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺธานธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺธานธรรม
และธรรมที่

ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺธานธรรม โดยอตฺถิปัจฉัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺธานธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺธาน-

*ธรรม โดยอตฺถิปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทริย์.

ที่เป็นปุเรชาต พึงกระทำเหมือนกับปุเรชาตปัจฉัย.

ที่ย่อยๆ ทั้งหมดควรให้พิสดาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺธานธรรม

เป็นปัจฉัยแก่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺธานธรรม โดย

อตฺถิปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิต เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตฉนฺธทั้งหลาย
โดยอตฺถิปัจฉัย

ในปฏิสนธิชณะ จิตเป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตฉนฺธทั้งหลาย
โดยอตฺถิปัจฉัย

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุณฺฐานธรรม
โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต เหมือนกับปุเรชาตปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน.
ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุณฺฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัณฺฐสมุณฺฐานธรรม และ
ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุณฺฐานธรรม โดยอตฺถิปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิตเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
และจิตตสมุณฺฐานรูปทั้งหลาย
โดยอตฺถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
และกถัตตารูปทั้งหลาย โดย
อตฺถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย
โดย
อตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต เหมือนกับปุเรชาตปัจจัย.
จิตตสังสัณฺฐสมุณฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุณฺฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่

จิตตสังสัณฺฐสมุณฺฐานธรรม โดยอตฺถิปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขั้น ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาน
และจักขุวิญญาน เป็น

ปัจจัยแก่ขั้น ๒ ขั้น ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาน และจักขายตนะ
เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๒

ขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุณฺฐานธรรมที่สหคตด้วยกายวิญญาน ฯลฯ
และจิต เป็นปัจจัยแก่

ขั้น ๒ โดยอตฺถิปัจจัย ขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสัณฺฐสมุณฺฐานธรรม
และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่

ชั้น ๒ โดยอรรถิปัจฉัย

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจฉัยแก่

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม โดยอรรถิปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ
และจักขายตนะเป็น

ปัจฉัยแก่ จักขุวิญญาณ โดยอรรถิปัจฉัย ชั้นทั้งหลาย

ที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม ที่

สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ และจิต

เป็นปัจฉัยแก่รูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม

โดยอรรถิปัจฉัย

ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
เป็นปัจฉัยแก่

รูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม โดยอรรถิปัจฉัย

ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และ หทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่จิต โดย

อรรถิปัจฉัย ในปฏิสนธิขณะ มี ๓ นัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม
และจิตเป็น

ปัจฉัยแก่กาย ที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรมนี้ ที่เกิดก่อน
โดยอรรถิปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม
และจิต และ

กาวพิงการาหาร เป็นปัจฉัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรมนี้
โดยอรรถิปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม
และจิต และ

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจฉัยแก่กัณฐัตถารูปทั้งหลาย โดยอรรถิปัจฉัย.

จิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม
เป็นปัจฉัยแก่

จิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม
โดยอรรถปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ
และจักขายตนะ เป็นปัจฉัย

แก่ชั้นที่ ๒ และจักขุวิญญาณ โดยอรรถปัจฉัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ
ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม
และจิตเป็นปัจฉัยแก่

ชั้นที่ ๒ และรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม โดยอรรถปัจฉัย
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ชั้นที่ ๑ ที่เป็นจิตตสังสังฆสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่ชั้นที่ ๒ และจิต

โดยอรรถปัจฉัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

[๒๔๙] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ	๓
ในอาร์มมณปัจฉัย	มี "	๙
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจฉัย	มี "	๙
ในสมันตรปัจฉัย	มี "	๙
ในสหชาติปัจฉัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๙
ในนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉาชาติปัจฉัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๙
ในกัมมปัจฉัย	มีวาระ	๓

ในวิปากปัจฉัย	มี "	๙
ในอาหารปัจฉัย	มี "	๙
ในอินทริยปัจฉัย	มี "	๙
ในฌานปัจฉัย	มี "	๓
ในมัคคปัจฉัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๕
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี "	๕
ในอรรถิปัจฉัย	มี "	๙
ในนัตถิปัจฉัย	มี "	๙
ในวิคตปัจฉัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๙.

[๒๕๐] จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม

เป็นปัจฉัยแกจิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม โดย

อาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยกัมม-

*ปัจฉัย

จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม

เป็นปัจฉัยแกธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม โดย

อาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

ปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม เป็นปัจฉัยแกจิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดย

อุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม

เป็นปัจฉัยแกธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐาน-

*ธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็น

ปัจจัยโดยประชากรปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจจัยชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยอินทรีย์ปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย
ปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม และ
ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่
จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
อุปนิสสยปัจจัย.

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
เป็นปัจจัย
แก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย.

จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
เป็นปัจจัยแก่
จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐสมุทฺฐานธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๕๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี "	๙

ในปัจฉัยทั้งปวง	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี "	๙
[๒๕๒] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย กับเหตุปัจฉัยมีวาระ ๓		
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย		
กับ ๔ล๔	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย		
กับ ๔ล๔	มีวาระ	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย		
กับ ๔ล๔	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย		
กับ ๔ล๔	มี "	๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย		
กับ ๔ล๔	มี "	๓
ในปัจฉัยทั้งปวง		
กับ ๔ล๔	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย		
กับ ๔ล๔	มี "	๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจฉัย		
กับ ๔ล๔	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย		
กับ ๔ล๔	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย		
กับ ๔ล๔	มี "	๓.
[๒๕๓] ในอาร์มมณปัจฉัย กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัยมีวาระ ๙		
ในอธิปัตติปัจฉัย กับ ๔ล๔	มี "	๙
ในปัจฉัยทั้งปวง กับ ๔ล๔	มี "	๙.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

จิตตสังสัณฺฐานสมุณฺฐานทุกะ จบ.

จิตตสังสัณฺฐานสมุณฺฐานสหทุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๕๔] จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานสหกฺขม
อาศัยจิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานสหกฺขม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชันธ ๒ อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานสหกฺขม ชันธ
๒ ฯลฯ ใน
ปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานหุกะเป็นอย่างไรมั้หุกะนี้ก็เป็นอย่างนั้น
ไม่มีแตกต่างกัน.

จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานสหกฺขม หุกะ จบ.

จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานานุปริวตติหุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๕๕] จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานานุปริวตติธม
อาศัยจิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานานุปริวตติ
ธม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชันธ ๒ อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานานุปริวตติธม
ชันธ ๒ ฯลฯ
ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานหุกะเป็นอย่างไรมั้หุกะนี้ก็เป็นอย่างนั้น
ไม่มีแตกต่างกัน.

จิตตสังสัณฺฐานสมุทฺฐานานุปริวตติหุกะ จบ.

อชฌัตติกหุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๕๖] อชฌัตติกธม อาศัยอชฌัตติกธม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ในปฏิสันธิขณะ อชฌัตติกกภูตตารูป อาศัยจิต.

พาหิรธม อาศัยอชฌัตติกธม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชันธทั้งหลาย และจิตตสมุทฺฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสันธิขณะ สัมปยุตตชันธทั้งหลาย และพาหิรกภูตตารูป
อาศัยจิต.

อชฌัตติกธม และพาหิรธม อาศัยอชฌัตติกธม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และอวิชฌัตติก
และพาหิรภักตารูป
อาศัยจิต.

พาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุเป็นปัจจัย
คือ ขันธ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ขันธ
๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ ๒ และพาหิรภักตารูป อาศัยขันธ ๑
ที่เป็นพาหิรธรรม ขันธ

๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยขันธทั้งหลาย ขันธทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตต-

*สมุฏฐานรูป ภักตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อวิชฌัตติกธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต และอวิชฌัตติกภักตารูป
อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุที่เป็นพาหิรธรรม.

อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑
ที่เป็นพาหิรธรรม

ขันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ ๒ และจิต และอวิชฌัตติก และพาหิรภักตารูป
อาศัยขันธ ๑

ที่เป็นพาหิรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อวิชฌัตติกธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อวิชฌัตติกภักตารูป อาศัยจิต
และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย.

พาหิรธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นพาหิรธรรมและจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และพาหิรภูตตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นพาหิรธรรม

และจิต

พาหิรภูตตารูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม อาศัยจิต
และหทัยวัตถุ.

อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม
เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และอวิชฌตีก และพาหิรภูตตารูป
อาศัยชั้น ๑

ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๒๕๗] พาหิรธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น

เพราะอาร์มมณปัจจัย คือ สัมปยุตต-

*ชั้นทั้งหลาย อาศัยจิต ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
อาศัยจิต.

พาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อวิชฌัตติกธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น

เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

พาหิรธรรม อาศัยอัมมัตติกรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น

เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยชั้น ๑

ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต

และหทัยวัตถุ.

ฯลฯ

[๒๕๘] ในเหตุปัจฉัย

มีวาระ ๙

ในอาร์มมณปัจฉัย

มี " ๕

ในอธิปัตติปัจฉัย

มี " ๕

ในอนันตรปัจฉัย

มี " ๕

ในสมันตรปัจฉัย

มี " ๕

ในสหชาติปัจฉัย

มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจฉัย

มี " ๕

ในนิสสยปัจฉัย

มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจฉัย

มี " ๕

ในปุเรชาติปัจฉัย

มี " ๕

ในอาเสวนปัจฉัย

มี " ๕

ในกัมมปัจฉัย

มี " ๙

ในวิปากปัจฉัย

มี " ๙

ในปัจฉัยทั้งปวง

มี " ๙

ในสัมปยุตตปัจฉัย

มี " ๕

ในวิปปยุตตปัจฉัย

มี " ๙

ในอัตถิปัจฉัย

มี " ๙

ในนัตถิปัจฉัย

มี " ๕

ในวิคตปัจฉัย

มี " ๕

ในอวิคตปัจฉัย

มี " ๙.

[๒๕๙] อวิชฌัตติกธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ในอเหตุกปฏิสันธิขณะ อวิชฌัตติกกภูตตารูป อาศัยจิต.

พาหิรธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสันธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และพาหิรกภูตตารูป
อาศัยจิต

โมหะที่สหระตด้วยวิจิกิจญา ที่สหระตด้วยอุทัจจะ
อาศัยจิตที่สหระตด้วยวิจิกิจญา ที่
สหระตด้วยอุทัจจะ.

อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ในอเหตุกปฏิสันธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย
และอวิชฌัตติกและพาหิรกภูตตารูป
อาศัยจิต.

พาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ขันธ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม
ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ขันธ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสันธิขณะ ตลอดถึงอสังญฐัสตว์
โมหะที่สหระตด้วยวิจิกิจญา ที่สหระต
ด้วยอุทัจจะ อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจญา
ที่สหระตด้วยอุทัจจะ.

อวิชฌัตติกธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิต อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และอวิชฌัตติกกภูตตารูป
อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือขันธ์ ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑
ที่เป็นพาหิรธรรม ซึ่งเป็น

อเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และจิต และอวิชฌัตติก
และพาหิรกภูตตารูป อาศัย

ขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย
อาศัยหทัยวัตถุ.

อวิชฌัตติกธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ อวิชฌัตติกกภูตตารูป อาศัยจิต
และสัมปยุตตขันธ์
ทั้งหลาย.

พาหิรธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ

และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และพาหิรกภูตตารูป อาศัยขันธ์ ๑
ที่เป็นพาหิรธรรม

และจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ พาหิรกภูตตารูป อาศัยจิต
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสันธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม อาศัยจิต
และหทัยวัตถุ

โมหะที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ และจิต.

อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม
เกิดขึ้น ไม่

ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ในอเหตุกปฏิสันธิขณะ ชั้น ๒ และอวิชฌัตติก
และพาหิรกภูตตารูป อาศัย
ชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๒๖๐] อวิชฌัตติกธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ในปฏิสันธิขณะ อวิชฌัตติกกภูตตารูป อาศัยจิต.

พาหิรธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสันธิขณะ พาหิรกภูตตารูป อาศัยจิต.

อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ-

*ปัจฉัย

คือ ในปฏิสันธิขณะ อวิชฌัตติก และพาหิรกภูตตารูป อาศัยจิต.

พาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

ในปฏิสันธิขณะ พาหิรกภูตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม
หทัยวัตถุ อาศัย

ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขญสัตว์.

อวิชฌัตติกธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ในปฏิสันธิขณะ อวิชฌัตติกกภูตตารูป

อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ-

*ปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อวิชฌัตติก และพาหิรกฐัตตารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็น
พาหิรธรรม.

อวิชฌัตติกธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ-

*ปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อวิชฌัตติกกฐัตตารูป อาศัยจิต
และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย.

พาหิรธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม และจิต
จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อวิชฌัตติก และพาหิรกฐัตตารูป อาศัยจิต
และสัมปยุตตชั้น
ทั้งหลาย.

[๒๖๑] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี "	๕

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาหารปัจฉัย มี " ๑

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจฉัย มี " ๑.

[๒๖๒] พาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะฌานปัจฉัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยจักขุวิญญาณ กายวิญญาณ ฯลฯ.

พาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจฉัย

คือ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ ขันธ ๒ ฯลฯ

ที่สหระตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป

ฯลฯ อุตสมุฏฐาน-

*รูป ฯลฯ ส่วนอสัญญสัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ.

อัชฌัตติกธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจฉัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ

กายวิญญาณ อาศัย

ขันธทั้งหลายที่สหระตด้วยกายวิญญาณ.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะฌานปัจฉัย

คือขันธ ๒ และจักขุวิญญาณ อาศัยขันธ ๑

ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ ขันธ ๒ ฯลฯ

ขันธ ๑ ที่สหระตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ.

พาหิรธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะฌานปัจฉัย

คือ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ

และจักขุวิญญาณ ขันธ ๒ ฯลฯ

ที่สหระตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ. พึงผูกจักรนัย.

[๒๖๓] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฌานปัจฉัย มีวาระ ๕

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย มี " ๙

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย มี " ๙

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย มี " ๕

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย มี " ๙

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย มี " ๙.

[๒๖๔] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย กับเหตุปัจฉัย มีวาระ ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย
กับ ๫ล๫ มีวาระ ๙.

๫ล๫

[๒๖๕] ในอาร์มมณปัจฉัย
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๕
ในอนันตรปัจฉัย กับ ๫ล๫ มี " ๕
ในสมนันตรปัจฉัย กับ ๫ล๫ มี " ๕
ในสหชาติปัจฉัย กับ ๫ล๫ มี " ๙.

๫ล๫

แม้สหชาติวาร ก็เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจฉยวาร

[๒๖๖] อัชฌัตติกกรรม อาศัยอัชฌัตติกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย
มี ๓ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

พาหิรกรรม อาศัยพาหิรกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรกรรม ชั้น
๒ ๫ล๫

ในปฏิสนธิขณะ ฟังทำทั้ง ๒ นัย จนถึงมหาภูตรูปที่เป็นอัชฌัตติกกรรม
ชั้นทั้งหลาย

ที่เป็นพาหิรกรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อัชฌัตติกกรรม อาศัยพาหิรกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม จิต อาศัยหทัยวัตถุ
ในปฏิสนธิขณะ

ฟังทำทั้ง ๒ นัย.

อัชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม อาศัยพาหิรกรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรกรรม ชั้น
๒ ๫ล๫ จิต

และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ฟังทำทั้ง ๒ นัย.

อวิชฌัตติกธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือในปฏิสนธิขณะ อวิชฌัตติกภูตตารูป
อาศัยจิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย.

พาหิรธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม
และจิต จิตต-

*สมุฏฐานรูป อาศัยจิตและมหาภูตรูปทั้งหลาย
ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม อาศัยจิตและ
หทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ฟังทำทั้ง ๓ นัย.

อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม
เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และอวิชฌัตติก และพาหิรภูตตารูป
อาศัยชั้น ๑ ที่

เป็นพาหิรธรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๒๖๗] อวิชฌัตติกธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ.

พาหิรธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ
และจักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ

สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจิต ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอวิชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจักขายตนะ
กายายตนะ ฯลฯ.

พาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย
คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.
อชฌัตติกธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย
คือ จิตอาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม จิตอาศัยหทัยวัตถุ
ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น

เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ
ในปฏิสนธิขณะ มี ๑ นัย.

อชฌัตติกธรรม อาศัยอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น

เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ
และจักขายตนะ ที่

สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ

พาหิรธรรม อาศัยอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น

เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ อาศัย ชั้น ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ
และจักขายตนะ และจักขุ

วิญญาณ ชั้น ๒ ฯลฯ ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ชั้น ๒
อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม

และจิตชั้น ๒ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม อาศัยจิตและหทัยวัตถุ
ในปฏิสนธิขณะ

พึงทำทั้ง ๒ นัย

อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

อาร์มมณปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ และจักขุวิญญาณ อาศัยชั้น ๑
ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และ
จักขายตนะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๒๖๘] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในอาร์มมณปัจฉัย	มี "	๙
ในอธิปติปัจฉัย	มี "	๕
ในอนันตรปัจฉัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจฉัย	มี "	๙
ในสหชาติปัจฉัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๙
ในนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี "	๙
ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๙
ในกัมมปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี "	๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๙.

[๒๖๙] อัชฌัตติกธรรม อาศัยอัชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น
 ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
 คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ อัชฌัตติกกฐัตตารูป อาศัยจิต
 จักขุวิญญาณ อาศัย
 จักขายตนะ ฯลฯ

พึงทำหัวข้อปัจฉัยแม่ทั้ง ๙ อย่างนี้ พึงบวกปัญจวิญญาณ เข้าไปด้วยมี
 ๓ นัย เหมือน
 กับ โมะหะ.

[๒๗๐] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจฉัย	มี "	๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาสวนปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๙.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฆวาร

[๒๗๑] พาหิรธรรม คลุกเคล้ากับอชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต.

พาหิรธรรม คลุกเคล้ากับพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อชฌัตติกธรรม คลุกเคล้ากับพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตคลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม คลุกเคล้ากับพาหิรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ และจิตคลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรมขันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิ

ขณะ ฯลฯ

พาหิรธรรม คลุกเคล้ากับอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต ชั้น ๒
ฯ ใน
ปฏิสันธิขณะ ฯ.

ฯ

[๒๗๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๕
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕

[๒๗๓] พาหิรธรรม คลุกเคล้ากับอชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

พึงทำหัวข้อปัจจัย ๕ อย่างนี้ มี ๓ นัย เหมือนกับ โมหะ.

[๒๗๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี "	๕.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกัฏฐี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๒๗๕] พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

และพาหิรกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต
และอชฌัตติกกฐัตตารูป
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

และจิต และอชฌัตติก และพาหิรกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

[๒๗๖] อชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ จิต ปรารภจิต เกิดขึ้น.

พึงถามถึงมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม ปรารภจิต เกิดขึ้น.

พึงถามถึงมูล

จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย ปรารภจิต เกิดขึ้น.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว

พิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น

ย่อมยินดี ย่อมเพเลิดเพเลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะ ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลพิจารณากุศลธรรมที่สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

ออกจากมาน พิจารณามาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ
นิพพาน
นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ
โดย
อาร์มมณปัจจัย
พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว ซึ่งเป็นพาหิรธรรม
กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ
รู้กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน
บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น
บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตที่เป็นพาหิรธรรม
โดยเจโตปริยญาณ
อากาสนัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญานัญญายตนะ
อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัย
แก่นวสัณญานาสัณญายตนะ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยจักขุวิญญาน
โดยอาร์มมณปัจจัย
โณฏฐัพพายตนะ ฯลฯ
ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาน
แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาวชชนะ โดย
อาร์มมณปัจจัย.
พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
บุคคลพิจารณากุศลธรรมนั้น ย่อม
ยินดี ย่อมผลิตเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น จิตเกิดขึ้น
กุศลธรรมทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฉาน พิจารณาฉาน ฯลฯ.

ที่ย่อไว้ทั้งหมด พึงจำแนกให้พิสดาร.

บุคคลพิจารณาเห็นกิเลสทั้งหลาย ที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

รูปทั้งหลาย ฯลฯ

หทัยวัตถุ ฯลฯ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี

ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะ

ปรารภรูปเป็นต้นนั้น จิตเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ.

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพะายตนะ ฯลฯ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ

แก่เจโตปริยญาณ แก่

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ

แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณ-

*ปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อวัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม

โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

บุคคลพิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี

ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น จิต

และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่ย่อไว้ทั้งหมด พึงจำแนกให้พิสดาร.

บุคคลพิจารณาเห็นชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภชั้นนั้น

จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลายเกิดขึ้น.

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ.

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

โผฏฐัพพะายตนะ ฯลฯ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ

แก่เจโตปริยญาณ แก่

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณ-

*ปัจฉัย.

อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อชฌัตติกธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัย

มี ๓ นัย.

[๒๗๗] อชฌัตติกธรรม เป็นปัจฉัยแก่อชฌัตติกธรรม โดยอธิปัตติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณอธิปัตติ ได้แก่ จิต

กระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม

และจิต ให้อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น.

อชฌัตติกธรรม เป็นปัจฉัยแก่พาหิรธรรม โดยอธิปัตติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มมณอธิปัตติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

กระทำจิตให้เป็นอารมณ์

อย่างหนักแน่น แล้วเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตอธิปัตติ ได้แก่อธิปัตติธรรม คือ

จิตเป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขั้น และ

จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจฉัย.

พึงถามถึงมูล

ที่เป็นอาร์มมณอธิปัตติ ได้แก่ จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย

กระทำจิตที่เป็นอชฌัตติก-

*ธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วเกิดขึ้น.

พาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่พาหิรธรรม โดยอธิปัตติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มมณอธิปัตติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ มี ๓ นัย.

อธิปัตติปัจฉัยทั้งสอง พึงจำแนกทั้ง ๓ อย่าง.

อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อชฌัตติกธรรม
โดยอธิปัตติปัจฉัย มี ๓ นัย.

แม้ทั้ง ๓ ก็เป็นอธิปัตติปัจฉัยอย่างเดียว.

[๒๗๘] อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิตที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย มี ๓
นัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชันธทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม ที่เกิดก่อนๆ

เป็นปัจจัยแก่ชันธทั้งหลายที่เกิด

หลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู มี ๓ นัย.

แม้ทั้ง ๓ อย่าง ก็เช่นเดียวกัน.

อัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

มี ๓ นัย.

เป็นปัจจัย โดยสมันตรปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร. เป็นปัจจัย
โดย

อัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย เหมือนกับ

ปฏิจจวาร.

[๒๗๙] อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่จิต

โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน
ก่อนมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะ ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสังข

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ ผลสมบัติ
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงแจกให้บริบูรณ์ทั้ง ๓ อย่าง พึงแจกแก่จิต และสัมปยุตตชั้น.

อฆัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อฆัตติกธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ นัย.

[๒๘๐] อฆัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อฆัตติกธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ กาย
โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยিং เพราะปรารถนจักขุเป็นต้นนั้น
จิตเกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
กายายตนะ เป็น

ปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย.

อฆัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ กาย
โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย
ที่สหระคตด้วย

จักขุวิญญาณ กายายตนะ

เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยกายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย.

อฆัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อฆัตติกธรรม และพาหิรธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ กาย
โดยความเป็นของ

ไม่เที่ยง ฯลฯ เพราะปรารภจักขเป็นต้นนั้น จิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย
เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขวิญญาณ
และสัมปยุตตขันธ

ทั้งหลาย กายายตนะ เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ
และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจฉัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่พาหิรธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ฯลฯ
โผฏฐัพพะทั้งหลาย

ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดย
ปุเรชาตปัจฉัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อวัชฌัตติกธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ฯลฯ
โผฏฐัพพะทั้งหลาย

ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เพราะปรารภรูปเป็นต้นนั้น
จิตเกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่จิตโดยปุเรชาตปัจฉัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อวัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม
โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ฯลฯ
โผฏฐัพพะทั้งหลาย

ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เพราะปรารภรูปเป็นต้น จิต
และสัมปยุตตขันธ
ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก้จิต
และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย
โดยปุเรชาตปัจฉัย.

อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก้อชฌัตติกธรรม
โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ จักขายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก้จิต กายายตนะ
และหทัยวัตถุ เป็น
ปัจฉัยแก้จิต โดยปุเรชาตปัจฉัย

รูปายตนะ และจักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก้จักขุวิญญาณ
โณภูมัพพายตนะ และ

กายายตนะ เป็นปัจฉัยแก้กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจฉัย.

อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก้พาหิรธรรม
โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ จักขายตนะ และหทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก้ขันธทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดย
ปุเรชาตปัจฉัย

กายายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก้ขันธทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม
โดยปุเรชาต
ปัจฉัย

รูปายตนะ และจักขายตนะ
เป็นปัจฉัยแก้ขันธทั้งหลายที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ โดย
ปุเรชาตปัจฉัย.

โณภูมัพพายตนะ และกายายตนะ
เป็นปัจฉัยแก้ขันธทั้งหลายที่สหระคตด้วยกายวิญญาณ
โดยปุเรชาตปัจฉัย.

อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก้อชฌัตติกธรรม
และพาหิรธรรม โดย
ปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ จักขายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก้จิต
และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดย
ปุเรชาตปัจฉัย กายายตนะ และหทัยวัตถุ ฯลฯ รูปายตนะ และจักขายตนะ
เป็นปัจฉัยแก้
จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจฉัย
โณฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

[๒๘๑] อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจฉัยแก้อัชฌัตติกธรรม
โดยปัจฉาชาตปัจฉัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม ที่เกิดภายหลัง
เป็นปัจฉัยแก้กายที่เป็น
อัชฌัตติกธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจฉัย.

พึงทำถึงมูล

ขันธทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม ที่เกิดภายหลัง
เป็นปัจฉัยแก้กายที่เป็นพาหิรธรรมนี้
ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจฉัย.

พึงทำถึงมูล

ขันธทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม ที่เกิดภายหลัง
เป็นปัจฉัยแก้กายที่เป็นอัชฌัตติกธรรม
และพาหิรธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจฉัย.

หัวข้อปัจฉัยทั้ง ๙ พึงจำแนกอย่างนี้.

เป็นปัจฉัย โดยอาเสวนปัจฉัย พึงจำแนกเป็นหัวข้อปัจฉัย ๙.

[๒๘๒] พาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก้พาหิรธรรม โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม
เป็นปัจฉัยแก้สัมปยุตตขันธ และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม
เป็นปัจฉัยแก้ขันธทั้งหลายที่เป็น
พาหิรธรรม ที่เป็นวิบากจิต และกมฺมัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกธรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต
โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากจิต
และกฐัตตารูป

ทั้งหลาย ที่เป็นอชฌัตติกธรรม โดยกัมมปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม
โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากชั้นทั้งหลาย และ

จิต และกฐัตตารูป ที่เป็นอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยกัมมปัจจัย.

เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๙ นัย.

[๒๘๓] อชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม
เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูป

ทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม โดยอาหารปัจจัย.

อชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐาน-

*รูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น

ทั้งหลาย และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัมตติกรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตันธ์
ทั้งหลาย และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัมตติกรรม และพาหิรธรรม
โดยอาหารปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย
คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตันธ์ทั้งหลาย และจิต
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย
ในปฏิสนธิขณะ กพพิงการาหารที่เป็นพาหิรธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นพาหิรธรรม
โดยอาหารปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัมตติกรรม โดยอาหารปัจจัย
คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต
โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตและกฐัตตารูป
ทั้งหลายที่เป็นอัมตติกรรม โดยอาหารปัจจัย
กพพิงการาหารที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่
กายที่เป็นอัมตติกรรม โดยอาหารปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัมตติกรรม และพาหิรธรรม
โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตันธ์ทั้งหลาย และจิต
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตันธ์ทั้งหลาย
และจิต และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัมตติกรรม และพาหิรธรรม
โดยอาหารปัจจัย

กพพิงการาหารที่เป็นพาหิรธรรม
เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัมตติกรรม และ

พาหิรธรรม โดยอาหารปัจฉัย

อวัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อวัชฌัตติกธรรม
โดยอาหารปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอวัชฌัตติกธรรม
และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัย

แก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอวัชฌัตติกธรรม โดยอาหารปัจฉัย.

อวัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่พาหิรธรรม
โดยอาหารปัจฉัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอวัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจฉัย

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอวัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม
เป็นปัจฉัยแก่

สัมปยุตตชั้น และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยอาหารปัจฉัย.

อวัชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อวัชฌัตติกธรรม
โดยอาหารปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอวัชฌัตติกธรรม
และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัย

แก่สัมปยุตตชั้น และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอวัชฌัตติกธรรม
และพาหิรธรรม โดยอาหารปัจฉัย.

[๒๘๔] อวัชฌัตติกธรรม เป็นปัจฉัยแก่อวัชฌัตติกธรรม
โดยอินทรีปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อินทรีทั้งหลายที่เป็นอวัชฌัตติกธรรม
เป็นปัจฉัยแก่กฐัตตารูป

ทั้งหลายที่เป็นอวัชฌัตติกธรรม โดยอินทรีปัจฉัย จักขุนทรี
เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรี

เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ โดยอินทรีปัจฉัย.

อวัชฌัตติกธรรม เป็นปัจฉัยแก่พาหิรธรรม โดยอินทรีปัจฉัย

คือ อินทรีทั้งหลายที่เป็นอวัชฌัตติกธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐาน-

*รูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น

ทั้งหลาย และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

จักขุนทริย เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ
โดยอินทริยปัจจัย

กายินทริย เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยกายวิญญาณ
โดยอินทริยปัจจัย

อชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม
โดยอินทริยปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น

และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม
โดยอินทริยปัจจัย

จักขุนทริย เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
กายินทริย เป็นปัจจัย

แก่กายวิญญาณ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทริยทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อินทริยทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และ

กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

รูปชีวิตินทริย เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม
โดยอินทริยปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทริยทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต
โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต และกฐัตตารูป

ทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย.

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย.

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย.

อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัย

แก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย

จักขุนทรีย์ และอุเบกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอินทรีย์ปัจจัย กายินทรีย์ และสุชินทรีย์ กายินทรีย์ และทุกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอินทรีย์ปัจจัย.

อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจฉัย

ในปฏิสนธิขณะ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่

สัมปยุตตชั้นร์ และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจฉัย

จักขุนทริย์ และอุเบกขินทริย์

เป็นปัจฉัยแก่ชั้นร์ทั้งหลายที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ

โดยอินทริยปัจฉัย กายินทริย์ และสุขินทริย์ กายินทริย์ และทุกขินทริย์

เป็นปัจฉัยแก่ชั้นร์

ทั้งหลายที่สหระตด้วยกายวิญญาณ โดยอินทริยปัจฉัย.

อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดย

อินทริยปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัย

แก่สัมปยุตตชั้นร์ และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจฉัย

จักขุนทริย์ และอุเบกขินทริย์ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตชั้นร์ทั้งหลาย

โดยอินทริยปัจฉัย กายินทริย์ ฯลฯ

[๒๘๕] พาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่พาหิรธรรม โดย

ฌมานปัจฉัย มี ๓ นัย.

เป็นปัจฉัย โดยมัคคปัจฉัย มี ๓ นัย

เป็นปัจฉัย โดยสัมปยุตตปัจฉัย มี ๕ นัย

[๒๘๖] อวิชฌัตติกธรรม เป็นปัจฉัยแก่อวิชฌัตติกธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ในปฏิสนธิขณะ จิต

เป็นปัจฉัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย ที่เป็น

อวิชฌัตติกธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ

กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน โดยวิปยุตตปัจจัย
ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น

อชฌัตติกธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

อชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-

*รูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ

เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหรัคตด้วยจักขวิญญาน

กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหรัคตด้วยกายวิญญาน
โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม

เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น

พาหิรธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

อชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัย

แก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขวิญญาน
และสัมปยุตตชั้น

ทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน
และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม
ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัย

แก่กายที่เป็นอัมมัตติกรรม และพาหิรธรรมนี้ ที่เกิดก่อน
โดยวิปยุตตปัจฉัย

พาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่พาหิรธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรมที่เกิดร่วมกัน
เป็นปัจฉัยแก่

จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจฉัย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย เป็นปัจฉัยแก่หทัยวัตถุ
โดยวิปยุตตปัจฉัย หทัยวัตถุ

เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจฉัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ

เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดย
วิปยุตตปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม ที่เกิดภายหลัง
เป็นปัจฉัยแก่กาย

ที่เป็นพาหิรธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจฉัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อัมมัตติกรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม
เป็นปัจฉัยแก่

กถัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัมมัตติกรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย.

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่จิตโดยวิปยุตตปัจฉัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่จิต โดยวิปยุตตปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม ที่เกิดภายหลัง
เป็นปัจฉัยแก่กาย

ที่เป็นอัมมัตติกรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจฉัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อัมมัตติกรรม และพาหิรธรรม
โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อวิชฌัตติกธรรม
โดยวิปพยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิชฌัตติกธรรม และ

พาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแกกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอวิชฌัตติกธรรม
โดยวิปพยุตตปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ที่เกิดภายหลัง ฯลฯ.

อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแกพาหิรธรรม
โดยวิปพยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

อวิชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อวิชฌัตติกธรรม
และพาหิรธรรม

โดยวิปพยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิชฌัตติกธรรม และ

พาหิรธรรม ฯลฯ

[๒๘๗] อวิชฌัตติกธรรม เป็นปัจฉัยแก่อวิชฌัตติกธรรม โดยอตฺถิปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ จิต

เป็นปัจฉัยแกกฐัตตารูปทั้งหลาย ที่เป็น

อวิชฌัตติกธรรม โดยอตฺถิปัจฉัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่จักขุ ฯลฯ กาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
เหมือนกับปุเรชาต

ไม่มีแตกต่างกัน.

ที่เป็นปัจฉาชาต พึงกระทำเหมือนปัจฉาชาตปัจฉัย

อวิชฌัตติกธรรม เป็นปัจฉัยแกพาหิรธรรม โดยอตฺถิปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิชฌัตติกกรรม ที่เกิดร่วมกัน
เป็นปัจฉัย

แก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจฉัย ฯลฯ

สหชาติในที่ทั้งปวง มีในที่นี้ เหมือนกับปัจฉยวาร

ปุเรชาติ พึงกระทำเหมือนปัจฉาชาติปัจฉัย

ปัจฉาชาติ พึงกระทำเหมือนปุเรชาติปัจฉัย ไม่มีแตกต่างกัน.

อวิชฌัตติกกรรม เป็นปัจฉัยแก่อวิชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม
โดยอรรถปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

พาหิรกรรม เป็นปัจฉัยแกพาหิรกรรม โดยอรรถปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

พึงให้พิสดารทั้งหมด

พาหิรกรรม เป็นปัจฉัยแก่อวิชฌัตติกกรรม โดยอรรถปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

พาหิรกรรม เป็นปัจฉัยแก่อวิชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม

โดยอรรถปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

อวิชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม เป็นปัจฉัยแก่อวิชฌัตติกกรรม

โดยอรรถปัจฉัย.

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ

และจักขายตนะ เป็น

ปัจฉัยแกจักขุวิญญาณ โดยอรรถปัจฉัย

ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม
เป็นปัจฉัยแก่

กฐัตตารูปทั้งหลาย ที่เป็นอวิชฌัตติกกรรม โดยอรรถปัจฉัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแกจิต
โดยอรรถปัจฉัย

กายายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอรรถปัจจัย รูปายตนะ และจักขายตนะ

เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โภคณูปายตนะ และกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอรรถ-

*ปัจจัย.

ที่เป็นปัจจัยขาด ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัย

แก่กายที่เป็นอชฌัตติกธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจจัยขาด ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม และ

กพพิงการารอาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอชฌัตติกธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจจัยขาด ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม และ

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม โดยอรรถปัจจัย.

อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ และจักขุ

วิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ โดยอรรถปัจจัย.

สหชาติ เหมือนกับปัจจัยวาร ไม่มีแตกต่างกัน

เหมือนกับข้อความในบาลีข้างต้นนั่นเอง.

พึงจำแนกบททั้งปวง โดยนัยแห่งปัจจัยสงเคราะห์ข้างต้น.

อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม

โดยอรรถปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหครตด้วยจักขวิญญาน และ
จักขายตนะ เป็น

ปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ และจักขวิญญาน โดยอัติปัจจัย ฯลฯ.

พึงจำแนกบททั้งปวง โดยนัยแห่งปัจจัยสงเคราะห์ข้างต้น.

เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๒๘๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี "	๙
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในกัมมปัจจัย	มี "	๓
ในวิปากปัจจัย	มี "	๙
ในอาหารปัจจัย	มี "	๙
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๙
ในฌานปัจจัย	มี "	๓
ในมัคคปัจจัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในอัติปัจจัย	มี "	๙
ในนัตติปัจจัย	มี "	๙
ในวิคตปัจจัย	มี "	๙

[๒๘๙] อัชฌัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกธรรม

โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัย

โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

เป็นปลั๊กโดยปุเรชาตปลั๊ก เป็นปลั๊กโดย

ปัญญาชาติปัจฉิม.

อัฐมัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติ-

*ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสัยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปัจฉิมชาตปัจจัย.

อัฐมัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัฐมัตติกธรรม และพาหิรธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยประชากรปัจจัย เป็น

ปัจจัยโดยประชาชาติปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยประชากรปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยปัจเจกชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัย

โดยอินทริยปัจฉัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิชฌัตติकरण โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติ

ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสัยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยบุเรชาตปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยประชากรตปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยอินทรีย์ปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิชฌัตติกรรม และพาหิรธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น

ปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสัยปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย
อินทริยปัจจัย.

อวิชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิชฌัตติกกรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสัยปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อวิชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรกรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสัยปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อวิชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิชฌัตติกกรรม
และพาหิรกรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสัยปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติ-
*ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๒๙๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๙.

[๒๙๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย		
กับเหตุปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ	มีวาระ	๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓.

[๒๙๒] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙.

อชฌัตติกหุกะ จบ

อุปาหาหุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๙๓] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยอุปาหาธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม

ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกัญฐัตตารูปที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยชั้น
๑ ที่ไม่ใช่

อุปาหาธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ มหาภูตรูป ๒

อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาหาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
ในปฏิสนธิขณะ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูป กณัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป
อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทาธรรม
และไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยชั้น
๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
และหทัยวัตถุ ชั้น
๒ ฯลฯ.

[๒๙๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.
ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย.

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๒๙๕] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม
เกิดขึ้น เพราะ

อธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม

ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทากรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น
เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม
อุปาทากรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น

เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทากรรม
และไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัย

ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ เพราะอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย เพราะสมันตรปัจจัย มี ๓ นัย
เพราะสหชาติ-

*ปัจจัย มี ๕ นัย.

[๒๙๖] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยอุปาทากรรม เกิดขึ้น
เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยหทัยวัตถุ.
ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น
เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม ชั้น ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป
๑ ฯลฯ

ส่วนพวกสัญญาสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑
มหาภูตรูป ๒ อาศัย
มหาภูตรูป ๒.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น
เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม.
อุปาหาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น

เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และหทัยวัตถุ อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยอุปาหาธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น

เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรมและหทัยวัตถุ ชั้น
๒ ฯลฯ.

[๒๙๗] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๓

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๓

ในอนันตรปัจจัย

มีวาระ ๓

ในสมนันตรปัจจัย

มี " ๓

ในสหชาติปัจจัย

มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย

มี " ๕

ในนิสสยปัจจัย

มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย

มี " ๓

ในปุเรชาติปัจจัย

มี " ๑

ในอาเสวนปัจจัย

มี " ๑

ในกัมมปัจจัย

มี " ๕

ในวิปากปัจจัย

มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง

มี " ๕

ในสัมปยุตตปัจจัย

มี " ๓

ในวิปปยุตตปัจจัย

มี " ๕

ในอัตถิปัจจัย

มี " ๕

ในนัตถิปัจฉัย

มี " ๓

ในวิคตปัจฉัย

มี " ๓

ในอวิคตปัจฉัย

มี " ๕.

[๒๙๘] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยอุปาหาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ในอเหตุกปฏิสันธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุ-

*ปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่อุปาหา

ธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ชั้น ๒ ในอเหตุกปฏิสันธิขณะ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ส่วนพวกอสังขยสสารทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑
มหาภูตรูป ๒ อาศัย
มหาภูตรูป ๒.

อุปาหาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ อุปาหาจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสันธิขณะ อุปาหาจิตตสมุฏฐานรูป
กถัตตารูปที่เป็นอุปาหารูป อาศัย

มหาภูตรูปทั้งหลาย ตลอดถึงอสังขยสสาร.

อุปาหาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาหาธรรม
และไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัย

ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อเหตุกปฏิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยอุปาหาธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๒๙๙] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรมเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม

ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขญสัตว์ มหาภูตรูป ๒
อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาหาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ อุปาหาจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
ในปฏิสนธิขณะ อุปาหาจิตตสมุฏฐานรูป กัญฐัตตารูปที่เป็นอุปาหารูป
อาศัยมหาภูตรูป

ทั้งหลาย ตลอดถึงอสังขญสัตว์.

อุปาหาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาหาธรรม และไม่ใช่อุปาหาธรรม
อาศัยชั้นทั้งหลาย

ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม ปฏิสนธิ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย มี ๕ นัย ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย.
ฯลฯ

ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย มี ๕ นัย

ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย มี

๕ นัย ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย.

[๓๐๐] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
กัมมปัจฉัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม พาหिरูป
ฯลฯ อาหาร-

*สมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.
อุปาทากรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกัมมปัจฉัย

คือ อุปาหารูป อาศัยพาหिरูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐาน ฯลฯ อุตสมุฏฐาน
มหาภูตรูป
ทั้งหลาย

อุปาทากรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกัมมปัจฉัย

คือ มหาภูตรูป ๓ และอุปาหารูป อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพาหिरูป ฯลฯ
อาหาร-

*สมุฏฐาน ฯลฯ อุตสมุฏฐาน ฯลฯ.

[๓๐๑] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะวิปากปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่อุปาทา-

*ธรรม มหาภูตรูป ๑
ตลอดอสังกตธรรมในธรรมที่มีธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นมูล มี ๓ นัย
อย่างนี้.

[๓๐๒] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อาหารปัจฉัย

คือ พาหिरูป อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังกตสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ มหาภูตรูป ๒
อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย

คือ พหिरูป ฯลฯ อุตสุมภูฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังกตสัตว์ทั้งหลาย อุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๓ และอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพหिरูป
อุตสุมภูฐานรูป.

[๓๐๓] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ

อินทริยปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพหिरูป อาหารสมภูฐานรูป อุตสุมภูฐานรูป
ฯลฯ.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย

คือ พหิรมหาภูตรูป ฯลฯ อาหารสมภูฐานรูป ฯลฯ อุตสุมภูฐานรูป
ฯลฯ

ส่วนพวกอสังกตสัตว์ทั้งหลาย รูปชีวิตินทรีย์
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพหिरูป อาหารสมภูฐานรูป อุตสุมภูฐานรูป
ฯลฯ.

[๓๐๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะฌานปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคตด้วยปัญจวิญญาน ชั้น ๒ ฯลฯ
พาหิรูป ฯลฯ

อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ
ส่วนพวกอสังขยสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.
อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะฉนปัจฉัย

คือ พาหิรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ
ส่วนพวกอสังขยสัตว์ทั้งหลาย อุปาทากฐัตตารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะฉนปัจฉัย

คือ พาหิรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ
ส่วนพวกอสังขยสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑
อุปาทากฐัตตารูปที่
เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๓๐๕] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะฉนปัจฉัย
มี ๕ นัย.

๑. ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจฉัย มี ๓ นัย.

[๓๐๖] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
วิปยุตตปัจฉัย

คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
พาหิรูป

๑. อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ
ส่วนพวกอสังขยสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.
อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะวิปยุตตปัจฉัย

คือ พาหิรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังกตสัตว์ทั้งหลาย อุปาทากฐัตตารูปที่เป็นอุปาทายรูป
อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๓ และอุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพาหिरูป
อาหารสมุฏ-

*ฐานรูป อุตสมุฏฐานรูป มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒

ส่วนพวกอสังกตสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ และกฐัตตารูป
ที่เป็นอุปาทายรูป อาศัย

มหาภูตรูป ๑ มหาภูตรูป ๒ และกฐัตตารูป ที่เป็นอุปาทายรูป
อาศัยมหาภูตรูป ๒

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะนัตถิปัจจัย ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจัย.

[๓๐๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มีวาระ	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๓.

[๓๐๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๓.

[๓๐๙] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย		มีวาระ	๓
ในอนันตรปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๓
ในสมนันตรปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๓
ในสหชาติปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๓
ในปุเรชาติปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๑
ในอาเสวนปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๑
ในมัคคปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๑
ในอวิคตปัจจัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๕.

สหชาตวาท เหมือนกับปฏิจจวาท.

ปัจจัยวาท

[๓๑๐] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยหทัยวัตถุในปฏิสันธิขณะ

๔ลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย.

ในธรรมที่มีธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรมเป็นมูล เหมือนกับปฏิจจวาร ทั้ง
๓ นัย ไม่มี

แตกต่างกัน.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยอุปาหาธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๓๑๑] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ
ชั้นทั้งหลาย

ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

มี ๑ นัย เหมือนปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยอุปาหาธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ที่สหระตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑

ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ฯลฯ

[๓๑๒] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๓

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย

มี " ๓

ในสมันตรปัจจัย	มี "	๓
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจจัย	มีวาระ	๓
ในกัมมปัจจัย	มี "	๕.

ฟังนับอย่างนี้.

ในอวกาศปัจจุบัน มีวาระ ๕.

[๓๑๓] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จักขุวิญญาน อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาน อาศัยกายายตนะ
 ชันธ์ทั้งหลายที่

ไม่ใช่อุปาทาธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ

ในอเหตุกปฏิสันธิชนะ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจณา
ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ อาศัย
หทัยวัตถ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุ
ปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาทาหารม อาศัยชั้นที่ ๑
ที่ไม่ใช่อุปาทาหารม
ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในโอกาสที่ครบ ๑๐๐ ปี แห่งการสถาปนา
 พระราชอำนาจของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖

ที่สหราชอาณาจักรจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหราชอาณาจักรด้วยวิจิตร
ที่สหราชอาณาจักรจะ. เหมือน
กับปฏิจจวารทั้ง ๓ นั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้น

ทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉาที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ ฯลฯ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย มี
๕ นัย.

[๓๑๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม พาหिरูป
ฯลฯ อาหาร

สมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตฺสมุฏฐานรูป ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ อุปาหารูป อาศัยพาหिरูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ
อุตฺสมุฏฐานรูป
มหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๓ และอุปาทาหารูป อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพาหिरูป
อาหารสมุฏฐาน

รูป อุตฺตสมุฏฐานรูป มหาภูตรูป ๒.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารม อาศัยอุปาทาหารม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารมเกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกรรมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาหารม อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาหารม
และหทัยวัตถุ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย มี ๕ นัย ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย มี ๓
นัย ไม่ใช่

เพราะอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๓๑๕] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารม อาศัยอุปาทาหารม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ จักขวิญญาน อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาน อาศัยกายายตนะ.
ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคตด้วยปัญจวิญญาน ชั้น ๒ ฯลฯ
พาหिरูป ฯลฯ

อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตฺตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยสสารทั้งหลาย มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.
อุปาทาหารม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตฺตสมุฏฐานรูป ฯลฯ
ส่วนพวกอสังขยสสารทั้งหลาย อุปาทากฐิตตารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทาหารม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตฺตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ และอุปาทากฐิตารูป
อาศัยมหาภูตรูป ๑

มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะฉนปจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะมคคปจจัย มี ๕ นัย ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปจจัยมี ๓
นัย ไม่ใช่

เพราะวิปยุตตปจจัย มี ๓ นัย ไม่ใช่เพราะนตถิปจจัย มี ๓ นัย
ไม่ใช่เพราะวิคตปจจัยมี ๓ นัย.

[๓๑๖] ในปจจัยที่ไม่ใช่เหตุปจจัย	มีวาระ ๕
ในปจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปจจัย	มี " ๓
ในปจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปจจัย	มี " ๕
ในปจจัยที่ไม่ใช่กัมมปจจัย	มี " ๕
ในปจจัยที่ไม่ใช่วิปากปจจัย	มี " ๕
ในปจจัยที่ไม่ใช่อาหารปจจัย	มี " ๓
ในปจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปจจัย	มี " ๓
ในปจจัยที่ไม่ใช่ฉนปจจัย	มี " ๕
ในปจจัยที่ไม่ใช่มคคปจจัย	มี " ๕
ในปจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปจจัย	มี " ๓
ในปจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปจจัย	มี " ๓
ในปจจัยที่ไม่ใช่नตถิปจจัย	มี " ๓
ในปจจัยที่ไม่ใช่วิคตปจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสญญวาร

[๓๑๗] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาหารม ชั้น ๒
คลุกเคล้ากับ

ชั้น ๒ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๑๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๑
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๑.

[๓๑๙] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหารม
คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่อุปาหารม เกิดขึ้น ไม่
ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาหารม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจณา
ที่สหคตด้วยอุทัจจะ.

คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจณา
ที่สหคตด้วยอุทัจจะ.

ฯลฯ

[๓๒๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๑.

การนับทั้งสอง นอกจากนั้นก็ดี สัมปยุตตวารกิติ พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๓๒๑] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐาน-
*รูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม โดยเหตุปัจจัย คือ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ
ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาหาธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็น
อุปาหาธรรม โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ
ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาหาธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยเหตุปัจจัย
คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลายที่เป็นอุปาหาธรรม และไม่ใช่อุปาหาธรรม โดยเหตุปัจจัย
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๒๒] อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ จักขุ ฯลฯ กาย ฯลฯ รูป ฯลฯ รส ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็น
หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น
บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ รสายตนะ
เป็นปัจจัยแก่ชีวหาวิญญาณ โดย
อาร์มมณปัจจัย
ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ
แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ
แก่นาคตังสญาณ แก่อารัชชณะ โดยอาร์มมณปัจจัย.
ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม
แล้วพิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น
ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนากุศลธรรมนั้น ราคะเกิดขึ้น ฯลฯ
โทมนัสเกิดขึ้น
กุศลที่ได้สร้างไว้ในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากมาน ฯลฯ
พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ผล ฯลฯ
นิพพาน ฯลฯ
นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาววัชชนะ
โดย
อาร์มมณปัจจัย
พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ได้ละแล้ว กิเลสที่ข่มแล้ว
กิเลสที่เคยเกิดขึ้นในกาล
ก่อน ฯลฯ โภกฐัพพะ ฯลฯ
บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัสเกิดขึ้น
บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
โดยเจโตปริยญาณ
อากาสนัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญานัญญาตนะ
อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัย
แก่เนวสัญญานาสัญญาตนะ โภกฐัพพายตนะ
เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน โดยอาร์มมณปัจจัย
ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อหิริวิญญาน
แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาววัชชนะ โดยอาร์มมณ-
*ปัจจัย.

[๓๒๓] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณานิปติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ กาย รูป รส ฯลฯ
บุคคลกระทำ

หทัยวัตถุให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำจักขุ

เป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิณฺณฺฐิเกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารม
โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิปติ สหชาตานิปติ.

ที่เป็นอารัมมณานิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ
บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว

กระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา
ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง

เพราะกระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น
ทิณฺณฺฐิเกิดขึ้น

กุศลธรรมที่สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากมาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว

ทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ ผล ฯลฯ

นิพพาน ฯลฯ

นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล
โดยอธิปติปัจจัย

โผฏฐัพพะ ฯลฯ

บุคคลกระทำขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาหารมให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง

เพราะกระทำขันธนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ราคะเกิดขึ้น ทิณฺณฺฐิเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตานิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาหารม โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาหารม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ ได้แก่ อริปติธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
เป็นปัจฉัย

แก้จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาหาธรรม โดยอริปติปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจฉัยแก้อุปาหาธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม โดย
อริปติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ ได้แก่ อริปติธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
เป็นปัจฉัยแก้

สัมปยุตตชั้นร์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอุปาหาธรรม
และไม่ใช่อุปาหาธรรม โดย
อริปติปัจฉัย.

[๓๒๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
เป็นปัจฉัยแก้ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม โดยอนันตร-
*ปัจฉัย

คือ ชั้นร์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก้ชั้นร์ทั้งหลายที่ไม่ใช่

อุปาหาธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย

อนุโลม เป็นปัจฉัยแก้โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจฉัย.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสมนันตรปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสหชาตปัจฉัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอัญญมัญญปัจฉัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยนิสสยปัจฉัย

ในปัจฉยวาร เหมือนกับนิสสยวาร.

[๓๒๕] อุปาหาธรรม เป็นปัจฉัยแก้ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยอุปนิสสยปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยซึ่งความถึงพร้อมด้วยจักขุ ฯลฯ

ซึ่งความถึงพร้อมด้วยกาย ซึ่งความถึงพร้อมด้วยวรรณะ

ซึ่งความถึงพร้อมด้วยคันธะ ซึ่งความถึง

พร้อมด้วยรส ฯลฯ ซึ่งโภชนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์
ความถึงพร้อมด้วยจักขุ ฯลฯ ความถึงพร้อมด้วยกาย ฯลฯ
ความถึงพร้อมด้วยวรรณะ
ความถึงพร้อมด้วยคันธะ ความถึงพร้อมด้วยรส ฯลฯ โภชนะ
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา แก่ผลสมาบัติ
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วให้ทาน
ฯลฯ ยัง

สมาบัติให้เกิด ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศีล ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ฯลฯ ความปรารถนา สุขทางกาย
ทุกข์ทางกาย

ฤดู ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๓๒๖] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุ โดยความเป็น

ของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ

รสายตนะเป็นปัจจัยแก่ชีวหาวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
กายายตนะ ฯลฯ

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มีอย่างเดียวคือ อารัมมณปุเรชาต ได้แก่
บุคคลพิจารณาเห็นโผฏฐัพพะ โดยความเป็น
ของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

โผฏฐัพพะยัตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน โดยปุเรชาตปัจจัย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดย
ปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ โผฏฐัพพะยัตนะ และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดย
ปุเรชาตปัจจัย

โผฏฐัพพะยัตนะ และกายายัตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน
โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๓๒๗] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดย
ปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ที่เกิดภายหลัง
เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่อุปาทา-
*ธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ที่เกิดภายหลัง
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรมนี้
ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ที่เกิดภายหลัง
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรม
และกายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.
 ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย.

[๓๒๘] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดย
กัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นร์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิบากชั้นร์ และ
กฐัตตารูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ทั้ง
หลายที่เป็นอุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่
เป็นอุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดย
กัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นร์ และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม และที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
โดยกัมมปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ
ฯลฯ.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิบากชั้นร์ และ

กฤตัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาหาธรรม และไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยกัมมปัจจัย.

[๓๒๙] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม โดย
วิปากปัจจัย

คือ ชั้นธ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัย แก่ชั้นธ ๓
ฯลฯ ปฏิสันธิ
มี ๓ นัย.

[๓๓๐] อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาหาธรรม โดยอาหารปัจจัย
คือ กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาหาธรรมนี้
โดยอาหารปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรมนี้
โดยอาหารปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาหาธรรม
และไม่ใช่อุปาหาธรรมนี้ โดย
อาหารปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นธ
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ ในธรรมที่มีธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นมูล มี
๓ นัย ปฏิสันธิ

[๓๓๑] อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาหาธรรม โดยอินทริยปัจจัย
คือ รูปชีวิตินทริย เป็นปัจจัยแก่กฤตัตตารูปที่เป็นอุปาหาธรรม
โดยอินทริยปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์ ฯลฯ รูปชีวิตินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่

กฐัตตารูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาหาธรรม
และไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยอินทรีย์ปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยอินทรีย์ปัจจัย มี

๓ นัย ปฏิสนธิ.

อุปาหาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม โดย
อินทรีย์ปัจจัย

คือ จักขุนทรีย์ และจักขุวิญญาณ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ
โดยอินทรีย์ปัจจัย กายินทรีย์ ฯลฯ.

[๓๓๒] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม โดย
ฌานปัจจัย มี ๓ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย พึงกระทำถึงปฏิสนธิ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ นัย.

[๓๓๓] อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
กายายตนะ ฯลฯ

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหารม
โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหารม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหารม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหารม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหารม โดยวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหารม
เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่
ไม่ใช่อุปาหารม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหารม
เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่

อุปาหารมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหารม เป็นปัจจัยแก่อุปาหารม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหารม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลายที่เป็นอุปาหารม โดยวิปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหารม
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น

อุปาหารมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหารม เป็นปัจจัยแก่อุปาหารม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหารม โดย
วิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหารม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลายที่เป็นอุปาหาธรรม และไม่ใช่อุปาหาธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
อุปาหาธรรม และไม่ใช่อุปาหาธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

[๓๓๔] อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาหาธรรม โดยอรรถปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อาหาร อินทรีย์. ได้แก่ กพพิงการาหาร
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น

อุปาหาธรรมนี้ โดยอินทรีย์ปัจจัย
รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาหาธรรม
โดยอรรถปัจจัย.

อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม โดยอรรถปัจจัย มี
๔ อย่าง คือ

สหชาติ ปุเรชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่ไม่ใช่
อุปาหาธรรม โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ.

ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาติ ไม่มีแตกต่างกัน.

กพพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรมนี้
โดยอรรถปัจจัย

รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยอรรถปัจจัย.

อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาหาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาหาร อินทรีย์.

คือ กพพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาหาธรรม
และไม่ใช่อุปาหาธรรมนี้ โดย
อรรถปัจจัย

รูปชีวิตินทรีย์

เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาหาธรรมและไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยอรรถปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓
และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม โดยอรรถปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ

มหาภูตรูป ๑ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๓ โดยอรรถปัจจัย ฯลฯ มหาภูตรูป
๒ เป็นปัจจัยแก่

มหาภูตรูป ๒ โดยอรรถปัจจัย ตลอดถึงอสังขยสสาร.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นโผฏฐัพพะ
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โหม่นสเกิดขึ้น

โผฏฐัพพะยตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่

อุปาหาธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอรรถปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาหาธรรม โดยอรรถปัจจัย มี
๒ อย่าง คือ

สหชาติ ปัจจชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย ที่เป็นอุปาหาธรรม โดยอรรถปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น

อุปาหาธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอรรถปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาหาธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจนาจาต.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓
และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาหาธรรม และไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยอรรถปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจนาจาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
อุปาหาธรรม และไม่ใช่อุปาหาธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอรรถปัจจัย.

อุปาหาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาหาธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ปัจนาจาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นปัจนาจาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
และกาวพิงการาหาร เป็น
ปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาหาธรรม โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจนาจาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัย
แก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาหาธรรม โดยอรรถปัจจัย.

อุปาหาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม โดย
อรรถปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจนาจาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ

และจักขายตนะเป็นปัจจัยแก่ ชั้นที่ ๓ โดยอรรถปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ชั้นที่ ๑ ที่

ไม่ใช่อุปาหาธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ โดยอรรถปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม และ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ ชั้น ๓
โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปุระชาต ได้แก่ โภณัฐพพายตนะ และ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่
ไม่ใช่อุปาหาธรรม โดยอรรถปัจจัย คือ โภณัฐพพายตนะ และ กายายตนะ
เป็นปัจจัยแก่
กายวิญญาณ โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
และกาวพิงการาหารเป็นปัจจัย
แก่กายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรมนี้ โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
และรูปชีวิตินทรีย์ เป็น
ปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม โดยอรรถปัจจัย.
อุปาหาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาหาธรรม
และธรรม

ที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม โดยอรรถปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.
ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม
และกาวพิงการาหาร เป็น
ปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาหาธรรม และไม่ใช่อุปาหาธรรมนี้ โดยอรรถปัจจัย.
ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาหาธรรม และ
รูปชีวิตินทรีย์ เป็น
ปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาหาธรรม และไม่ใช่อุปาหาธรรม
โดยอรรถปัจจัย.

[๓๓๕] ในเหตุปัจจัย

ในอาร์มมณปัจจัย

ในอธิปัตติปัจจัย

ในอนันตรปัจจัย

ในสมนันตรปัจจัย

มีวาระ ๓

มี " ๒

มี " ๔

มีวาระ ๑

มี " ๑

ในสหชาติปัจฉัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจฉัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๒
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉาชาติปัจฉัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๑
ในกัมมปัจฉัย	มี "	๓
ในวิปากปัจฉัย	มี "	๓
ในอาหารปัจฉัย	มี "	๖
ในอินทริยปัจฉัย	มี "	๗
ในอณานปัจฉัย	มี "	๓
ในมคคปัจฉัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๑
ในวิปปยุตตปัจฉัย	มี "	๔
ในอตฺถิปัจฉัย	มี "	๙
ในนตฺถิปัจฉัย	มี "	๑
ในวิคตปัจฉัย	มี "	๑
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๙.

[๓๓๖] อุปาทาธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทาธรรม โดยอาหารปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

อินทริยปัจฉัย

อุปาทาธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดย

สหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

อาหารปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอินทริยปัจฉัย.

อุปาทาธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม
โดยอาหารปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยอินทริยปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็น

ปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาหารธรรม โดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย

ปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาหารธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารธรรม โดย

สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

อุปาทาหารธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาหารธรรม
โดยปัจฉาชาติ-

*ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทาหารธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารธรรม โดย

สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย

อาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทาหารธรรม และ ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาหารธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาหารธรรม
และธรรมที่

ไม่ใช่อุปาทาหารธรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๓๓๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย

มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถปัจจัย

มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตตปัจจัย

มี " ๔.

[๓๓๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช้อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตตปัจจัย กับ ๔๗ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ๔๗ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ๔๗ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ๔๗ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย กับ ๔๗ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ๔๗ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ๔๗ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ๔๗ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ๔๗ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ๔๗ มี " ๓.

[๓๓๙] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอธิปัตตปัจจัย กับ ๔๗ มีวาระ ๔ ๔๗.

พึงจำแนกอนุโลมมาตีกาให้พิสดาร.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙.

อุปาทาหุกะ จบ

อุปาทินนหุกะ

ปัจจัยวาร

[๓๔๐] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชันธ ๓ อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ชันธ ๒ ๔๗

ในปฏิสนธิขณะ ชันธ ๓ และกฐัตตารูป อาศัยชันธ ๑

ที่เป็นอุปาทินนธรรม

ชันธ ๒ ๔๗ หทัยวัตถุ อาศัยชันธทั้งหลาย ชันธทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ๔๗

กฐัตตารูปที่เป็นอุปาทินนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม.

อนุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม
ชั้น ๒

ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๓๔๑] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๓๔๒] อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น
เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม
ชั้น ๒

ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๓๔๓] ในเหตุปัจจัย

ในอาร์มมณปัจจัย

ในอธิปัตติปัจจัย

ในอนันตรปัจจัย

มีวาระ ๕

มี " ๒

มี " ๑

มี " ๒

ในสมนันตรปัจฉัย	มี "	๒
ในสหชาติปัจฉัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๒
ในนิสสยปัจฉัย	มีวาระ	๕
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๒
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี "	๒
ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๑
ในกัมมปัจฉัย	มี "	๕
ในวิปากปัจฉัย	มี "	๕
ในอาหารปัจฉัย	มี "	๕
ในอินทริยปัจฉัย	มี "	๕
ในอณานปัจฉัย	มี "	๕
ในมคคปัจฉัย	มี "	๕
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๒
ในวิปปยุตตปัจฉัย	มี "	๕
ในอตฺถิปัจฉัย	มี "	๕
ในนตฺถิปัจฉัย	มี "	๒
ในวิคตปัจฉัย	มี "	๒
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๕.

[๓๔๔] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒

ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกฏัตตารูป อาศัยชั้น ๑

ที่เป็นอุปาทินนธรรม

ชั้น ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ
อาศัยมหาภูตรูป ๑

ฯลฯ กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ส่วนพวกอสังขยสสารทั้งหลาย อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป

อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ.

อนุปาตินนธรรม และ อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ

ชั้น ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอนุปาหารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตสมุฏฐานรูป มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ
อนุปาหารูป อาศัย

มหาภูตรูปทั้งหลาย โมหะ ที่สหระตด้วยอุทัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิณณา
ที่สหระตด้วยอุทัจจะ.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๓๔๕] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม หทัยวัตถุ

อาศัยชั้นทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฐัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ส่วนพวกอสังขยสสารทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฐัตตารูป
ที่เป็นอุปาทารูป อาศัย
มหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตสมุฏฐานรูป มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ
อุปาทารูป อาศัย
มหาภูตรูปทั้งหลาย

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ
อาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
มหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๓๔๖] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจฉัย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจฉัย ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจฉัย
ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญ-

*ปัจฉัย ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจฉัย.

[๓๔๗] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจฉัย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ชั้น ๒
ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกัณฐัตถารูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ตลอดถึง
อสังขยสสาร.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจย

คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ชั้น ๒
ฯลฯ จิตตสมุฏ-

*ฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม มหาภูตรูป ๑
ตลอดถึงอสังขยสสาร อกุศลสมุฏ-
*ฐานรูป.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

ปุเรชาตปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจจนาชาตปัจจย ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจย.

[๓๔๘] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาตินนธรรม
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม พาหिरูป

ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อกุศลสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุปาทารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๓๔๙] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจย

คือ ส่วนพวกอสังขยสสารทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ
กัณฐัตถารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัย
มหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะวิปากปัจฉัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอุตฺตสมุฏฐานรูป.

[๓๕๐] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาหารปัจฉัย

คือ ส่วนพวกอสังขยสสารทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาหารปัจฉัย

คือ พหิรรูป ฯลฯ อุตฺตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

[๓๕๑] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอินทรีปัจฉัย

คือ ส่วนพวกอสังขยสสารทั้งหลาย รูปชีวิตินทรี
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอินทรีปัจฉัย

คือ พหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตฺตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

[๓๕๒] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะฌานปัจฉัย

คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหระตด้วยปัญจวิญญาณ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยสสารทั้งหลาย ฯลฯ

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะฌานปัจฉัย

คือ พหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตฺตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

[๓๕๓] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะมคคปัจฉัย เหมือน

กับที่ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย โมหะไม่มี.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจฉัย.

[๓๕๔] อนูปาทินนธรรม อาศัยอนูปาทินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะวิปยุตตปัจจัย
คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนูปาทินนธรรม ชั้น ๒
ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยสสารทั้งหลาย อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ
อนูปาทินนธรรม อาศัยอนูปาทินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะวิปยุตตปัจจัย
คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนูปาทินนธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมุद्धानรูป ฯลฯ อุตสมุद्धानรูป
ฯลฯ

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะนัตถิปัจจัย ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจัย.

[๓๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่नัตถิปัจจัย	มี "	๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช้วิคตปัจจัย	มี "	๔.
[๓๕๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช้อารัมมณปัจจัย		
กับเหตุปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช้อธิปติปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช้ปุเรชาตปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช้ปัจฉาชาตปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช้อาเสวนปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช้กัมมปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช้วิปากปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช้สัมปยุตตปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช้วิปปยุตตปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช้วิคตปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๔.
[๓๕๗] ในอารัมมณปัจจัย	กับปัจจัยที่ไม่ใช้เหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในอนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในสมนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในสหชาตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๒

ในปุเรชาตปัจฉัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๒
ในอาเสวนปัจฉัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๑
ในกัมมปัจฉัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๕
ในวิปากปัจฉัย	กับ ๔ลฯ	มีวาระ	๕
ในมคคปัจฉัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๑
ในสัมปยุตตปัจฉัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๒
ในอวิคตปัจฉัย	กับ ๔ลฯ	มี "	๕.

สหชาตवार เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปฏิจจวาร

[๓๕๘] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย
คือ ชันธ ๓ และกถัตตารูป อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ชันธ ๒
๔ลฯ ใน

ปฏิสันธิขณะ ชันธ ๓ และกถัตตารูป อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม
ชันธ ๒ ๔ลฯ

หทัยวัตตุอาศัยชันธทั้งหลาย ชันธทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตตุ มหาภูตรูป ๑
๔ลฯ กถัตตารูป

ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย
ชันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม อาศัยหทัยวัตตุ.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม
ชันธทั้งหลายที่เป็น

อุปาทินนธรรม อาศัยหทัยวัตตุ.

อุปาทินนธรรม และอนุทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม
ชันธ ๒ ๔ลฯ

มหาภูตรูป ๑ ๔ลฯ จิตตสมุฏฐานรูป
ที่เป็นอุปาทารูปอาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาทินนธรรม อาศัยอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอนุปาหารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๓๕๙] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ
จักขุวิญญาณอาศัยจักขายตนะ

กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณ-

*ปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
ฯลฯ.

[๓๖๐] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอนุปาหารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
ฯลฯ.

ฯลฯ

[๓๖๑] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๔
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๓
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๔
ในสมันตรปัจจัย	มี "	๔
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๔
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๔
ในปุเรชาติปัจจัย	มีวาระ	๔
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๓
ในกัมมปัจจัย	มี "	๕
ในวิปากปัจจัย	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

[๓๖๒] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะชั้น ๒
ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุอาศัยชั้นทั้งหลาย
ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ

มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฐัตตารูป ที่เป็นอนุปาหารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ส่วนพวกอสังขยสัทธิทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

จักขุวิญญาณอาศัยจักขายตนะ

กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม

ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น

ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ
ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา

ที่สหระตด้วยอุทัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทินนธรรม และอุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ

ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม
ซึ่งเป็น

เหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ พาหिरูป ฯลฯ

อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตสมุฏฐาน-

*รูป ฯลฯ โมหะที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทัจจะ

อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่สหระตด้วย

วิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทัจจะ

อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม และอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ และ

มหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ โมะหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคต
ด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๓๖๓] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อารมณ์มณปัจฉัย	มี "	๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี "	๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี "	๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี "	๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี "	๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาหารปัจฉัย	มี "	๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจฉัย	มี "	๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฌมานปัจฉัย	มี "	๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย	มี "	๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย	มี "	๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย	มี "	๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี "	๔.

[๓๖๔] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อารมณ์มณปัจฉัย		
กับเหตุปัจฉัย	มี "	๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๕ ฯลฯ
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาสวนปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

[๓๖๕] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

นิสสยวาร เหมือนกับปัจจัยวาร.

สังสัจจวาร

[๓๖๖] อุปาทินนธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฐิสันธิ

ขณะ ฯลฯ

อนุปาทินนธรรม คลุกเคล้ากับอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรมชั้น ๒ ฯลฯ.

[๓๖๗] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๒

ในอารัมมณปัจฉัย	มี "	๒
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี "	๑
ในอนันตรปัจฉัย	มี "	๒
ในสมนันตรปัจฉัย	มี "	๒
ในสหชาติปัจฉัย	มี "	๒
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๒
ในนิสสยปัจฉัย	มี "	๒
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๒
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี "	๒
ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๑
ในกัมมปัจฉัย	มี "	๒
ในวิปากปัจฉัย	มี "	๒
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๒

[๓๖๘] อุปาทินนธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้นที่ ๓ คลุกเคล้ากับชั้นที่ ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อนุปาทินนธรรม คลุกเคล้ากับอนุปาทินนธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้นที่ ๓ คลุกเคล้ากับชั้นที่ ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกชั้นที่ ๒ ฯลฯ

โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วย
วิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ.

[๓๖๙] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี "	๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจฉัย	มี "	๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจฉัย	มี "	๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี "	๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยัตตปัจจัย	มี "	๒

การนับทั้งสองนี้ นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกัฏฐี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๓๗๐] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม

เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดย

เหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม

เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และ

กถัตตารูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม

เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดย

เหตุปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาตินนธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐาน-

*รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐาน-

*รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๓๗๑] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ กาย ฯลฯ รูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม กลิ่น รส โผฏฐัพพะ

หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม

โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส

เกิดขึ้น

ในเมื่อกุศล และอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น

รูปายตนะที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ

คันธายตนะที่เป็น

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่ฆานวิญญาณ ฯลฯ โผฏฐัพพะายตนะ

เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

โดยอาร์มมณปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ กาย ฯลฯ รูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม กลิ่น รส โผฏฐัพพะ

หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม

โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส

เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ซึ่งเป็นอุปาทินนธรรม ด้วยทิพพจักขุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ซึ่งเป็นอุปาทินนธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ

แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ

โดยอาร์มมณปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลทำอุโบสถกรรม

แล้วพิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี

ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากมาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ผล ฯลฯ
นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณ-

*ปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ
กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิด
แล้วในกาลก่อน ฯลฯ รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม ฯลฯ เสียง ฯลฯ
โผฏฐัพพะ ฯลฯ ชันธ์
ทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ
บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอนุปาตินนธรรม
โดยเจโตปริยญาณ

อากาสนัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญานัญญายตนะ
อากิญจัญญายตนะเป็นปัจจัยแก่

เนวสัญญานาสัญญายตนะ

ชันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ
แก่เจโตปริยญาณ

แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาวชชนะ โดย

อาร์มมณปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม ฯลฯ เสียง ฯลฯ โผฏฐัพพะ ฯลฯ
ชันธ์ทั้งหลาย

ที่เป็นอนุปาตินนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น
ในเมื่อกุศล และอกุศลดับไปแล้ว ตทอาร์มมณจิต ที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น

อากาสนัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญานัญญายตนะ
อากิญจัญญายตนะเป็นปัจจัยแก่

เนวสัญญานาสัญญายตนะ

รูปายตนะที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่ชกขวิญญาน
สัททายตนะ ฯลฯ

โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน โดยอาร์มณปัจจัย.

[๓๗๒] อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ อาร์มณอธิปัตติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ กาย ฯลฯ

รูปทั้งหลายที่เป็น

อนุปาตินนธรรม ฯลฯ กลิ่น รส โผฏฐัพพะ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลาย ที่เป็น-

*อนุปาตินนธรรม ให้เป็นอาร์มณอย่างหนักแน่นแล้วย่อมยินดี
ย่อมเพิลิตเพลินยัง เพราะกระทำ

จักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอาร์มณอย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มณอธิปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ

บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว

กระทำกุศลนั้นให้เป็นอาร์มณอย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี
ย่อมเพิลิตเพลินยัง เพราะ

กระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอาร์มณอย่างหนักแน่น ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ

กุศลที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากมาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค

กระทำมรรคให้เป็นอาร์มณอย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิธาน แก่มรรค แก่ผล

โดยอธิปัตติปัจจัย คือ

รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม ฯลฯ เสียง ฯลฯ โผฏฐัพพะ ฯลฯ

เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่

เป็นอนุปาตินนธรรม ให้เป็นอาร์มณอย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น
ทิฏฐิเกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตอธิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-

*ชั้นร และจิตตสมุฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจย.

[๓๗๓] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจยแก่อุปาทินนธรรม โดยอนันตรปัจจย
คือ ชั้นรทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจยแกชั้นรทั้งหลายที่เป็น
อุปาทินนธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจย
ปัญจวิญญาณ เป็นปัจจยแกวิบากมโนธาตุ โดยอนันตรปัจจย
วิบากมโนธาตุ เป็นปัจจยแกวิบากมโนวิญญาณธาตุ
โดยอนันตรปัจจย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอนันตรปัจจย
คือ ภวังค เป็นปัจจยแกอวัชชนะ
วิบากมโนวิญญาณธาตุเป็นปัจจยแกกิริยามโนวิญญาณ-
*ธาตุ โดยอนันตรปัจจย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอนันตรปัจจย
คือ ชั้นรทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจยแกชั้นรทั้งหลายที่เป็น
อนุปาตินนธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจย
ชั้นรทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจย
แกวุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจย
อนุโลม เป็นปัจจยแกโคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจย.
อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจยแก่อุปาทินนธรรม โดยอนันตรปัจจย
คือ อวัชชนะ เป็นปัจจยแกปัญจวิญญาณ
ชั้นรทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็น
ปัจจยแกวุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจย.

ฯ เป็นปัจจย โดยสมันตรปัจจย
ฯ เป็นปัจจย โดยสหชาติปัจจย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.
ฯ เป็นปัจจย โดยอัญญมัญญปัจจย มี ๒ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.
ฯ เป็นปัจจย โดยนิสสยปัจจย มี ๕ นัย
เหมือนกับนิสสยปัจจยในปัจจยวาร

[๓๗๔] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจยแก่อุปาทินนธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ สุขทางกาย เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย
แก่ทุกข์ทาง

กาย โดยอุปนิสสยะปัจจัย
ทุกข์ทางกาย ฯลฯ ฤดู ที่เป็นอุปาทินนธรรม ฯลฯ
โภชนะเป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย
แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยะปัจจัย

สุขทางกาย ฯลฯ ทุกข์ทางกาย ฯลฯ ฤดู ฯลฯ
โภชนะเป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์
ทางกาย โดยอุปนิสสยะปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอุปนิสสยะปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะปัจจัย
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลอาศัยสุขทางกายแล้วให้ทาน
ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ทุกข์ทางกาย ฯลฯ ฤดูที่เป็นอุปาทินนธรรม ฯลฯ
บุคคลอาศัยโภชนะแล้วให้ทาน ฯลฯ
ยังสมบัติให้เกิด ทำลายสงฆ์

สุขทางกาย ฯลฯ ทุกข์ทางกาย ฯลฯ ฤดู ฯลฯ
โภชนะเป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ความ
ปรารถนา แก่มรรค แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยะปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอุปนิสสยะปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลอาศัยศรัทธา แล้วให้ทาน
ก่อนมานะ ถือทิฏฐิ

ศีล ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ
บุคคลเข้าไปอาศัยซึ่งเสนาสนะ
แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ
เสนาสนะเป็นปัจจัยแก่ศรัทธา
ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่มรรค แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยะปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วยังตนให้เดือดร้อน

ให้เราร้อน ทุกข์มีการแสวงหาเป็นมูล ฯลฯ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ ฤดู ฯลฯ โภชนะ
ฯลฯ เสนาสนะ แล้ว

ยังตนให้เดือดร้อน ให้เราร้อน ทุกข์มีการแสวงหาเป็นมูล ฯลฯ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจฉัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย
โดยอุปนิสสยปัจฉัย

ธรรมที่เป็นกุศล และกุศลเป็นปัจฉัยแก่วิบาก โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

[๓๗๕] อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ

กายรูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม กลิ่น

โณภูตัพพะ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส ฯลฯ

เมื่อกุศล และอกุศลดับไปแล้ว ตทอารัมมณจิตที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น

รูปายตนะที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ

คันธายตนะ ฯลฯ โณภูตัพพะ-

*พายตนะ เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ

กายายตนะ เป็นปัจฉัย

แก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ

เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ

กายรูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม กลิ่น

รส โณภูตัพพะ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปที่เป็นอนุปาตินนธรรม ด้วยทิพพจักขุ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่

หทัยวัตถุเป็นปัจฉัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
โดยปุเรชาตปัจฉัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปุเรชาต ได้แก่

รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม ฯลฯ เสียง

ฯลฯ โผฏฐัพพะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปที่เป็นอนุปาตินนธรรม ด้วยทิพพจักขุ

ฟังเสียงด้วยทิพพโสตราต.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปุเรชาต ได้แก่

รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม ฯลฯ กลิ่น

ฯลฯ โผฏฐัพพะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศล และอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น

รูปายตนะที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ

สัททายตนะ ฯลฯ โผฏฐัพ-

*พายตนะ เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจฉัย

หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม

โดยปุเรชาตปัจฉัย.

อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม
โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ รูปายตนะที่เป็นอนุปาตินนธรรม และหทัยวัตถุ โผฏฐัพพายตนะ
และหทัยวัตถุ

เป็นปัจฉัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย

รูปายตนะที่เป็นอนุปาตินนธรรม และจักขายตนะ

เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ

สัททายตนะ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ และกายายตนะ

เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาต-

*ปัจจัย.

อุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ รูปายตนะที่เป็นอนุปาตินนธรรม และหทัยวัตถุ โภคณัฐพพายตนะ
และหทัยวัตถุ

เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๓๗๖] อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม
โดยปัจฉาชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่กาย

ที่เป็นอนุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่

กายที่เป็นอนุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม
โดยปัจฉาชาต-

*ปัจจัย ฯลฯ

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย
ฯลฯ.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย
ฯลฯ

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม
โดยปัจฉาชาต-

*ปัจจัย ฯลฯ

[๓๗๗] อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม
โดยอาเสวนปัจจัย.

[๓๗๘] อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลายโดยกัมมปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นอุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นและกฐัตตารูป
ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยกัมมปัจจัย
คือ เจตนาที่เป็นอุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุद्धानรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม
โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุद्धानรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยกัมมปัจจัย
คือ เจตนาที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุद्धानรูป
ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม โดยกัมมปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ นานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากชั้น
และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๓๗๙] อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอุปาตินนธรรม ฯลฯ

ในธรรมที่มีอุปาตินนธรรมเป็นมูล มี ๓ นัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
และจิตต-

*สมุद्धानรูปทั้งหลาย โดยวิปากปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ

[๓๘๐] อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอาหาร-
*ปัจฉัย ปฏิสนธิ

กวจิการาหารที่เป็นอุปาตินนธรรม
เป็นปัจฉัยแก่กายที่เป็นอุปาตินนธรรมนี้ โดยอาหาร-
*ปัจฉัย.

อุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอาหารปัจฉัย
คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม
เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

กวจิการาหารที่เป็นอุปาตินนธรรม
เป็นปัจฉัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรมนี้ โดยอาหาร-
*ปัจฉัย.

อุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม
โดยอาหารปัจฉัย-

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐาน-
*รูปทั้งหลาย

กวจิการาหาร เป็นปัจฉัยแก่กายที่เป็นอุปาตินนธรรม
และอนุปาตินนธรรม โดยอาหาร-
*ปัจฉัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอาหารปัจฉัย
คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏ-

*ฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจฉัย

กวจิการาหารที่เป็นอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจฉัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรมนี้ โดย
อาหารปัจฉัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาตินนธรรม โดยอาหารปัจฉัย
คือ กวจิการาหารที่เป็นอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจฉัยแก่กายที่เป็นอุปาตินนธรรมนี้ โดย

อาหารปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม
โดยอาหารปัจจัย

คือ กวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรม และ
อนุปาตินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม
โดยอาหารปัจจัย

คือ กวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
อนุปาตินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม
โดยอาหารปัจจัย

คือ กวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
อนุปาตินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม
และอนุปาตินน-

*ธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ กวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

[๓๘๑] อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดย
อินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ
กถัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

จักขุอินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์ ฯลฯ รูปชีวิตินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่

กณัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม ฯลฯ

ในธรรมที่มีอุปาทินนธรรมเป็นมูล มี ๓ นัย รูปชีวิตินทรีย์
มีเฉพาะนัยต้นเท่านั้น
นัยที่เหลือนอกนั้นไม่มี.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย.

[๓๘๒] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอานปัจจัย มี
๔ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย.

[๓๘๓] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัย

แก่กณัตตารูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ชั้นทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปยุตตปัจจัย

หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
กายายตนะ เป็นปัจจัย

แก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ

เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น

อุปาทินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม เป็นปัจจัย
แก่จิตตสมุฏฐาน

รูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ

เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม

เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น

อนุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่

กายที่เป็นอุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน
โดยวิปยุตตปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่ อนุปาตินนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม

เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-

*รูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม

เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น

อนุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัย

แก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม
โดยวิปพยุตต-

*ปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจฉัย

แก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน
โดยวิปพยุตตปัจฉัย.

[๓๘๔] อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอรรถปัจฉัย
มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ฯลฯ

บทที่ย่อไว้ พึงจำแนกให้ครบถ้วน.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอรรถปัจฉัย
มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร.

ฯลฯ

บทที่ย่อไว้ พึงให้พิสดาร.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม
โดยอรรถปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต อาหาร.

ฯลฯ

บทที่ย่อไว้ พึงให้พิสดาร.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอรรถปัจฉัย
มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร.

ฯลฯ

บทที่ย่อไว้ พึงจำแนกให้พิสดาร.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอรรถปัจฉัย
มี ๓ อย่าง คือ ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรมที่เกิดก่อน ฯลฯ

เสียง ฯลฯ

โผฏฐัพพะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ในเมื่อกุศล และอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิต ที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น

รูปายตนะ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจจัยชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
อุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอตฺถิปัจจัย
กวจิการาหารที่เป็นอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาตินนธรรมนี้ โดย
อตฺถิปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม
โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ปัจฉาชาติ อาหาร.

ที่เป็นปัจจัยชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
อุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอตฺถิปัจจัย
กวจิการาหารที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัย
แก่กายที่เป็นอุปาตินนธรรม และ
อนุปาตินนธรรมนี้ โดยอตฺถิปัจจัย.

อุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม
โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ รูปายตนะที่เป็นอนุปาตินนธรรม และหทัยวัตถุ
โผฏฐัพพายตนะ

และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม
โดยอตฺถิปัจจัย

รูปายตนะที่เป็นอนุปาตินนธรรม และจักขายตนะ
เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพ-

*พายตนะที่เป็นอนุปาตินนธรรม และกายายตนะ
เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจจัยชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
กวจิการาหารที่เป็น

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรมนี้ โดยอรรถปัจจัย.
ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
และรูปชีวิตินทรีย์ เป็น
ปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย.
อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม
โดยอรรถปัจจัย
มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร.
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย.
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่
ชั้น ๓ โดยอรรถปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ.
ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ รูปายตนะที่เป็นอนุปาตินนธรรม และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่
ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม โดยอรรถปัจจัย
โณฏฐัพพายตนะ และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
โดยอรรถปัจจัย.
ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
และกาวฬิงการาหารที่เป็น
อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรมนี้
โดยอรรถปัจจัย.
อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม
และอนุปาตินนธรรม
โดยอรรถปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ อาหาร ได้แก่ กาวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาตินนธรรม
และอนุปาตินน-
*ธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรมนี้
โดยอรรถปัจจัย

๔๗๔ เป็นปัจฉัย โดยอรรถิปัจฉัย เป็นปัจฉัย โดยวิคตปัจฉัย เป็นปัจฉัย
โดยอวิคต-
*ปัจฉัย.

[๓๘๕] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในอารัมมณปัจฉัย	มี " ๔
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี " ๒
ในอนันตรปัจฉัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจฉัย	มี " ๔
ในสหชาติปัจฉัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉาชาติปัจฉัย	มี " ๖
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๑
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๕
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๔
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๙
ในอินทริยปัจฉัย	มี " ๔
ในฌานปัจฉัย	มี " ๔
ในมัคคปัจฉัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๒
ในวิปปยุตตปัจฉัย	มี " ๖
ในอรรถิปัจฉัย	มี " ๙
ในนัตติปัจฉัย	มี " ๔
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๙.

[๓๘๖] อุปาทินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทินนธรรม
โดยอารัมมณปัจฉัย เป็นปัจฉัย

โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสัยปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
ปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.
อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสัยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปัจฉา-
*ชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุอุปาทินนธรรม
โดยสหชาติปัจจัย

เป็นปลัจยัโดยปลัจนาชาตปลัจยั เป็นปลัจยัโดยอาหารปลัจยั.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย

สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย

ปัญญาชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย

อุปนิสัยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

เป็นปลั๊จโดยกั่มมปลั๊จ เป็นปลั๊จโดยอาหารปลั๊จ.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรมและอนุปาตินนธรรม
โดยปัจฉาชาติปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย.

อุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม
โดยปราชาตปัจจัย

เป็นปลจ้ยโดยปลจญาชาตปลจ้ย เป็นปลจ้ยโดยอาหารปลจ้ย
เป็นปลจ้ยโดยอินทริยปลจ้ย.

อุปาทินนธรรม และอนุอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุอุปาทินนธรรม
โดยสหชาติปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย.

อุปาหินนธรรม และอนุปาหินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาหินนธรรม
และอนุปาหินน-

*ธรรม โดยอาหารปัจจัย.

[๓๘๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๘
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๔.

[๓๘๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย	มีวาระ	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	กับ	ฯ

	มีวาระ	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	กับ	ฯ
	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	กับ	ฯ
	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	กับ	ฯ
	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	กับ	ฯ
	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	กับ	ฯ

[๓๘๙] ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๔
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๔
ในอธิปติปัจจัย กับ	มี "	๒.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจฉัย

กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย

มีวาระ ๙.

อุปาทินนหุกะ จบ

อุปาทานหุกะ

ปฏิจจวาร

[๓๙๐] อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ กามุปาทาน อาศัยทิณฺณอุปาทาน ทิณฺณอุปาทาน อาศัยกามุปาทาน

กามุปาทาน อาศัย

สัลลพตูปาทาน สัลลพตูปาทาน อาศัย กามุปาทาน กามุปาทาน

อาศัยอัตตวาหุปาทาน

อัตตวาหุปาทาน อาศัยกามุปาทาน.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม

เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจฉัย

คือ กามุปาทาน และสัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

อาศัยทิณฺณอุปาทาน

กามุปาทาน ฯลฯ.

พึงกระทำจักรทั้งหมด.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
ขันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยขันธ ๑

ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ

หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑
ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป

กถัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุปาทานธรรมทั้งหลาย อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม

อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทานธรรม อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่อุปาทาน-

*ธรรม ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒.

อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือกามุปาทาน อาศัยทิฏฐุปาทาน และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย.

พึงกระทำจกณียทั้งหมด.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
และอุปาทานธรรม

ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และ

มหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม

อาศัยอุปาทานธรรม และหทัยวัตถุ.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และกามุปาทาน และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑
ที่ไม่ใช่อุปาทาน-

*ธรรม และทิฏฐูปาทาน ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจกัณณัยทั้งหมด.

[๓๙๑] อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจฉัย

พึงกระทำหวัข้อปัจฉัยทั้ง ๙ ยกเว้นรูปออกเสีย.

[๓๙๒] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในอาร์มมณปัจฉัย	มี "	๙
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี "	๙
ในวิปากปัจฉัย	มี "	๑
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๙.

[๓๙๓] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
ซึ่งเป็น

อเหตุกะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย
อาศัยหทัยวัตถุ

มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กถัตตารูปที่เป็นอุปาหารรูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยสัตว์ทั้งหลาย โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ

อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ.

[๓๙๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ-

*ปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

อาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม

ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
หทัยวัตถุ อาศัย

ชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑
ตลอดถึงอสังขยสัตว์.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
จิตตสมุฏฐาน-

*รูป อาศัยอุปาทานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจฉัย ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจฉัย ฯลฯ

ไม่ใช่เพราะอุปนิสสย-

*ปัจฉัย.

[๓๙๕] อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจฉัย

คือ ในอรุณภูมิ กามุปาทาน อาศัยอัตตวาหุปาทาน
อัตตวาหุปาทานอาศัยกามุปาทาน.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจฉัย

คือ ในอรุณภูมิ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย
จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย.

ฯลฯ

พึงทำหวัชข้อปัจฉัย ๙

ในอรุณภูมิ มีอุปาทานธรรม ๒.

[๓๙๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓ ๔๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌมานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

[๓๙๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	
กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	กับ ๔๗
	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	กับ ๔๗
	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	กับ ๔๗
	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	กับ ๔๗
	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	กับ ๔๗

มี " ๙

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย กับ ฯลฯ

มี " ๓

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย กับ ฯลฯ

มี " ๙

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย กับ ฯลฯ

มี " ๓

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจฉัย กับ ฯลฯ

มี " ๙

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย กับ ฯลฯ

มีวาระ ๓

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย กับ ฯลฯ

มี " ๓.

[๓๙๘] ในอาร์มมณปัจฉัยกับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย

มี " ๑

ในปัจฉัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๑

ในมัคคปัจฉัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจฉัย กับ ฯลฯ มี " ๑.

แม้สหชาตวาระ ก็เหมือนกับปฏิจจวาร.

พึงจำแนกสหชาตวาระที่ว่า กามุปาทาน เกิดร่วมกับทิฏฐุปาทาน.

ปัจฉยวาร

[๓๙๙] อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย
คือ กามุปาทาน

อาศัยทิฏฐุปาทาน. มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่

ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอวัชฌัตติกมหาภูตรูป มหาภูตรูปทั้งหลาย
อาศัยชั้นทั้งหลาย

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุปาทานธรรมทั้งหลาย อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
อุปาทานธรรม
ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทานธรรม อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่อุปาทาน-

*ธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ อุปาทานธรรมทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย อุปาทาน และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน อาศัยทิฏฐุปาทาน และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
ทิฏฐุปาทาน อาศัย
กามุปาทาน และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย.

พึงกระทำจกณัย

กามุปาทาน อาศัยทิฏฐุปาทาน และหทัยวัตถุ.

พึงกระทำจกณัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
และอุปาทาน
ธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

พึงกระทำจกณัย.

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่

อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรมและหทัยวัตถุ.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และกามุปาทาน และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยชั้น
๑ ที่ไม่ใช่

อุปาทานธรรม และทิกฺขุปาทาน.

พึงกระทำจกฺกรณั

กามุปาทาน และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยทิกฺขุปาทาน
และหทัยวัตถุ.

พึงกระทำจกฺกรณั

ฯลฯ เพราะอาร์มมณปัจจัย

ในอาร์มมณปัจจัย ซึ่งมีธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรมเป็นมูล
พึงจำแนกทั้งปัญจายตนะ และ
หทัยวัตถุ.

[๔๐๐] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในวิปากปัจจัย	มี "	๑
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙

[๔๐๑] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอสังฺกาสวรร

จักขุวิญญาณอาศัยจักขายตนะ กาย-

*วิญญาณ อาศัยกายายตนะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ
โมหะที่สหระตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจณา ที่
สหระตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๔๐๒] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๙ ๔๗.
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี " ๙
เหมือนปฏิจจวาร.	
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัณฐวาร

[๔๐๓] อุปาทานธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ กามุปาทาน คลุกเคล้ากับทิณฺฐุปาทาน ทิณฺฐุปาทาน
คลุกเคล้ากับกามุปาทาน.

พึงกระทำจกนัย.

พึงกระทำหวัข้อปัจฉัยทั้ง ๙ อย่างนี้.

[๔๐๔] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจฉัย	มี " ๙
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี " ๙
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๑
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๙.

[๔๐๕] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้า
กับชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ.

[๔๐๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๙.

การนับทั้งสอง นอกจากนั้นก็ดี สัมปยุตตวารกัฏฐี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๔๐๗] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทาน-
*ธรรม โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นและจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นร์และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นร์
และจิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นร์ทั้งหลายที่เป็น
อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นร์
และจิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยเหตุ-

*ปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม และไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-

*ชั้นร์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม และไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นร์

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม และไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นร์

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

[๔๐๘] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ เพราะปรารภอุปาทานธรรมทั้งหลาย อุปาทานธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำคำว่า ปรารภ

ทั้ง ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน รักษาศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม
แล้วพิจารณากุศลธรรมนั้น ย่อม

ยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น ราคะ ฯลฯ ทิณฺฐิ ฯลฯ
วิจิกิจฉา

อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

กุศลธรรมทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากมาน
แล้วพิจารณาณาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ผล ฯลฯ
พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชิชชนะ
โดย

อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย กิเลสที่ละแล้ว ซึ่งไม่ใช่อุปาทานธรรม ฯลฯ
พิจารณากิเลสทั้งหลาย

ที่ละแล้ว กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชนฺธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยความเป็นของไม่

เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตรธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยเจโตปริยญาณ

อากาสนัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญานัญญายตนะ
อากิญจัญญายตนะ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาน โผณัฐัพพายตนะ ฯลฯ

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อธิวิริยาณ
แก่เจโตปริยาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาวชชนะ โดยอารัมมณ-
*ปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม
โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว ย่อมยินดี
ย่อมเพลิดเพลิน
ยิ่ง ซึ่งกุศลธรรมนั้น เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น
กุศลทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ออกจากมาน ฯลฯ จักขุ
ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เพราะปรารภจักขุ
เป็นต้นนั้น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
กุศลที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ
จากมาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
ซึ่งชั้นทั้งหลายที่
ไม่ใช่อุปาทานธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น
อุปาทานธรรมและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
เกิดขึ้น

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดย
อารัมมณปัจจัย พึงกระทำคำว่า ปรารภทั้ง ๓ นัย.

[๔๐๙] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอธิปติปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ

อาร์มมณานิปติ ได้แก่

เพราะกระทำอุปาทานธรรมทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
อุปาทาน-

*ธรรม เกิดขึ้น. มี ๓ นัย เป็นอาร์มมณานิปติ อย่างเดียว.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณานิปติ สหชาตานิปติ.

ที่เป็นอาร์มมณานิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
ในกาล

ก่อน ฯลฯ

ออกจากฌานแล้วทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา
ย่อมยินดี ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค

แล้วกระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ผล ฯลฯ

นิพพานให้หนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่ ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรมให้หนักแน่น

แล้วย่อมยินดี ย่อมเพเลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้น
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ราคะเกิดขึ้น ทิณฺฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตานิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์

ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม
โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณานิปติ สหชาตานิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ
บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว
ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยั้ง ซึ่งกุศลธรรมนั้น
เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ้อย่าง
หนักแน่น รากะเกิดขึ้น ทิณฐิ ฯลฯ.

กุศลทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากมาน
จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
บุคคลกระทำขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรมให้เป็น
อารมณ้อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยั้ง
เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็น
อารมณหนักแน่น รากะเกิดขึ้น ทิณฐิเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิบัติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทาน-

*ธรรมทั้งหลายที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยอธิบัติปัจฉัย.
ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอธิบัติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
กุศลที่ได้สั่งสม
ไว้ในกาลก่อน ฯลฯ จากมาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
บุคคลกระทำขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรมให้เป็น
อารมณ้อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยั้ง
เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็น
อารมณ้อย่างหนักแน่น อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่อธิบัติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม
และจิตตสมุณฐานรูป ที่เป็นอุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยอธิบัติปัจฉัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม โดย
อธิปัตติปัจฉัย มี ๓ นัย. เป็นอาร์มมณานิปัตติ
พึงกระทำคำว่า ปรารภ ทั้ง ๓ นัย เป็นอาร์มมณานิปัตติอย่างเดียว.
[๔๑๐] อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม โดยอนันตรปัจฉัย
คือ อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิด
หลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย.

พึงกระทำมูล
อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่ภูฏานะ
โดยอนันตรปัจฉัย.

พึงกระทำมูล
อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ
และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจฉัย.
ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอนันตรปัจฉัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่
อุปาทานธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย อนุโลม เป็นปัจฉัยแก่โคตรภู
แก่ผลสมาบัติ
โดยอนันตรปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรมเป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม
โดยอนันตรปัจฉัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็น
อุปาทานธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย อาวัชชนะ
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย

โดยอนันตรปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม

โดยอนันตรปัจฉัย

คือ ชันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม
ทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตชันธทั้งหลาย โดยอนันตรปัจฉัย
อวิชชณะ เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม และสัมปยุตตชันธทั้งหลาย
โดยอนันตรปัจฉัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม โดย
อนันตรปัจฉัย

คือ อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตชันธทั้งหลาย
เป็นปัจฉัยแก่
อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตชันธทั้งหลาย
เป็นปัจฉัยแก่ชันธ
ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย
อุปาทานธรรม และสัมปยุตตชันธ
ทั้งหลาย เป็นปัจฉัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตชันธทั้งหลาย
เป็นปัจฉัยแก่
อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตชันธทั้งหลาย
โดยอนันตรปัจฉัย.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสมนันตรปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสหชาติปัจฉัย เหมือนกับปัจฉยวาร.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอัญญมัญญปัจฉัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยนิสสยปัจฉัย เหมือนกับปัจฉยวาร.

[๔๑๑] อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย
มี ๓ อย่าง คือ

อาร์म्मณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

อุปาทานธรรมทั้งหลายเป็นปัจฉัยแก่อุปาทาน-

*ธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจฉัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอุปนิสสยปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ อาร์म्मณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลอาศัยศรัทธา แล้วให้ทาน ฯลฯ
ยังสมบัติให้เกิด ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ รากะ ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ

บุคคลเข้าไปอาศัยเสนาสนะ

แล้วถือเอาซึ่งสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้

มูสา ฯลฯ ปิสุณา ฯลฯ ให้ทาน ฯลฯ ยังสมบัติให้เกิด ก่อมานะ
ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัย ศีล ฯลฯ รากะ ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ

เข้าไปอาศัยเสนาสนะ

แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจฉัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมบัติ โดย
อุปนิสสยปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม
โดยอุปนิสสยปัจฉัย

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว
ก่อกมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ อทินนาทาน ฯลฯ มูสา
ฯลฯ

ปิสุณา ฯลฯ ผรุสะ ฯลฯ สัมพะ ฯลฯ ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ

ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ฯลฯ

ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ ปล้นตามทาง ฯลฯ ฆาตกรรมผู้อื่น ฯลฯ
ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ
ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วก่อมานะ ถือทิฏฐิ บุคคลเข้าไปอาศัยศีล
ฯลฯ เสนาสนะ

แล้วถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้

มูสา ฯลฯ ปิสุณา ฯลฯ ผรุสะ ฯลฯ สัมพะ ฯลฯ ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ
ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ฯลฯ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ ปล้นตามทาง ฯลฯ
ฆาตกรรมผู้อื่น ฯลฯ

ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม
และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดย
อุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ มี ๓ นัย.

[๔๑๒] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่อนามธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดย
ปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โหมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ
เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
กายายตนะ ฯลฯ

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลยินดี เพลิดเพลินยิ่ง
ซึ่งหทัยวัตถุ

เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย โดย
ปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลยินดี เพลิดเพลินยิ่ง
ซึ่งหทัยวัตถุ

เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย
เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม
และสัมปยุตต-

*ขันธทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๔๑๓] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยปัจฉาชาตปัจจัย

ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยปัจฉาชาต-

*ปัจจัย ฯลฯ.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย.

[๔๑๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดย
กัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนানাขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และ
กถัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม
โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทาน-
*ธรรม โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขันธ์
และจิตตสมุฏฐานรูป
ที่เป็นอุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๔๑๕] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดย

วิปากปัจฉัย

คือ ชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ซึ่งเป็นวิปาก ฯลฯ มี ๑ นัย.

[๔๑๖] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดย

อาหารปัจฉัย

มี ๓ นัย คือ กวฬิงการอาหาร อย่างเดียว.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอินทริยปัจฉัย มี ๓ นัย คือ

รูปชีวิตินทริยอย่างเดียว.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยฌานปัจฉัย มี ๓ นัย.

[๔๑๗] อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่ อุปาทานธรรม โดยมีคคปัจฉัย

คือ องค์มรรคทั้งหลาย ที่เป็นอุปาทานธรรม

เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลายที่เป็น

สัมปยุตตธรรม โดยมีคคปัจฉัย.

พึงกระทำหัวข้อปัญหา ๙ โดยเหตุนี้.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสัมปยุตตปัจฉัย มี ๙ นัย.

[๔๑๘] อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่ ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม

โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ อุปาทานธรรมทั้งหลาย เป็นปัจฉัยแก่

จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

โดยวิปยุตตปัจฉัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดภายหลัง

เป็นปัจฉัยแก่กายนี้ ที่

เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม

โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม

โดยวิปยุตตปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่
อุปาทานธรรมทั้งหลาย
โดยวิปพยุตตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยวิปพยุตตปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม
และ

สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยวิปพยุตตปัจฉัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยวิปพยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
เป็นปัจฉัยแก่

จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปพยุตตปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
เป็นปัจฉัยแก่กาย

นี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปพยุตตปัจฉัย.

[๔๑๙] อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม โดยอัตถิปัจฉัย

คือ กามุปาทาน เป็นปัจฉัยแก่ทิณฺณอุปาทาน โดยอัตถิปัจฉัย.

พึงกระทำจกนัย.

อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอัตถิปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน
โดยอัตถิปัจฉัย

อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดย
อรรถปัจฉัย. ฯลฯ เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแกธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอรรถปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์. ฯลฯ
พึงให้พิสดาร

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม
โดยอรรถปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ เหมือนกับ สหชาติปัจฉัย

ที่เป็นปุเรชาติ เหมือนกับ ปุเรชาติปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอรรถปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

สหชาติ พึงจำแนก เหมือนกับ สหชาติปัจฉัย

ปุเรชาติ พึงจำแนก เหมือนกับ ปุเรชาติปัจฉัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม โดย
อรรถปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ทิฏฐุปาทาน และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
เป็นปัจฉัยแกกามุปาทาน
โดยอรรถปัจฉัย.

พึงกระทำจกณัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ทิฏฐุปาทาน และหทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแกกามุปาทาน โดย
อรรถปัจฉัย.

พึงกระทำจกณัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.
ที่เป็นสหชาติได้แก่ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
และอุปาทานธรรมทั้งหลาย เป็น
ปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย ชั้น ๒
ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ อุปาทานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ อุปาทานธรรม และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่ไม่
ใช่อุปาทานธรรม โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่กาย
นี้ ที่เกิดก่อน โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
และกาวฬิงการอาหาร
เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
และรูปชีวิตินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรม
ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และทิฏฐุปาทาน
เป็นปัจจัยแก่

ชั้น ๓ และกามุปาทาน และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย
ชั้น ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจกนัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ทิณฐูปาทาน และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่กามุปาทาน และ
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย.

พึงกระทำจกนัย.

[๔๒๐] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสหชาติปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๙
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๙
ในกัมมปัจจัย	มี "	๓
ในวิปากปัจจัย	มี "	๑
ในอาหารปัจจัย	มี "	๓
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๓
ในอามานปัจจัย	มี "	๓
ในมคคปัจจัย	มี "	๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในวิปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในอรรถปัจจัย	มี "	๙
ในนัตถปัจจัย	มี "	๙
ในวิคตปัจจัย	มี "	๙

[๔๒๑] อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่ อุปาทานธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัย
โดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย.

อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่ ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็น
ปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย.

อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณ-
*ปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย เป็น
ปัจฉัยโดยปัจฉาชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดย
อินทริยปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัย
โดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดย
ปุเรชาติปัจฉัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานธรรม โดย

อาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
ปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่
ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสย-
*ปัจจัย.

[๔๒๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๔๒๓] ในปัจฉยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉย กับเหตุ
 ปัจฉย มีวาระ ๙
 ในปัจฉยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉย กับ ฯลฯ มี " ๙
 ในปัจฉยที่ไม่ใช่อัณญมัญญปัจฉย กับ ฯลฯ มี " ๓
 ในปัจฉยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉย กับ ฯลฯ มี " ๙
 ในปัจฉยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๙
 ในปัจฉยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉย
 กับ ฯลฯ มีวาระ ๓
 ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉย
 กับ ฯลฯ มี " ๙
 ในปัจฉยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉย
 กับ ฯลฯ มี " ๙
 ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉย
 กับ ฯลฯ มี " ๙

[๔๒๔] ในอาร์มมณปัจฉัย กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุ
ปัจฉัย มี " ๙.

ในอธิปติปัจฉัย

กับ ๔๗

มีวาระ ๙.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในวิคตปัจฉัย กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๙.

อุปาทานหุกะ จบ

อุปาทานียหุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๒๕] อุปาทานนิยธรรม อาศัยอุปาทานนิยธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานนิยธรรม
ชั้น ๒ ๔๗

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย
อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูต-

*รูป ๑ ๔๗.

โลกียหุกะ เป็นอย่างไร พึงกระทำอย่างนั้น ไม่แตกต่างกัน.

อุปาทานสัมปยุตตหุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๒๖] อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ๔๗.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
โลกะ และ

จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทวิภูตวิปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม

อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม

เพราะเหตุปัจจัย เกิดขึ้น

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ชั้น

๒ ฯลฯ ชั้น ๓ และโลกะ อาศัยชั้น ๑
ที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตตธรรม ชั้น
๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ชั้น

๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตตธรรม
ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกัญฐัตตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม

ชั้น ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม
อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตต-
*ธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และอุปาทานวิปปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑
ที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปปยุตตธรรม และโลกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัຍอุปาทานสัมပ္ပยุตตธรรม
และอุปาทานวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัຍชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมပ္ပยุตตธรรม
และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัຍชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทิกฺขณฺณคตวิปยุตตธรรม
และโลภะ.

อุปาทานสัมပ္ပยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม
อาศัຍอุปาทานสัมပ္ပยุตตธรรม
และอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัຍชั้น ๑
ที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทิกฺขณฺณคต-
*วิปยุตตธรรม และโลภะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๔๒๗] อุปาทานสัมပ္ပยุตตธรรม อาศัຍอุปาทานสัมပ္ပยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณ-

*ปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัຍชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมပ္ပยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.
อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัຍอุปาทานสัมပ္ပยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ โลภะ
อาศัຍชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทิกฺขณฺณคตวิปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมပ္ပยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม
อาศัຍอุปาทานสัมပ္ပยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และโลภะ อาศัຍชั้น ๑
ที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทิกฺขณฺณคตวิปยุตตธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัຍอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม
ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย
ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโลกะที่เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และอุปาทานวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑
ที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม และโลกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๔๒๘] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในอาร์มมณปัจฉัย	มี "	๖
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจฉัย	มี "	๖
ในสมันตรปัจฉัย	มี "	๖
ในสหชาตปัจฉัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี "	๖
ในนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๖
ในปุเรชาตปัจฉัย	มี "	๖
ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๖
ในกัมมปัจฉัย	มี "	๙
ในวิปากปัจฉัย	มี "	๑
ในอาหารปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี "	๙
ในมัคคปัจฉัย	มี "	๙
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๖

ในวิปพยัตตปัจฉัย	มี "	๙
ในอัตถิปัจฉัย	มี "	๙
ในนัตถิปัจฉัย	มี "	๖
ในวิคตปัจฉัย	มี "	๖
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๙.

[๔๒๙] อุปาทานวิปพยัตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปพยัตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ

เหตุปัจฉัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปพยัตตธรรม ซึ่งเป็น

อเหตุกะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขยสัตว์ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระต

ด้วยอุทัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทัจจะ.

[๔๓๐] อุปาทานวิปพยัตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ

อาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม.

อุปาทานวิปพยัตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปพยัตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ-

*ปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปพยัตตธรรม จิตตสมุฏฐาน-

*รูป อาศัยโลกะที่เป็นทวิภูตวิปพยัตตธรรม ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอสังขยสัตว์.

อุปาทานวิปพยัตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปพยัตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และมหาภูตรูป

ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคติวิปปยุตตธรรม
และโลภะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย
ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย
ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย.

[๔๓๑] อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

ปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาติ-

*ปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ โลภะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะ
ที่เป็นทิณฐิคติวิปปยุตต-

*ธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม
อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม

เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๓ และโลภะ อาศัยชั้น ๑
ที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคติ
สัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ จิตต-

*สมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะที่
เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอสังขญสัตว์.
อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาติ-

*ปัจฉัย

คือ ในอรุภุมิ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
อาศัยโลภะที่เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และอุปาทานวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจฉัย

คือ ในอรุภุมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑
ที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และอุปาทานวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม
และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะ
ที่เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม
และโลภะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉชาติปัจฉัย ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจฉัย.

[๔๓๒] อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ
กัมมปัจฉัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม.
อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะกัมม-

*ปัจฉัย

คือ สัมปยุตตเจตนา
 อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม พาหिरูป ฯลฯ
 อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ.
 อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
 เพราะกัมมปัจจัย
 คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยโลภะที่เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม.
 อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม
 และอุปาทานวิปยุตตธรรม
 เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย
 คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยโลภะ
 ที่เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม
 และโลภะ.

[๔๓๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช้วัดปัจจัย

มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ ก็พึงกระทำ

สหชาตवार เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจจัยวาร

[๔๓๔] อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุ-

*ปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม ฯลฯ
ตลอดถึงอวัชฌัตติกมหาภูตรูป
ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
โลกะที่เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
อาศัยโลกะที่เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม
อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย
สัมปยุตตชั้นทั้งหลายและจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยโลกะที่เป็นทัญญูคต-
*วิปยุตตธรรม

ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม และโลกะ
อาศัย
หทัยวัตถุ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และอุปาทานวิปยุตตธรรม

อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม
และโลภะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิด

ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และมหาภูต-

*รูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม
และโลภะ

โลภะอาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม
และหทัย-

*วัตถุ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม
อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม

และอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้น

๓ และโลภะ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม
และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ.

ในอารัมมณปัจฉัย พึงกระทำปัญญาญาณ.

[๔๓๕] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจฉัย	มี "	๙
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี "	๙
ในวิปากปัจฉัย	มี "	๑
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๙.

[๔๓๖] อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุ-

*ปัจฉัย

คือ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ
ตลอดถึงอสังข-

*สัตว์ จักขุปัญญา อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตต-

*ธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ

อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ
และหทัยวัตถุ.

ฯลฯ

[๔๓๗] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ	๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมันตรปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี "	๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี "	๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มีวาระ	๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช้อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๓

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฆวาร

[๔๓๘] อุปาทานสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ฯลฯ มี ๓ นัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ อรูปภูมิ เหมือนกับปฏิจจวาร.

อุปาทานวิปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ อรูปภูมิ เหมือนกับปฏิจจวาร.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และอุปาทานวิปยุตต

ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อรูปภูมิ เหมือนกับปฏิจจวาร.

[๔๓๙] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๖
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๖
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๖
ในวิปากปัจจัย	มี "	๑

ในอวิคตปัจฉัย

มี " ๖.

[๔๔๐] อุปาทานวิปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจฉัย

[๔๔๑] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฌานปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจฉัย	มี " ๖

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกัฏฐี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๔๔๒] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยเหตุปัจฉัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรมทั้งหลาย
โดยเหตุปัจฉัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม
โดยเหตุปัจฉัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรมทั้งหลาย
โดยเหตุปัจฉัย

เหตุทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิณณฐิตวิปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทาน

ที่เป็นทิณณฐิตวิปยุตตธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐาน-

*รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

เหตุทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และโลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

โลภะที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรมเป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏ-
ฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสันธิ.

พึงกระทำมูล

โลภะที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

โลภะที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ และโลภะที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

โมหะ และโลภะที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตต-
*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตต-

*ธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ และโลภะที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่

สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

[๔๔๓] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยอาร์มมณ-

*ปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทาน-

*สัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทาน-

*วิปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
ขันธ์ทั้งหลายที่สหระคตด้วยโลภะ

ที่เป็นทิฏฐิคตวิปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากมาน แล้วพิจารณามาน ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น

ราคะที่เป็นทิฏฐิคตวิปยุตตธรรม ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ
เมื่อมานเสื่อมไป

โทมนัสเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้เดือดร้อนใจ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค ผล ฯลฯ

พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ
โดย

อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว

ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ฯลฯ กิเลส

ที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

และชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตต-

*ธรรม และโลภะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยัง
เพราะ

ปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นทิฏฐิคติวิปปยุตตธรรม ฯลฯ วิจิกิจฉา
ฯลฯ อุทธัจจะ

ฯลฯ โทมนัส ฯลฯ พึงใส่ให้ครบถ้วน เห็นรูปด้วยทิพพจักขุ
ตลอดถึงกายวิญญาน

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม

เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณแก่ เจโตปริยญาณ

แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาวชชนะ โดย

อาร์มมณปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี
ย่อมเพิลิตเพลินยัง

ซึ่งชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม และโลภะ
เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น ราคะ

เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
และอุปาทานวิปปยุตตธรรม

โดยอาร์มมณปัจฉัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม

และโลภะ ขันธทั้งหลายที่สหระตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปปยุตตธรรม
และโลภะ เกิดขึ้น.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม

เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม

โดยอาร์มมณปัจฉัย

คือ

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่สหระตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปปยุตตธรรม
และโลภะ

ขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลาย

ที่สหระตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปปยุตตธรรม และโลภะ

ขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลาย

ที่สหระตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปปยุตตธรรม และโลภะ

ขันธทั้งหลายที่สหระตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปปยุตตธรรม และโลภะ
เกิดขึ้น.

จบตอนที่๑

ตอนที่ ๒

ข้อ ๔๔๔ / หน้า ๒๘๔ - จบ

พระอภิธรรมปิฎก เล่มที่ ๑๐ ปุณณานุปกรณ์ ภาค ๔

[๔๔๔] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยอธิปตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาทิปตติ สหชาตาทิปตติ

ที่เป็นอารัมมณาทิปตติ ได้แก่

เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม

ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาทิปตติ ได้แก่ อธิปตติธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่

สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

อารัมมณานิปติ สหชาตานิปติ.

ที่เป็นอารัมมณานิปติ ได้แก่

เพราะกระทำชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรมให้

เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น โลภะที่เป็นทิณฐิคติวิปปยุตตธรรมเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตานิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่

จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย

อธิปติธรรมที่สหครตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคติวิปป-

*ยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่โลภะ โดยอธิปติปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

อารัมมณานิปติ สหชาตานิปติ.

ที่เป็นอารัมมณานิปติ ได้แก่

เพราะกระทำชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม

ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ชั้นทั้งหลายที่สหครตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคติวิปปยุตตธรรม และ
โลภะ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตานิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่

สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย

อธิปติธรรมที่สหครตด้วย

โลภะที่เป็นทิณฐิคติวิปปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
และโลภะ และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม
โดยอธิปติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิปติ สหชาตานิปติ.

ที่เป็นอารัมมณานิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลออกจากภวน
กระทำภวน

ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำทาน

เป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ราคะที่เป็นทิฏฐิคติวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ เป็นปัจฉัยแก่ผล
โดยอริปัตติปัจฉัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม

และโลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำจักขุ

เป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ราคะที่เป็นทิฏฐิคติวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาริปัตติ ได้แก่ อริปัตติธรรมที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่

สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริปัตติปัจฉัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยอริปัตติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ จาคमान ฯลฯ จักขุ
ฯลฯ หทัย

วัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม
และโลภะ ให้เป็นอารมณ์

อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง

เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็น

อารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
และอุปาทานวิปปยุตต-

*ธรรม โดยอริปัตติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริปัตติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
เพราะกระทำ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุपाทานวิปยุตตธรรม และโลภะ
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ชั้น
ทั้งหลายที่สหระตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และโลภะ
เกิดขึ้น.

อุपाทานสัมปยุตตธรรม และอุपाทานวิปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุपाทานสัมปยุตต-
*ธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาทิปัตติ ได้แก่ เพราะกระทำชั้นทั้งหลาย
ที่สหระตด้วย
โลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และโลภะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ชั้นทั้งหลายที่เป็น
อุपाทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำชั้นทั้งหลาย
ที่สหระตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และ
โลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น โลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำชั้นทั้งหลาย
ที่สหระตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และโลภะ
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยโลภะ
เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม
และโลภะ เกิดขึ้น.

[๔๔๕] อุपाทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุपाทานสัมปยุตตธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุपाทานสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ชั้น
ทั้งหลายที่เป็นอุपाทานสัมปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลาย ที่สหระตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรม
ที่เกิดก่อนๆ เป็น
ปัจจัยแก่โลภะที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย
ชั้นทั้งหลายที่
เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะโดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลาย ที่สหระตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรม
ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัย

แก่ชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรมที่เกิดหลังๆ
และโลภะ โดย
อนันตรปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ โลภะที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่โลภะที่เป็น

ทัญญิตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

โลภะที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ
โดยอนันตรปัจจัย

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย

ที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

โลภะที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระต

ด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย
อวิชชณะ เป็น

ปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

โลภะที่เป็นทิณฐิคติวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระคต
ด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคติวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ และโลภะ
โดยอนันตรปัจจัย อวิชชณะ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคติวิปปยุตตธรรม
และโลภะ โดย
อนันตรปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลาย ที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคติวิปปยุตตธรรม
ที่เกิดก่อนๆ และ
โลภะ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคติวิปปยุตตธรรม
ที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคติวิปปยุตตธรรม
ที่เกิดก่อนๆ และโลภะ
เป็นปัจจัยแก่โลภะ ที่เป็นทิณฐิคติวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจจัย

ชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคติวิปปยุตตธรรม
และโลภะเป็นปัจจัยแก่
วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคติวิปปยุตตธรรม
ที่เกิดก่อนๆ และโลภะ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคติวิปปยุตตธรรม
ที่เกิดหลังๆ และ
โลภะ โดยอนันตรปัจจัย.

[๔๔๖] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยอนันตร-

*ปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสหชาติปัจฉัย มี ๙ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอัญญมัญญปัจฉัย มี ๖ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยนิสสยปัจฉัย มี ๙ นัย เหมือนกับปัจฉวาร.

[๔๔๗] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยอุปนิสส-

*ยปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็น

ปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นอุปาทาน

วิปยุตตธรรม และโลกะ โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลาย
ที่สหคตด้วยโลกะ

ที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และโลกะ โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม
โดยอุปนิสสยปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วให้ทาน
ฯลฯ ยัง

สมบัติให้เกิด ก่อมานะศีล ฯลฯ ปัญญา

บุคคลเข้าไปอาศัย รากะ มานะ ความปรารถนา ฯลฯ เสนาสนะ
ที่เป็นอุปาทาน-

*วิปยุตตธรรม แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ
แก่มานะ

แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ผลสมบัติ
ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสย-

*ปัจจัย

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ นัย. คือ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ก่อมานะ ถือทิณฺฐิ ศีล ฯลฯ
ปัญญา ฯลฯ

บุคคลเข้าไปอาศัยราคะ มานะ ความปรารถนา ฯลฯ เสนาสนะ
ที่เป็นอุปาทาน-

*วิปยุตตธรรม แล้วอทินนาทาน ฯลฯ มุสา ฯลฯ ปิสุณา ฯลฯ พรุสะ ฯลฯ
สัมพะ ฯลฯ

ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ฯลฯ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ
ปล้นตามทาง ฯลฯ

ภริยาผู้อื่น ฯลฯ ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ทิณฺฐิ
แก่ความ

ปรารถนา ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
และอุปาทานวิปยุตตธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา
แล้วก่อมานะ ศีล

ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ

บุคคลเข้าไปอาศัยราคะ ฯลฯ เสนาสนะ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม
แล้วกระทำ

การฆ่าคนในหมู่บ้าน ฆ่าคนในนิคม

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ

เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคต-
*วิปยุตตธรรม และโลภะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม และอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตต-
*ธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคตวิปยุตตธรรม
และโลภะ เป็น

ปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคตวิปยุตตธรรม
และโลภะเป็นปัจจัยแก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม และโลภะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคตวิปยุตตธรรม
และโลภะเป็นปัจจัยแก่

ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิณฐิคตวิปยุตตธรรม และโลภะ
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๔๔๘] อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม
โดยปุเรชาต

ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

โหมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
กายายตนะ ฯลฯ

หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม และโลกะ โดยปุเรชาตปัจฉัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลย่อมนินดี ย่อมเพเลียดเพเลียดยิ่ง ซึ่งจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้น รากะเกิดขึ้น ทิณฺณิเกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตต-
*ธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ เพราะปรารภจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ขันธทั้งหลายที่

สหระคตด้วยโลกะที่เป็นทิณฺณิคติวิปยุตตธรรม และโลกะ เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหระคตด้วยโลกะ ที่เป็นทิณฺณิคติวิปยุตตธรรม และโลกะ โดยปุเรชาตปัจฉัย.

[๔๔๙] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาต-
*ปัจฉัย ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจฉัย ฯลฯ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตต-
*ธรรม โดยปัจฉาชาตปัจฉัย ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอาเสวนปัจฉัย.

[๔๕๐] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยกัมมปัจฉัย

คือ เจตนาที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรมทั้งหลาย โดย
กัมมปัจฉัย

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม
โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทาน-

*รูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย

เจตนาที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัย
แก่อุปาทาน และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่วิปากชนธ
และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
และอุปาทานวิปยุตต-

*ธรรม โดยกัมมปัจฉัย

คือ เจตนาที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
และจิตตสมุ-

*ฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย

เจตนาที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปยุตตธรรม เป็น
ปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรมทั้งหลาย และโลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจฉัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม
โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนानาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิบากชั้น

และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๔๕๑] อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม
โดยวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม ซึ่งเป็นวิปาก ฯลฯ มี ๑ นัย.

[๔๕๒] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยอาหาร-

*ปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย.

ในปัจจัยทั้ง ๔ นี้ พึงแสดงเหมือนโลกะที่เป็นทัญญูคตวิปยุตตธรรม
ที่แสดงไว้ใน

กัมมปัจจัย มีหัวข้อปัจจัย อย่างละ ๔๙.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย.

[๔๕๓] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม
โดยวิปยุตต-

*ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็น

อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
และอุปาทานวิปยุตต-

*ธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคต
ด้วยโลกะที่เป็นทิกฺขุคฺคตวิปยุตตธรรม และโลกะ โดยวิปยุตตปัจฉัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตต-

*ธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย.

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทิกฺขุคฺคตวิปยุตตธรรมและ
โลกะ เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ฯลฯ.

[๔๕๔] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยอรรถปัจฉัย

มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม
โดยอรรถปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
และอุปาทานวิปยุตต-

*ธรรม โดยอรรถปัจฉัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม
โดยอรรถปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยอรรถปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
และอุปาทานวิปยุตต-

*ธรรม โดยอรรถิปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ในปัจฉัยเหล่านี้ สหชาต เหมือนกับสหชาตปัจฉัย
ปุเรชาตเหมือนกับปุเรชาตปัจฉัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตต-

*ธรรม โดยอรรถิปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และหทัยวัตถุ เป็นปัจฉัย

แก่ ชั้นที่ ๓ โดยอรรถิปัจฉัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้นที่ ๑

ที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และ
โลภะ เป็นปัจฉัยแก่ชั้นที่ ๓ โดยอรรถิปัจฉัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตต-

*ธรรม โดยอรรถิปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และมหาภูตรูป

ทั้งหลาย เป็นปัจฉัยแก่อัจฉิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถิปัจฉัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม

และโลภะ เป็นปัจฉัยแก่อัจฉิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถิปัจฉัย.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม

และหทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่อัจฉิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถิปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่
ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตติวิปปยุตตธรรม
และโลภะ เป็นปัจฉัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัติปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะ
ที่เป็นทัญญิตติวิปปยุตตธรรม
และโลภะ กวฬิงการาหาร เป็นปัจฉัยแก่กายนี้ โดยอัติปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะ
ที่เป็นทัญญิตติวิปปยุตตธรรม
และโลภะ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจฉัยแก่กถัตตารูปทั้งหลาย โดยอัติปัจฉัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตต-

*ธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอัติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้น ๑

ที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตติวิปปยุตตธรรม และ
โลภะ เป็นปัจฉัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจฉัย
ชั้น ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้น ๑

ที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตติวิปปยุตตธรรม และ
หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ชั้น ๓ และโลภะ โดยอัติปัจฉัย ชั้น ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยนัตติปัจฉัย เป็นปัจฉัย โดยวิคตปัจฉัย เป็นปัจฉัย
โดยอวิคต-

*ปัจฉัย.

[๔๕๕] ในเหตุปัจฉัย

ในอาร์มมณปัจฉัย

ในอธิปัตติปัจฉัย

ในอนันตรปัจฉัย

ในสมนันตรปัจฉัย

ในสหชาตปัจฉัย

ในอัญญมัญญปัจฉัย

มีวาระ ๙

มี " ๙

มี " ๙

มี " ๙

มี " ๙

มี " ๙

มี " ๖

ในนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในอุปนนิสสยปัจฉัย	มี "	๙
ในปุเรชาตปัจฉัย	มี "	๓
ในปัจฉาชาตปัจฉัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๙
ในกัมมปัจฉัย	มี "	๔
ในวิปากปัจฉัย	มี "	๑
ในอาหารปัจฉัย	มี "	๔
ในอินทริยปัจฉัย	มี "	๔
ในอฆานปัจฉัย	มี "	๔
ในมคคปัจฉัย	มี "	๔
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๖
ในวิปปยุตตปัจฉัย	มี "	๕
ในอตฺถิปัจฉัย	มี "	๙
ในนตฺถิปัจฉัย	มี "	๙
ในวิคตปัจฉัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๙.

[๔๕๖] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
โดยอารัมมณ-

*ปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนนิสสยปัจฉัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม
โดยอารัมมณปัจฉัย เป็น
ปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย เป็น
ปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม
และวิปปยุตตธรรม
โดยอารัมมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยอุปนนิสสยปัจฉัย.

โดยอุปนิสสยปัจฉิม.

[๔๕๗] ในปัจฉยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉย	มีวาระ ๙
ในปัจฉยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉย	มี " ๙
ในปัจฉยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉย	มี " ๙
ในปัจฉยทั้งปวง	มี " ๙
ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉย	มี " ๙.

[๔๕๘] ในปัจฉยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจฉยกับเหตุปัจฉย	มีวาระ	๙
ในปัจฉยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉยกับ ฯลฯ	มี "	๙
ในปัจฉยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉย กับ ฯลฯ	มี "	๙
ในปัจฉยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉย กับ ฯลฯ	มี "	๙
ในปัจฉยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉย กับ ฯลฯ	มี "	๙
ในปัจฉยทั้งปวง กับ ฯลฯ	มี "	๙
ในปัจฉยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉย กับ ฯลฯ	มี "	๖
ในปัจฉยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉย กับ ฯลฯ	มี "	๙
ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉย กับ ฯลฯ	มี "	๙.

[๔๕๙] ในอาร์มมณปัจฉัย กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๙
ในอิติปติปัจฉัยกับ ฯลฯ มี " ๙.

พึงกระทำอนุโลมมาตिका.

อุปาทานสัมปยุตตทหะ

อุปาทานอุปาทานียหุกะ

ປຣົຊຈຈວາຣ

[๔๖๐] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานธรรม และอุปาทานียธรรม
อาศัยธรรมที่เป็นทั้ง

อุปาทานธรรม และอุปาทานียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน อาศัยทิฏฐูปาทาน ทิฏฐูปาทาน อาศัยกามุปาทาน.

พึงกระทำจ้กรนัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทา-
*นียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม
และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทาน-
*ธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน และสัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
อาศัยทิฏฐุปาทาน

พึงกระทำจกนัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่
อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑
ที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่

อุปาทานธรรม ปฏิสนธิตลอดถึงอวิชฌัตติกมหาภูตรูป.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม
อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทาน-
*ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุปาทานธรรมทั้งหลาย
อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม
และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่
อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และอุปาทานธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็น
อุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม
อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิย-
*ธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน อาศัยทิฏฐุปาทาน และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย.
พึงกระทำจักษณัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และ
อุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานิยะ
แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
และอุปาทานธรรมทั้งหลาย ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยอุปาทานธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ
แต่ไม่ใช่

อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม
และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ แต่
ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และกามุปาทาน และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นอุปาทานิยะ
แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และทิฏฐุปาทาน ชั้น ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจักษณัย.

โดยนัยนี้ อุปาทานทุกะฉนได ปฏิจจวารกัถิ สหชาตวารกัถิ
ปัจจยวารกัถิ นิสสยวาร

กัถิ สังสัฏฐวารกัถิ สัมปยุตตวารกัถิ พึงกระทำฉนนั้น. ไม่มีแตกต่างกัน
หลักจำแนกหัวข้อ

ปัจจัยต่างกัน.

ปัญหาวาร

[๔๖๑] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน
และอุปาทานิยธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม
ทั้งหลาย ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย.
ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ แต่
ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

เหมือนกับอุปาทานทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน มีหัวข้อปัจจัย ๙.

[๔๖๒] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้ง
อุปาทานและอุปาทานิยธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ เพราะปรารภอุปาทานธรรมทั้งหลาย
อุปาทานธรรมทั้งหลายเกิดขึ้น. มี ๓ นัย.
ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่
ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ ทาน ฯลฯ ออกจากฉาน พิจารณาฉาน ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง
เพราะ
ปรารภทานเป็นต้นนั้น ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ ฯลฯ
โทมนัสเกิดขึ้น
พระอริยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู พิจารณาไวทาน กิเลสที่ละแล้ว
 ฯลฯ กิเลสที่
ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดแล้วในกาลก่อน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุ ฯลฯ
เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและ
อุปาทานิยธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ.

สองอย่างนอกนี้ เหมือนกับอุปาทานหุกะ.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ
แต่ไม่ใช่

อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานและอุปาทานิยธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย.

อธิปติปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับอุปาทานหุกะข้างต้น.

[๔๖๓] ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็น

อุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มณอธิปติ สหชาตอธิปติ.

ที่เป็นอาร์มณอธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ออกจากฉน
กระทำฉนให้เป็นอาร์มณ

อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง
เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้

เป็นอาร์มณอย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง
เพราะกระทำทาน

เป็นต้นนั้นให้เป็นอาร์มณอย่างหนักแน่น ราคะ ฯลฯ ทิณฐิ เกิดขึ้น ฯลฯ

พระเสกขบุคคลทั้งหลาย กระทำโคตรภูให้เป็นอาร์มณอย่างหนักแน่น
ฯลฯ โวทาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ กระทำขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานิยะ
แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรมให้

เป็นอาร์มณอย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง
เพราะกระทำขันธนั้นให้หนักแน่น

ราคะ เกิดขึ้น ทิณฐิ ฯลฯ

ขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตอธิปติ ได้แก่

อธิปติธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็น

ปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นร และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดยอธิปัตปัจจัย.
อารัมมณาทิปัตติกดี สหชาตาทิปัตติกดี ทั้งสองอย่างทีเหลือ
เหมือนกับอุปาทานทุกะ.

ปัจจัยสงเคราะห์แม่ทีเป็นอธิปัตปัจจัย ก็มี ๓ นัย
เหมือนกับอุปาทานทุกะปัจจัยทั้งหมด
เหมือนกับอุปาทานทุกะ ในอุปาทานนิยะ โลกุตตรธรรมไม่มีปัจจนียะกดี
การนับทั้งสองอย่าง
นอกนี้กดี เหมือนกับอุปาทานทุกะ.

อุปาทานอุปาทานนิยะทุกะ จบ

อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตทุกะ

ปฎิจจวาร

[๔๖๔] ธรรมทีเป็นทั้งอุปาทานธรรม และอุปาทานสัมปยุตตธรรม
อาศัยธรรมทีเป็น

ทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ กามุปาทาน อาศัยทิจญรูปาทาน.

ฟังกระทำจกรนัย

ธรรมทีเป็นทั้งอุปาทานสัมปยุตตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
อาศัยธรรมทีเป็นทั้งอุปาทาน

และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ สัมปยุตตชั้นรทั้งหลาย อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย.

ธรรมทีเป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และธรรมทีเป็นอุปาทานสัมปยุตตตะ
แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
อาศัยธรรมทีเป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ กามุปาทานและสัมปยุตตชั้นรทั้งหลาย อาศัยทิจญรูปาทาน.

ฟังกระทำจกรนัย.

ธรรมทีเป็นทั้งอุปาทานสัมปยุตตตะ ฯลฯ.

หลักจำแนกหัวข้อปัจจัยต่างกัน เหมือนอุปาทานทุกะ มีหัวข้อปัจจัย ๙
รูปไม่มี

วาระทั้งหมด พึงให้พิสดารอย่างนี้ อรูปภูมิเท่านั้น.

ปัญหาวาร

[๔๖๕] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรม

ที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปาทาน-

*ธรรมทั้งหลาย ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น

ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-

*ชั้นและอุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็น

อุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่

สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปาทาน-

*ธรรมทั้งหลาย ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุपाทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตะ-

*ชั้นฐ และอุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ
แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยเหตุ-
*ปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และที่เป็นอุปาทาน-

*สัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม

เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลายที่เป็นสัมปยุตตธรรม
โดยเหตุปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และที่เป็นอุปาทาน-

*สัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และที่เป็นอุปาทาน-

*สัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และอุปาทานธรรมทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย.

[๔๖๖] ธรรมที่เป็นอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็น

ทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภอุปาทานธรรมทั้งหลาย
อุปาทานธรรมทั้งหลายเกิดขึ้น.

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภอุปาทานธรรมทั้งหลาย
ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่
อุปาทานธรรม เกิดขึ้น.

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภอุปาทานธรรมทั้งหลาย
อุปาทานธรรมและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็น
อุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ
แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ชั้น
ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น
พึงทำทั้ง ๓ นัย.

ในปัจจัยสงเคราะห์ ก็พึงกระทำทั้ง ๓ นัย.

[๔๖๗] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็น
ทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็น
อุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ มีทั้ง ๓ นัย.

พึงกระทำอธิปัตติปัจจัยทั้งสอง ทั้ง ๓ นัย.
แม้อธิปัตติปัจจัยที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ก็มี
๓ นัย.

[๔๖๘] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรม
ที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัย
แก่อุปาทานธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

หัวข้อปัจจัยทั้ง ๙ พึงกระทำอย่างนี้ อารัชนะกัฏฐิ ภูฏฐานะกัฏฐิ ไม่มี.

[๔๖๙] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรม

ที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยสมันตรปัจจัยมี ๙
นัย.

๑. เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๙ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย.

[๔๗๐] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็น

ทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย ๑. มี ๓
นัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทาน-

*สัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑. ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ชันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ
แต่ไม่ใช่

อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ชันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ
แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม

โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

แม้ในอุปนิสสยปัจจัยเป็นปัจจัยสงเคราะห์ ก็มี ๓ นัย.

๑. เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย.

[๔๗๑] ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรม

ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยกัมมปัจจัย มี ๓ นัย.

๑. เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๙ นัย

๔๗๔ เป็นปัจฉัย โดยสัมปยุตตปัจฉัย	มี ๙ นัย
๔๗๕ เป็นปัจฉัย โดยอรรถิปัจฉัย	มี ๙ นัย
๔๗๖ เป็นปัจฉัย โดยนัตติปัจฉัย	มี ๙ นัย
๔๗๗ เป็นปัจฉัย โดยวิคตปัจฉัย	มี ๙ นัย
๔๗๘ เป็นปัจฉัย โดยอวิคตปัจฉัย	มี ๙ นัย

[๔๗๒] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจฉัย	มี " ๙
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจฉัย	มี " ๙
ในสมนันตรปัจฉัย	มี " ๙
ในสหชาติปัจฉัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๙
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๙
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๓
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจฉัย	มี " ๓
ในฌมานปัจฉัย	มี " ๓
ในมัคคปัจฉัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๙
ในอรรถิปัจฉัย	มี " ๙
ในนัตติปัจฉัย	มี " ๙
ในวิคตปัจฉัย	มีวาระ ๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๙.

[๔๗๓] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม
 เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็น
 ทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจฉัย
 เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย
 เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทาน
สัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็น
ปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน
และอุปาทานสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ
แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดย
อาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย.

พึงกระทำหัวข้อปัจฉัย ๙ อย่างนี้ ในมูลแห่งปัจฉัยหนึ่งๆ มี ๓ นัย
มีหัวข้อปัจฉัย ๓.

[๔๗๔] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี " ๙
[๔๗๕] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัยกับเหตุปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจฉัย กับ ๔๗๔	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย กับ ๔๗๔	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย กับ ๔๗๔	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย กับ ๔๗๔	มี " ๙
ในปัจฉัยทั้งปวง กับ ๔๗๔	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย กับ ๔๗๔	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย กับ ๔๗๔	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจฉัย กับ ๔๗๔	มีวาระ ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี " ๙
[๔๗๖] ในอาร์มมณปัจฉัย	กับปัจฉัย
ที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๙

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตหุกะ จบ

อุปาทานวิปยุตตอุปาทานียหุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๗๗] ธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม

อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตต-

*อุปาทานียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑

ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทา

นียธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป
กถัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป

อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอนุปาทานียธรรม

อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอนุปาทา-

*นียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอนุปาทานียธรรม
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานธรรม

อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานียธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอนุปาทานียธรรม.

ธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม

และธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอนุปาทา-

*นียธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอนุปาทานียธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑
ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานนิยธรรม.

ธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานนิยธรรม
อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทาน-

*นิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานนิยธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานนิยธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๔๗๘] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๒ ๔๗๙

ในอวิคตปัจจัย

มี " ๕.

หุคนี้เหมือนกับโลกียหุคในจุพันตรหุค ไม่มีแตกต่างกัน.

อุปาทานวิปยุตตอุปาทานนิยหุค จบ

กิเลสหุค

ปฏิจจวาร

[๔๗๙] ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิณฺณิ ถีนะ อุทฺธจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โหมะ ทิณฺณิ อุทฺธจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โหมะ มานะ ถีนะ อุทฺธจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โหมะ มานะ อุทฺธจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โหมะ ถีนะ อุทฺธจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โหมะ อุทฺธจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โหมะ ถีนะ อุทฺธจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโทสะ

โหมะ อุทฺธจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโทสะ

โหมะ อุทฺธจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยวิจิกิจฉา

โหมะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยอุทฺธจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ
สัมปยุตตชั้นที่

ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยกิเลสธรรม
ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น
เพราะ

เหตุปัจจัย
คือ โมหะ ทิณฺณฐิ ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ
และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย
และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะ.
พึงกระทำจกฺกรณฺย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส ขันธ ๒
ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธทั้งหลาย ขันธทั้งหลาย
อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูต-

*รูป ๑ ฯลฯ
ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือกิเลสธรรม

ทั้งหลาย อาศัยขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส
ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
เกิดขึ้น เพราะเหตุ-

*ปัจจัย
คือ ขันธ ๓ และกิเลสธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑
ที่ไม่ใช่
กิเลส ขันธ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น
เพราะเหตุ-

*ปัจจัย
คือ โมหะ ทิณฺณฐิ ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ
อาศัยโลภะและสัมปยุตตขันธ
ทั้งหลาย.

พึงกระทำจกฺกรณฺย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส
และกิเลสธรรม

ทั้งหลาย ชั้น ๓ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยกิเลสธรรมและมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส
และธรรมที่

ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ โมหะ ทิณฺณิ ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ และจิตต-
*สมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส และโลภะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจกนัย.

ฯลฯ

[๔๘๐] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๔๘๑] ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ อาศัยวิจิกจณา โมหะ อาศัยอุทฺธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส
ซึ่งเป็นอเหตุกะ ชั้น

๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสันธิขณะ ตลอดถึงอสังฺกาสัตว์.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหระต
ด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา
อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉาและ
วิจิกิจฉา โมหะ ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหระตด้วยอุทธัจจะและอุทธัจจะ.

[๔๘๒] ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส ในปฐิสณธิขณะ
หทัยวัตถุ

อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ตลอดถึงอสังขญสัตว์.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยทั้งกิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย
จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยกิเลสธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญปัจจัย

๔๗๙ ไม่ใช่เพราะอุปนิสัยสยบปัจจัย.

[๔๘๓] ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ โมหะ ทิณฺณฐิ ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ
อาศัยโลกะ

โหมะ ทิณฺณฐิ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โหมะ มานะ ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โหมะ มานะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โหมะ ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ.

โหมะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โหมะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยวิจิกิจฉา

โหมะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยอุทฺธัจจะ.

ในอรุณภูมิ ที่มีโทสะ เป็นมูล ไม่มี.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ สัมปยุตตฉนฺธทั้งหลาย อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย
จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย.

วาระทั้ง ๙ พึงกระทำอย่างนี้.

๔๗๙ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย

๔๗๙ ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย.

[๔๘๔] ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยฉนฺธทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส พาหिरูป ๔๗๙
อาหารสมุฏ-

*ฐานรูป ๔๗๙ อุตฺตสมุฏฐานรูป ๔๗๙

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยกิเลสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย.
ปัจจัยทั้งปวง พึงกระทำอย่างนี้.

[๔๘๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจจัยวาร

[๔๘๖] ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส ตลอดถึงอวิชฌัตติกมหาภูตรูป
ขั้นทั้งหลาย

ที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ กิเลสธรรมทั้งหลาย อาศัยขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส
กิเลสธรรมทั้งหลาย อาศัย
หทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และกิเลสธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยขั้น ๑
ที่ไม่ใช่กิเลส

ขั้น ๒ ฯลฯ กิเลสธรรมทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

กิเลสธรรมและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น
เพราะเหตุ
ปัจจัย

คือ โมหะ ทิณฺณฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลภะ
และสัมปยุตต-

*ขั้นทั้งหลาย.

พึงกระทำจกนัย.

กิเลสธรรมทั้งหลาย อาศัยโลภะ และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑
ที่ไม่ใช่กิเลสและกิเลสธรรม ขั้น ๒

ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกิเลสธรรมและมหาภูตรูปทั้งหลาย
ชั้นทั้งหลายที่มีใช้กิเลส อาศัย
กิเลสธรรมทั้งหลาย และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส
และธรรมที่ไม่ใช่

กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ โมหะ ทิณฺณิ ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ
และจิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส และโลภะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจกฺกรณั.

โมหะ ทิณฺณิ ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
อาศัยโลภะ และหทัยวัตถุ.

พึงกระทำจกฺกรณั.

ในอารัมมณปัจจัย ในที่ไม่ใช่กิเลสธรรมเป็นมูล
พึงกระทำปัญจวิญญาน.

[๔๘๗] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๔๘๘] ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหฺรคตด้วยวิจิกิจฺฉา อาศัยวิจิกิจฺฉา
โมหะที่สหฺรคตด้วยอุทฺธัจจะ อาศัย
อุทฺธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ตลอดถึงอัสสญฺญสฺตว จักขุวิญญาน อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ
ฯลฯ ชั้น

ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ

อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่สหระคต

ด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น
ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยวิจิกิจฉา

และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และ

หทัยวัตถุ โมหะ ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ

อาศัยอุทธัจจะและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และหทัยวัตถุ.

ฯลฯ

[๔๘๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๙ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนั้นก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฆวาร

[๔๙๐] ธรรมที่เป็นกิเลส คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิณฺณฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตูปปะ คลุกเคล้ากับโลภะ.

พึงกระทำจกนัย.

พึงกระทำหวัข้อปัจจัย ๙ อย่างนี้.

[๔๙๑] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารมณ์ปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙

ในวิปากปัจฉัย

มี " ๑

ในอวิคตปัจฉัย

มี " ๙.

[๔๙๒] ธรรมที่เป็นกิเลส คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นกิเลสเกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

พึงกระทำหัวข้อที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย ๔ อย่างนี้.

[๔๙๓] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย มี " ๙

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย มี " ๙

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย มี " ๙

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย มี " ๙

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย มี " ๓

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย มี " ๙

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฌานปัจฉัย มีวาระ ๑

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย มี " ๑

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย มี " ๙.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกัฏฐี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๔๙๔] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยเหตุปัจฉัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นกิเลส

เป็นปัจฉัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลายที่เป็นสัมปยุตตธรรม

โดยเหตุปัจฉัย.

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นกิเลส เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

โดยเหตุปัจฉัย.

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นกิเลส เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น และกิเลสธรรม
และจิตตสมุฏ-

*ฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยเหตุปัจฉัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๔๙๕] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย กิเลสธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น.

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย ธรรมที่ไม่ใช่กิเลสธรรมทั้งหลาย
เกิดขึ้น.

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย

กิเลสธรรมและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถธรรม ฯลฯ

กุศลที่สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากมาน แล้วพิจารณามาน ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง

เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น

ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล แก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส

โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตรธาตุ ฯลฯ
เป็นปัจจัยแก่อนาคตังส-

*ญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ออกจากมาน ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่งซึ่งมาน
เพราะปรารภ

กุศลกรรมนั้น ราคะ ฯลฯ ทิณฺณิ ฯลฯ วิจิกิจฺจนา ฯลฯ อุทธฺจจะ ฯลฯ
เมื่อมานเสื่อมนไป โทมนัส

เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้เดือดร้อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวตฺถุ ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่
ซึ่งชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส

เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
โดย

อาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ออกจากมาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวตฺถุ ฯลฯ ย่อมยินดี
ย่อมเพิลิต

เพลินยิ่ ซึ่งชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น
กิเลสธรรม และ

สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส
โดยอาร์มมณ-

*ปัจจัย มี ๓ นัย.

[๔๙๖] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลสโดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณานิปัตติ ได้แก่

เพราะกระทำกิเลสทั้งหลายให้เป็นอารมณ์

อย่างหนักแน่น กิเลสธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น.

มี ๓ นัย เป็นอาร์มมณานิปัตติ อย่างเดียว.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณานิปัตติ สหชาตานิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มมณานิปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ

บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว

ทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี

ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ เพราะกระทำกุศล

ธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิณฺณิเกิดขึ้น

กุศลธรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ออกจากมาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค
กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ เป็น
ปัจจัยแก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย
จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสให้หนักแน่นแล้ว
ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง
เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ
เกิดขึ้น ทิณฺณฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตาริปัตติ ได้แก่อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอธิปัตติปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริปัตติ สหชาตาริปัตติ.

ที่เป็นอารัมมณาริปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ
ฯลฯ

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว
ย่อมยินดี ย่อมเพิลิต
เพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ
เกิดขึ้น ทิณฺณฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตาริปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย
ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
โดย
อธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริปัตติ สหชาตาริปัตติ.

ที่เป็นอารัมมณาริปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ
ฯลฯ

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว
ย่อมยินดี ย่อมเพิลิต

เพลนยั้ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
กิเลสธรรมและสัมปยุตตขันธ
ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาติปฏิบัติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ
และกิเลสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส
โดยอธิปติ-

*ปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นอารัมมณาธิปติ อย่างเดียว.

[๔๙๗] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส
โดยอนันตรปัจจัย

คือ กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจจัย

กิเลสธรรมทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กิเลสธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ และ
สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสที่
เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ
โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจจัย

อวิชชณะ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมที่เกิดหลังๆ และ
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

อวิชชณะ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส
โดยอนันตร-

*ปัจจัย

คือ กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่กิเลส
ธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่
ใช่กิเลสทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

กิเลสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ
โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กิเลสธรรมที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมที่เกิด
หลังๆ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย.

[๔๙๘] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส
โดยอุปนิสัยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสัยะ อนันตรูปนิสัยะ ปกตูปนิสัยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสัยะ ได้แก่ กิเลสธรรมทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย

มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอุปนิสัยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสัยะ อนันตรูปนิสัยะ ปกตูปนิสัยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสัยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน
ก่อนมานะ

ถือทิฏฐิ

ศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา
สุขทาง

กาย ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยเสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสังข
ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมบัติ
โดยอุปนิสัย-

*ปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอุปนิสัยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสัยะ อนันตรูปนิสัยะ ปกตูปนิสัยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสัยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว
ก่อนมานะ ถือทิฏฐิ

ศีล ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยเสนาสนะ แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสังข
ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย
โดยอุปนิสัยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
โดย

อุปนิสัยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสัยะ อนันตรูปนิสัยะ ปกตูปนิสัยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสัยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว
ก่อนมานะ ถือทิฏฐิ

ศีล ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยเสนาสนะ แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์
ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรม
และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดย
อุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส
โดยอุปนิสสย-

*ปัจจัย มี ๓ นัย.

[๔๙๙] ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพะายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส โดย
ปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยปุเรชาตปัจจัยมี
๒ อย่าง คือ

อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง
ซึ่งหทัย-

*วัตถุ ฯลฯ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น รากะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย
โดยปุเรชาต-

*ปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
โดยปุเรชาต-

*ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง
ซึ่งหทัย

วัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น กิเลสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรม
และสัมปยุตตชั้น
ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๕๐๐] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
โดยปัจฉา-

*ชาตปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย.

[๕๐๑] ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่วิบากชั้น
และกมฺมัตตา-

*รูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
โดยกัมม-

***ปัจจัย**

คือ เจตนาที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นธัมม และกิเลสธรรม และจิตต-

***สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.**

[๕๐๒] ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย	มี ๓ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย	มี ๓ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย	มี ๓ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย	มี ๙ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย	มี ๙ นัย.

[๕๐๓] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ

เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย โดย

วิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดย

วิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรม และสัมป-

***ยุตตชั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.**

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยวิป-

***ยุตตปัจจัย**

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

ที่ย่อไว้พึงให้พิสดาร

[๕๐๔] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอรรถปัจจัย มี ๑ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอรรถ-

*ปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอรรถปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ เหมือนกับสหชาติปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ เหมือนกับปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอรรถ-

*ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ เหมือนกับสหชาติปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ เหมือนกับปุเรชาติปัจจัย

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอรรถ-

*ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ โลภะ และสัมปยุตตพันธุ์ทั้งหลายเป็นปัจจัย แก่โมหะ ทิณฺณฐิ

ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ โลภะ และหทัยวตฺถุ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ทิณฺณฐิ ถีนะ อุทฺธัจจะ

อหิริกะ อโนตตปปะ โดยอัติปัจฉัย.

พึงกระทำจกนัย

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอัติ-

*ปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส และกิเลสธรรม เป็นปัจฉัย แก่ชั้น ๓

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจฉัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่กิเลสธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐาน-

*รูปทั้งหลาย โดยอัติปัจฉัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่กิเลสธรรมทั้งหลาย และหทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ ไม่ใช่กิเลส โดยอัติปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่กิเลสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจฉัยแก่กาย

นี้ ที่เกิดก่อน โดยอัติปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ กิเลสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และกาวพึงการอาหาร

เป็นปัจฉัยแก่กายนี้ โดยอัติปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ กิเลสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์

เป็นปัจฉัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอัติปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่

ไม่ใช่กิเลส โดยอัติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส และโลกะ เป็นปัจฉัยแก่ชั้น ๓ และจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย และแก่มโหะ ทิณฺณิ ถินะ อุทฺธจจะ อหิริกะ
อโนตตปปะ โดยอตฺติ-

*ปัจจย

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ โลกะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจยแก่มโหะ ทิณฺณิ ถินะ
อุทฺธจจะ

อหิริกะ อโนตตปปะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอตฺติปัจจย.

ฯลฯ เป็นปัจจย โดยนัตติปัจจย

ฯลฯ เป็นปัจจย โดยวิคตปัจจย

ฯลฯ เป็นปัจจย โดยอวิคตปัจจย.

[๕๐๕] ในเหตุปัจจย

มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจย

มี " ๙

ในอธิปติปัจจย

มี " ๙

ในอนันตรปัจจย

มี " ๙

ในสมนันตรปัจจย

มี " ๙

ในสหชาตปัจจย

มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจย

มีวาระ ๙

ในนิสสยปัจจย

มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจย

มี " ๙

ในปุเรชาตปัจจย

มี " ๓

ในปัจฉาชาตปัจจย

มี " ๓

ในอาเสวนปัจจย

มี " ๙

ในกัมมปัจจย

มี " ๓

ในวิปากปัจจย

มี " ๑

ในอาหารปัจจย

มี " ๓

ในอินทริยปัจจย

มี " ๓

ในอฆานปัจจย

มี " ๓

ในมคคปัจจย

มี " ๙

ในสัมปยุตตปัจจย

มี " ๙

ในวิปปยุตตปัจจย

มี " ๕

ในอตฺติปัจจย

มี " ๙

ในนัตถิปัจฉัย

มี " ๙

ในวิคตปัจฉัย

มี " ๙

ในอวิคตปัจฉัย

มี " ๙.

[๕๐๖] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส

โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็น

ปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

สหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
โดยอาร์มมณ-

*ปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

สหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

ปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยอินทริย-

*ปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

สหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส
โดยอาร์มมณ-

*ปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส
โดยอาร์มมณ-

*ปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอาร์มมณ-

*ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติ-

*ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่

ไม่ใช่กิเลส โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย.

[๕๐๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๕๐๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	
กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	

กับ ๗๗ มี " ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย

กับ ๗๗ มีวาระ ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย

กับ ๗๗ มี " ๔.

[๕๐๙] ในอรัมมณปัจฉัย

กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๙

ในอธิปัตติปัจฉัย กับ ๗๗ มี " ๙.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจฉัย

กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๙.

กิเลสหุกะ จบ

สังกิเลสหุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๑๐] สังกิเลสิกธรรม อาศัยสังกิเลสิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย.
โลกียหุกะฉนฺใด พึงทำฉนฺนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

สังกิลิณฺฐหุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๑๑] สังกิลิณฺฐธรรม อาศัยสังกิลิณฺฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชันธ ๓ อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นสังกิลิณฺฐธรรม ชันธ ๒ ๗๗

อสังกิลิณฺฐธรรม อาศัยสังกิลิณฺฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธทั้งหลายที่เป็นสังกิลิณฺฐธรรม.

สังกิลิณฺฐธรรม และอสังกิลิณฺฐธรรม อาศัยสังกิลิณฺฐธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นสังกิลิณฺฐธรรม
ชันธ ๒ ๗๗.

อสังกิลิณฺฐธรรม อาศัยอสังกิลิณฺฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นอสังกิลิณฺฐธรรม
ชันธ ๒ ๗๗.

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย
ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

อสังกิลิณฐธรรม อาศัยสังกิลิณฐธรรม และอสังกิลิณฐธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุ-

*ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสังกิลิณฐธรรม
และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๕๑๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาติปัจจัย	มีวาระ ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕ ฯลฯ.
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๕๑๓] สังกิลิณฐธรรม อาศัยสังกิลิณฐธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่
สหระคตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ.

อสังกิลิฏฐธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้นธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นธ ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม
ซึ่งเป็น

อเหตุกะ ชั้นธ ๒ ฯลฯ อเหตุกะปฏิสันธิขณะ ชั้นธ ๒ ตลอดถึงอสังกิลิฏฐธรรม.

[๕๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจฉยวาร

[๕๑๕] สังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี
๓ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

อสังกิลิฏฐธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม
ขั้น ๒ ฯลฯ

ปฐิสนธิตลตถถึงอชฌัตติกมหาภูตรูป.

สังกิลิฏฐธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยมหาภูต
รูปทั้งหลาย.

สังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม และหทัยวัตถุ ขั้น ๒
ฯลฯ.

อสังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม
และอสังกิลิฏฐธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม และหทัยวัตถุ ขั้น ๒
ฯลฯ จิตต-

*สมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๕๑๖] ในเหตุปัจจัย

ในอาร์มมณปัจจัย

ในอธิปัตติปัจจัย

ในอนันตรปัจจัย

มีวาระ ๙

มี " ๔

มี " ๙

มี " ๔

ในสมนันตรปัจฉัย	มี " ๔
ในสหชาติปัจฉัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๔
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๔
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๔
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๙
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๑
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๙
ในอินทริยปัจฉัย	มี " ๙
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๙.

[๕๑๗] สังกิลิณฺฐธรรม อาศัยสังกิลิณฺฐธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ โมหะที่สหระคตด้วยวิจิกิจฺญา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคต
ด้วยวิจิกิจฺญา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ.

อสังกิลิณฺฐธรรม อาศัยอสังกิลิณฺฐธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ ขันธที่เป็นอสังกิลิณฺฐธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ

ตลอดถึงอัสฺสญฺญสัตว์

จักขุวิญญฺญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญฺญาณ อาศัยกายายตนะ
ขันธทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิณฺฐ-

*ธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวตฺถุ.

สังกิลิณฺฐธรรม อาศัยอสังกิลิณฺฐธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เหตุปัจฉัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฺญา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ

อาศัยหทัยวตฺถุ.

สังกิลิณฺฐธรรม อาศัยสังกิลิณฺฐธรรม และอสังกิลิณฺฐธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุ-

*ปัจฉัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลาย

ที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๕๑๘] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาหารปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฌมานปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนั้นก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฆฐาวาร

[๕๑๙] สังกิลิฆฐธรรม คลุกเคล้ากับสังกิลิฆฐธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นสังกิลิฆฐธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

อสังกิลิฆฐธรรม คลุกเคล้ากับอสังกิลิฆฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิสันธิ.

[๕๒๐] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๒
ในอารัมมณปัจฉัย	มี " ๒
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี " ๒
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๒.

[๕๒๑] สังกิลิฏฐธรรม คลุกเคล้ากับ สังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลาย
ที่สหระคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ.

อสังกิลิฏฐธรรม คลุกเคล้ากับอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ

อเหตุกปฏิสันธิ.

[๕๒๒] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฌานปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย	มี " ๒.

การนับทั้งสอง นอกจากนั้นก็ดี สัมปยุตตวารกัฏฐิ พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๕๒๓] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม

เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุ-

*ปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม

เป็นปัจจัยแก่สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุ-

*ปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม

โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น

และจิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น

และจิตตสมุฏฐาน-

*รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิ ฯลฯ

[๕๒๔] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลยินดี เพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งราคะ เพราะปรารภความยินดีนั้น

ราคะ ฯลฯ

ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลยินดี ซึ่งทิฏฐิ.

เหมือนกับกุสลัตติกะ.

เพราะปรารภวิจิกิจฉา เพราะปรารภอุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ทิฏฐิ ฯลฯ

วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว กิเลสที่ข่มแล้ว

กิเลสทั้งหลายที่เคย

เกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน พิจารณาเห็นชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม
โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม
โดยเจโตปริยญาณ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ
แก่บุพเพนิวาสา-

*นุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลธรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วใน

กาลก่อน ฯลฯ ออกจากมาน พิจารณามาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ฯลฯ เป็นปัจจัย
แก่อาวชชนะ

โดยอาร์มมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นชั้นทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม

โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อนาคตตังสญาณ แก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ ออกจากมาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

ย่อมยินดี

ย่อมเพเลิดเพเลินยิ่ง

ซึ่งชั้นทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรมเพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ
ฯลฯ

โหมนัส เกิดขึ้น.

[๕๒๕] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ.

ที่เป็นอารัมมณานิปติ ได้แก่
บุคคลกระทำราคะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อม
ยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำราคะนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น
ทิณฐิเกิดขึ้น
บุคคลกระทำทิณฐิให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี
ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำทิณฐินั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิณฐิ
ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตานิปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นสังกิลิณฐธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธ
ทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจฉัย.
อสังกิลิณฐธรรม เป็นปัจฉัยแก่อสังกิลิณฐธรรม โดยอธิปัตติปัจฉัย
มีอย่างเดียว คือ สหชาตานิปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นสังกิลิณฐธรรม
เป็นปัจฉัย
แก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจฉัย.
สังกิลิณฐธรรม เป็นปัจฉัยแก่อสังกิลิณฐธรรม และอสังกิลิณฐธรรม
โดยอธิปัตติปัจฉัย
มีอย่างเดียว คือ สหชาตานิปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นสังกิลิณฐธรรม
เป็นปัจฉัย
แก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจฉัย.
อสังกิลิณฐธรรม เป็นปัจฉัยแก่อสังกิลิณฐธรรม โดยอธิปัตติปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิปติ สหชาตานิปติ.
ที่เป็นอารัมมณานิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลธรรม
ที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากมาน
กระทำมานนั้นให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น
แล้วพิจารณา
พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค
กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้ว

พิจารณา ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาตาทิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นอสังกิลิณธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

อสังกิลิณธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิณธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาทิปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ

อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลธรรมที่สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากมาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ

หทัยวัตถุ ฯลฯ

กระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิณธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
แล้วย่อมยินดี ย่อม

เพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ราคะ เกิดขึ้น

ทิณฐิ เกิดขึ้น.

[๕๒๖] สังกิลิณธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิณธรรม ที่เกิดก่อนๆ

เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย

ที่เป็นสังกิลิณธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

สังกิลิณธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิณธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ

โดยอนันตรปัจจัย.

อสังกิลิณธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิณธรรม ที่เกิดก่อนๆ

เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น

อสังกิลิณธรรม ที่เกิดหลังๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ
โดยอนันตรปัจจัย.

อสังกิลิณธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อวิชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิณธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

๔๗๕ เป็นปัจฉิม โดยสมนัตตปัจฉิม มี ๔ นัย
๔๗๖ เป็นปัจฉิม โดยสหชาติปัจฉิม มี ๕ นัย
๔๗๗ เป็นปัจฉิม โดยอัญญมัญญปัจฉิม มี ๒ นัย
๔๗๘ เป็นปัจฉิม โดยนิสสยปัจฉิม มี ๗ นัย.

[๕๒๗] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจฉิมแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอุปนิสสยปัจฉิม
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
๔๗๙ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะ แล้วฆ่าสัตว์

๔๗๙

ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ๔๗๙ ความปรารถนา แล้วฆ่าสัตว์ ๔๗๙

ทำลายสงฆ์

ราคะ ๔๗๙ ความปรารถนา เป็นปัจฉิมแก่ ราคะ ๔๗๙

แก่ความปรารถนา โดย

อุปนิสสยปัจฉิม.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจฉิมแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอุปนิสสยปัจฉิม

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๔๗๙ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะแล้วให้ทาน

๔๗๙ ยังสมบัติ

ให้เกิด

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ๔๗๙ ความปรารถนา แล้วให้ทาน ๔๗๙

ยังสมบัติให้เกิด

ราคะ ๔๗๙ ความปรารถนาเป็นปัจฉิมแก่ศรัทธา แก่ปัญญา

แก่สุขทางกาย แก่ทุกข

ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจฉิม.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจฉิมแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอุปนิสสยปัจฉิม.

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๔๗๙ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน

๔๗๙ ยัง

สมบัติให้เกิด

ศีล ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤๅ โภชนะ ฯลฯ
บุคคลเข้าไปอาศัย
เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมำบัติให้เกิด
ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมำบัติ
โดยอุปนิสสย-

*ปัจจัย

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วฆ่าสัตว์
ฯลฯ

ทำลายสงฆ์

ศีล ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤๅ โภชนะ ฯลฯ
บุคคลเข้าไปอาศัย
เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์
ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา
โดยอุปนิสสย-

*ปัจจัย.

[๕๒๘] อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต ฯลฯ.

อสังกิลิฏฐธรรมเป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต ฯลฯ

[๕๒๙] สังกิลิฏฐธรรมเป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม
โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรมเป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย.

[๕๓๐] สังกิลิฏฐธรรมเป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตฉันททั้งหลาย
โดยกัมม-

*ปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยกัมมปัจจัย มี ๒ อย่าง
คือสหชาติ
นानาขณิก.

เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนानาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ และ
กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือสหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ และ
กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๕๓๑] อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยวิปากปัจจัย
มี ๑ นัย.

[๕๓๒] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอาหารปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย.

[๕๓๓] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

อสังกิลิณฺฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิณฺฐธรรม โดยวิปพยตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

อสังกิลิณฺฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิณฺฐธรรม โดยวิปพยตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ

เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิณฺฐ-

*ธรรม โดยวิปพยตตปัจจัย.

[๕๓๔] สังกิลิณฺฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิณฺฐธรรม โดยอตฺถิปัจจัย มี ๑
นัย เหมือน

กับปฏิจจวาร.

สังกิลิณฺฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิณฺฐธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

สังกิลิณฺฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิณฺฐธรรม และอสังกิลิณฺฐธรรม
โดยอตฺถิปัจจัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

อสังกิลิณฺฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิณฺฐธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทริย ฯลฯ.

อสังกิลิณฺฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิณฺฐธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ฯลฯ.

สังกิลิณฺฐธรรม และอสังกิลิณฺฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิณฺฐธรรม
โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นสังกิลิณฺฐธรรม และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓

โดยอตฺถิปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ.

สังกิลิณฺฐธรรม และอสังกิลิณฺฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิณฺฐธรรม
โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทริย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิณฺฐธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็น

ปัจจัยแก้จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจจัยชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม
และกาวพิงการาหารเป็นปัจจัย

แก่กายนี้ โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจจัยชาติ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรมและรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัย
แก่กภูตตารูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนตฺถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๕๓๕] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย

มี " ๔

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย

มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย

มี " ๔

ในสหชาติปัจจัย

มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย

มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย

มี " ๗

ในอุปนิสสยปัจจัย

มีวาระ ๔

ในปุเรชาติปัจจัย

มี " ๒

ในปัจจัยชาติปัจจัย

มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย

มี " ๒

ในกัมมปัจจัย

มี " ๔

ในวิปากปัจจัย

มี " ๑

ในอาหารปัจจัย

มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย

มี " ๔

ในอณานปัจจัย

มี " ๔

ในมคคปัจจัย

มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย

มี " ๒

ในวิปปยุตตปัจจัย

มี " ๓

ในอรรถปัจจัย	มี " ๗
ในนัตปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๗.

[๕๓๖] สังกิลิณฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิณฐธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัย

โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

สังกิลิณฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิณฐธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย

สหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
กัมมปัจจัย.

สังกิลิณฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิณฐธรรม และอสังกิลิณฐธรรม
โดยสหชาตปัจจัย.

อสังกิลิณฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิณฐธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย

สหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย

ปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อสังกิลิณฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิณฐธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย

อุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

สังกิลิณฐธรรม และอสังกิลิณฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิณฐธรรม
โดยสหชาตปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

สังกิลิณฐธรรม และอสังกิลิณฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิณฐธรรม
โดยสหชาตปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๕๓๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๗ ๗๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย	มี " ๔.

[๕๓๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย กับ ๗๗	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ๗๗	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ๗๗	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ๗๗	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ๗๗	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	
กับเหตุปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ๗๗	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ๗๗	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ๗๗	มี " ๔.

[๕๓๙] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่

เหตุปัจจัย

มีวาระ ๔

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๕.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย

มีวาระ ๗.

สังกิลิณฺฐหุกะ จบ

กิเลสสัมปยุตตหุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๔๐] กิเลสสัมปยุตตธรรม อาศัยกิเลสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นกิเลสสัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

กิเลสวิปยุตตธรรม อาศัยกิเลสสัมปยุตตธรรมเกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นกิเลสสัมปยุตตธรรม.

กิเลสสัมปยุตตหุกะ เหมือนสังกิลิณฺฐหุกะไม่มีแตกต่างกัน.

กิเลสสัมปยุตตหุกะ จบ

กิเลสสังกิลิณฺฐหุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๔๑] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฺฐธรรม

อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณ-

*สิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิณฺณิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลภะ.

พึงกระทำจกฺกรณญ.

ธรรมที่เป็นสังกิลิณฺฐแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม

อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฺฐธรรม

เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฺฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิณฺฐ

แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม

อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฺฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิณฺณิ ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ
และสัมปยุตตฉนฺธทั้งหลาย
และจิตตสมุณฺฐานรูป อาศัยโลกะ.

โดยนัยดังกล่าวมานี้ ปฏิจจวารกัฏฐิ สหชาตวารกัฏฐิ ปัจจยวารกัฏฐิ
นิสสยวารกัฏฐิ
สังสัณฺฐวารกัฏฐิ สัมปยุตตวารกัฏฐิ เหมือนกับกิเลสทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน
หลักจำแนกหัวข้อปัจจัย ต่างกัน.

ปัญหาวาร

[๕๔๒] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลสและ
สังกิเลสิกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม
เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย
ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย.

โดยนัยดังกล่าวมานี้ มี ๔ นัย เหมือนกับกิเลสทุกะ.

[๕๔๓] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและ
สังกิเลสิกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย ฉนฺธทั้งหลายที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย ฉนฺธทั้งหลายที่เป็นสังกิเลส
แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย
กิเลสธรรมและสัมปยุตตฉนฺธทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นสังกิเลสิกธรรม แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิเลส
แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
กุศลธรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาล
ก่อน ฯลฯ ออกจากมาน พิจารณามาน ย่อมยินดี ย่อมเพ리트เพลินยิ่ง
เพราะปรารภทาน

เป็นต้นนั้น ราคะ เกิดขึ้น อุทธัจจะ ฯลฯ
ในเมื่อมานเสื่อมไป โทมนัส เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้มีความเดือดร้อน
พระอริยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู พิจารณาโวทาน
จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิเลสสิก
แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดย
ความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น
ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.
สองอย่างนอกนี้ เหมือนกับกิเลสทุกะ. แม้อารมมณปัจจัย
ที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์
ก็เหมือนกับกิเลสทุกะ.

[๕๔๔] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสสิกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรม
ที่เป็นทั้งกิเลส

และสังกิเลสสิกธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย
มี อย่างเดียว คือ อาร์มมณานิปัตติ มี ๓ นัย.
ธรรมที่เป็นสังกิเลสสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลสสิก แต่ไม่ใช่
กิเลสธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณานิปัตติ สหชาตานิปัตติ.
ที่เป็นอาร์มมณานิปัตติได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
กุศลธรรม

ที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากมาน กระทำมาน
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
แล้วพิจารณา

พระเสขบุคคลทั้งหลายกระทำโคตรภู ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
แล้วพิจารณา กระทำ
โวทานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิเลสิก แต่ไม่ใช่

กิเลสธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิเลสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่
อธิปัติธรรมที่เป็นสังกิเลสิกแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัติปัจจัย.
แม้สองอย่างนอกนี้ ก็เหมือนกับกิเลสทุกะ แม้อธิปัติปัจจัย
ที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์
ก็เหมือนกัน.

[๕๔๕] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสิกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรม
ที่เป็นทั้งกิเลสและ

สังกิเลสิกธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับกิเลสทุกะ.

ธรรมที่เป็นสังกิเลสิกแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิเลสิกแต่ไม่ใช่
กิเลสธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิเลสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรมที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ขั้น

ทั้งหลายที่เป็นสังกิเลสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรมที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โวทาน อาวัชชนะ
เป็นปัจจัยแก่

ขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิเลสิกธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

สองอย่างนอกนี้ เหมือนกับกิเลสทุกะ ในอนันตรปัจจัย
ไม่มีแตกต่างกัน.

แม้อันตรปัจจัย ที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ปัจจัยทั้งปวง
ก็เป็นเช่นกับกิเลสทุกะ ไม่มี

แตกต่างกัน. ในอุปนิสสยปัจจัย โลกุตตรธรรม ไม่มี
ทุกะนี้เหมือนกับกิเลสทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

กิเลสสังกิเลสิกทุกะ จบ

กิเลสสังกิลิณฺฐหุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๔๖] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฺฐธรรม

อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฺฐ-

*ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือโมหะ ทิณฺณิ ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ.

พึงกระทำจกฺกรณั

ธรรมที่เป็นสังกิลิณฺฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม

อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฺฐธรรม

เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตฉนฺธทั้งหลาย อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฺฐธรรม

และธรรมที่เป็นสังกิลิณฺฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม

อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฺฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิณฺณิ ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ

และสัมปยุตตฉนฺธทั้งหลาย

อาศัยโลกะ.

ธรรมที่เป็นสังกิลิณฺฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม

อาศัยธรรมที่เป็นสังกิลิณฺฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม

เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ฉนฺธ ๓ อาศัยฉนฺธ ๑ ที่เป็นสังกิลิณฺฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม ฉนฺธ ๒

ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฺฐธรรม

อาศัยธรรมที่เป็นสังกิลิณฺฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม

เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กิเลสธรรมทั้งหลาย

อาศัยฉนฺธทั้งหลายที่เป็นสังกิลิณฺฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฺฐธรรม

และธรรมที่เป็นสังกิลิณฺฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม

อาศัยธรรมที่เป็นสังกิลิณฺฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และกิเลสธรรมทั้งหลาย อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม
อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม
และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ โมหะ ทิณฺณิ ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลภะ
และสัมปยุตตชั้น
ทั้งหลาย.

พึงกระทำจกนัย.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม
และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
และกิเลสธรรม
ทั้งหลาย ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม
และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม
และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ โมหะ ทิณฺณิ ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยชั้น
๑ ที่เป็น
สังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม และโลภะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจกนัย.

[๕๔๗] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙
ในอาหารปัจจัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๕๔๘] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และสังกิลิณฐ-

*ธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจณา อาศัยวิจิกิจณา โมหะ ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ อาศัยอุทธัจจะ.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสังกิลิณฐแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระต ด้วยวิจิกิจณา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิณฐธรรม แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระต ด้วยวิจิกิจณา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ และวิจิกิจณา และอุทธัจจะ.

[๕๔๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๙.

โดยนัยนี้ การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวาทก็ดี ปัจจยวาทก็ดี นิสสยวาทก็ดี

สังสณฐวาทก็ดี สัมปยุตตวาทก็ดี เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัญหาวาร

[๕๕๐] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฐธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและ
สังกิลิณฐธรรม โดยเหตุปัจฉัย
คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฐธรรม
เป็นปัจฉัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย
ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฐธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิลิณฐะแต่ไม่ใช่
กิเลสธรรม โดยเหตุปัจฉัย
คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฐธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยเหตุปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฐธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฐ-
*ธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิณฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยเหตุปัจฉัย
คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฐธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น และ
กิเลสธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจฉัย.

[๕๕๑] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิณฐธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและ
สังกิลิณฐธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย
คือ เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย กิเลสธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย
ชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิณฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย กิเลสธรรมทั้งหลาย
และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่
กิเลสธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
ขันธทั้งหลายที่เป็น
สังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลาย ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
กิเลสธรรมทั้งหลาย
เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลาย ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
กิเลสธรรมทั้งหลาย
และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย เกิดขึ้น.

เมื่อนอกจากนี้ ก็พึงกระทำเป็นหัวข้อปัจจัย ๓.

[๕๕๒] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและ
สังกิลิฏฐธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณอธิปัตติ มี ๓ นัย.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่
กิเลสธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มมณอธิปัตติ ได้แก่

เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลส-

*ธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ มี ๓ นัย

อธิปัตติปัจจัยทั้งสอง พึงทำเป็นหัวข้อปัจจัยทั้ง ๓.

ทั้งสองอย่างนอกนี้ พึงทำเป็นหัวข้อปัจจัย ๓.

[๕๕๓] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและ
สังกิลิฏฐธรรม โดยอนันตรปัจฉัย
พึงกระทำหัวข้อปัจฉัยทั้ง ๙ อาวชชนะกัฏฐิ วุฏฐานะกัฏฐิ ไม่มี.
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสมนันตรปัจฉัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสหชาติปัจฉัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอัญญมัญญปัจฉัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยนิสสยปัจฉัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอุปนิสสยปัจฉัย มีหัวข้อปัจฉัย ๙
การจำแนกรายละเอียด ไม่มี.
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอาเสวนปัจฉัย มี ๙ นัย.

[๕๕๔] ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะ
แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยกัมมปัจฉัย
คือ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย
โดยกัมมปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและ
สังกิลิฏฐธรรม โดยกัมมปัจฉัย
คือ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เป็นปัจฉัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย ที่
เป็นสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและ
สังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
โดยกัมมปัจฉัย

คือ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย
และกิเลสธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

๔๗๔ เป็นปัจฉัย โดยอาหารปัจฉัย	มี ๓ นัย
๔๗๕ เป็นปัจฉัย โดยอินทรีปัจฉัย	มี ๓ นัย
๔๗๖ เป็นปัจฉัย โดยฌานปัจฉัย	มี ๓ นัย
๔๗๗ เป็นปัจฉัย โดยมัคคปัจฉัย	มี ๙ นัย
๔๗๘ เป็นปัจฉัย โดยสัมปยุตตปัจฉัย	มี ๙ นัย
๔๗๙ เป็นปัจฉัย โดยอรรถปัจฉัย	มี ๙ นัย
๔๘๐ เป็นปัจฉัย โดยนัตติปัจฉัย	
๔๘๑ เป็นปัจฉัย โดยวิคตปัจฉัย	
๔๘๒ เป็นปัจฉัย โดยอวิคตปัจฉัย.	

[๕๕๕] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๓
ในอาร์มมณปัจฉัย	มี " ๙
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจฉัย	มี " ๙
ในสมนันตรปัจฉัย	มี " ๙
ในสหชาติปัจฉัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๙
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๙
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๓
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๓
ในอินทรีปัจฉัย	มี " ๓
ในฌานปัจฉัย	มีวาระ ๓
ในมัคคปัจฉัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๙
ในอรรถปัจฉัย	มี " ๙
ในนัตติปัจฉัย	มี " ๙
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๙.

[๕๕๖] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลฏฐธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและ
สังกิเลฏฐธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

หัวข้อปัจจัยทั้ง ๙ พึงกระทำเป็น ๓ บทเหมือนกัน.

[๕๕๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์มณปัจจัย มี " ๙
 ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙
 ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙.

[illegible]

[๕๕๙] ในอาร์มมณปัลลย กับปัลลยที่ไม่ใช่เหตุปัลลย มีวาระ ๙.

ฟังกระทำอนุโลมาติกา.

ในอวกาศปัจฉัย กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีหัวข้อปัจฉัย ๙.

กิเลสสังกิลิณฺฐหุกะ จบ.

กิเลสกิเลสสัมปยุตตหุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๖๐] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและกิเลสสัมปยุตตธรรม

อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและ

กิเลสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิณฺณิ ถีนะ อุทฺธจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ.

เหมือนกับกิเลสสังกิลิณฺฐหุกะ ไม่มีแตกต่างกัน พึงให้พิสดารหุกวาระ.

กิเลสกิเลสสัมปยุตตหุกะ จบ.

กิเลสวิปปยุตตสังกิลิณฺฐหุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๖๑] กิเลสวิปปยุตตสังกิลิณฺฐธรรม

อาศัยกิเลสวิปปยุตตสังกิลิณฺฐธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธ ๑

ที่เป็นกิเลสวิปปยุตตสังกิลิณฺฐธรรม

ชันธ ๒ ฯลฯ.

โลกียหุกะ ฉนฺได หุกะนี้ ก็ฉนฺนํ ไม่มีแตกต่างกัน.

กิเลสวิปปยุตตสังกิลิณฺฐหุกะ จบ.

ทสฺสนหุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๖๒] ทสฺสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยทสฺสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุ

ปัจจัย

คือ ชันธ ๓ อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นทสฺสเนนปหาตัพพธรรม ชันธ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทสฺสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยทสฺสเนนปหาตัพพธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยชันธทั้งหลายที่เป็นทสฺสเนนปหาตัพพธรรม.

หัตสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม
อาศัยหัตสเนน-

*ปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นหัตสเนนปหาตัพพธรรม

ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม

ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย
ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูต-

*รูป ๑ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยหัตสเนนปหาตัพพธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

หัตสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นหัตสเนนปหาตัพพธรรม
และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๕๖๓] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๒

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย

มี " ๒

ในสมนันตรปัจจัย

มี " ๒

ในสหชาติปัจจัย

มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย

มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย

มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๒
ในปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๒
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๕
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๑
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๕.

[๕๖๔] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

เหตุปัจฉัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา

อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม

อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ตลอดถึงอสังกูญสัตว์ โมหะ ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ

อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคต

ด้วยอุทธัจจะ.

[๕๖๕] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์म्मณปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มีวาระ ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัฏญญมัญญปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารกิติ พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจจัยวาร

[๕๖๖] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุ

ปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอวิชฌัตติกมหาภูตรูป
ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพ-

*ธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
จิตตสมุณฺฐานรูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

หัตถสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยหัตถสเนนปหาตัพพธรรม
และที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพ-
*ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒
ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยหัตถสเนนปหาตัพพธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

หัตถสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุณฺฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม
และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

หัตถสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
อาศัยหัตถสเนน-

*ปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ

จิตตสมุณฺฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๕๖๗] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปัตติปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๕๖๘] หัตถสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยหัตถสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยชั้นทั้งหลาย
ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม เกิด
ขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม

ซึ่งเป็นเหตุกะ ตลอดถึงอสังญสัตว์

จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
อาศัยหทัยวัตถุ

โมหะ ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยอุทธัจจะ
โมหะ ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

หัตสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยหทัยวัตถุ.

หัตสเนนปหาตัพพธรรม อาศัยหัตสเนนปหาตัพพธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนน-

*ปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา และ
หทัยวัตถุ.

[๕๖๙] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มีวาระ ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่บุรุษชาติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฆวาร

[๕๗๐] หัสสเนนปหาตัพพธรรม คลุกเคล้ากับหัตสเนนปหาตัพพธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม
คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ.

[๕๗๑] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๒
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๒.

[๕๗๒] หัสสเนนปหาตัพพธรรม คลุกเคล้ากับหัตสเนนปหาตัพพธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจา

คลุกเคล้ากับขันธทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจา.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ.

[๕๗๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๒.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกัฏฐี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๕๗๔] หัตถสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
โดยเหตุปัจจัย
มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๕๗๕] หัตถสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
โดย
อารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลย่อมนินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง
ซึ่งราคะที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม

เพราะปรารภราคะนั้น ราคะที่เป็นหัสสนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ
ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ

โหมนัสที่เป็นหัสสนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง

ซึ่งเป็นทิฏฐิที่เป็นหัสสนนปหาตัพพธรรม

เพราะปรารภทิฏฐินั้น ราคะที่เป็นหัสสนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ
ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ

โหมนัสที่เป็นหัสสนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

เพราะปรารภวิจิกิจฉา วิจิกิจฉา เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ โหมนัส เกิดขึ้น

เพราะปรารภโหมนัสที่เป็นหัสสนนปหาตัพพธรรม

โหมนัสที่เป็นหัสสนนปหาตัพพ-

*ธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น วิจิกิจฉา เกิดขึ้น.

หัสสนนปหาตัพพธรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสแล้ว

ที่เป็นหัสสนนปหาตัพพธรรม กิเลส

ทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

เห็นแจ้งซึ่งขันธทั้งหลายที่เป็นหัสสนนปหาตัพพธรรม

โดยความเป็นของไม่เที่ยง

รู้แจ้งซึ่งจิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต

ที่เป็นหัสสนนปหาตัพพธรรม โดย

เจโตปริยญาณ

ขันธทั้งหลายที่เป็นหัสสนนปหาตัพพธรรม

เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพ-

*นิวาसानุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพธรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพธรรม

โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม
แล้วพิจารณากุศลธรรมนั้น
ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น
ราคะที่ไม่ใช่หัสสนนปหัตตัพพธรรม
เกิดขึ้น โทมนัสที่ไม่ใช่หัสสนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น
กุศลธรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากมาน ฯลฯ
พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ฯลฯ
เป็นปัจจัยแก่ผลและ

อวิชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย
พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว
ที่ไม่ใช่หัสสนนปหัตตัพพธรรม พิจารณา
กิเลสที่ข่มแล้ว กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ
จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
เห็นแจ้งซึ่งขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่หัสสนนปหัตตัพพธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง
เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น
ราคะที่ไม่ใช่หัสสนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น อุทธัจจะ ฯลฯ
โทมนัสที่ไม่ใช่หัสสนนปหา-
*ตัพพธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพยจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ แก่อวิชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหัตตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่หัสสนนปหัตตัพพธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
กุศลธรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาล
ก่อน ฯลฯ จากมาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง
ซึ่งขันธทั้งหลายที่

ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น
ราคะที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เกิดขึ้น ทิณฺณฺฐิ ฯลฯ วิจิกิจฺฉา ฯลฯ โทมนัสที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เกิดขึ้น.

[๕๗๖] หัตถสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจฉัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
โดยอธิปติ-

*ปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิปติ สหชาตานิปติ.

เป็นอารัมมณานิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำราคะ
ที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรมให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพิลินยิ่ง
เพราะกระทำธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์

อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ ทิณฺณฺฐิ เกิดขึ้น
เพราะกระทำทิณฺณฺฐิให้

เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตานิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่

สัมปยุตตฉนฺธทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

หัตถสเนนปหาตัพพธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม โดย
อธิปติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตานิปติ ได้แก่

อธิปติธรรมที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม

เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

หัตถสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจฉัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

หัตถสเนนปหาตัพพธรรม โดยอธิปติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตานิปติ ได้แก่

อธิปติธรรมที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม

เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นร์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยอธิปัตติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเสนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเสนนปหาตัพพธรรม
โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
กุศลธรรม

ที่ได้สั่งสมไว้ในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากมานแล้ว ย่อมยินดี
ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ ซึ่งฌาน

เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ราคะที่ไม่ใช่หัตสเสนนปหาตัพพธรรม
เกิดขึ้น ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว
กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ
เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่หัตสเสนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่

สัมปยุตตชั้นร์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเสนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่หัตสเสนนปหาตัพพธรรม โดยอธิปัตติ
ปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริบัติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ
จักขุ ฯลฯ

หทัยวัตถุ ฯลฯ
กระทำชั้นร์ทั้งหลายที่ไม่ใช่หัตสเสนนปหาตัพพธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนัก
แน่น

แล้วย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่
เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ราคะที่เป็นหัตสเสนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิณฺฐิ เกิดขึ้น.

[๕๗๗] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจฉัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม
โดยอนันตร

ปัจฉัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่ชั้น

ทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดย
อนันตรปัจฉัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจฉัยแก่ภูฏานะ
โดยอนันตรปัจฉัย

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ
เป็นปัจฉัยแก่ผลสมาบัติ
โดยอนันตรปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

อวัชชนะ เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม
โดยอนันตรปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสมนันตรปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสหชาติปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอัญญมัญญปัจฉัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยนิสสยปัจฉัย.

[๕๗๘] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจฉัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม
โดย

อุปนิสสยปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยราคะที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพธรรม

แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยโถมนัสที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ โมหะ
ฯลฯ ทิณฺณิ ฯลฯ

ความปรารภณา แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์
ราคะที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ ความปรารภณา
เป็นปัจจัยแก่ราคะที่เป็น
หัตถสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ แก่ความปรารภณา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม โดย
อุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่
บุคคลเข้าไปอาศัยราคะที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม
แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมบัติให้เกิด

บุคคลเข้าไปอาศัยโถมนัสที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ โมหะ
ฯลฯ ทิณฺณิ ฯลฯ

ความปรารภณา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมบัติให้เกิด
ราคะที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ ความปรารภณา
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ
แก่ปัญญา แก่ราคะที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ
แก่มานะ แก่ความ

ปรารภณา แก่สุขทางกาย แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน
ฯลฯ ยังสมบัติ
ให้เกิด ก่อมานะ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ
ราคะที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม โทสะ

โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ
ยังสมบัติให้

เกิด ก่อมานะ

ศรัทธา ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ รากะที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ
ความปรารถนา ฯลฯ

สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา ฯลฯ
แก่รากะที่ไม่ใช่

หัตถสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่มรรค
แก่ผลสมบัติ โดย

อุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม โดย
อุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสยะ อนันตรูปนิสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ฯลฯ
ถือทิณฺฐิ

เข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ
เข้าไปอาศัยรากะที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม ฯลฯ

โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ แล้วฆ่าสัตว์
ฯลฯ

ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ
เป็นปัจจัยแก่รากะที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม แก่โทสะ
แก่โมหะ แก่ทิณฺฐิ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๗๙] ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนน-

*ปหาตัพพธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ
โดยความเป็นของ

ไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถความยินดีนั้น
ราคะที่ไม่ใช่หัตสเนน-

*ปหาตัพพธรรม ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ

โหมนัสที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพยจักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ

กายายตนะ ฯลฯ

หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม
โดยปุเรชาตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม

เป็นปัจฉัยแก่หัตสเนนปหาตัพพธรรม โดย

ปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี

ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่ง

หทัยวัตถุ เพราะปรารถจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นหัตสเนนปหาตัพพธรรม
ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ

วิจิกิจฉา ฯลฯ โหมนัสที่เป็นหัตสเนนปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ

เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นหัตสเนน-

*ปหาตัพพธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย.

[๕๘๐] หัตสเนนปหาตัพพธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม

โดยปัจฉาชาตปัจฉัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพธรรม

โดยปัจฉาชาตปัจฉัย ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอาเสวนปัจฉัย มี ๒ นัย.

[๕๘๑] หัตสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจฉัยแก่หัตสเนนปหาตัพพธรรม

โดยกัมมปัจฉัย

คือ เจตนาที่เป็นหัสสนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดย
กัมมปัจจัย.

หัสสนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพธรรม โดย
กัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นหัสสนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-
*รูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่เจตนาที่เป็นหัสสนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากชั้น
และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

หัสสนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่หัสสนนปหาตัพพธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่
หัสสนนปหาตัพพธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นหัสสนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏ-
*ฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพธรรม
โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากชั้น
และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๕๘๒] ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนน-
*ปหาตัพพธรรม โดยวิปากปัจฉัย.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอาหารปัจฉัย มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอินทริยปัจฉัย มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยฌานปัจฉัย มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยมัคคปัจฉัย มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสัมปยุตตปัจฉัย มี ๒ นัย.

[๕๘๓] หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม โดย
วิปยุตตปัจฉัย มีอย่างเดียว
คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม
โดยวิปยุตตปัจฉัย.

[๕๘๔] หัตถสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจฉัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
โดยอตฺถิปัจฉัย
เหมือนกับปฏิจจวาร.

หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม โดย
อตฺถิปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

หัตถสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจฉัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

หัตถสเนนปหาตัพพธรรม โดยอตฺถิปัจฉัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
โดยอตฺถิปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม โดย
อตฺถิปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ.

ที่ย่อไว้เหมือนกับปุเรชาตปัจฉัย.

หัตถสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่

หัตถสเนนปหาตัพพธรรม โดยอตฺถิปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม
และหทัยวัตถุ เป็น
ปัจฉัยแก่ชั้นที่ ๓ โดยอตฺถิปัจฉัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

หัตถสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรม

ที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพธรรม โดยอตฺถิปัจฉัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม
และมหาภูตรูป

ทั้งหลาย เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม
และกาวฬิงการาหาร

เป็นปัจฉัยแก่กายนี้ โดยอตฺถิปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพธรรม
และรูปชีวิตินทรีย์

เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนตฺถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๕๘๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๗
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในอณฺาณปัจจัย	มี " ๔
ในมคฺคปัจจัย	มี " ๔
ในสํมปยุตฺตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปยุตฺตปัจจัย	มี " ๓
ในอตฺถิปัจจัย	มี " ๗
ในนตฺถิปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มีวาระ ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๗.

[๕๘๖] ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจฉัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม
โดยอาร์มมณ-

*ปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดย

อาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

ปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม เป็นปัจฉัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยสหชาตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม

โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดย

ปุเรชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยอินทริยปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยอาร์มมณ-

*ปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรมเป็นปัจฉัยแก่

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย.

ทัสสเนนปหาตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรม

ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพธรรม โดยสหชาตปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัย

โดยอาหารปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอินทริยปัจฉัย.

[๕๘๗] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย

มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช้อารัมมณปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช้อธิปติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๗ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ันตถิปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย	มี " ๔.

[๕๘๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช้อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช้อธิปติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยทั้งปวงกับ ฯลฯ	มี " ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจฉัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจฉัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๕๘๙] ในอาร์มมณปัจฉัย

กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๔

ในอธิปัตติปัจฉัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจฉัย กับ ฯลฯ มี " ๗

หัสสนหุกะ จบ

ภาวนาหุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๙๐] ภาวนายปหาตัพพธรรม อาศัยภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย.

หัสสนหุกะ ฉนฺได พึงให้พิสดารฉนฺนนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

[๕๙๑] ในเหตุปัจฉัย มีวาระ ๕ ฯลฯ

ในอวิคตปัจฉัย มี " ๕.

[๕๙๒] ภาวนายปหาตัพพธรรม อาศัยภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุ

ปัจฉัย

คือ โมหะ ที่สหระตด้วยอุทฺธัจจะ

อาศัยฉนฺธทั้งหลายที่สหระตด้วยอุทฺธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม

อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ฉนฺธ ๑ ที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม

ซึ่งเป็นเหตุทะลอดถึงอสังญสฺตว โมหะ

ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยฉนฺธทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ฯลฯ.

ฯลฯ

[๕๙๓] ในปัจฉยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉย มีวาระ ๒

ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉย มี " ๓.

ในปัจฉยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉย ในปัจฉยวารปัจฉนียะ

ที่สหคตด้วยอุทธานจะมี ๓ นัย พึง

ยกโมหะออกเสีย วาระแม้ทั้งปวง เหมือนกับหัตถ์สนทูกะ

ส่วนอุทธานจะปัจฉนียะต่างกัน.

ปัญหาวาร

[๕๙๔] ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจฉยแก่ภาวนายปหาตัพพธรรม
โดยเหตุปัจฉย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม

เป็นปัจฉยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

โดยเหตุปัจฉย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม

เป็นปัจฉยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม

โดยเหตุปัจฉย ฯลฯ.

[๕๙๕] ภาวนายปหาตัพพธรรม เป็นปัจฉยแก่ภาวนายปหาตัพพธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉย

คือ บุคคลย่อมนินดี ย่อมเพิลิตเพลินยัง

ซึ่งราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม เพราะ

ปรารภธรรมนั้น ราคะที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม ฯลฯ อุทธานจะ ฯลฯ

โหมนัสที่เป็นภาวนาย-

*ปหาตัพพธรรม ฯลฯ

เพราะปรารภอุทธานจะ อุทธานจะ เกิดขึ้น

โหมนัสที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม

เกิดขึ้น

เพราะปรารภโหมนัสที่เป็นภาวนายปหาตัพพธรรม

โหมนัสที่เป็นภาวนายปหาตัพพ-

*ธรรม ฯลฯ อุทธานจะ เกิดขึ้น.

ภาวนายปหาตัพพธรรม

เป็นปัจฉยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม โดยอาร์มมณ-

*ปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว
ที่เป็นภวานายปหาตัพพธรรม ฯลฯ กิเลส
ที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ
พิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นภวานายปหาตัพพธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
ย่อมยินดี ย่อมเพเลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภขั้นนั้น
ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น
ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น
รู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตที่เป็นภวานายปหาตัพพธรรม
โดยเจโตปริยญาณ
ขั้นทั้งหลายที่เป็นภวานายปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสา-
*นุสสติญาณ ฯลฯ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.
ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม
แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น
ย่อมยินดี ย่อมเพเลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น
ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม
เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม
เกิดขึ้น

กุศลธรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากมาน ฯลฯ
พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล แก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณ-

*ปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว
ที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

พิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม

โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง

เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น รากะ

ที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิณฺฐิ ฯลฯ วิจิกิจฺฉา ฯลฯ

โหมนัสที่ไม่ใช่ภวานาย

ปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแกเยถากัมมุปคญาณ

แก่นาคตังสญาณ แก่อวิชชนะ

โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม

เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหาตัพพธรรม โดยอาร์มมณ-

*ปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลย่อมยินดี

ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง ซึ่งขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม

เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น

รากะที่เป็นภวานายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ อุทฺธัจจะ ฯลฯ

โหมนัสที่เป็นภวานาย-

*ปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น.

[๕๙๖] ภวานายปหาตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหาตัพพธรรม

โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณานิปัตติ สหชาตานิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มมณานิปัตติ ได้แก่

บุคคลที่กระทำรากะที่เป็นภวานายปหาตัพพธรรมให้เป็น

อาร์มมณ้อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง

เพราะกระทำธรรมนั้นให้เป็นอาร์มมณ

อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นภวานายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตานิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นภวานายปหาตัพพธรรม

เป็นปัจจัยแก่

สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

ภวานายปหาตัพพธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม โดยอธิปติ-
*ปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิปติ สหชาตานิปติ.

ที่เป็นอารัมมณานิปติ ได้แก่

บุคคลกระทำราคะที่เป็นภวานายปหาตัพพธรรมให้เป็น

อารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่

เพราะกระทำธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์

อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิณฺณิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตานิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นภวานายปหาตัพพธรรม

เป็นปัจฉัยแก่

จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

ภวานายปหาตัพพธรรม เป็นปัจฉัยแก่ภวานายปหาตัพพธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

ภวานายปหาตัพพธรรม โดยอธิปติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตานิปติ ได้แก่

อธิปติธรรมที่เป็นภวานายปหาตัพพธรรม เป็น

ปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดย อธิปติปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม

โดยอธิปติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิปติ สหชาตานิปติ.

ที่เป็นอารัมมณานิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ

กระทำอุโบสถกรรมแล้ว

กระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตานิปติ ได้แก่ อธิปติที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม

เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตต-

*ชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป โดยอธิปติปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหัตตัพพธรรม โดยอธิปติ-
*ปัจจัย.

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณานิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ฌาน จักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตตัพพธรรม
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว

ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลिनยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้หนักแน่น
ราคะที่เป็นภาวนาย-

*ปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น.

[๕๙๗] ภาวนายปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหัตตัพพธรรม
โดยอนันตร-

*ปัจจัย มี ๔ นัย.

ภาวนาทุกะ เหมือนกับทสสนทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๕๙๘] ภาวนายปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหัตตัพพธรรม
โดยอุปนิสสย-

*ปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ราคะที่เป็นภาวนายปหัตตัพพธรรม
ฯลฯ โทสะ

โมหะ มานะ ฯลฯ ความปรารถนา

เป็นปัจจัยแก่ราคะที่เป็นภาวนายปหัตตัพพธรรม แก่โทสะ

แก่โมหะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ภาวนายปหัตตัพพธรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตตัพพธรรม โดยอุปนิสสย-

*ปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่
บุคคลเข้าอาศัยราคะที่เป็นภวานายปหาตัพพธรรม
แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมบัติให้เกิด ฆาตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์
บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะที่เป็นภวานายปหาตัพพธรรม ฯลฯ โมหะ ฯลฯ
มานะ ฯลฯ
ความปรารถนา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมบัติให้เกิด ฆาตว์ ฯลฯ
ทำลายสงฆ์
ราคะที่เป็นภวานายปหาตัพพธรรม ฯลฯ ความปรารถนา
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่
ปัญญา แก่ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่ทิฏฐิ
แก่ความปรารถนา
แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมบัติ
โดยอุปนิสสยปัจจัย.
ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน
ฯลฯ ยังสมบัติ
ให้เกิด ถือทิฏฐิ
บุคคลเข้าไปอาศัย ศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ
ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพธรรม โทสะ
โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ
เสนาสนะ แล้วฆาตว์ ฯลฯ
ทำลายสงฆ์
ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา
แก่ราคะที่ไม่ใช่
ภวานายปหาตัพพธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา
แก่สุขทางกาย
แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหัตตัพพธรรม โดยอุปนิสสย-
*ปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วก่อนมานะ
บุคคลเข้า
ไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา รากะ ฯลฯ ความปรารถนา สุขทางกาย
ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ
แล้วก่อนมานะ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ
เป็นปัจจัยแก่รากะที่เป็นภาวนายปหัตตัพพธรรม แก่โหสะ
แก่โมหะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๙๙] ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตตัพพธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนาย-
*ปหัตตัพพธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.
ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ
โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมผลิตเพลินยัง เพราะปรารถนจักขุเป็นต้นนั้น
รากะที่ไม่ใช่

ภาวนายปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิณฺณฐิ เกิดขึ้น วิจิกิจฉา เกิดขึ้น
โหมณฺสที่มิใช่ภาวนาย-
*ปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน.
ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาน
กายายตนะ เป็นปัจจัย

แก่กายวิญญาน หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตตัพพธรรม โดยปุเรชาต-
*ปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ภาวนายปหัตถัพพธรรม โดยปุเรชาต-
*ปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.
ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี
ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่ง
หทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นภาวนายปหัตถัพพธรรม
เกิดขึ้น อุทธัจจะ
เกิดขึ้น โทมนัสที่เป็นภาวนายปหัตถัพพธรรม เกิดขึ้น.
ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นภาวนาย-
*ปหัตถัพพธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยปัจฉาชาตปัจฉัย มี ๒ นัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอาเสวนปัจฉัย มี ๒ นัย.
[๖๐๐] ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยกัมมปัจฉัย คือ
เจตนาที่เป็นภาวนายปหัตถัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

เจตนาที่เป็นภาวนายปหัตถัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมม-
*ปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

เจตนาที่เป็นภาวนายปหัตถัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลายและจิตตสมุฏ-
*ฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพธรรม
โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตัพพะธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตต-

*ชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

ที่เป็นนानาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตัพพะธรรม
เป็นปัจฉัยแก่วิปากชั้น

และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยวิปากปัจฉัย มี ๑ นัย ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอวิคตปัจฉัย.

ภาวนาทุกะ เหมือนกับ หัสสนตุกะ ทุกปัจฉัย ไม่มีแตกต่างกัน.

[๖๐๑] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในอาร์มมณปัจฉัย	มี " ๔
ในอธิปติปัจฉัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจฉัย	มี " ๔
ในสมันนตรปัจฉัย	มี " ๔
ในสหชาติปัจฉัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๗
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาติปัจฉัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๒
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๔
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๑
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจฉัย	มี " ๔
ในอณานปัจฉัย	มี " ๔
ในมัคคปัจฉัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๒
ในวิปปยุตตปัจฉัย	มี " ๓
ในอัติถิปัจฉัย	มี " ๗

ในนัตถิปัจฉัย

มี " ๔

ในวิคตปัจฉัย

มี " ๔

ในอวิคตปัจฉัย

มี " ๗.

การจำแนกรายละเอียดในปัจฉนียะ พึงจำแนกเหมือนกับทสสนทุกะ
แม้การนับ ๓
อย่าง ก็พึงนับอย่างนี้.

ภาวนาทุกะ จบ

ทสสเนนปหาตัพพเหตุกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๐๒] ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ชั้น ๒
ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม.

ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัย
ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหาตัพพเหตุก-
*ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉนา
ในปฏิสนธิขณะตลอดถึง
อวัชฌัตติกมหาภูตรูป.

หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโมหะที่สหระตด้วยวิจิกิจฉนา.

หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัย
ธรรมที่ไม่ใช่หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยโมหะที่สหระตด้วยวิจิกิจฉนา.

หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยหัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉนา และโมหะ ชั้น ๒
ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยหัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และ
ธรรมที่ไม่ใช่หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นหัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉนา และโมหะ.

หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัย
หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจฉัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา
และโมหะ

อาศัยขั้น ๒ ฯลฯ.

[๖๐๓] หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยหัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นหัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ขั้น ๒
ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยหัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา
อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา.

หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัย
หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ขั้น ๓ และโมหะ อาศัยขั้น ๑ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ขั้น ๒
ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่หัสสเนนปหาตัพพเหตุก-
*ธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ขั้น
๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา.

หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยหัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจจนา และโมหะ ชั้น ๒
ฯลฯ.

ฯลฯ

[๖๐๔] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๙
ในอาร์มมณปัจฉัย	มี " ๖
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจฉัย	มี " ๖
ในสมนันตรปัจฉัย	มี " ๖
ในสหชาติปัจฉัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๖
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๖
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๖
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๙
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๑
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๙
ในอินทริยปัจฉัย	มี " ๙
ในอฆานปัจฉัย	มี " ๙
ในมคคปัจฉัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๖
ในวิปปยุตตปัจฉัย	มี " ๙
ในอตถิปัจฉัย	มีวาระ ๙
ในนัตถิปัจฉัย	มี " ๖
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๖
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๙.

[๖๐๕] ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุก-
*ธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุก-

*ธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ตลอดถึงอสังกตธรรม โมหะ ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลาย
ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ.

[๖๐๖] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาหารปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฌานปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย	มีวาระ ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี " ๓.

[๖๐๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย

มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ๫ลฯ

มี " ๙ ๫ลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย กับ ๫ลฯ

มี " ๗ ๫ลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยัตตปัจจัย กับ ๫ลฯ

มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ๫ลฯ

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ๫ลฯ

มี " ๓.

[๖๐๘] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย

มีวาระ ๒

ในอนันตรปัจจัย กับ ๫ลฯ

มี " ๒ ๫ลฯ

ในมัคคปัจจัย กับ ๫ลฯ

มี " ๒ ๫ลฯ

ในอวิคตปัจจัย กับ ๫ลฯ

มี " ๒.

สหชาตวาระ เหมือนกับปฏิจจวาระ.

ปัจจัยวาระ

[๖๐๙] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

อาศัยทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุก-

*ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑

ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

ชั้น ๒ ๫ลฯ ในปฏิสนธิขณะตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนน-

*ปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สัมปยุตตชั้น

ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา.

หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัย

ธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นหัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยโมหะ ที่สหระต

ด้วยวิจิกิจฉา.

หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยหัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นหัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และหทัยวัตถุ

ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา และหทัยวัตถุ
ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม

อาศัยหัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม และ

ธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นหัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม และ

มหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ.

หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัย

หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นหัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และ
และมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา
และโมหะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๖๑๐] ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจฉัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหาตัพพเหตุก-
*ธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย

เหมือนกับปฏิจจวาร อาศัยหทัยวัตถุ ฯลฯ มี ๓ นัย ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่

ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ
ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ทสสเนน-

*ปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา
อาศัยหทัยวัตถุ.

ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
สัมปยุตตชั้น

ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา.

ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัย
ธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจฉัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ อาศัยหทัยวัตถุ.

ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์म्मณปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นหัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยหัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และ

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์म्मณปัจฉัย
คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา และ
หทัยวัตถุ.

หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัย
หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์म्मณปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นหัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ และโมหะ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา
และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๖๑๑] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๙
ในอาร์म्मณปัจฉัย	มี " ๙
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี " ๙
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๙.

[๖๑๒] ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยหัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา
อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่หัตสสเนนปหาตัพพเหตุก-
*ธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ที่ไม่ใช่หัตสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
ซึ่งเป็นอเหตุกะตลอดถึงอสังญสสัตว์
จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ โมหะ ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคต
ด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยหัตสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และ
ธรรมที่ไม่ใช่หัตสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา
อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา และ
หทัยวัตถุ.

ฯลฯ

[๖๑๓] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มีวาระ ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาหารปัจฉัย	มี " ๑

เกิดขึ้น เพราะอาร์มณปัจฉัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพ-

*เหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มณปัจฉัย

คือ ชันธ ๓ คลุกเคล้ากับชันธ ๑ ที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
ชันธ ๒ ฯลฯ.

หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

คลุกเคล้ากับหัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรม

ที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มณปัจฉัย
เหมือนกับปฏิจจวาร.

ฯลฯ

[๖๑๖] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในอาร์มณปัจฉัย	มี " ๖
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี " ๒
ในอนันตรปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี " ๖
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๖.

[๖๑๗] ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

คลุกเคล้ากับหัตสเนนปหาตัพพ-

*เหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา

คลุกเคล้ากับชันธทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพ-

*เหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่ไม่ใช่ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
ซึ่งเป็น

อเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่
สหระคตด้วยอุทธัจจะ.

[๖๑๘] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฉมานปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย	มี " ๖.

[๖๑๙] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย กับเหตุปัจฉัย	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย กับ ฯลฯ	มี " ๔ ฯลฯ
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย กับ ฯลฯ	มี " ๔.

[๖๒๐] ในอาร์มมณปัจฉัย	
กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มี " ๒
ในอนันตรปัจฉัย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในวิปากปัจฉัย กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในอวิคตปัจฉัย กับ ฯลฯ	มี " ๒.

สัมปยุตตวาระ เหมือนกับสังสัจฉวาร.

ปัญหาวาร

[๖๒๑] ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ทสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
โดยเหตุปัจฉัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
เป็นปัจฉัยแก้สัมปยุตตชั้น
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
เป็นปัจฉัยแก้จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยเหตุปัจฉัย

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
เป็นปัจฉัยแก้สัมปยุตตชั้น และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
เป็นปัจฉัยแก้ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหา-
*ตัพพเหตุกรรม โดยเหตุปัจฉัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
เป็นปัจฉัยแก้สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจฉัย โมหะที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา
เป็นปัจฉัยแก้
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจฉัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำมูล

โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา เป็นปัจฉัยแก้สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยเหตุปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

โมหะที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา
เป็นปัจฉัยแก้สัมปยุตตชั้นและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยเหตุปัจฉัย.

[๖๒๒] หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
เป็นปัจฉัยแก้หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
โดยอารัมมณปัจฉัย

คือ เพราะปรารภขันธทั้งหลาย ที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
ขันธทั้งหลายที่เป็น
หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลาย ที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่
หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม และโมหะ เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลาย ที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
ขันธทั้งหลายที่สหรคต
ด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพ-
*เหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม
แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น ย่อม
ยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น
ราคะที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
เกิดขึ้น อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
เกิดขึ้น.

กุศลกรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน ฯลฯ
พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ฯลฯ
เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว
ที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม กิเลส
ที่ซ่มแล้ว ฯลฯ รู้กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน
จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
บุคคลพิจารณาเห็นขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพ-

*เหตุกรรม และโมหะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี
ย่อมผลิตเพลินยิ่ง เพราะ

ปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น
อุทธัจจะ ฯลฯ

โหมนัสที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น

เห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ
แก่โมหะ

โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
เป็นปัจจัยแก่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี
ย่อมผลิต-

*เพลินยิ่ง ซึ่งชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกรรม และโมหะ
เพราะปรารภทาน

เป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นหัตสเนนปหาตัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น ทิณฺฐิ ฯลฯ
วิจิกิจฉา ฯลฯ

โหมนัสที่เป็นหัตสเนนปหาตัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
เป็นปัจจัยแก่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
และธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
เพราะปรารภชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพ-

*เหตุกรรม และโมหะ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ
เกิดขึ้น.

หัตสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
และธรรมที่ไม่ใช่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกรรม เป็นปัจจัย
แก่หัตสเนนปหาตัพพเหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ
ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่

หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจญา และโมหะ
ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่

หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และโมหะ เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจญา และโมหะ
ขันธทั้งหลายที่สหระคต

ด้วยวิจิกิจญา และโมหะ เกิดขึ้น.

[๖๒๓] หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

เป็นปัจฉัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

โดยอธิปัตติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิปัตติ สหชาตานิปัตติ.

ที่เป็นอารัมมณานิปัตติ ได้แก่

เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุก-
*ธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ขันธทั้งหลายที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตานิปัตติ ได้แก่

อธิปัตติธรรมที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจฉัย
แก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจฉัย.

หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

โดยอธิปัตติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตานิปัตติ ได้แก่

อธิปัตติธรรมที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจฉัย.

หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

เป็นปัจฉัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรม

ที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปัตติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตานิบัติ ได้แก่
อธิปัตติธรรมที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นร์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยอธิปัตติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพ-
*เหตุกธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิบัติ สหชาตานิบัติ.

ที่เป็นอารัมมณานิบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ
บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว
กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา
ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพิลินยิ่ง
เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ราคะที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุก-
*ธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

กุศลกรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากมาน ฯลฯ
พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค
กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ เป็น
ปัจจัยแก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย
จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
บุคคลกระทำชั้นร์ทั้งหลายที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุก-
*ธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพิลินยิ่ง
เพราะกระทำจักขุเป็น
ต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ราคะที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตานิบัติ ได้แก่
อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตชั้นร์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.
ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาทิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ
กระทำอุโบสถกรรม

ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหา-

*ตัพพเหตุกรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี

ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง เพราะกระทำทาน

เป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ราคะที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น

ทิณฐิ ฯลฯ.

[๖๒๔] หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม

เป็นปัจจัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม

โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม ที่เกิดก่อนๆ

เป็นปัจจัยแก่ขั้น

ทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจญา ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โมหะ
ที่สหระตด้วย

วิจิกิจญา ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ขั้นทั้งหลายที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม

เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตร-

*ปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจญา ที่เกิดก่อนๆ

เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหระต

ด้วยวิจิกิจญาที่เกิดหลังๆ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพ-

*เหตุกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่มอหะที่สหระตด้วย
วิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย
ธรรมที่ไม่ใช่หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ
เป็นปัจฉัยแกผลสมาบัติ
โดยอนันตรปัจฉัย.

ฟังกระทำมูล

โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจฉัยแกชั้นทั้งหลาย
ที่สหระตด้วย
วิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย
อวิชชนะ
เป็นปัจฉัยแกชั้นทั้งหลายที่เป็นหัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
โดยอนันตร-
*ปัจฉัย.

ฟังกระทำมูล

โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแกชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วย
วิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ และโมหะ โดยอนันตรปัจฉัย
อวิชชนะ เป็นปัจฉัยแกชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ
โดยอนันตร-
*ปัจฉัย.

หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่หัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็น
ปัจฉัยแกหัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจฉัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ และโมหะ
เป็นปัจฉัยแกชั้น
ทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย.

ฟังกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ และโมหะ
เป็นปัจฉัยแกมอหะที่

สหระคตด้วยวิจิกิจจา ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจย
ชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจจา และโมหะ เป็นปัจจยแก่วุณฺณานะ
โดยอนันตร-
*ปัจจย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจจา ที่เกิดก่อนๆ และโมหะ
เป็นปัจจยแก่ชั้น
ทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจจา ที่เกิดหลังๆ และโมหะ โดยอนันตรปัจจย.
ฯลฯ เป็นปัจจย โดยสมนันตรปัจจย มี ๙ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจย โดยสหาตปัจจย มี ๙ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจย โดยอัญญมัญญปัจจย มี ๖ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจย โดยนิสสยปัจจย มี ๙ นัย.

[๖๒๕] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

เป็นปัจจยแกทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

โดยอุปนิสสยปัจจย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

เป็นปัจจยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจย.

ใน ๒ อย่างที่เหลือ เป็นอนันตรูปนิสสยะ และปกตูปนิสสยะ.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระคต
ด้วยวิจิกิจจา และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพ-

*เหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน
ฯลฯ ยัง

สมบัติให้เกิด ก่อมานะ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา
ราคะที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โทสะ
โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ
แล้วให้ทาน ฯลฯ

ยังสมบัติให้เกิด

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา แก่ปัญญา
แก่ราคะที่ไม่ใช่หัตถสเนน-

*ปหาตัพพเหตุกธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่ผลสมบัติ
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ฯลฯ
ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา
ราคะที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โทสะ
โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ
แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ

ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ
เป็นปัจจัยแก่ราคะที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม แก่
โทสะ แก่โมหะ แก่ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ศรัทธา ฯลฯ ปัญญา
ราคะที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหา-
*ตัพพเหตุกธรรม โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ฯลฯ
เสนาสนะ เป็น
ปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจณา และโมหะ
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็น
ปัจจัยแก่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจณา
และโมหะ
เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจณา และโมหะ
เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่
หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

พึงกระทำมูล

ขันธทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจณา และโมหะ
เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหระตด้วย
วิจิกิจณา และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๖๒๖] ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนน-

*ปหาตัพพเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ
บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็น
ของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง
เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่ไม่ใช่
หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น อุทธัจจะ ฯลฯ
โหมนัสที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพเหตุก-
*ธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี
ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง ซึ่ง
หทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น
ราคะที่เป็นหัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น
ทิณฺฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โหมนัสที่เป็นหัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ เพราะปรารภหทัยวัตถุ
ชั้นทั้งหลายที่

สหระตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ฯลฯ.

[๖๒๗] หัสสนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัสสนนปหาตัพพ-

*เหตุกกรรม โดยปัจฉาชาตปัจจย ๔๗

ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกกรรม
เป็นปัจจยแกธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพ-

*เหตุกกรรม โดยปัจฉาชาตปัจจย ๔๗

หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกกรรม
และธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกกรรม เป็น
ปัจจยแกธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกกรรม โดยปัจฉาชาตปัจจย
๔๗

๔๗ เป็นปัจจย โดยอาเสวนปัจจย.

[๖๒๘] หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกกรรม
เป็นปัจจยแกหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกกรรม
โดยกัมมปัจจย

คือ เจตนาที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกกรรม
เป็นปัจจยแกสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจย.

พึงกระทำมูล

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกกรรม
เป็นปัจจยแกจิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกกรรม
เป็นปัจจยแก

วิบากขันธ์ และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจย.

หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกกรรม
เป็นปัจจยแกหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกกรรม และธรรม
ที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกกรรม โดยกัมมปัจจย

คือ เจตนาที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกกรรม
เป็นปัจจยแกสัมปยุตตขันธ์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตสสเนนปหาตัพพ-
*เหตุกธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่หัตสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่

สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่หัตสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่

แก้วปากขันธ์ และกภูตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

[๖๒๙] หัตสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

เป็นปัจจัยแก่หัตสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

โดยอตฺถิปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตสสเนนปหาตัพพ-
*เหตุกธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทริย์ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่หัตสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่หัตสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอรรถปิฎก

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็น

ปิฎกแก่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอรรถปิฎก มี ๒ อย่าง คือ
สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และหัตถปิฎก

เป็นปิฎกแก่ชั้น ๓ โดยอรรถปิฎก

ชั้น ๑ ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะเป็นปิฎกแก่ชั้น ๓
โดยอรรถปิฎก.

หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็น

ปิฎกแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอรรถปิฎก

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปิฎก

แก่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอรรถปิฎก

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปิฎก โดยนัตถปิฎก

ฯลฯ เป็นปิฎก โดยวิคตปิฎก

ฯลฯ เป็นปิฎก โดยอวิคตปิฎก.

[๖๓๐] ในเหตุปิฎก

มีวาระ ๖

ในอารัมมณปิฎก

มี " ๙

ในอิปปติปิฎก

มี " ๕

ในอนันตรปิฎก

มี " ๙

ในสมนันตรปิฎก

มี " ๙

ในสหชาตปิฎก

มี " ๙

ในอัญญมัญญปิฎก

มี " ๖

ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๓
ในปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉาชาตปัจฉัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๙
ในกัมมปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๑
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจฉัย	มี " ๔
ในฌมานปัจฉัย	มี " ๔
ในมัคคปัจฉัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี " ๕
ในอัติถิปัจฉัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจฉัย	มี " ๙
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๙.

[๖๓๑] ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

โดยอาร์म्मณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัย
โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

โดยอาร์म्मณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัย

โดยปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่

ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอาร์म्मณปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัย

โดยอุปนิสสยปัจฉิม.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนะเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนะเนนปหา-
*ตัพพเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็น
ปัจจัยแก่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
 และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจฉัย
 แก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหาตัพพเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย
 เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย
 เป็นปัจฉัยโดยอปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาติปัจฉัย.

ทัสสนเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหาตัพพเหตุกธรรม เป็น

ปัจจัยแก้ห้สสเนนปหาตัพพเหตุกรรม
และธรรมที่ไม่ใช่ห้สสเนนปหาตัพพเหตุกรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๖๓๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์มณปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๖๓๓] ในปัจฉยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉย
กับเหตุปัจฉย มีวาระ ๖
ในปัจฉยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉยกับเหตุปัจฉย มี " ๖
ในปัจฉยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉย
กับ ฯลฯ มี " ๖
ในปัจฉยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉย
กับ ฯลฯ มี " ๖
ในปัจฉยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉย
กับ ฯลฯ มี " ๒
ในปัจฉยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉย
กับ ฯลฯ มีวาระ ๖ ฯลฯ
ในปัจฉยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉย
กับ ฯลฯ มี " ๒
ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉย
กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจฉยที่ไม่ไชนัตถิปัจฉย
กับ ฯลฯ มี " ๖
ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉย
กับ ฯลฯ มี " ๖.

[๖๓๔] ในอาร์มมณปัจฉัย กับปัจฉัย
ที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๙
ในอิติปติปัจฉัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

อนุโลมมาติกา พึงให้พิสดาร.
ในอวิคตปัจฉัย กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๙.
หัตถสเนนปหาตัพพเหตุกหุกะ จบ

ภาวนายปหาตัพพเหตุกหุกะ
ปฏิจจวาร

[๖๓๕] ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม
อาศัยภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม ชั้น ๒
ฯลฯ.

โดยนัยนี้ ปฏิจจวารกิติ สหชาตวารกิติ ปัจฉยวารกิติ นิสสยวารกิติ
สังสัณฐวารกิติ

สัมปยุตตวารกิติ เหมือนกับหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกหุกะ
โมหะ ที่สหระคตด้วยอุทธานจะ พึงตั้งไว้ในฐานะแห่งโมหะ
ที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา.

ปัญหาวาร

[๖๓๖] ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดย
เหตุปัจฉัย.

มี ๖ นัย เหมือนกับหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกหุกะ.

[๖๓๗] ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดย
อาร์มมณปัจฉัย.

มี ๓ นัย เพราะปรารภ เหมือนกับหัตถสเนนปหาตัพพเหตุกหุกะ.
ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพ-
*เหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม
แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น

ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น
ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม

เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ

โหมนัสที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น

กุศลกรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ เป็นปัจฉัยแก่ผล แก่อาวชชนะ
โดยอารัมมณปัจฉัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว

ที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม กิเลส

ทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ

บุคคลพิจารณาเห็นชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพเหตุ-
*กรรม และโมหะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี

ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง เพราะ

ปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น
ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ

โหมนัสที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจฉัยแก่นาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ
แก่โมหะ โดย

อารัมมณปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม

เป็นปัจฉัยแก่ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม

โดยอารัมมณปัจฉัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลย่อมยินดี

ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง ซึ่งชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม
และโมหะ เพราะ

ปรารภทานเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นภวานายปหาตัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น
อุทธัจจะ ฯลฯ โหมนัส

ที่เป็นภวานายปหาตัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพเหตุกรรม
เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหัตถัพพเหตุกรรม
และธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพเหตุกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะปรารภขันธทั้งหลาย
ที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพ-
*เหตุกรรม และโมหะ ขันธทั้งหลายที่สหระตด้วยอุทธัจจะและโมหะ
เกิดขึ้น.

อาร์มมณปัจจัย ที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ฟังกระทำทั้ง ๓ นัย.

[๖๓๘] ภาวนายปหัตถัพพเหตุกรรม
เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหัตถัพพเหตุกรรม โดย
อธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ
ที่เป็นอาร์มมณอธิปัตติ ได้แก่
บุคคลกระทำราคะที่เป็นภาวนายปหัตถัพพเหตุกรรม ให้เป็น
อาร์มมณอย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่
เพราะกระทำธรรมนั้นให้เป็นอาร์มมณ
อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นภาวนายปหัตถัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น ฯลฯ
ที่เป็นสหชาตอธิปัตติ ได้แก่
อธิปัตติธรรมที่เป็นภาวนายปหัตถัพพเหตุกรรม เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

ภาวนายปหัตถัพพเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรม
ที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพเหตุกรรม
โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ.
ที่เป็นอาร์มมณอธิปัตติ ได้แก่
บุคคลกระทำราคะที่เป็นภาวนายปหัตถัพพเหตุกรรม ให้เป็น
อาร์มมณอย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่
เพราะกระทำธรรมนั้นให้เป็น
อาร์มมณอย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น
ทิณฺฐิ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่

อธิปติธรรมที่เป็นภวานายปหาตัพพเหตุกรรม เป็นปัจฉัย
แก้จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม

เป็นปัจฉัยแก้ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม และธรรมที่
ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม โดยอธิปติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ ได้แก่

อธิปติธรรมที่เป็นภวานายปหาตัพพเหตุกรรม
เป็นปัจฉัยแก้สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยอธิปติปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม

เป็นปัจฉัยแก้ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพ-

*เหตุกรรม โดยอธิปติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ

บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้ว

กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็น

อารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น
ทิณฐิ ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากมาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ เป็นปัจฉัยแก้ผล

โดยอธิปติปัจฉัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพเหตุ-

*ธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วยอมยินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง
เพราะกระทำจักขุเป็น

ต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น ทิณฐิ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาติปฏิบัติ ได้แก่
อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจฉัย
แก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม
โดยอธิปัตติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณานิบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ จาคมาน ฯลฯ จักขุ
 ฯลฯ

หทัยวัตถุ ฯลฯ
บุคคลกระทำขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม
ให้เป็นอารมณ์

อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง
เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์

อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

[๖๓๙] ในอนันตรปัจฉัย
เพราะเหตุแห่งธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โมหะ
ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ไม่พึงกระทำ โมหะที่สหระตด้วยอุทธัจจะ
พึงกระทำ.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสมนันตรปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสหชาติปัจฉัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอัญญมัญญปัจฉัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยนิสสยปัจฉัย มี ๙ นัย

[๖๔๐] ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม โดย
อุปนิสสยปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ

ได้แก่ขันธทั้งหลายที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม เป็น
ปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นภาวนายปหาตัพพเหตุกธรรม
โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นภวานายปหาตัพพเหตุกรรม
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่
ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย
ฉันทราคะ ในภักทะของตน เป็นปัจจัยแก่ฉันทราคะ
ในภักทะของผู้อื่น โดย
อุปนิสสยปัจจัย
ฉันทราคะ ในของหวงแหนของตน
เป็นปัจจัยแก่ฉันทราคะในของหวงแหนของผู้
อื่น โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นภวานายปหาตัพพเหตุกรรม
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระคต
ด้วยอุทฺธัจจะ และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.
ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพ-
*เหตุกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วให้ทาน
ฯลฯ ยัง
สมบัติให้เกิด ถือทิณฺฐิ
บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา
ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม โทสะ
โมหะ มานะ ทิณฺฐิ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ
เสนาสนะ ให้ทาน ฯลฯ
ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์
ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา
แก่ราคะที่ไม่ใช่
ภวานายปหาตัพพเหตุกรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่ทิณฺฐิ
แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย

ฯลฯ แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสัยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหัตถัพพเหตุกธรรม
โดยอุปนิสัยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสัยะ อนันตรูปนิสัยะ ปกตูปนิสัยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสัยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วก่อมานะ
ฯลฯ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ

เป็นปัจจัยแก่ราคะที่เป็นภาวนายปหัตถัพพเหตุกธรรม แก่
โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสัยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ภาวนายปหัตถัพพเหตุกธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสัยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสัยะ อนันตรูปนิสัยะ ปกตูปนิสัยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสัยะ ได้แก่ ศรัทธา ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ สุขทางกาย
ฯลฯ

เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหระตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ
โดยอุปนิสัยปัจจัย

แม้อุปนิสัยปัจจัย ที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ก็พึงกระทำทั้ง ๓ นัย.

[๖๔๑] ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพเหตุกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนาย-

*ปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย มี ๓ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัย

ในเหตุที่จำแนกธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพธรรม
ย่อมได้นานาชนิก.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยไม่ใช่วิคตปัจจัย ฯลฯ.

หัสสนนปหัตถัพพเหตุกทุกะ ฉันได ภาวนายปหัตถัพพเหตุกปัจจัยะก็ดี
ปัจจัยนิยะก็ดี

การจำแนกก็ดี การนับก็ดี ก็ฉนั้นนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเสนูปหาตัพพธรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่หัตสเสนูปหาตัพพธรรม

ฯลฯ พึงกระทำแม้ฉันทราคะ ในภันตะของตน โดยส่วนสุดเปื่องปลาย.

ภาวนายปหาตัพพธรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหาตัพพธรรม ฯลฯ แม้ฉันทราคะ

ในภันตะของตน ก็พึงกระทำโดยส่วนสุดเปื่องปลาย.

ภาวนายปหาตัพพเหตุทุกุละ จบ

สวิตักกทุกุละ

ปฏิจจวาร

[๖๔๒] สวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชันธ ๓ อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม ชันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

อวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ วิตก และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม

ในปฏิสันธิขณะ

ฯลฯ

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชันธ ๓ และวิตก และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธ ๑

ที่เป็นสวิตักกธรรม

ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

อวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นอวิตักกธรรม

ชันธ ๒ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก

ในปฏิสันธิขณะ ชันธ ๓ และกัญฐัตตารูปอาศัยชันธ ๑

ที่เป็นอวิตักกธรรม ชันธ ๒

ฯลฯ กัญฐัตตารูป อาศัยวิตก หทัยวัตถุ อาศัยชันธทั้งหลาย ชันธทั้งหลาย

อาศัยหทัยวัตถุ หทัยวัตถุ

อาศัยวิตก วิตก อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

สวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยวิตก

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยวิตก

ในปฏิสนธิขณะ ขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก

ขันธทั้งหลายที่เป็น

สวิตักกธรรม อาศัยวิตก จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และกัญฏิตารูป อาศัยวิตก

ในปฏิสนธิขณะ ขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม อาศัยวิตก

กัญฏิตารูปอาศัยมหาภูต-

*รูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

กัญฏิตารูป อาศัย

มหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ วิตก และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

สวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก อาศัยขันธ ๒

ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก

อาศัยขันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม

และหทัยวัตถุ ขันธ ๒

ฯลฯ

อวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม
และวิตกและมหาภูตรูป
ทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กุฬัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม
และวิตก และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ วิตักกกรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม
และหทัยวัตถุ.

สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม อาศัยสวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม
เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นสวิตักกกรรมและวิตก ชั้นรูป

๒ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก ชั้น ๒ ฯลฯ
จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกุฬัตตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก

ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก
ชั้น ๒ ฯลฯ

กุฬัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และวิตก อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกกรรม
และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๖๔๓] ในเหตุปัจจัย

ในอาร์มมณปัจจัย

ในอธิปติปัจจัย

มีวาระ ๙

มี " ๙

มี " ๙ ฯลฯ

ในอุปนิสัยปัจจัย	มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๖
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙
ในวิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๖๔๔] สวิตักกกรรม อาศัยสวิตักกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒

ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ

อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่มีสวิตักกกรรมเป็นมูล ที่เหลือพึงกระทำห้วงข้อปัจจัย ๒ เหตุกะ
ไม่มีแตกต่างกัน.

อวิตักกกรรม อาศัยอวิตักกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒

ฯลฯ จิตตสมุฏ-

*ฐานรูป อาศัยวิตก ที่เป็นเหตุกะ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ กัญฐิตารูป อาศัยวิตก หทัยวัตถุ อาศัยวิตก
วิตกอาศัยหทัยวัตถุ.

สวิตักกกรรม อาศัยอวิตักกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยวิตก ที่เป็นเหตุกะ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยวิตก โมหะ
ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา

ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ อาศัยอวิตักกกรรม.

สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม อาศัยอวิตักกกรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย. ฯลฯ

เหมือนกับเหตุปัจจัย พึงกำหนดว่า เป็นเหตุกะ.

สวิตกกรรม อาศัยสวิตกกรรม และอวิตกกรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และวิตก
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นอวิตกกรรมและวิตก ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกรรม
และหทัยวัตถุ

และวิตก ชั้น ๒ ฯลฯ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลาย

ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ และวิตก.

ส่วนที่เหลือ พึงกระทำห้วงข้อปัจจัย ๒ เหมือนกับเหตุปัจจัย
ไม่มีแตกต่างกัน พึงกำหนด
ว่า เป็นเหตุกะ.

[๖๔๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย

มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓
[๖๔๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช้อารัมมณปัจจัย	
กับเหตุปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓.
[๖๔๗] ในอารัมมณปัจจัย	
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๖ ฯลฯ
ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๕ ฯลฯ
ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๙ ฯลฯ
ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๓ ฯลฯ
ในสัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ	มี " ๙.

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจจัยวาร

[๖๔๘] สวิตักกกรรม อาศัยสวิตักกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัยมี ๓
นัย เหมือน

กับปัจจัยวาร.

อวิตักกกรรม อาศัยอวิตักกกรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกกรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอวิตักกกรรม

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกฐัตตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นอวิตักกกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ กฐัตตารูป อาศัยวิตก หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย
ชั้นทั้งหลาย

อาศัยหทัยวัตถุ หทัยวัตถุ อาศัยวิตก วิตก อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๓
อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกกรรม อาศัยหทัยวัตถุ วิตก อาศัยหทัยวัตถุ.

สวิตักกกรรม อาศัยอวิตักกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

อาศัยวิตก ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม อาศัยหทัยวัตถุ
แม้ในปฏิสนธิขณะ ก็มี ๒ นัย.

สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม อาศัยอวิตักกกรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยวิตก
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย

อาศัยวิตก จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย
ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม อาศัย

หทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย
วิตกและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัย

หทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

แม้ในปฏิสนธิขณะ ก็เหมือนกับปวัตติ นั้นเทียว.

สวิตกกรรม อาศัยสวิตกกรรม และอวิตกกรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกรรม และวิตก ชั้น ๒ ฯลฯ
ชั้น ๓ อาศัย

ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ
พึงทำ ๒ นัย.

อวิตกกรรม อาศัยสวิตกกรรม และอวิตกกรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกรรมและวิตก
จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกรรม และวิตก และมหาภูตรูปทั้งหลาย
วิตก อาศัยชั้น

ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกรรม และหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ
แม้ในปฏิสนธิขณะ ก็มี ๓ นัย.

สวิตกกรรม และอวิตกกรรม อาศัยสวิตกกรรม และอวิตกกรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกรรม
และวิตก ชั้น

๒ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกรรม และวิตกและหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกรรม
และวิตกและมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้น

๓ และอวิตกกรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น
๒ ฯลฯ ใน

ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๖๔๙] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๙

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๙

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง

มี " ๙

ในอวิคตปัจฉัย

มี " ๙.

[๖๕๐] สวิตกกกรรม อาศัยสวิตกกกรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย.

พึงกระทำหัวข้อปัจฉัย ๙ พึงกำหนดคำว่า เป็นอเหตุกะ มี ๓ นัย
เหมือนกัน พึงยก

โมหะออกเสีย ในปฏิจจวาร ฉนโต หัวข้อปัจฉัย ฉนนัน เพิ่มปัญจวิญญาณ
โมหะ วิตก.

[๖๕๑] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี " ๓ ฯลฯ
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาหารปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฌมานปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฆวาร

[๖๕๒] สวิตกกกรรม คลุกเคล้ากับสวิตกกกรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ในปฏิสันธิขณะ.

ฯลฯ.

อวิตกกกรรม คลุกเคล้ากับสวิตกกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ วิตก คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม.

สวิตกกกรรมและอวิตกกกรรม คลุกเคล้ากับสวิตกกกรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และวิตก คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกกรรม ชั้น ๒
ฯลฯ

ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

อวิตกกกรรม คลุกเคล้ากับอวิตกกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกกรรม ในปฏิสันธิขณะ

ฯลฯ

สวิตกกกรรม คลุกเคล้ากับอวิตกกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย คลุกเคล้ากับวิตก ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ.

สวิตกกกรรม คลุกเคล้ากับสวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตกชั้น ๒
ฯลฯ ใน

ปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

[๖๕๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๖
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๖
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๖.

[๖๕๔] สวิตกกกรรม คลุกเคล้ากับสวิตกกกรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย.

โดยนัยนี้ พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๖ เหมือนกับอนุโลม พึงกำหนดคำว่า
อเหตุกะ มี ๓

นัย เหมือนกัน พึงยกโมหะออกเสีย.

[๖๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๖.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกิติ พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๖๕๖] สวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม

เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ในปฐิสันธิขณะ ฯลฯ

สวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

โดยเหตุปัจจัย ในปฐิสันธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม

เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลายและวิตก และ

จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฐิสันธิขณะ ฯลฯ

อวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น

และจิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฐิสันธิขณะ ฯลฯ

[๖๕๗] สวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกรรม
ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกรรม
เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกรรม
ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกรรมและวิตก
เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกรรม
ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกรรมและวิตก
เกิดขึ้น.

อวิตกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอวิตกกรรม
แล้วพิจารณานที่เป็นอวิตก-
*ธรรม ออกจากมรรคแล้วพิจารณามรรค ออกจากผลแล้วพิจารณาผล
พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกรรม แก่ผล แก่วิตก
โดยอาร์มมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกรรม และวิตก
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพเลิดเพเลินยิ่ง
เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น วิตก
เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตราตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอวิตกกรรม
โดยเจโตปริยญาณ

อากาสัญญาตนะ ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่อวัจขวิญญาณ โผฏฐัพพะตนะ ฯลฯ

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ
แก่เจโตปริยญาณ แก่

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคณญาณ เก่อนาคตังสญาณ
แก่วิตก โดยอารัมมณปัจจย

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม และวิตก
ขันธทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม
และวิตก เกิดขึ้น.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจยแกสวิตกกกรรม โดยอารัมมณปัจจย

คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌาน ที่เป็นอวิตกกกรรม ฯลฯ

ออกจากมรรค พิจารณา

มรรค ออกจากผล พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจยแกโคตรภู แกไวทาน แกมรรคที่เป็นสวิตกกกรรม
แกผล แก

อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นขันธทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม และ

วิตก โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง
เพราะปรารภจักขุเป็นต้น

นั้น ราคะ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม และวิตก
ขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม
เกิดขึ้น.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจยแกสวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม
โดยอารัมมณปัจจย

คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอวิตกกกรรม ฯลฯ

ออกจากมรรค พิจารณา

มรรค ออกจากผล พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจยแกโคตรภู แกไวทาน แกมรรคที่เป็นสวิตกกกรรม
แกผล แก

อาวัชชนะ แก่วิตก โดยอารัมมณปัจจย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นขันธทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม และวิตก

โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง
เพราะปรารภจักขเป็นต้นนั้น

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก เกิดขึ้น

เพราะปรารภชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกกรรม และวิตก
ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม
และวิตก เกิดขึ้น

สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกกรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก
ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักก-
*กรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก
ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกกรรม
และวิตก เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก
ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม
และวิตก เกิดขึ้น.

[๖๕๘] สวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณานิปัตติ สหชาตานิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มมณานิปัตติ ได้แก่

เพราะกระทำชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรมให้เป็น
อาร์มมณ้อย่างหนักแน่น ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตานิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็นสวิตักกกรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
ทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

สวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณานิปัตติ สหชาตานิปัตติ.

ที่เป็นอารัมมณานิปติ ได้แก่
เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรมให้เป็นอารมณ
อย่างหนักแน่น วิตก เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตานิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสวิตักกธรรม
เป็นปัจฉัยแก่วิตก และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

สวิตักกธรรม เป็นปัจฉัยแก่สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม
โดยอธิปติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิปติ สหชาตานิปติ.

ที่เป็นอารัมมณานิปติ ได้แก่
เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรมให้เป็นอารมณ
อย่างหนักแน่น ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตานิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสวิตักกธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขั้น
ทั้งหลาย และวิตก และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.
อวิตักกธรรม เป็นปัจฉัยแก่อวิตักกธรรม โดยอธิปติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิปติ สหชาตานิปติ.

ที่เป็นอารัมมณานิปติ ได้แก่
พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอวิตักกธรรม ออก
จากมรรค พิจารณามรรค ออกจากผล
กระทำผลให้เป็นอารมณอย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา
กระทำนิพพานให้เป็นอารมณอย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา
นิพพาน เป็นปัจฉัยแก่มรรคที่เป็นอวิตักกธรรม แก่ผล แก่วิตก
โดยอธิปติปัจฉัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกธรรม และวิตก
ให้เป็นอารมณอย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยิ่ง
เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้น ให้
เป็นอารมณอย่างหนักแน่น วิตก เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาติปฏิบัติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอวิตกกกรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย
เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม
และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
วิตก เกิดขึ้น.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยอธิปติปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ อารัมมณานิบัติ ได้แก่
พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอวิตก-

*ธรรม ฌาน ฯลฯ ออกจากมรรค มรรค ฯลฯ
ออกจากผลกระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
แล้วพิจารณา กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา
นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรคที่เป็นสวิตกกกรรม
แก่ผล โดย
อธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม และวิตกให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพเลิดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น
เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม และวิตก
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม เกิดขึ้น.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม
โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณานิบัติ ได้แก่
พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอวิตก-

*ธรรม ฯลฯ ออกจากผล พิจารณาผล พิจารณานิพพาน
นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรคที่เป็นสวิตกกกรรม
แก่ผล และ

แก้วิตก โดยอธิปตปัจจย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม และวิตกให้เป็น
เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง
เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้น ให้เป็น

อารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิณฺณิ เกิดขึ้น

เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม
และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก เกิดขึ้น.

สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เป็นปัจจยแก้สวิตกกกรรม
โดยอธิปตปัจจย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณานิปติ ได้แก่

เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม

และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม
เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม
และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
วิตก เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม
และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตกเกิดขึ้น.

[๖๕๙] สวิตกกกรรม เป็นปัจจยแก้สวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจยแก้ขั้นทั้งหลายที่เป็น
สวิตกกกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจย.

สวิตกกกรรม เป็นปัจจยแก้อวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจยแก้อวิตกกกรรม ที่เกิด

หลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุติจิต ที่เป็นสวิตกกรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่เป็นอวิตกกรรม
โดยอนันตรปัจจัย

อวิชชณะ เป็นปัจจัยแกปัญจวิญญาณ โดยอนันตรปัจจัย

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกรรม เป็นปัจจัยแกภูฐานะ
ที่เป็นอวิตกกรรม โดย
อนันตรปัจจัย

บริกรรมแห่งหุติยฌาน เป็นปัจจัยแกหุติยฌาน โดยอนันตรปัจจัย
บริกรรมแห่งตติยฌาน

ฯลฯ

บริกรรมแห่งเนวสัญญานาสัญญายตนะ
เป็นปัจจัยแกเนวสัญญานาสัญญายตนะ บริกรรม
แห่งทิพพลักขุ ฯลฯ บริกรรมแห่งทิพพโสทธาตุ ฯลฯ
บริกรรมแห่งอิทธิวิญญาณ ฯลฯ แห่ง
เจโตปริยญาณ ฯลฯ แห่งบุพเพนิวาสานุสสติญาณ ฯลฯ
บริกรรมแห่งยถากัมมุปกณฺหาณ เป็น
ปัจจัยแกยถากัมมุปกณฺหาณ

บริกรรมแห่งอนาคตังสญาณ เป็นปัจจัยแกอนาคตังสญาณ
โดยอนันตรปัจจัย

โคตรภู เป็นปัจจัยแกมรรคที่เป็นอวิตกกรรม ไวทาน
เป็นปัจจัยแกมรรคที่เป็นอวิตก-

*ธรรม อนุโลมเป็นปัจจัยแกผลสมบัติ ที่เป็นอวิตกกรรม
โดยอนันตรปัจจัย.

สวิตกกรรมเป็นปัจจัยแกสวิตกกรรม และอวิตกกรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแกชั้นทั้งหลายที่เป็น
สวิตกกรรม ที่เกิดหลังๆ และวิตก โดยอนันตรปัจจัย.

อวิตกกรรม เป็นปัจจัยแกอวิตกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ วิตกที่เกิดขึ้นก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่วิตก ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย
ชั้น

ทั้งหลายที่เป็นอวิตกกรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกรรม ที่เกิด
หลังๆ โดยอนันตรปัจจัย มรรคที่เป็นอวิตกกรรม
เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นอวิตกกรรม ผลที่
เป็นอวิตกกรรม เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นอวิตกกรรม
เนวสัญญานาสัญญายตนะของผู้ออกจาก
นิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ ที่เป็นอวิตกกรรม โดยอนันตรปัจจัย.

อวิตกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็น
สวิตกกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย จตุลิตที่เป็นอวิตกกรรม
เป็นปัจจัยแก่
อุปตติจิต ที่เป็นสวิตกกรรม ภาวค์ที่เป็นอวิตกกรรม
เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นอวิตกกรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นสวิตกกรรม
โดยอนันตรปัจจัย.

อวิตกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกรรม และอวิตกกรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ วิตก ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกรรม
ที่เกิดขึ้นหลังๆ
และวิตก โดยอนันตรปัจจัย.

สวิตกกรรม และอวิตกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกรรม ที่เกิดก่อนๆ และวิตก
เป็นปัจจัยแก่ชั้น

ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

สวิตกกรรม และอวิตกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม ที่เกิดก่อนๆ และวิตก
เป็นปัจฉัยแก่วิตก ที่เกิด
หลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย จตุลิจิตที่เป็นสวิตักกกรรมและวิตก
เป็นปัจฉัยแก่อุปัตติจิตที่เป็น
อวิตักกกรรม อาวัชชนะ และวิตก เป็นปัจฉัยแก่ปัญจวิญญาณ
ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม
และวิตก เป็นปัจฉัยแก่วุฏฐานะที่เป็นอวิตักกกรรม โดยอนันตรปัจฉัย
บริกรรมแห่งหุตติยฌาน และวิตก ฯลฯ
ข้อความที่เขียนไว้ข้างต้น พึงเห็นโดยเหตุนี้.
อนุโลมและวิตก เป็นปัจฉัยแก่ผลสมบัติที่เป็นอวิตักกกรรม
โดยอนันตรปัจฉัย.

สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม เป็นปัจฉัยแก่สวิตักกกรรม
และอวิตักกกรรม โดย
อนันตรปัจฉัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม ที่เกิดก่อนๆ และวิตก
เป็นปัจฉัยแก่ชั้น

ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม ที่เกิดหลังๆ และวิตก โดยอนันตรปัจฉัย.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสมันตรปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสหชาติปัจฉัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอัญญมัญญปัจฉัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยนิสสยปัจฉัย มี ๙ นัย.

[๖๖๐] สวิตักกกรรม เป็นปัจฉัยแก่สวิตักกกรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม
เป็นปัจฉัยแก่ชั้น

ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม

เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกกรรม และวิตก

โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ฟังกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกธรรม และวิตก
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่
บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอวิตักกธรรม แล้ว
ยังมานที่เป็นอวิตักกธรรมให้เกิดขึ้น ยังมรรคให้เกิดขึ้น
ยังอภิญญาให้เกิดขึ้น ยังสมาบัติให้
เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอวิตักกธรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ
สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย
ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ วิตกแล้ว ยังมานที่เป็นอวิตักกธรรม ฯลฯ
มรรค ฯลฯ อภิญญา
ฯลฯ สมาบัติให้เกิด

ศรัทธาที่เป็นอวิตักกธรรม ฯลฯ เสนาสนะ และวิตก
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็น
อวิตักกธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย
แก่มรรคที่เป็นอวิตักกธรรม
แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อวิตักกธรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.
ฟังทำอุปนิสสยปัจจัย
ทั้ง ๓ นัย ในที่ทั้งปวง.

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอวิตักกธรรม แล้วให้ทาน สมาทานศีล
ทำอุโบสถกรรม
ยังมานที่เป็นสวิตักกธรรม ฯลฯ วิปัสสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ
สมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ
ถือทิณฺฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอวิตกกกรรม ฯลฯ เสนาสนะ วิตก
แล้วให้ทาน ฯลฯ

ยังสมบัติให้เกิดขึ้น ฆาตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกกรรม ฯลฯ เสนาสนะ และวิตก
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็น

สวิตกกกรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา
แก่มรรคที่เป็นสวิตกกกรรม แก่

ผลสมบัติ โดยอุปนิสัยปัจจัย.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม และแก่อวิตกกกรรม
โดยอุปนิสัยปัจจัย

คือ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอวิตกกกรรม แล้วให้ทาน ฯลฯ
ในหุตยวาร พิง

ทำบหที่เขียนไว้ทั้งหมด. ยังสมบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ เสนาสนะ วิตก แล้วให้ทาน
ฯลฯ ฆาตว์

ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกกรรม ฯลฯ เสนาสนะ และวิตก
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็น

สวิตกกกรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา
แก่มรรคที่เป็นสวิตกกกรรม แก่

ผลสมบัติ และแก่วิตก โดยอุปนิสัยปัจจัย.

สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม
โดยอุปนิสัยปัจจัย

คือ ชันธทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก
เป็นปัจจัยแก่ชันธทั้งหลายที่เป็น

สวิตกกกรรม โดยอุปนิสัยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชันธทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก
เป็นปัจจัยแก่ชันธทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม
และวิตก โดยอุปนิสัยปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม
และวิตก โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๖๖๑] อวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกกรรม โดยปุเรชาตปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะปรารภความยินดีนั้น วิตก เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพะยตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขวิญญาน
กายายตนะ ฯลฯ

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกกรรม และวิตก
โดยปุเรชาตปัจจัย.

อวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกกรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นสวิตักกกรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย.

อวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็น

ของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะปรารถนากลับเป็นต้นนั้น ชันธทั้งหลายที่
เป็นสวิตกกกรรม และวิตก เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชันธทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม
และวิตก โดยปุเรชาติปัจจัย.

[๖๖๒] สวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกกกรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย มี
๓ นัย

เป็นปัจฉาชาติปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย.

[๖๖๓] สวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นสวิตกกกรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชันธทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสวิตกกกรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากชันธทั้งหลายที่
เป็นสวิตกกกรรม โดยกัมมปัจจัย.

โดยนัยนี้ พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๔ ทั้งสหชาติ และนานาชนิก.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย.

[๖๖๔] สวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกกกรรม และอวิตกกกรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิตก
และสัมปยุตต-

*ชั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิตก
และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดย
วิปยุตตปัจจัย.

สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกกรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

[๖๖๕] สวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกกกรรม โดยอัติปัจจัย มี ๑
นัย เหมือน
กับปฏิจวาร.

สวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกกรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

สวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกกกรรม และอวิตกกกรรม
โดยอัติปัจจัย เหมือน
กับปฏิจวาร.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกกรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกกกรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ฯลฯ.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่วิตกกกรรม และอวิตกกกรรม
โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ วิตกเป็นปัจจัยแก่มมายุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

โดยอรรถิปัจจย

ในปฏิสนธิขณะ วิตก เป็นปัจจยแก้สัมปยุตตฉันธ์
และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดย

อรรถิปัจจย

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจยแก้วิตก
และสัมปยุตตฉันธ์ทั้งหลาย โดย

อรรถิปัจจย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ
โดยความเป็นของไม่

เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยั้ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น วิตก
และสัมปยุตต-

*ฉันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจยแก้วิตก
และสัมปยุตตฉันธ์ทั้งหลาย โดย

อรรถิปัจจย.

สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม เป็นปัจจยแก้สวิตักกกรรม
โดยอรรถิปัจจย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ฉันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก
เป็นปัจจยแก้ฉันธ์ ๓

โดยอรรถิปัจจย ฉันธ์ ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ฉันธ์ ๑ ที่เป็นสวิตักกกรรม และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจยแก้ฉันธ์ ๓

โดยอรรถิปัจจย ฉันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ แม้สหชาติ ก็พึงกระทำเป็น
๒ นัย.

สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม เป็นปัจจยแก้อวิตักกกรรม
โดยอรรถิปัจจย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ฉันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก
เป็นปัจจยแก้

จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถิปัจจย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่

วิตก โดยอรรถปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ มี ๓ นัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายเป็นสวิตักกกรรม และวิตก
เป็นปัจจัยแก่กายนี้

ที่เกิดก่อน โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายเป็นสวิตักกกรรม และวิตก
และกาวฬิงการาหาร

เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายเป็นสวิตักกกรรม และวิตก
และรูปชีวิตินทรีย์

เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย.

สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกกรรม
และอวิตักกกรรม โดย

อรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก
เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกกรรม
และหทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓

และวิตก โดยอรรถปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ แม้ในปฏิสนธิมี ๒ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๖๖๖] ในเหตุปัจจัย

ในอาร์มมณปัจจัย

ในอธิปัตติปัจจัย

ในอนันตรปัจจัย

ในสมนันตรปัจจัย

มีวาระ ๔

มี " ๙

มี " ๙

มี " ๙

มี " ๙

ในสหชาติปัจฉัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๙
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจฉัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๙
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๔
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๙
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจฉัย	มี " ๔
ในอณานปัจฉัย	มี " ๙
ในมคคปัจฉัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๖
ในวิปปยุตตปัจฉัย	มี " ๕
ในอตฺถิปัจฉัย	มี " ๙
ในนตฺถิปัจฉัย	มี " ๙
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๙.

[๖๖๗] สวิตักกกรรม เป็นปัจฉัยแก่สวิตักกกรรม โดยอาร์म्मณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

สหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

สวิตักกกรรม เป็นปัจฉัยแก่อวิตักกกรรม โดยอาร์म्मณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยสหชาติ-

*ปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาติปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

สวิตักกกรรม เป็นปัจฉัยแก่สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม
โดยอาร์म्मณปัจฉัย เป็น
ปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

อวิตกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติ

ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติ-

*ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อวิตกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติ-

*ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

อวิตกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกรรม และอวิตกกรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

สวิตกกรรม และอวิตกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย.

สวิตกกรรม และอวิตกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย.

สวิตกกรรม และอวิตกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกรรม
และอวิตกกรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย.

[๖๖๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๖๖๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔.

[๖๗๐] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
 ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙.

อนุโลมมาตีกาพึงให้พิสดาร.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๙

สวิตักกหุกะ จบ

สวิจารณ์ุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๗๑] สวิจารณ์ุกรรม อาศัยสวิจารณ์ุกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
 คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิจารณ์ุกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

สวิตักกหุกะ ฉนใด พึงกระทำฉนนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

ในมัคคปัจจัย ในที่นี้ พึงกระทำ ๔ นัย ในสวิจารณ์ุกะ

บทนี้ไม่มีแตกต่างกัน.

สวิจารณ์ุกะ จบ

สปปิติกหุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๗๒] สปปิติกกรรม อาศัยสปปิติกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
 คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสปปิติกกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

อปปิติกกรรม อาศัยสปปิติกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ปิติ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสปปิติกกรรม

ใน

ปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

สัปปีติภคกรรม และอัปปีติภคกรรม อาศัยสัปปีติภคกรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และปีติ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นสัปปีติภคกรรม

ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อัปปีติภคกรรม อาศัยอัปปีติภคกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอัปปีติภคกรรม
จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยปีติ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกัญฐัตตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นอัปปีติภคกรรม ชั้น ๒

ฯลฯ กัญฐัตตารูป อาศัยปีติ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย
ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ หทัยวัตถุ

อาศัยปีติ ปีติอาศัยหทัยวัตถุ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

พึงทำสัปปีติทุกะ เหมือนกับสวิตักกทุกะ ในที่ทั้งปวง

ในปัจจัยทั้งปวง ปวัตติ ปฏิสนธิ มิวาระ ๙.

[๖๗๓] ในเหตุปัจจัย

มิวาระ ๙

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย

มี " ๙ ฯลฯ

ในปุเรชาตปัจจัย

มี " ๖

ในกัมมปัจจัย

มี " ๙

ในวิปากปัจจัย

มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย

มี " ๙.

[๖๗๔] สัปปีติภคกรรม อาศัยสัปปีติภคกรรม เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัปปีติภคกรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ชั้น ๒
ฯลฯ

อัปปีติภคกรรม อาศัยสัปปีติภคกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ปีติและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติภคกรรม
ซึ่งเป็นอเหตุกะ.

สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม อาศัยสัปปีติกรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และปีติ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นสัปปีติกรรม ซึ่ง
เป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

อัปปีติกรรม อาศัยอัปปีติกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอัปปีติกรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ

ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปีติ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกัญตตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นอัปปีติกรรม

ชั้น ๒ และกัญตตารูป อาศัยชั้น ๒ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย
ชั้นทั้งหลายอาศัย

หทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขยสสาร โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหระตด้วย

อุทัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทัจจะ.

สัปปีติกรรม อาศัยอัปปีติกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม อาศัยปีติ ซึ่งเป็นเหตุกะ.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปีติ.

สัปปีติกรรม อาศัยสัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัปปีติกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และปีติ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

อัปปีติกรรม อาศัยสัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ และปีติ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
และมหาภูตรูป

ทั้งหลาย.

สัปปีติกรรม และอปัฏปีติกรรม อาศัยสัปปีติกรรมและอปัฏปีติกรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นสัปปีติกรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ

และปีติ ชันธ ๒ ฯลฯ ชันธ ๓ อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นสัปปีติกรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ และปีติ

ชันธ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ และ

ปีติ และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๖๗๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย

มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวาทก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจฉยวาร

[๖๗๖] สัปปีติภคกรรม อาศัยสัปปีติภคกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉย ๙๗๙.

ปวัตติ ปฏิสนธิ เหมือนกับอนุโลมปัจฉยวาร ในสวิตกกทุกะ
มีหัวข้อปัจฉย ๙ บริบูรณ์
ปีติ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๖๗๗] ในเหตุปัจฉย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจฉย	มี " ๙
ในอธิปัตติปัจฉย	มี " ๙ ๗๙๙
ในอวิคตปัจฉย	มี " ๙.

[๖๗๘] สัปปีติภคกรรม อาศัยสัปปีติภคกรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉย มี ๓ นัย
เหมือนกับปฏิจจวาร.

อัปปีติภคกรรม อาศัยอัปปีติภคกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉย.

พึงทำปวัตติ ปฏิสนธิ เหมือนกับปฏิจจวาร ตลอดถึงอสังกตสัตว์.

จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ๗๙๙

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปีติภคกรรม

ซึ่งเป็นอเหตุกะ และปีติ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหระตด้วยวิจิกิจณา
ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ

อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ
และหทัยวัตถุ.

มีหัวข้อปัจฉย ๙ เหมือนกับอนุโลม เป็นปวัตติเท่านั้น ปฏิสนธิ
ไม่มีโมหะ มี ๑ นัย
เท่านั้น.

[๖๗๙] ในปัจฉยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉย	มีวาระ ๙
ในปัจฉยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจฉย	มี " ๓
ในปัจฉยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉย	มี " ๙
ในปัจฉยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉย	มี " ๓
ในปัจฉยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉย	มี " ๓
ในปัจฉยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉย	มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจจัยชาติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌมานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวาทก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฆวาท

[๖๘๐] สंपัตติภธรรม คลุกเคล้ากับสंपัตติภธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย.

[๖๘๑] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๖
ในวิคตปัจจัย	มี " ๖.
[๖๘๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจจัยชาติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌมานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๖.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกิติ พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๖๘๓] สัปปีติภคกรรม เป็นปัจฉัยแก่สัปปีติภคกรรม โดยเหตุปัจฉัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัปปีติภคกรรม

เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจฉัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สัปปีติภคกรรม เป็นปัจฉัยแก่อัปปีติภคกรรม โดยเหตุปัจฉัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัปปีติภคกรรม เป็นปัจฉัยแก่ปีติ

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

โดยเหตุปัจฉัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นสัปปีติภคกรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
และปีติ และ

จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจฉัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อัปปีติภคกรรม เป็นปัจฉัยแก่อัปปีติภคกรรม โดยเหตุปัจฉัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอัปปีติภคกรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น

และจิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยเหตุปัจฉัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๖๘๔] สัปปีติภคกรรม เป็นปัจฉัยแก่สัปปีติภคกรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย

คือ เพราะปรารภชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสัปปีติภคกรรม

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติภคกรรม

เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติภคกรรม

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปีติภคกรรม และปีติ

เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติภคกรรม

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติภคกรรม และ

ปีติ เกิดขึ้น.

อัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรม ศีล ฯลฯ

กระทำอุปโบสถกรรมแล้ว

พิจารณาด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง
เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น

ราคะที่เป็นอัปปีติกรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น วิจิกิจฉา เกิดขึ้น อุทธัจจะ
เกิดขึ้น โทมนัส

เกิดขึ้น

บุคคลออกจากฌานที่เป็นอัปปีติกรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ

ออกจากผล ฯลฯ แล้ว

พิจารณาด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรม

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรม

นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นอัปปีติกรรม แก่วิทาน แก่มรรค
แก่ผล แก่

อาวัชชนะ และแกปีติ โดยอาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอัปปีติกรรม
กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ

กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรม

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นจันทร์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปีติ

ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี
ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง

เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นอัปปีติกรรม เกิดขึ้น โทมนัส
เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน
โดยอาร์มมณปัจจัย

จันทร์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาน
แก่เจโตปริยญาณ แก่

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาวชชนะ และแก้ปติ

โดยอารัมมณปัจฉัย

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปติ
ขันธทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม
และปติ เกิดขึ้น.

อัปปีติกรรม เป็นปัจฉัยแก้สัปปีติกรรม โดยอารัมมณปัจฉัย

คือ บุคคลให้ทานด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรม ฯลฯ ศีล ฯลฯ

อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้ว

พิจารณาด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกรรม ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น

ราคะที่เป็นสัปปีติกรรม เกิดขึ้น ทิณฺฐิเกิดขึ้น

บุคคลออกจากฌานที่เป็นอัปปีติกรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ
ออกจากผล ฯลฯ แล้ว

พิจารณาด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกรรม

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกรรม

นิพพานเป็นปัจฉัยแก้โคตรภูที่เป็นสัปปีติกรรม แก่วิทาน แก่มรรค
แก้ผล

โดยอารัมมณปัจฉัย

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณาภิเลสทีละแล้ว ที่เป็นอัปปีติกรรม
กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ

กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ
ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกรรม

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นขันธทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปติ

ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี
ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะ

ปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นสัปปีติกรรม เกิดขึ้น ทิณฺฐิ เกิดขึ้น

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปติ
ขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม

เกิดขึ้น.

อัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทานด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรม ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม
 ฯลฯ แล้วพิจารณา

ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกรรม ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยัง
เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น ชันธทั้งหลาย
ที่เป็นสัปปีติกรรม และปีติ เกิดขึ้น

บุคคลออกจากฌานที่เป็นอัปปีติกรรม ฯลฯ
พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ ออก

จากผลแล้ว พิจารณาด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกรรม

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพานด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกรรม

นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นสัปปีติกรรม แก่วิทาน แก่มรรค
แก่ผล และแก่

ปีติ โดยอาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอัปปีติกรรม
กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ

กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ
ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกรรม

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นชันธทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปีติ

ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี
ย่อมเพิลิตเพลินยัง เพราะ

ปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นสัปปีติกรรม เกิดขึ้น ทิณฺฐิ เกิดขึ้น
เพราะปรารภชันธทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปีติ

ชันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม
และปีติ เกิดขึ้น.

สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม
และปีติขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติก-
*ธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม และปีติ
ขันธทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม
และปีติ เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม และปีติ
ขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม
และปีติ เกิดขึ้น.

[๖๘๕] สัปปีติกรรม เป็นปัจฉัยแก่สัปปีติกรรม โดยอธิปัตติปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิปัตติ สหชาตานิปัตติ.

ที่เป็นอารัมมณานิปัตติ ได้แก่

เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรมให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น ขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตานิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นสัปปีติกรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธ
ทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจฉัย.

สัปปีติกรรม เป็นปัจฉัยแก่อัปปีติกรรม โดยอธิปัตติปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิปัตติ สหชาตานิปัตติ.

ที่เป็นอารัมมณานิปัตติ ได้แก่

เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรมให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น ขันธทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปีติ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตานิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นสัปปีติกรรม
เป็นปัจฉัยแก่ปีติ และ

จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจฉัย.

สัปปีติกรรม เป็นปัจฉัยแก่สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม
โดยอธิปัตติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิปัตติ สหชาตานิปัตติ.

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่
เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรมให้เป็นอารมณ
อย่างหนักแน่น ขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปีติ เกิดขึ้น.
ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริปติธรรมที่เป็นสัปปีติกรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขั้น
ทั้งหลาย และปีติ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริปติปัจฉัย.
อัปปีติกรรม เป็นปัจฉัยแก่อัปปีติกรรม โดยอริปติปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.
ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ บุคคลให้ทานด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรม
ฯลฯ สีล ฯลฯ
อุโบสถกรรม ฯลฯ กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณอย่างหนักแน่น
ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรม
แล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณอย่าง
หนักแน่น ราคะที่เป็นอัปปีติกรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น
บุคคลออกจากภวนที่เป็นอัปปีติกรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ
ออกจากผล กระทำผล
ให้เป็นอารมณอย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา
พระอริยะทั้งหลาย กระทำนิพพานให้เป็นอารมณอย่างหนักแน่น
ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติ-
*ธรรมแล้ว พิจารณา
นิพพาน เป็นปัจฉัยแก่โคตรภูที่เป็นอัปปีติกรรม แก่วาทาน แก่มรรค
แก่ผลสมาบัติ
และแก่ปีติ โดยอริปติปัจฉัย
จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปีติให้เป็น
อารมณอย่างหนักแน่น ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรม ย่อมยินดี
ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำ
จักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณอย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นอัปปีติกรรม
เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

เพราะกระทำชั่วทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม
และปิตีให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ชั่วทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปิตี เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริปีติ ได้แก่ อริปีติธรรมที่เป็นอัปปีติกรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั่ว

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริปีติปัจจัย

อัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม โดยอริปีติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริปีติ ได้แก่

บุคคลให้ทานด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรม ฯลฯ

ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ.

อริปีติ ฯลฯ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นสัปปีติกรรม แก่มรรค
แก่ผล โดย

อริปีติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลกระทำชั่วทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปิตีให้เป็น

อารมณ์อย่างหนักแน่น ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกรรม ย่อมยินดี

ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง เพราะกระทำ

ทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นสัปปีติกรรม
เกิดขึ้น ทิณฺณฐิ ฯลฯ

เพราะกระทำชั่วทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม
และปิตีให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ชั่วทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม เกิดขึ้น.

สัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม
โดยอริปีติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริปีติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ.

อริปีติ ฯลฯ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นสัปปีติกรรม
แก่ไวทาน แก่มรรค

แก่ผล และแก่ปิตี โดยอริปีติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลกระทำชั่วทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปิตีให้เป็น

อารมณ์อย่างหนักแน่น ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกรรม ย่อมยินดี
ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะ

กระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ราคะที่เป็นสัปปีติกรรม ฯลฯ ทิณฺณิ เกิดขึ้น

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม
และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม และปีติ เกิดขึ้น.

สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม
โดยอธิปัตติปัจจัย

คือ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม
และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม
และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปีติ เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม
และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม และปีติ เกิดขึ้น.

[๖๘๖] สัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น
สัปปีติกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกรรม ที่เกิดหลังๆ

และปีติ โดยอนันตรปัจจัย จตุตถจิตที่เป็นสัปปีติกรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่เป็นอัปปีติกรรม

ภวังค์ที่เป็นสัปปีติกรรม เป็นปัจฉัยแก่อาวัชชนะ
ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม เป็นปัจฉัย
แก่วุฏฐานะที่เป็นอัปปีติกรรม
วิบากมโนวิญญูณธาตุที่เป็นปีติกสหระคตธรรม เป็นปัจฉัยแก่กิริยา-
*มโนวิญญูณธาตุ ภวังค์ที่เป็นสัปปีติกรรม
เป็นปัจฉัยแก่ภวังค์ที่เป็นอัปปีติกรรม กุศล อกุศล
ที่เป็นสัปปีติกรรม เป็นปัจฉัยแก่วุฏฐานะที่เป็นอัปปีติกรรม กิริยา
เป็นปัจฉัยแก่วุฏฐานะ ผล
เป็นปัจฉัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็น
สัปปีติกรรม ที่เกิดหลังๆ และปีติ โดยอนันตรปัจฉัย.
อัปปีติกรรม เป็นปัจฉัยแก่อัปปีติกรรม โดยอนันตรปัจฉัย
คือ ปีติที่เกิดก่อนๆ ที่เป็นอัปปีติกรรม เป็นปัจฉัยแก่ปีติ ที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจฉัย

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็น
อัปปีติกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย
อนุโลม เป็นปัจฉัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติที่เป็นอัปปีติกรรม
โดยอนันตรปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

ปีติที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม
ที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจฉัย
จุติจิตที่เป็นอัปปีติกรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปปัตติจิตที่เป็นสัปปีติกรรม
อาวัชชนะ เป็น
ปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม
ชั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม เป็นปัจฉัยแก่วุฏฐานะ

ที่เป็นสัปปีติกรรม วิวาหมโนธาตุ
เป็นปัจฉัยแกมโนวิญญานธาตุที่เป็นสัปปีติกรรม ภาวังค์ที่เป็น
อัปปีติกรรม เป็นปัจฉัยแกมภาวังค์ที่เป็นสัปปีติกรรม กุศล-
อกุศลที่เป็นอัปปีติกรรม เป็นปัจฉัย
แกวุฏฐานะที่เป็นสัปปีติกรรม กิริยา เป็นปัจฉัยแกวุฏฐานะ
ผลเป็นปัจฉัยแกวุฏฐานะ โดย
อนันตรปัจฉัย

เนวสัญญานาสัญญายตนะของบุคคลออกจากนิโรธ
เป็นปัจฉัยแกผลสมาบัติที่เป็นสัปปี-
*ติกรรม โดยอนันตรปัจฉัย.

อัปปีติกรรม เป็นปัจฉัยแกสัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม
โดยอนันตรปัจฉัย

คือ ปีติที่เกิดขึ้นก่อนๆ เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสัปปีติกรรม
ที่เกิดขึ้นหลังๆ และปีติ
โดยอนันตรปัจฉัย.

สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม เป็นปัจฉัยแกสัปปีติกรรม
โดยอนันตรปัจฉัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม ที่เกิดขึ้นก่อนๆ
และปีติเป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่
เป็นสัปปีติกรรม ที่เกิดขึ้นหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย.

สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม เป็นปัจฉัยแกอัปปีติกรรม
โดยอนันตรปัจฉัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม ที่เกิดขึ้นก่อนๆ และปีติ
เป็นปัจฉัยแกปีติที่เกิดขึ้นหลังๆ
โดยอนันตรปัจฉัย

จุตติจิตที่เป็นสัปปีติกรรม และปีติ
เป็นปัจฉัยแกอุปตติจิตที่เป็นอัปปีติกรรม ภาวังค์ที่
เป็นสัปปีติกรรม และปีติ เป็นปัจฉัยแกอาวัชชนะ
ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม และปีติ

เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นอัปปติกกรรม
วิบากมโนวิญญูณธาตุที่เป็นสัปปติกกรรม และปิติ
เป็นปัจจัยแกกิริยามโนวิญญูณธาตุ ภาวัก์ที่เป็นสัปปติกกรรม และปิติ
เป็นปัจจัยแกภาวัก์ที่เป็น
อัปปติกกรรม กุศลอกุศลที่เป็นสัปปติกกรรม และปิติ
เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นอัปปติกกรรม
กิริยาเป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ ผลเป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.
สัปปติกกรรม และอัปปติกกรรมเป็นปัจจัยแกสัปปติกกรรม
และอัปปติกกรรม โดย
อนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปติกกรรม ที่เกิดก่อนๆ
และปิติเป็นปัจจัยแกชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นสัปปติกกรรม ที่เกิดหลังๆ และปิติ โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย มี ๙ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๙ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย.

[๖๘๗] สัปปติกกรรม เป็นปัจจัยแกสัปปติกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปติกกรรม
เป็นปัจจัยแกชั้น

ทั้งหลายที่เป็นสัปปติกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปติกกรรม
เป็นปัจจัยแกชั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปติกกรรม และปิติ
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปติกกรรม
เป็นปัจจัยแกชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปติกกรรม และปิติ
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อัปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปัตติกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอัปปัตติกรรมแล้ว

ให้ทาน ด้วยจิตที่เป็นอัปปัตติกรรม ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม

ยังฉานที่เป็นอัปปัตติกรรม วิปัสสนา

มรรค อภิญญา ฯลฯ สมาบัติให้เกิด ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอัปปัตติกรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ อภิญญา
ราคะ โทสะ โมหะ

มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ
เสนาสนะ ปิติ

แล้วให้ทาน ด้วยจิตที่เป็นอัปปัตติกรรม ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ฆ่าสัตว์
ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่เป็นอัปปัตติกรรม ฯลฯ เสนาสนะ และปิติ

เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็น

อัปปัตติกรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย
แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ

และแก่ปิติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อัปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัตติกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยปัจจัย คือ

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอัปปัตติกรรมแล้ว

ให้ทานด้วยจิตที่เป็นสัปปัตติกรรม ฯลฯ จากฉานที่เป็นอัปปัตติกรรม ฯลฯ
ก่อกมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอัปปัตติกรรม ฯลฯ เสนาสนะ ปิติ

แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็น

สัปปัตติกรรม ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด

บุคคลกระทำอทินนาทาน ด้วยจิตที่เป็นสัปปัตติกรรม ฯลฯ มุสา ฯลฯ
ปิสุณา ฯลฯ

สัมพะ ฯลฯ ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ฯลฯ

ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ ปล้นตามทาง

ฯลฯ ภริยาผู้อื่น ฯลฯ ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ
ศรัทธาที่เป็นอปปัตติกรรม ฯลฯ เสนาสนะ และปิตี

เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสปปัตติก-

*ธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ทิฏฐิ
แก่ความปรารถนา แก่มรรค
แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่สปปัตติกรรม และอปปัตติกรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยปัจจัย คือ
บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอปปัตติกรรม แล้ว
ให้ทานด้วยจิตที่เป็นสปปัตติกรรม ฯลฯ ยังสมบัติให้เกิด ก่อมานะ
ถือทิฏฐิ ฯลฯ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอปปัตติกรรม ฯลฯ เสนาสนะ ปิตี
แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็น
สปปัตติกรรม ฯลฯ ยังสมบัติให้เกิด ถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้
ด้วยจิตที่เป็นสปปัตติกรรม.

เหมือนวาระที่สอง

บุคคลกระทำการฆ่าคนในนิคม ศรัทธาที่เป็นอปปัตติกรรม ฯลฯ
เสนาสนะ และปิตี

เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสปปัตติกรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่โมหะ
แก่มานะ แก่ทิฏฐิ

แก่ความปรารถนา แก่มรรค แก่ผลสมบัติ และแก่ปิตี โดยอุปนิสสยปัจจัย.

สปปัตติกรรม และอปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่สปปัตติกรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยปัจจัย คือ ชันธทั้งหลายที่เป็นสปปัตติกรรม
และปิตี เป็น

ปัจจัยแก่ชันธทั้งหลายที่เป็นสปปัตติกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชันธทั้งหลายที่เป็นสปปัตติกรรม และปิตี
เป็นปัจจัยแก่ชันธทั้งหลายที่เป็นอปปัตติกรรม

และปิตี โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ฟังกระทำมูล

ขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม และปิตี
เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม
และปิตี โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

[๖๘๘] อปัปีติกรรม เป็นปัจฉัยแก่อปัปีติกรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตถุ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่เป็นอปัปีติกรรม ฯลฯ ย่อมยินดี
ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนจักขุ

เป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นอปัปีติกรรม ฯลฯ โทมนัส ปิตี เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ
กายายตนะ เป็น

ปัจฉัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ

เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอปัปีติกรรม และแก่อปัปีติ
โดยปุเรชาตปัจฉัย.

อปัปีติกรรม เป็นปัจฉัยแก่สัปปีติกรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตถุ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่เป็นอปัปีติกรรม ฯลฯ ย่อมยินดี
ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนจักขุ

จักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นสัปปีติกรรม เกิดขึ้น ทิณฺณฐิ ฯลฯ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ

เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม
โดยปุเรชาตปัจฉัย.

อปัปีติกรรม เป็นปัจฉัยแก่สัปปีติกรรม และอปัปีติกรรม
โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตถุ โดยความ

เป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่เป็นอัปปัตติกกรรม ฯลฯ ย่อมยินดี

ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภ

จักขุเป็นต้นนั้น ปิตีและสัมปยุตตขันธทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ

เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปัตติกกรรม

และปิตี โดยปุเรชาตปัจฉัย.

[๖๘๙] สัปปัตติกกรรม เป็นปัจฉัยแก่อัปปัตติกกรรม โดยปัจฉาชาตปัจฉัย
มี ๓ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอาเสวนปัจฉัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยกัมมปัจฉัย มี ๖ นัย

สหชาตกัฏฐี นานาขณิกกัฏฐี พิงกระทำ นานาขณิก มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยวิปากปัจฉัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอาหารปัจฉัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอินทริยปัจฉัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยฌานปัจฉัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยมัคคปัจฉัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสัมปยุตตปัจฉัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยวิปยุตตปัจฉัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอตัณหิปัจฉัย มี ๙ นัย ฯลฯ.

พิงกระทำเหมือนกับสวิตักกหุกะ.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยนัตถิปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยวิคตปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอวิคตปัจฉัย มี ๙ นัย

[๖๙๐] ในเหตุปัจฉัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจฉัย มี " ๙

ในอธิปัตติปัจฉัย มีวาระ ๙

ในอนันตรปัจฉัย มี " ๙

ในสมนันตรปัจฉัย	มี " ๙
ในสหชาติปัจฉัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๙
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจฉัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๙
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๖
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๙
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจฉัย	มี " ๔
ในอณฺณปัจฉัย	มี " ๙
ในมคฺคปัจฉัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี " ๕
ในอตฺถิปัจฉัย	มี " ๙
ในนตฺถิปัจฉัย	มี " ๙
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๙.

[๖๙๑] สัปปีติภรต เป็นปัจฉัยแก่สัปปีติภรต โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

สหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

สัปปีติภรต เป็นปัจฉัยแก่อัปปีติภรต โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยสหชาติ

ปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาติปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

สัปปีติภรต เป็นปัจฉัยแก่สัปปีติภรต และอัปปีติภรต
โดยอาร์มมณปัจฉัย

เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

อัปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปัตติกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาต

ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยอินทริยปัจจัย.

อัปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัตติกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย

สหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

อัปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัตติกรรม และอัปปัตติกรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น

ปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

สัปปัตติกรรม และอัปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัตติกรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย.

สัปปัตติกรรม และอัปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปัตติกรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น

ปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

สัปปัตติกรรม และอัปปัตติกรรม

เป็นปัจจัยแก่สัปปัตติกรรมและอัปปัตติกรรม โดย

อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย

ปุเรชาตปัจจัย.

แม้ปัจจนียวิภังค์ และการนับก็เหมือนกับสวิตักกหุกะ

ถ้าหากมีไม่เสมอกัน พึงพิจารณา

หุกะนี้ ตามสมควรแล้วพึงนับ การนับทั้งสองนอกนี้ก็พึงนับ.

สัปปีติกหุกะ จบ

ปีติสหคตหุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๙๒] ปีติสหคตธรรม อาศัยปีติสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปีติสหคตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

ปีติสหคตหุกะ พึงให้พิสดารโดยนัยดังกล่าวมา เหมือนกับสัปปีติกหุกะ ไม่มีแตกต่าง

กัน หลักจำแนกหัวข้อปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน.

ปีติสหคตหุกะ จบ

สุขสหคตหุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๙๓] สุขสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสุขสหคตธรรม ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สุข และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสุขสหคตธรรม. พึงยังสุขสหคตหุกะ ให้พิสดารเหมือนกับอนุโลมปฏิจจวาร แห่งสัปปีติกหุกะ ฉะนั้น.

[๖๙๔] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๙

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๙ ฯลฯ

ในปุเรชาตปัจจัย

มี " ๖

ในอาเสวนปัจจัย

มี " ๖

ในกัมมปัจจัย

มี " ๙

ในวิคตปัจจัย

มี " ๙

[๖๙๕] สุขสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำมูล

สุข และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม
ซึ่งเป็น
อเหตุกะ.

สุขสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม
เกิดขึ้น ไม่
ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และสุข และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นสุขสหคตธรรม ซึ่ง
เป็นอเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ
เหตุปัจจัย.

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม
ซึ่งเป็น

อเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูปอาศัยสุข ซึ่งเป็นอเหตุกะ
ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกัญฐิตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม

ชั้น ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ตลอด

ถึงอสังขยสัตว์ โมหะที่สหคตด้วยวิจิกิจจา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคต
ด้วยวิจิกิจจา ที่สหคตด้วยอุทัจจะ.

เหมือนเหตุปัจจัยในสัปตติกเหตุ ไม่มีแตกต่างกัน มีหัวข้อปัจจัย ๙
ในทุกปัจจัย
นั้นเทียบ.

[๖๙๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาหารปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฌานปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี " ๓.

แม้การนับทั้งสอง นอกจากนั้น ก็พึงกระทำอย่างนี้.

แม้สหชาตวารก็เหมือนกับ

ปฏิจจวาร.

ปวัตติกิตติ ปฏิสันธิกิตติ ในปัจฉยวาร พึงให้พิสดาร ส่วนหทัยวัตถุ
พึงให้พิสดาร

ในปวัตติ เหมือนในสัปปีติกหุกะ ปัจฉยวารปัจฉนียะ โมหะ มี ๑ นัย เท่านั้น
เหมือนใน

สัปปีติกหุกะ. นิสสยวารกิตติ สังสัจจวารกิตติ สัมปยุตตวารกิตติ
พึงกระทำเหมือนสัปปีติกหุกะ
ฉะนั้น.

ปัญหาวาร

[๖๙๗] สุขสหคตธรรม เป็นปัจฉัยแก่สุขสหคตธรรม โดยเหตุปัจฉัย มี
๔ นัย.

ในอาร์มมณปัจฉัยกิตติ ในอธิปติปัจฉัยกิตติ
เหมือนกับสัปปีติกหุกะต่างกันแต่คำว่า สุข
ดังนี้.

[๖๙๘] สุขสหคตธรรม เป็นปัจฉัยแก่สุขสหคตธรรม โดยอนันตรปัจฉัย
คือ ชันธทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่ชันธทั้งหลายที่เป็น

สุขสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคต-

*ธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย

จตุตถจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม

เป็นปัจฉัยแก่อุปปัตตจิตที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ภาวักที่เป็น

สุขสหคตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อาวัชชนะ กายวิญญูณที่เป็นสุขสหคตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่วิบาก-

*มโนธาตุ วิบากมโนวิญญูณธาตุที่เป็นสุขสหคตธรรม

เป็นปัจฉัยแก่กิริยามโนวิญญูณธาตุ

ภาวักที่เป็นสุขสหคตธรรมเป็นปัจฉัยแก่ภาวักที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม กุศล
อกุศล ที่เป็น

สุขสหคตธรรม เป็นปัจฉัยแก่ภูฐานะที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม กิริยา

เป็นปัจฉัยแก่ภูฐานะ

ผลเป็นปัจฉัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ

เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุข

สหคตกรรม ที่เกิดหลังๆ และสุข โดยอนันตรปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม
โดยอนันตร-

*ปัจฉัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ.

พึงกระทำมูล

ทั้งสามอย่าง เหมือนกับสัปปีติทุกะ.

สุขสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม

เป็นปัจฉัยแก่สุขสหคตธรรม โดย

อนันตรปัจฉัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และสุข
เป็นปัจฉัยแก่ขันธ์

ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ
และสุขเป็นปัจฉัยแก่สุขที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจฉัย

จุติจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข
เป็นปัจฉัยแก่อุปปัตติจิตที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม
ภวังค์ที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข เป็นปัจฉัยแก่อาวัชชนะ
กายวิญญูญาณที่เป็นสุขสหคตธรรม
และสุขเป็นปัจฉัยแก่วิบากมโนวิญญูณธาตุ วิบากมโนวิญญูณธาตุ
ที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข
เป็นปัจฉัยแก่กิริยามโนวิญญูณธาตุ ภวังค์ที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข
เป็นปัจฉัยแก่ภวังค์ที่
ไม่ใช่สุขสหคตธรรม กุศล อกุศล ที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข
เป็นปัจฉัยแก่ภูฏานะ
ที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม กิริยา เป็นปัจฉัยแก่ภูฏานะ ผล
เป็นปัจฉัยแก่ภูฏานะ โดยอนันตร
ปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ
และสุขเป็นปัจฉัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น
สุขสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ และสุข โดยอนันตรปัจฉัย.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสมันตรปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสหชาติปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอัญญมัญญปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยนิสสยปัจฉัย.

[๖๙๙] สุขสหคตธรรม เป็นปัจฉัยแก่สุขสหคตธรรม
โดยอุปนิสสยปัจฉัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรมเป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม

แล้วให้ทานด้วยจิตที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ศีล ฯลฯ ยังสมำบัติให้เกิด
ก่อนมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ ราคะ
ความปรารถนา

สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ สุข
แล้วให้ทานด้วยจิตที่ไม่ใช่

สุขสหคตธรรม ฯลฯ ยังสมำบัติให้เกิด ฯลฯ ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์
ศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ และสุข
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่

สุขสหคตธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่โทสะ แก่ความปรารถนา
แก่สุขทางกาย แก่

มรรค แก่ผลสมำบัติ และแก่สุข โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม

แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ยังสมำบัติให้เกิด ก่อนมานะ
ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ ราคะ
ความปรารถนา

สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ สุข แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม
ฯลฯ ยังสมำบัติให้

เกิด ถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม มุสา ฯลฯ
ปิสฺสนา ฯลฯ สัมพะ ฯลฯ

ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ฯลฯ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ
ปล้นตามทาง ฯลฯ

ภริยาผู้อื่น ฯลฯ ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ

เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสุขสหคต-

*ธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ทิฏฐิ
แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย

แก่มรรค แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคต-

*ธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม

แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม.

มีอธิบายเหมือนข้อความตามบาลี ตอนที่ ๒. ก่อมานะ

ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ สุข
แล้วให้ทาน ฯลฯ ยัง

สมบัติให้เกิด ถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ

ศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ

และสุขเป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็น

สุขสหคตธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่มรรค

แก่ผลสมบัติ และแก่สุข

โดยอุปนิสสยปัจจัย.

สุขสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม

เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดย

อุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๐๐] ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม

เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม โดย

ปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตถุ โดยความ

ความเป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ ย่อมยินดี
ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง

เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ
เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาน.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาน
กายายตนะ ฯลฯ

หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม และสุข
โดยปุเรชาตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจฉัยแก่สุขสหคตธรรม
โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตถุ โดยความ

เป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ย่อมยินดี
ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะ

ปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น ทิณฺณิ เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม
โดยปุเรชาตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจฉัยแก่สุขสหคตธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคต-

*ธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอาร์มมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ
 บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตถุ โดยความ
 เป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ย่อมยินดี
 ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะ
 บรรลวจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น ทิณฺฐิ ฯลฯ.
 ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ
 เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม
 และสุข โดยปุเรชาตปัจจัย
 ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ นัย
 ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย.
 [๗๐๑] สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดยกัมมปัจจัย
 มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก
 กัมมปัจจัย แบ่งเป็น ๖ พึงกระทำให้เป็นทั้งสหชาต และนานาขณิก ๔
 ให้เป็น
 นานาขณิก ๒.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย	มี ๙ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย	มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย	มี ๙ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย	มี ๙ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย	มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย	มี ๖ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปยุตตปัจจัย	มี ๕ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัตถิปัจจัย	มี ๙ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย	มี ๙ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย	มี ๙ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย	มี ๙ นัย.

[๗๐๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปัตติปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๙

ในสมนันตรปัจฉัย	มี " ๙
ในสหชาติปัจฉัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๙
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจฉัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๙
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๖
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๙
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจฉัย	มี " ๙
ในอฆานปัจฉัย	มี " ๙
ในมคคปัจฉัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี " ๕
ในอตถิปัจฉัย	มี " ๙
ในนตถิปัจฉัย	มี " ๙
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๙.

ปัจฉนียวิภังค์กัฏฐิ การนับกัฏฐิ พึงทำเหมือนสัปปีติกหุกะ
ด้วยประการฉะนี้ แม้ถ้ามีความ
สงสัย พึงดูอนุโลมวาร แล้วนับ.

สุขสหคตหุกะ จบ
อุเบกขาสหคตหุกะ
ปฏิจจวาร

[๗๐๓] อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ในปฏิสันธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุเบกขา และจิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม
ปฐิสันธิ.

อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และอุเบกขา และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นอุเบกขาสหคต-

*ธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฐิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ชั้น ๒

ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุเบกขา

ในปฐิสันธิขณะ ชั้น ๓ และกฐัตตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฐิสันธิขณะ กฐัตตารูป อาศัยอุเบกขา หทัยัตถุ
อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย

อาศัยหทัยัตถุ หทัยัตถุอาศัยอุเบกขา อุเบกขาอาศัยหทัยัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

เหมือนกับสัปปีติกหุกะ ในอนุโลม มีวาระทั้ง ๙.

[๗๐๔] ในเหตุปัจจัย

มี " ๙

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๙

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๙

ในปุเรชาตปัจจัย

มี " ๙

ในอาเสวนปัจจัย

มี " ๖

ในกัมมปัจจัย
ในปัจจัยทั้งปวง
ในอวิคตปัจจัย

มีวาระ ๙
มี " ๙
มี " ๙.

[๗๐๕] อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ อาศัย

ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุเบกขา และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม

ซึ่งเป็นเหตุกะ ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ อุเบกขาสหคตธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขา-

*สหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และอุเบกขา และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นอุเบกขาสหคต-

*ธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็น

เหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุเบกขาซึ่งเป็นเหตุกะ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยอุเบกขา
อุเบกขาอาศัยหทัยัตถุ มหาภูตรูป ๑
ตลอดถึงอสังขญสสาร.

อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยอุเบกขา ซึ่งเป็นเหตุ
ในเหตุกปฏิสนธิขณะ

สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยอุเบกขา

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตตอาศัยอุเบกขา
ขันธทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม

อาศัยหทัยวัตต โมหะที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยอุเบกขา ที่สหคตด้วย

วิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ.

อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขา-

*สหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุเบกขา
ซึ่งเป็นเหตุ ขันธ

ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาซึ่งเป็นเหตุ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูป

ทั้งหลาย

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และกถัตตารูป
อาศัยอุเบกขา

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยอุเบกขา
กถัตตารูป อาศัย

มหาภูตรูปทั้งหลาย

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม
อาศัยหทัยวัตต กถัตตา

รูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ อุเบกขา และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย
อาศัยหทัยวัตต.

อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
และอุเบกขา
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา
ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ โมหะที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคต
ด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และอุเบกขา.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขา-
*สหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ
และอุเบกขา จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ กัญฐิตารูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และ
อุเบกขา ในเหตุกปฏิสนธิขณะ กัญฐิตารูปอาศัยชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม
มหาภูตรูปทั้งหลาย ในเหตุกปฏิสนธิขณะ อุเบกขา
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม
และหทัยวัตถุ.

อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑

ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็น

อเหตุกะ และอุเบกขา ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑

ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็น

อเหตุกะ และอุเบกขา ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขา-

*สหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และอุเบกขา และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และกัญฐัตตารูป อาศัยชั้น ๑

ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม

และอุเบกขา ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม

และอุเบกขา

ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ

และอุเบกขา และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และกัญฐัตตารูป อาศัยชั้น ๑

ที่เป็นอุเบกขาสหคต-

*ธรรม และอุเบกขา ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑

ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา

ชั้น ๒ ฯลฯ กัญฐัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม

และอุเบกขา และ

มหาภูตรูป ชั้น ๒ และอุเบกขา อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม

และอุเบกขา และ

หทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๗๐๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย

มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌมานปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสองนอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจจัยวาร

[๗๐๗] อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิสันธิ.

เหมือนกับสวิตกกฤกะ. ในปัจจัยวาร ต่างกันที่คำว่า อุเบกขา.
พึงกระทำหัวข้อปัจจัย

ทั้งปวง ๙ ทั้งปฏิสันธิ ปวัตติ และหทัยวัตถุ.

[๗๐๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๗๐๙] อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้น
ทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ทั้ง ๙ โดยนัยดังกล่าวมานี้ ปวัตติ และปฏิสนธิ
พึงกระทำ

เหมือนสวิตกกฤกะ โมหะ มี ๓ นัยเหมือนกัน แม้หทัยวัตถุ
ก็พึงกระทำในปวัตติ.

[๗๑๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฆวาร

[๗๑๑] อุเบกขาสหคตธรรม คลุกเคล้ากับอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ชั้น ๒
ฯลฯ ปฏิสนธิ.

พึงกระทำเหมือนกับ สวิตกกฤตะ.

[๗๑๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๖
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๖.

[๗๑๓] อุเบกขาสหคตธรรม คลุกเคล้ากับอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม
ซึ่งเป็นเหตุ กะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้า

กับชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ.

พึงกระทำห้วงข้อปัจจัย ๕ ดังกล่าวมา

พึงกระทำให้เหมือนในสวิตกกฤตะ.

[๗๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๖.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกัฏฐี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๗๑๕] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดย
เหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๔ โดยนัยดังกล่าวมาแล้ว
เหมือนกับสวิตกกฤกะ.

[๗๑๖] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม
โดยอารัมมณปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอธิปติปัจจัย.

อารัมมณปัจจัยก็ดี อธิปติปัจจัยก็ดี
พึงให้พิสดารเหมือนกับสปีติกกฤกะ ต่างกันแต่คำว่า
อุเบกขา.

[๗๑๗] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย

ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาที่เกิด

หลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุติจิต ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปัตติจิตที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
วิบากมโนธาตุ เป็นปัจจัย

แก่วิบากมโนวิญญาณธาตุ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
ภวังค์ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็น

ปัจจัยแก่วังค์ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม กุศล อกุศลที่
เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็น
ปัจจัยแก่วุฏฐานะ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม กิริยา เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ
ผล เป็นปัจจัยแก่
วุฏฐานะ เนาสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ
เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ ที่ไม่ใช่
อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคต
ธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ชันธทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ชันธทั้งหลาย
ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ และอุเบกขา โดยอนันตรปัจจัย.
ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดย
อนันตรปัจจัย

คือ อุเบกขาที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจจัย ชันธ
ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ชันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคต-
*ธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย
จุติจิต ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปัตติจิตที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ
โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อุเบกขาที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ชันธทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจจัย

จุติจิต ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปัตติจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม
ภวังค์ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวชชนะ
กายวิญญูณธาตุ เป็นปัจจัยแก่วิบาก
มโนธาตุ วิบากมโนวิญญูณธาตุ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่งิรียามโนวิญญูณ
ธาตุ ภวังค์ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม กุศล
อกุศลที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม กิริยา เป็น
ปัจจัยแก่ภูฐานะ ผลเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.
ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่
อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ อุเบกขาที่เกิดขึ้นก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิด
หลังๆ และอุเบกขา โดยอนันตรปัจจัย.
อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคต
ธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดขึ้นก่อนๆ
และอุเบกขาเป็นปัจจัยแก่
ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.
พึงกระทำมูล
ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดขึ้นก่อนๆ
และอุเบกขาเป็นปัจจัยแก่อุเบกขา
ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย
จุติจิต ที่อุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา
เป็นปัจจัยแก่อุปัตติจิตที่ไม่ใช่อุเบกขา

สหคตธรรม อาวัชชนะ และอุเบกขา เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย
ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
วิปากมโนธาตุ และอุเบกขา เป็นปัจจัยแก่วิปากมโนวิญญาณธาตุ
ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
ภวังค์ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรมและอุเบกขา
เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
กุศล อกุศล ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา
เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่ไม่ใช่อุเบกขา
สหคตธรรม กิริยา เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ผลเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ
เนวสัญญานาสัญญายตนะ
ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ
เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ
และอุเบกขาเป็นปัจจัยแก่ขั้น
ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ และอุเบกขา
โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย

[๗๑๘] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดย
อุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม

แล้วให้ทานด้วยจิตที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
ฌานที่ไม่ใช่

อุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ วิปัสสนา ฯลฯ มรรค ฯลฯ ยังสมำบัติให้เกิดขึ้น
ก่อนมานะ

ถือทิณฺฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ
ราคะ โทสะ

โมหะ มานะ ทิณฺฐิ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ
ฯลฯ เสนาสนะ

อุเบกขา แล้วให้ทานด้วยจิตที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ
ยังสมำบัติให้เกิดขึ้น ฆาตว์

ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ และอุเบกขา
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา

ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา
แก่สุขทางกาย

แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมำบัติ และแก่อุเบกขา
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม
โดยอุปนิสสย-

*ปัจจัย

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยปัจจัย คือ
บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคต-

*ธรรม แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ
ยังสมำบัติให้เกิดขึ้น ก่อนมานะ ถือ

ทิณฺฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ
อุเบกขา แล้ว

ให้ทานด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ ยังสมำบัติให้เกิดขึ้น
ถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้

ด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ กล่าวมฺสา ฯลฯ ปิสุณา ฯลฯ ผนฺระ
ฯลฯ สัมพะ

ฯลฯ ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ฯลฯ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง
ฯลฯ ปล้นตามทาง

ฯลฯ ภริยาผู้อื่น ฯลฯ ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธาที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอุเบกขา

สหคตธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา ฯลฯ แก่มรรค แก่ผลสมบัติ
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

อุเบกขาสหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยปัจจัย มีคำอธิบายเหมือนบาลีตอนที่สอง.

อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุเบกขา-

*สหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๑๙] ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคต-

*ธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับสัปปีติกทุกะ.

[๗๒๐] อุเบกขาสหคตธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดย
ปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัย มี ๖ นัย

พึงกระทำเป็นสหชาต นานาชนิก ๔ นัย และเป็นนานาชนิก ๒ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๙ นัย

๔๗๔ เป็นปัจฉัย โดยมคคปัจฉัย	มี ๔ นัย
๔๗๕ เป็นปัจฉัย โดยสัมปยุตตปัจฉัย	มี ๖ นัย
๔๗๖ เป็นปัจฉัย โดยวิปยุตตปัจฉัย	มี ๕ นัย
๔๗๗ เป็นปัจฉัย โดยอรรถปัจฉัย	มี ๙ นัย
๔๗๘ เป็นปัจฉัย โดยนัตติปัจฉัย	
๔๗๙ เป็นปัจฉัย โดยวิคตปัจฉัย	
๔๘๐ เป็นปัจฉัย โดยอวิคตปัจฉัย.	

พึงจำแนกปัจฉัยเหล่านี้ โดยกระทำอย่างสัปปัตติกหุกะ.

[๗๒๑] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในอวรัมมณปัจฉัย	มี " ๙
ในอธิปัตติปัจฉัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจฉัย	มี " ๙
ในสมนันตรปัจฉัย	มี " ๙
ในสหชาติปัจฉัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๙
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉชาติปัจฉัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๙
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๖
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๙
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในฌานปัจฉัย	มี " ๙
ในมคคปัจฉัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี " ๕
ในอรรถปัจฉัย	มี " ๙
ในนัตติปัจฉัย	มี " ๙

ในวิคตปัจฉัย

มี " ๙

ในอวิคตปัจฉัย

มี " ๙.

ปัจฉนียวิภังค์กัฏฐิ การนับสามอย่างนอกนี้ก็ดี
พึงกระทำเหมือนกับสัปปีติทุกะ โดยนัย
ดังกล่าวมาแล้ว.

อุเบกขาสหคตทุกะ จบ

กามาวจรทุกะ

ปฎิจจวาร

[๗๒๒] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย
คือ ชันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม
ปฎิสันธิ ฯลฯ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย
คือ ในปฎิสันธิขณะ ชันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม
เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจฉัย

คือ ในปฎิสันธิขณะ ชันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ กภูตตารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชันธ ๓ อาศัยชันธ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ชันธ ๒ ฯลฯ
ในปฎิสันธิขณะ ฯลฯ.

กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูปอาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม.
กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิด

ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ กถัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๗๒๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙
ในวิปากปัจจัย	มี " ๙
ในอาหารปัจจัย	มี " ๙
ในอินทริยปัจจัย	มีวาระ ๙
ในฌมานปัจจัย	มี " ๙
ในมัคคปัจจัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๙
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๗๒๔] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม
ซึ่งเป็นเหตุ

ชั้นที่ ๒ ฯลฯ เหตุทุกปฏิสันธิ ตลอดถึงอสังขญสัตว์ โมหะ
ที่สหระตด้วยวิจิจณา ที่สหระต

ด้วยอุทฺธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหคตด้วยอุทฺธัจจะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย มี ๓ นัย.

[๗๒๕] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจฉัย มี
๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

อธิปัตติปัจฉัย

คือ อธิปัตติปัจฉัยที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ชั้น ๓

อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
ซึ่งเป็นวิบาก ใน

ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
ซึ่งเป็นวิบาก

ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะอธิปัตติปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
ซึ่งเป็นวิบาก และ

มหาภูตรูปทั้งหลาย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สองอย่างที่เหลือนอกนี้ พึงกระทำให้ปรากฏ.

๔๗๔ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย
๔๗๕ ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย
๔๗๖ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาติปัจจัย.

[๗๒๖] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย มี
๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ
อาเสวนปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ชั้น ๒
๔๗๗
ปฏิสันธิ.

กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
ในปฏิสันธิขณะ ๔๗๘

พึงกระทำมูล

ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
ซึ่งเป็นวิบาก

ชั้น ๒ ๔๗๙ ในปฏิสันธิขณะ ๔๗๙

ที่เหลือนอกนี้ พึงกระทำให้ปรากฏเป็น ๓ นัย.

[๗๒๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌมานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับที่เหลือนอกนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำ.

ปัจจัยวาร

[๗๒๘] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

ปฏิสันธิ ตลอดถึงอัมมัตติกมหาภูตรูป ชั้นทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสันธิ.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูต-
*รูปทั้งหลาย ปฏิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
ฯลฯ ปฏิสันธิ.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสันธิ.

ฯลฯ

[๗๒๙] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๙

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๔

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย

มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย

มี " ๔

ในสหชาติปัจจัย

มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย

มี " ๙

ในนิสสยปัจจัย

มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย

มี " ๔

ในปุเรชาติปัจจัย

มี " ๔

ในอาเสวนปัจจัย

มี " ๔

ในกัมมปัจจัย

มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย

มี " ๙.

[๗๓๐] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ
อเหตุกปฏิสนธิ

ตลอดถึงอสังขยสัตรว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ
ชั้นทั้งหลายที่เป็น

กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ
ที่สหระตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระตด้วย

อุทัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระตด้วยอุทัจจะ
และหทัยวัตถุ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย.

[๗๓๑] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ตลอดถึงอสังขยสัตรว์.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจร-

*ธรรม ซึ่งเป็นวิบาก อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก อาศัยหทัยวัตถุ
จิตตสมุฏฐานรูป

อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

อธิปัตติปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะอธิปัตติปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

พึงกระทำมูล

อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ

ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำมูล

ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒

ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
ซึ่งเป็นวิบาก และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

พึงกำหนดคำว่า วิบากในสุทธกนัย และในรูปมิสสกนัย
ในรูปมิสสกนัย ไม่มี.

[๗๓๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย

มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมันตรปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำมูล.

สังสังฆฐาวาร

[๗๓๓] กามาวจรธรรม คลุกเคล้ากับกามาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิสันธิ.

[๗๓๔] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๒
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๒.

[๗๓๕] กามาวจรธรรม คลุกเคล้ากับกามาวจรธรรม เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสันธิขณะ ฯลฯ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ

คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ.

[๗๓๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาสวนปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตปัจจัย	มี " ๒.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกิติ พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๗๓๗] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ

และจิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดย

เหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดย

เหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ

และจิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๗๓๘] กามาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก้กามาวจรธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัย

คือ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมทั้งหลาย
ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะปรารถนาเป็นต้นนั้น
ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู พิจารณาโวทาน กิเลสที่ละแล้ว
 ฯลฯ กิเลสที่ข่ม

แล้ว ฯลฯ กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้ในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน
 ฯลฯ จักขุ ฯลฯ

หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก้จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพะอายตนะ ฯลฯ.
กามาวจรธรรม เป็น

ปัจฉัยแก้ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย

คือ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นกามาวจรธรรม
โดยเจโตปริยญาณ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก้อิทธิวิญญาณ
แก้เจโตปริยญาณ แก่

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
โดยอาร์มมณปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก้ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัย

คือ นิพพาน เป็นปัจฉัยแก้มรรค แก่ผล โดยอาร์มมณปัจฉัย

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยเจโตปริยญาณ

อากาสนัญญายตนะ เป็นปัจฉัยแก่วิญญานัญญายตนะ
อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจฉัยแก่

เนวสัญญานาสัญญายตนะ

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อิทธิวิญญาน
แก่เจโตปริยญาณ แก่

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ
โดยอาร์มมณปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่กามาวจรธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัย

คือ บุคคลออกจากมานแล้ว พิจารณามาน ย่อมยินดี
ย่อมผลิตเพลินยิ่ง เพราะ

ปรารภมานนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค ผล ฯลฯ

พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจฉัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณปัจฉัย

บุคคลพิจารณาอากาสนัญญายตนะ พิจารณาวินญานัญญายตนะ
พิจารณาอากิญจัญญา-

*ยตนะ พิจารณาเนวสัญญานาสัญญายตนะ พิจารณาทิพพจักขุ
พิจารณาทิพโสตธาตุ พิจารณา

อิทธิวิญญาน เจโตปริยญาณ ฯลฯ บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ฯลฯ
ยถากัมมุปกญาณ ฯลฯ

พิจารณาอนาคตังสญาณ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

โหมนัส เกิดขึ้น.

[๗๓๙] กามาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่กามาวจรธรรม โดยอธิปัตติปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มมณอธิปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
กุศลกรรม

ทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน
กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้ว
พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ราคะ เกิดขึ้น ทิณฺณฺฐิ เกิดขึ้น

พระเสขบุคคลทั้งหลายกระทำโคตรภูให้หนักแน่นแล้วพิจารณา
กระทำโคตรภูนั้นให้เป็น

อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรมให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิณฺณฺฐิ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริบัติธรรมที่เป็นกามาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริบัติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยอริบัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล
โดยอริบัติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่อริบัติธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น

ทั้งหลาย โดยอริบัติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม
โดยอริบัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่บุคคลออกจากภวนแล้ว
กระทำภวนให้เป็นอารมณ์อย่าง

หนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำมานั้นให้เป็นอารมณ์

อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิณฐิ ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค

กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

ผล ฯลฯ กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน โดยอธิปัตติปัจจัย

บุคคลกระทำอากาสนัญญายตนะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
แล้วพิจารณา วิญญาณัญญ-

*จ่ายตนะ ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ทิพพจักขุ
ทิพพโสตธาตุ

อิทธิวิธญาณ ฯลฯ กระทำอนาคตังสญาณให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
แล้วพิจารณา

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลาย

ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว

ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง

เพราะกระทำขั้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น
ทิณฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-

*รูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ ได้แก่อธิปัตติธรรม
ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัย

แก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

[๗๔๐] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ

เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เกิด

หลายๆ โดยอนันตรปัจจัย อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โคตรภู
อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โวทาน
อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม
โดยอนันตรปัจจัย.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ จตุลิตที่เป็นกามาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติลิตที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาวัชชนะ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย
ชั้นทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดย
อนันตรปัจจัย

บริกรรมแห่งปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ปฐมฌาน โดยอนันตรปัจจัย ฯลฯ
แห่งจตุตถฌาน

ฯลฯ บริกรรมแห่งเนวสัญญานาสัญญายตนะ ฯลฯ แห่งทิพพจักขุ ฯลฯ
แห่งทิพพโสตธาตุ แห่ง
อิทธิวิญญาน แห่งเจโตปริยญาณ แห่งบุพเพนิวาสานุสสติญาณ
แห่งยถากัมมุปคญาณ ฯลฯ

บริกรรมแห่งอนาคตังสญาณ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ
โดยอนันตรปัจจัย

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค อนุโลม
เป็นปัจจัยแก่ผล
สมาบัติโดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เกิด
หลายๆ โดยอนันตรปัจจัย

มรรค เป็นปัจจัยแก่ผล ผลเป็นปัจจัยแก่ผล
เนวสัญญานาสัญญายตนะของบุคคลผู้

ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ จตฺติจิตฺตํที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิต
ที่เป็นกามาวจรธรรม

ภวํสฺสที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ
ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็น

ปัจจัยแก่ภูฏานะที่เป็นกามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๗ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๗๔๑] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรม แล้ว

ให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ วิปัสสนา ฯลฯ ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ ราคะ
ความปรารถนา

สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน
วิปัสสนา ฯลฯ ฆาตว์

ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ

เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรม

ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่
บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรมแล้ว
ยังฉนทานที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ให้เกิดขึ้น มรรค ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ
ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ
แล้วยังฉนทานที่ไม่ใช่กามาวจร-
*ธรรมให้เกิดขึ้น มรรค ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
ฯลฯ แก่ปัญญา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยะปัจจัย
บริกรรมแห่งปฐมฉนทาน เป็นปัจจัยแก่ปฐมฉนทาน ฯลฯ แห่งจตุตถฉนทาน
ฯลฯ แห่ง
อากาสนันญายตนะ ฯลฯ แห่งปฐมมรรค ฯลฯ บริกรรมแห่งจตุตถมรรค
ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยอุปนิสสยะปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่
บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
แล้วยังฉนทานที่ไม่ใช่กามาวจรธรรมให้เกิดขึ้น มรรค ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ
ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา
แล้วยังฉนทานที่ไม่ใช่กามาวจร-

*ธรรมให้เกิดขึ้น มรรค ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น
ศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ

แก่ปัญญา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยะปัจจัย
ปฐมฉนทาน เป็นปัจจัยแก่ทุติยฉนทาน โดยอุปนิสสยะปัจจัย ฯลฯ ตติยฉนทาน
ฯลฯ จตุตถฉนทาน

ฯลฯ อากาสนัญญายตนะ เป็นปัจฉัยแก่วิญญานัญญายตนะ
อาภิญญัญญายตนะ เป็นปัจฉัยแก่

เนวสัญญานาสัญญานายตนะ โดยอุปนิสสยปัจฉัย

ปฐมมรรค เป็นปัจฉัยแก่ทุติยมรรค ทุติยมรรค เป็นปัจฉัยแก่ตติยมรรค
ตติยมรรค

เป็นปัจฉัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจฉัย

มรรค เป็นปัจฉัยแก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่กามาวจรธรรม
โดยอุปนิสสยปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

แล้วให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ ยังวิปัสสนาให้เกิดขึ้น ก่อมานะ
ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา แล้วให้ทาน
ศีล ฯลฯ

อุโบสถกรรม ฯลฯ ยังวิปัสสนาให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา

เป็นปัจฉัยแก่ศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ

แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย
โดยอุปนิสสยปัจฉัย

พระอริยะทั้งหลายเข้าไปอาศัยมรรคแล้ว

พิจารณาเห็นสังขารทั้งหลายโดยความเป็นของ

ไม่เที่ยง ฯลฯ มรรค เป็นปัจฉัยแก่อัตถปณฺณิสมฺภิทา แก่ธรรมปณฺณิสมฺภิทา
แก่นิรุตติปณฺณิสมฺภิทา

แก่ปณฺณิภาณปณฺณิสมฺภิทา แก่ฐานาฐานโกสละของพระอริยะทั้งหลาย
โดยอุปนิสสยปัจฉัย

ผลสมาบัติ เป็นปัจฉัยแก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

[๗๔๒] กามาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่กามาวจรธรรม
โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

โทมนัส เกิดขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพะายตนะ
เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ
กายายตนะ ฯลฯ

หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม
โดยปุเรชาตปัจฉัย.

กามาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ
ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยปุเรชาตปัจฉัย.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยปัจฉาชาตปัจฉัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอาเสวนปัจฉัย มี ๓ นัย.

[๗๔๓] กามาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่กามาวจรธรรม โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่กามาวจรธรรม
โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่กามาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก ฯลฯ.
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย.

[๗๔๔] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม

โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ฯลฯ. ในปฏิสนธิขณะหทัยวัตถุ

เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่

กามาวจรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ

เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม

โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่

เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

[๗๔๕] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.
กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่
กามาวจรธรรม โดยอรรถปัจจัย.
ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาติปัจจัย.
ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติ ฯลฯ.
ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม
โดยอรรถปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ เหมือนกับวิปปยุตตปัจจัย.
ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยอรรถปัจจัย เหมือนกับปฐิจจวาร.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดย
อรรถปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย ปฏิสนธิ.
ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
และกาวฬิงการอาหาร เป็น
ปัจจัยแก่กายนี้ โดยอรรถปัจจัย.
ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัย
แก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓

โดยอรรถปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสันธิ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๗๔๖] ในเหตุปัจจัย

ในอารัมมณปัจจัย

ในอธิปัตติปัจจัย

ในอนันตรปัจจัย

ในสมนันตรปัจจัย

ในสหชาติปัจจัย

ในอัญญมัญญปัจจัย

ในนิสสยปัจจัย

ในอุปนิสสยปัจจัย

ในปุเรชาติปัจจัย

ในปัจฉาชาติปัจจัย

ในอาเสวนปัจจัย

ในกัมมปัจจัย

ในวิปากปัจจัย

ในอาหารปัจจัย

ในอินทริยปัจจัย

ในอณานปัจจัย

ในมัคคปัจจัย

ในสัมปยุตตปัจจัย

ในวิปยุตตปัจจัย

มีวาระ ๔

มี " ๔

มี " ๔

มี " ๔

มีวาระ ๔

มี " ๗

มี " ๖

มี " ๗

มี " ๔

มี " ๒

มี " ๒

มี " ๓

มี " ๔

มี " ๔

มี " ๔

มี " ๔

มี " ๔

มี " ๔

มี " ๒

มี " ๓

ในอรรถปัจจัย	มี " ๗
ในนัตปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๗.

[๗๔๗] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม
 โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย
 โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย
 เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
 ปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย
 เป็นปัจจัยโดยอินทริย
 ปัจจัย.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
 โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น
 ปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย
 เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
 โดยอาร์มมณปัจจัย
 เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม
 โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย
 โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย
 เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
 กัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม
 และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
 โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
 เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดย
 สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย
 เป็นปัจจัยโดย

อินทริยปัจฉัย.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย.

[๗๔๘] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย	มี " ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี " ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี " ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี " ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๖ ๫ลฯ
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย	มีวาระ ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี " ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจฉัย	มี " ๕.

[๗๔๙] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย

กับเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	กับ ๫ลฯ มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	กับ ๫ลฯ มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	กับ ๫ลฯ มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	กับ ๫ลฯ มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	กับ ๫ลฯ มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย	กับ ๫ลฯ มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย	กับ ๫ลฯ มี " ๔.
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	กับ ๫ลฯ มี " ๔.

[๗๕๐] ในอาร์มมณปัจฉัย

กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย

มีวาระ ๔

ในอธิปัตติปัจฉัย

กับ ๔๗

มี " ๔

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจฉัย

กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย

มี " ๗.

กามาวจรทุกะ จบ

รูปาวจรทุกะ

ปฏิจจวาร

[๗๕๑] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย คือ
ชั้น ๓

อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ชั้น ๒ ๔๗ ปฏิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ปฏิสันธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม

เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม

ชั้น ๒ ๔๗

ปฏิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม

ชั้น ๒ ๔๗

ปฏิสันธิ.

รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ในปฏิสันธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม
อาศัยธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
กถัตตารูป อาศัย
มหาภูตรูปทั้งหลาย.

รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม
และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม
และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช้

รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม
และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ กถัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ

[๗๕๒] ในเหตุปัจจัย
ในอาร์มมณปัจจัย

มีวาระ ๙
มี " ๔

ในอธิปัตติปัจฉัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจฉัย	มี " ๔
ในสมันตรปัจฉัย	มี " ๔
ในสหชาติปัจฉัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๒
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๙
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๙
ในฌมานปัจฉัย	มี " ๙
ในมัคคปัจฉัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๔
ในวิปปยุตตปัจฉัย	มี " ๙
ในอัติถิปัจฉัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจฉัย	มี " ๔
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๙.

[๗๕๓] ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ

ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย
อาศัยหทัยวัตถุ

มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสสาร โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ

อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ.

๔๗ ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย มี ๓ นัย.

[๗๕๔] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจฉัย

คือ อธิปัตติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ชั้น ๓
อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ชั้น ๒ ๔๗ ปฏิสนธิ.
ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม
ซึ่งเป็นวิบาก ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะอธิปัตติปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม
ซึ่งเป็นวิบาก
ชั้น ๒ ๔๗ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ
อธิปัตติปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม.
ธรรมที่ไม่ใช่

กามาวจรธรรม เหมือนกับปฏิจจวาร ทั้ง ๓ นัย ไม่มีแตกต่างกัน ในทุกะนี้
พึงกระทำมหากฤต-

*รูปทั้งหมด.

รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อธิปัตติปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นรูปาวจรธรรมและหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม
ซึ่งเป็นวิบาก และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
อาศัยรูปาวจรธรรมและธรรมที่ไม่ใช่
รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นรูปาวจรธรรมและหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ กณัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย.

[๗๕๕] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ชั้น ๒
ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ปฏิสนธิ.
รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
ปุเรชาตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกณัตตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นรูปาวจรธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

ปุเรชาตปัจจลย

คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ชั้น ๒
ฯลฯ จิตต-

*สมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ปฏิสนธิ
ตลอดถึงอสังขญสัตว์.

พึงกระทำหัวข้อปัจจลย ๕ นอกนี้ พึงกระทำอนุโลม.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจจนาชาตปัจจลย มี ๙ นัย.

[๗๕๖] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจลย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ปฏิสนธิ.
ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจลย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ปฏิสนธิ.
รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ

อาเสวนปัจจลย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม
ซึ่งเป็นวิบาก

ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

อาเสวนปัจจลย มี ๓ นัย.

รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ

อาเสวนปัจจลย ฯลฯ.

พึงกระทำมูล

หัวข้อปัจจลยแก่นอกนี้ ก็พึงกระทำ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจลย มี ๒ นัย ฯลฯ

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจลย

[๗๕๗] ธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ชั้น ๒
ฯลฯ พาหिरูป ฯลฯ

อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ
ส่วนพวกอสังขยสัตว์ทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๗๕๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจจัยวาร

[๗๕๙] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือน กับปฏิจลวาร.

ธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ตลอดถึง

อวิชฌัตติกมหาภูตรูป ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ. รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูต-

*รูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
ฯลฯ จิตต-

*สมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

[๗๖๐] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๔
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๔
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙.

[๗๖๑] ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑
ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรมซึ่งเป็นเหตุ

ชั้น ๒ ฯลฯ เหตุทุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขยสัตว์

จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ
ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม

ซึ่งเป็นเหตุ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ

อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ
และหทัยวัตถุ.

[๗๖๒] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม
เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจฉัย มี ๓ นัย
เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

อธิปัตติปัจฉัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรมเกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจฉัย

คือ อธิปัตติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
ขันธทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม
ซึ่งเป็นวิบาก อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสันธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อธิปัตติปัจฉัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก อาศัยหทัยวัตถุ
จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสันธิ.

รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อธิปัตติปัจฉัย

คือ อธิปัตติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม
อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และ
หทัยวัตถุ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่ เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก
และหทัยวัตถุ
ขันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสันธิขณะ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑
ที่เป็นรูปาวจรธรรมและหทัยวัตถุ
ขันธ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม
ซึ่งเป็นวิบากและมหาภูตรูป
ทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม
ซึ่งเป็นวิบากและหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรมซึ่งเป็นวิบาก และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

[๗๖๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙

พึงกำหนดคำว่า วิบาก ในรูปภูมิล้วนด้วย ในภูมิที่เลือนปนกันด้วย.

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช้วิปยุตตปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช้เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช้วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฆวาร

[๗๖๔] รูปาวจรธรรม คลุกเคล้ากับรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๗๖๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๒
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๒.

[๗๖๖] ธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม
คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย.

[๗๖๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑

*โสธธาตุ ฯลฯ อิทธิวิธญาณ เจโตปริยญาณ บุพเพนิวาสานุสสติญาณ
ยถากัมมุปคญาณ ฯลฯ

พิจารณาอนาคตังสญาณ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย.

คือ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

พิจารณาซึ่งกุศลกรรมทั้งหลาย

ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ย่อมยินดี ย่อมเพเลิดเพลินยิ่ง
เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น

ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล
พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสทีละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ
กิเลสทั้งหลาย

ที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยความเป็นของ

ไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

อากาสนัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญานัญญายตนะ
อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัย

แก่นวสัญญานาสัญญายตนะ รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่ จักขุวิญญาน
โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสธธาตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยเจโตปริยญาณ

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ
แก่เจโตปริยญาณ แก่

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
โดยอาร์มมณปัจจัย

[๗๗๐] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาทิปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัย

แก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาทิปติ สหชาตาทิปติ.

ที่เป็นอาร์มมณาทิปติ ได้แก่

บุคคลกระทำปฐมฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว

พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง

เพราะกระทำฌานนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ราคะ เกิดขึ้น ทิณฺณฐิ ฯลฯ

จตุตถฌาน ฯลฯ ทิพพจักขุ ทิพพโสตธาตุ อิทธิวิธญาณ
เจโตปริยญาณ

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ยถากัมมุปคญาณ ฯลฯ

บุคคลกระทำอนาคตังสญาณให้เป็นอารมณ์

อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง

เพราะกระทำฌานเป็นต้นนั้น

ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิณฺณฐิ ฯลฯ

บุคคลกระทำชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม

ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อม

ยินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง

เพราะกระทำชั้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น

ทิณฺณฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติปฏิบัติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม
เป็นปัจฉัยแก้จิตต-

*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก้รูปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอธิปติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติปฏิบัติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่รูปาวจรธรรม
เป็นปัจฉัยแก้

สัมปยุตตชั้นร และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย
ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก้ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยอธิปติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปฏิบัติ สหชาติปฏิบัติ.

ที่เป็นอารัมมณปฏิบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
บุคคล

กระทำกุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อนให้หนักแน่นแล้ว
พิจารณา ย่อมยินดี

ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง
เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น
ทิฏฐิ ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค
กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ
ผล ฯลฯ นิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
นิพพาน เป็นปัจฉัยแก้โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล
โดยอธิปติปัจฉัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
บุคคลกระทำชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรมเป็นอารมณ์
อย่างให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง
เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

บุคคลกระทำอากาสาณัญจายตนะ
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา กระทำ

แนวสัญญานาสัญญาตนะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา.

ที่เป็นสหชาติปฏิบัติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม

เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-

*ชั้นร์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

[๗๗๑] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นร์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ

เป็นปัจจัยแก่ชั้นร์ทั้งหลายที่เป็น

รูปาวจรธรรม ที่เกิดก่อนหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ จตฺตลิตที่เป็นรูปาวจรธรรม

เป็นปัจจัยแก่อุปตติลิตที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอนันตร

ปัจจัย ภวํคที่เป็นรูปาวจรธรรม

เป็นปัจจัยแก่อาวชชนะชั้นร์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม

เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นร์ทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ

เป็นปัจจัยแก่ชั้นร์ทั้งหลายที่ไม่ใช่

รูปาวจรธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู ฯลฯ แนวสัญญานาสัญญาตนะ
เป็นปัจจัยแก่ผล

สมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ จตฺตลิตที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม

เป็นปัจจัยแก่อุปตติลิตที่เป็นรูปาวจรธรรม โดย

อนันตรปัจจัย

ชั้นร์ทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม

เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นรูปาวจรธรรม โดย

อนันตรปัจจัย

บริกรรมแห่งปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ปฐมฌาน โดยอนันตรปัจจัย
แห่งจตุตถฌาน ฯลฯ

แห่งทิพพจักขุ แห่งทิพพโสตธาตุ แห่งอิทธิวิญญาน แห่งเจโตปริยญาณ
แห่งบุพเพนิวาสานุส-

*สติญาณ แห่งยถากัมมุปคญาณ ฯลฯ บริกรรมแห่งอนาคตังสญาณ
เป็นปัจจัยแก่

อนาคตังสญาณ โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๗ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย

[๗๗๒] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ฯลฯ

ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นรูปาวจรธรรมแล้ว

ยังฌานที่เป็นรูปาวจรธรรมให้เกิดขึ้น อภิญญา ฯลฯ

ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญาแล้ว

ยังฌานที่เป็นรูปาวจรธรรม

ให้เกิดขึ้น ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธาที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา

ที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ

แก่ปัญญา โดยอุปนิสสยปัจจัย

ปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ทุติยฌาน โดยอุปนิสสยปัจจัย ทุติยฌาน
เป็นปัจจัยแก่ตติยฌาน

โดยอุปนิสสยปัจจัย ตติยฌาน เป็นปัจจัยแก่จตุตถฌาน

โดยอุปนิสสยปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นรูปาวจรธรรมแล้ว

ให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฌานที่เป็นรูปาวจรธรรม วิปัสสนา มรรค
อภิญญา ฯลฯ

ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิณฺฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา แล้วให้ทาน
ฯลฯ ก่อมานะ

ถือทิณฺฐิ

ศรัทธาที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา

เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ฯลฯ

แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกซ์ทางกาย
แก่มรรค แก่ผล

สมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ทาน ฯลฯ

ศีล อุโบสถกรรม ฌานที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม วิปัสสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ
ยังสมาบัติให้

เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิณฺฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา ทาน ฯลฯ
ก่อมานะ

ถือทิณฺฐิ

ศรัทธาที่ไม่รูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา

เป็นปัจจัยแก่ปัญญาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม

แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกซ์ทางกาย แก่มรรค
แก่ผลสมาบัติ โดย

อุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแกรูปาวจรธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรมแล้ว

ยังฉานที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมำบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ

แล้วยังฉานที่เป็นรูปาวจร-

*ธรรม ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมำบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ

เป็นปัจจัยแกศรัทธาที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ

แกปัญญา โดยอุปนิสสยปัจจัย

บริกรรมแห่งปฐมฉาน เป็นปัจจัยแกปฐมฉาน โดยอุปนิสสยปัจจัย

ฯลฯ แห่ง

จตุตถฉาน ฯลฯ บริกรรมแห่งทิพพจักขุ แห่งทิพพโสทธาตุ

แห่งอิทธิวิธญาณ แห่งเจโตปริยญาณ

แห่งบุพเพนิวาสานุสสติญาณ แห่งยถากัมมุปคญาณ ฯลฯ

บริกรรมแห่งอนาคตังสญาณ เป็น

ปัจจัยแกอนาคตังสญาณ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๗๗๓] ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม

เป็นปัจจัยแกธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดย

ปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ

โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

โหมนัส เกิดขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแกจักขุวิญญาณ โผฏฐัพพะายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแกจักขุวิญญาณ

กายายตนะ ฯลฯ

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ
ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๗๔] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็น
รูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก โดยกัมมปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย ปฏิสันธิ.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่กถัตตารูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นร์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย ปฏิสนธิ.
ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่ชั้นร์ทั้งหลายที่เป็น
รูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.
ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นร์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย ปฏิสนธิ.
ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่ชั้นร์ทั้งหลายที่ไม่ใช่
รูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย.

[๗๗๕] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น
รูปาวจรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม โดย
วิปยุตตปัจจัย.

[๗๗๖] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย
เหมือนกับปฏิจจวาร.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย
เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทริย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น
รูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ
ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาทุ หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม
และหทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓
โดยอตฺถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจณาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ที่เป็นปัจณาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม
และกาวฬิงการาหารเป็นปัจจัย

แก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจจัยนาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม
และรูปชีวิตินทรีย์ เป็น
ปัจจัยแก่กถัตตารูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๗๗๗] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๔

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๔

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย

มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย

มี " ๔

ในสหชาติปัจจัย

มี " ๗

ในอัญญมัญญปัจจัย

มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย

มี " ๗

ในอุปนิสสยปัจจัย

มี " ๔

ในปุเรชาติปัจจัย

มี " ๒

ในปัจณาชาติปัจจัย

มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย

มี " ๓

ในกัมมปัจจัย

มี " ๔

ในวิปากปัจจัย

มี " ๔

ในอาหารปัจฉัย	มี " ๔
ในอินทรีปัจฉัย	มี " ๔
ในฌานปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในมคคปัจฉัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๒
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี " ๓
ในอตฺถิปัจฉัย	มี " ๗
ในนตฺถิปัจฉัย	มี " ๔
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๗.

[๗๗๘] รูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแกรูปาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

สหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแกธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัยเป็นปัจฉัยโดย

สหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดย
กัมมปัจฉัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแกรูปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยสหชาติ
ปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแกธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย เป็น
ปัจฉัยโดยปัจฉาชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดย
อินทรีปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแกรูปาวจรธรรม
โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัย

โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแกรูปาวจรธรรม โดยสหชาติ
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแกธรรมที่ไม่ใช้รูปาวจรธรรม
โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยอินทริยปัจจัย.

[๗๗๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๗๘๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	
กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	

กับ ๔๗ มี " ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย

กับ ๔๗ มี " ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมันตรปัจฉัย

กับ ๔๗ มี " ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย

กับ ๔๗ มี " ๒

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย

กับ ๔๗ มีวาระ ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย

กับ ๔๗ มี " ๒

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจฉัย

กับ ๔๗ มี " ๒

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย

กับ ๔๗ มี " ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย

กับ ๔๗ มี " ๔.

[๗๘๑] ในอาร์มมณปัจฉัย

กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๔

ในอธิปัตติปัจฉัย กับ ๔๗ มี " ๔.

อนุโลมมาติกาพึงให้พิสดาร.

ในอวิคตปัจฉัย กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๗.

รูปาวจรหุกะ จบ

อรูปาวจรหุกะ

ปฏิจจวาร

[๗๘๒] อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชันธ ๓ อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ชันธ ๒ ปฏิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม.

อรุปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม อาศัยอรุปาวจรธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอรุปาวจรธรรม
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๓ และกฐัตตารูป อาศัยชั้นที่ ๑
ที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม ชั้นที่ ๒

ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม อาศัยอรุปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปาวจรธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๗๘๓] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๒

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย

มี " ๒

ในสมนันตรปัจจัย

มี " ๒

ในสหชาติปัจจัย

มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย

มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย

มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย

มี " ๒

ในปุเรชาติปัจจัย

มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย

มี " ๒

ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๗๘๔] ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
ซึ่งเป็นเหตุ

ชั้น ๒ ฯลฯ เหตุทุกปฏิสันธิ ตลอดถึงอสังขยสัตว์ โมหะ
ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคต

ด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๘๕] อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ อธิปัตติธรรมที่เป็นอรูปาวจรธรรม
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม ชั้น ๓

อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิปาก ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

อธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

ปฏิสันธิ ตลอดจนถึงอสังขยสัตว์.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย.

[๗๘๖] อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ปฏิสันธิ.

พึงกระทำมูล

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

ปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ชั้น ๒
ฯลฯ ปฏิสันธิ

ตลอดถึงอสังขยสัจ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม

เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจจนาชาตปัจจัย.

[๗๘๗] อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบากชั้น ๒
ฯลฯ ปฏิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

อาเสวนปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

ตลอดถึงอสังขยสัจ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม

เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาวจรธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

๔๗

[๗๘๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำ.

ปัจจัยวาร

[๗๘๙] อุปาวจรธรรม อาศัยอุปาวจรธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัยมี ๓ นัย เหมือน
กับปฏิจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาวจรธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป.
อรุปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อรุปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม

อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม

เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูต-

*รูปทั้งหลาย.

อรุปาวจรธรรม อาศัยอรุปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม
เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรุปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม อาศัยอรุปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปาวจรธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อรุปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม อาศัยอรุปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่

อรุปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรุปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
ฯลฯ จิตตสมุฏ-

*ฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๗๙๐] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๙

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๔

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย

มี " ๔

ในสมนันตรปัจฉัย	มี " ๔
ในสหชาติปัจฉัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๔
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๔
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๔
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๙
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๒ ๗๗
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๙.

[๗๙๑] ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ตลอดถึงอสังขยสัจจ จักขุวิญญาณ

อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ๗๗ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัย

หทัยวัตถุ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระต
ด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ.

๗๗ ไม่ใช่อารัมมณปัจฉัย มี ๓ นัย.

[๗๙๒] อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจฉัย

คือ อธิปัตติธรรมที่เป็นอรูปาวจรธรรม
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม ชั้น ๑
ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิปาก ๗๗ ปฏิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะ

อธิปัตติปัจฉัย

คือ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ๗๗ ปฏิสันธิ ตลอดถึงอสังขยสัจจ.

[๗๙๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌมานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกจากนั้นก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำ.

สังสังฆฐาวาร

[๗๙๔] อรูปาวจรธรรม คลุกเคล้ากับอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชันธ ๓ คลุกเคล้ากับชันธ ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ชันธ ๒ ฯลฯ ปฏิสันธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ คลุกเคล้ากับชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ
ปฏิสันธิ

[๗๙๕] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๒

ในอวิคตปัจจัย

มี " ๒.

[๗๙๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย

มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย

มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยัตตปัจจัย

มี " ๒.

การนับทั้งสอง นอกจากนั้นก็ดี สัมปยุตตวารกัฏฐี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๗๙๗] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม

เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุ-

*ปัจจัย ปฏิสันธิ.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม

เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุ-

*ปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น

และจิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐาน-

*รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๗๙๘] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ อากาสนัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญานัญญายตนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย

อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลพิจารณาอากาสนัญญายตนะ วิญญานัญญายตนะ ฯลฯ
อากิญจัญญายตนะ ฯลฯ

พิจารณาเนวสัญญานาสัญญายตนะ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โหมนัส เกิดขึ้น

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอรูปาวจรธรรม
โดยเจโตปริยญาณ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ
แก่บุพเพนิวาสานุสสติ-

*ญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
โดยอาร์มมณ

ปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม
แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

ย่อมยินดี ย่อมเพเลียดเพเลียดยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะ ฯลฯ
โหมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากมาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล
พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ
โดย

อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ
กิเลสทั้งหลายที่เกิดขึ้น
แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
โดยความเป็นของไม่
เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
โดยเจโตปริยญาณ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ
ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ
แก่เจโตปริยญาณ

แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

[๗๙๙] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ สหชาตาทิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นอรูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัย

แก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาทิปัตติ สหชาตาทิปัตติ
ที่เป็นอาร์มมณาทิปัตติ ได้แก่

บุคคลกระทำอากาसानัญญาตนะให้เป็นอารมณ์อย่างหนัก

แน่น แล้วพิจารณา ฯลฯ

กระทำเนวสัญญานาสัญญายตนะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว

พิจารณา

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อม

ยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง

เพราะกระทำขั้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น
ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นอรูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-

*รูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
โดยอธิปัตติ-

*ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ

บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว

กระทำซึ่งกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง

เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น
ทิฏฐิ ฯลฯ

กุศลกรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากมาน ฯลฯ
พระอริยะทั้งหลายออก

จากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ผล
 ฯลฯ พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล
โดยอธิปัตติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรมให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิณฺณิ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขั้น
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

[๘๐๐] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจฉัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
อรูปาวจรธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
โดยอนันตรปัจฉัย

คือ จตฺติจิตที่เป็นอรูปาวจรธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปัตติจิตที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ภาวํคฺที่
เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อาวชชนะ
ขั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่
วุฏฺฐานะที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เนวสํญญานาสํญญายตนะ
ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจฉัย
แก่ผลสมบัติ โดยอนันตรปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
โดยอนันตร-

*ปัจฉัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ
เป็นปัจฉัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่
อรูปาวจรธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย

อนุโลม เป็นปัจฉัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจฉัยแก่ผลสมบัติ
โดยอนันตรปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรูปาวจรธรรม
โดยอนันตรปัจฉัย

คือ จตฺตลิตฺตํที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อุปปัตตลิตฺตํที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดย
อนันตรปัจฉัย ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
เป็นปัจฉัยแก่วุฏฏฐานะที่เป็นอรูปาวจรธรรม
โดยอนันตรปัจฉัย

บริกรรมแห่งอากาสนัญญายตนะ เป็นปัจฉัยแก่อากาสนัญญายตนะ
โดยอนันตรปัจฉัย

แห่งวิญญานัญญายตนะ ฯลฯ แห่งอาภิญญัญญายตนะ ฯลฯ
บริกรรมแห่งเนวสัญญานา-

*สํญญายตนะ เป็นปัจฉัยแก่เนวสํญญานาสํญญายตนะ โดยอนันตรปัจฉัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสมนันตรปัจฉัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสหชาติปัจฉัย มี ๕ นัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอัญญมัญญปัจฉัย มี ๒ นัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยนิสสยปัจฉัย มี ๗ นัย.

[๘๐๑] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ อากาสนัญญายตนะ

เป็นปัจฉัยแก่วิญญานัญญายตนะ

โดยอุปนิสสยปัจฉัย วิญญานัญญายตนะ เป็นปัจฉัยแก่อากิณฺณญายตนะ
อาภิญญัญญายตนะ

เป็นปัจฉัยแก่เนวสํญญานาสํญญายตนะ โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
โดยอุปนิสสยปัจฉัย

มี ๓ คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอรูปาวจรธรรม แล้ว

ให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฌานที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม วิปัสสนา มรรค
อภิญญา ฯลฯ

ยังสมำบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิณฺฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ที่เป็นอรุปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา แล้วให้ท่าน
ฯลฯ ยังสมาบัติ

ให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิณฺฐิ

ศรัทธาที่เป็นอรุปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม ฯลฯ

แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกซ์ทางกาย
แก่มรรค แก่ผล

สมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม
โดยอุปนิสสย-

*ปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา
ที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรมแล้ว

ให้ท่าน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฌานที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม วิปัสสนา มรรค
อภิญญา ฯลฯ

ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิณฺฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา ราคะ
ความปรารถนา สุข

ทางกาย ทุกซ์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ท่าน ฯลฯ
ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ
เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม

แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกซ์ทางกาย แก่มรรค
แก่ผลสมาบัติ โดย

อุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปาวจรธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บริกรรมแห่งอากาสนัญญายตนะ เป็นปัจฉัยแก่

อากาสนัญญายตนะ โดยอุปนิสสยะปัจฉัย ฯลฯ

บริกรรมแห่งเนวสัญญานาสัญญายตนะ เป็น

ปัจฉัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ โดยอุปนิสสยะปัจฉัย.

[๘๐๒] ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม

เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดย

ปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ

โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

โหมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพะายตนะ

เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ

หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ วัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็น

อรูปาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยปัจฉาชาตปัจฉัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอาเสวนปัจฉัย มี ๓ นัย

[๘๐๓] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก ฯลฯ

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจฉัย

คือ เจตนาที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
แก่ขันธทั้งหลาย

ที่เป็นอรูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เจตนาที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
โดยกัมม-

*ปัจจัย.

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

ฯลฯ

[๘๐๔] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยวิปากปัจจัย
ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
โดยวิปาก-

*ปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย.

[๘๐๕] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรูปาวจรธรรม
โดยวิปพยุตตปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจร-
*ธรรม โดยวิปพยุตตปัจฉัย.

[๘๐๖] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอรรถปัจฉัย
มีอย่างเดียว คือ สหชาต.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
โดยอรรถปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรูปาวจรธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอรรถ
ปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาต.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
โดยอรรถปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทริย์.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรูปาวจรธรรม
โดยอรรถปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็น
อรูปาวจรธรรม โดยอรรถปัจฉัย.

อรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอรรถ-
*ปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ
เป็นปัจฉัยแก่ชั้น ๓
โดยอรรถปัจฉัย ชั้น ๒ ฯลฯ.

อรุปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม
เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจร-

*ธรรม โดยอรรถปัจฉัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปาวจรธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็น

ปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปาวจรธรรม
และกาวฬิงการาหาร

เป็นปัจฉัยแก่กายนี้ โดยอรรถปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปาวจรธรรม
และรูปชีวิตินทรีย์ เป็น

ปัจฉัยแก่กถัตตารูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจฉัย.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยนัตถิปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยวิคตปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอวิคตปัจฉัย.

[๘๐๗] ในเหตุปัจฉัย

มีวาระ ๔

ในอาร์มมณปัจฉัย

มี " ๓

ในอธิปัตติปัจฉัย

มี " ๔

ในอนันตรปัจฉัย

มี " ๔

ในสมนันตรปัจฉัย

มี " ๔

ในสหชาติปัจฉัย

มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจฉัย

มี " ๒

ในนิสสยปัจฉัย

มี " ๗

ในอุปนิสสยปัจฉัย

มี " ๔

ในปุเรชาติปัจฉัย

มี " ๒

ในปัจฉาชาติปัจฉัย

มี " ๒

ในอาเสวนปัจฉัย

มี " ๓

ในกัมมปัจฉัย

มี " ๔

ในวิปากปัจฉัย

มี " ๒

ในอาหารปัจฉัย	มี " ๔
ในอินทรีปัจฉัย	มี " ๔
ในอานปัจฉัย	มี " ๔
ในมคคปัจฉัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๒
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี " ๓
ในอติปัจฉัย	มี " ๗
ในนติปัจฉัย	มี " ๔
ในวิคตปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๗.

[๘๐๘] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรูปาวจรธรรม

โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัย

โดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแกธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม

โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัย

โดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรูปาวจรธรรม

และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดย

สหชาตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแกธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม

โดยอาร์มมณปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย เป็น

ปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดย

อินทรีปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรูปาวจรธรรม

โดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัย

โดยปุเรชาตปัจฉัย.

อรุปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อรุปาวจรธรรม โดย
สหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย.

อรุปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม
เป็นปัจฉัยแก่อนัตถิยปัจฉัยที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม
โดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาติปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดย
อินทริยปัจฉัย.

[๘๐๙] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจฉัย	มี " ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี " ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี " ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี " ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มีวาระ ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๖
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจฉัย	มี " ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจฉัย	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย	มี " ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี " ๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจฉัย	มี " ๔.

[๘๑๐] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจฉัย	
กับเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	

กับ ๔๗ มี " ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนัตตปัจฉัย

กับ ๔๗ มี " ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย

กับ ๔๗ มี " ๒

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย

กับ ๔๗ มี " ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย

กับ ๔๗ มี " ๒

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจฉัย

กับ ๔๗ มี " ๒

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย

กับ ๔๗ มีวาระ ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย

กับ ๔๗ มี " ๔.

[๘๑๑] ในอาร์มมณปัจฉัย

กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๓

ในอธิปัตติปัจฉัย กับ ๔๗ มี " ๔.

อนุโลมมาติกาพึงให้พิสดาร.

ในอวิคตปัจฉัย กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๗.

อรุปาวจรหุกะ จบ.

ปริยาปันนหุกะ

ปฏิจจวาร

[๘๑๒] ปริยาปันนธรรม อาศัยปริยาปันนธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชันธ ๑ ที่เป็นปริยาปันนธรรม
ชันธ ๒ ๔๗

ปฏิสันธิ.

พึงกระทำหุกะแบบนี้ เหมือนโลกียหุกะ ในจุพันตรหุกะ ฉะนั้น
ไม่มีแตกต่างกัน.

ปริยาปันนหุกะ จบ.

นิยานิกหุกะ

ปฏิจจวาร

[๘๑๓] นิยานิกธรรม อาศัยนิยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนิยานิกธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

อนิยานิกธรรม อาศัยนิยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนิยานิกธรรม.

นิยานิกธรรม และอนิยานิกธรรม อาศัยนิยานิกธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนิยานิกธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

อนิยานิกธรรม อาศัยอนิยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนิยานิกธรรม
ชั้น ๒

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย
อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูต-

*รูป ๑ ฯลฯ.

อนิยานิกธรรม อาศัยนิยานิกธรรม และอนิยานิกธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนิยานิกธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๘๑๔] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๒

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย

มี " ๒

ในสมันตรปัจจัย

มี " ๒

ในสหชาติปัจจัย

มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย

มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย

มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย

มี " ๒

ในปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๒
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๕
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๑
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๕.

[๘๑๕] อนิยยานิกรรม อาศัยอนิยยานิกรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนิยยานิกรรม
ซึ่งเป็น

อเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย
อาศัยหทัยัตถุ

มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขญสสาร โมหะที่สหระตด้วยวิจิกจนา
ที่สหระตด้วยอุทัจจะ อาศัย

ชั้นทั้งหลาย ที่สหระตด้วยวิจิกจนา ที่สหระตด้วยอุทัจจะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย มี ๓ นัย.

[๘๑๖] นิยยานิกรรม อาศัยนิยยานิกรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจฉัย

คือ อธิปัตติกรรมที่เป็นนิยยานิกรรม
อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกรรม.

อนิยยานิกรรม อาศัยอนิยยานิกรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจฉัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนิยยานิกรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

พึงทำปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขญสสาร.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจฉัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจฉัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญปัจฉัย ฯลฯ

[๘๑๗] นิยานิกรรม อาศัยนิยานิกรรม เกิดขึ้น
 ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจฉัย
 คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๑ ที่เป็นนิยานิกรรม ฯลฯ
 อนิยานิกรรม อาศัยนิยานิกรรม เกิดขึ้น
 ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจฉัย
 คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนิยานิกรรม.
 อนิยานิกรรม อาศัยอนิยานิกรรม เกิดขึ้น
 ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจฉัย
 คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนิยานิกรรม ชั้น ๒
 ฯลฯ จิตต-
 *สมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิยานิกรรม ปฏิสนธิ
 ตลอดถึงอสังขยสัตว์.
 อนิยานิกรรม อาศัยนิยานิกรรม และอนิยานิกรรม เกิดขึ้น
 ไม่ใช่เพราะปุเรชาต-
 *ปัจฉัย
 คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนิยานิกรรม
 และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๘๑๘] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มีวาระ ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาหารปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฌานปัจฉัย	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารกิติ พึงกระทำ.

ปัจจัยวาร

[๘๑๙] นิยานิกรรม อาศัยนิยานิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

เหมือนกับปฏิจจวาร.

อนิยานิกรรม อาศัยอนิยานิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนิยานิกรรม ตลอดถึง

อชฌัตติกมหาภูตรูป ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิยานิกรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

นิยานิกรรม อาศัยอนิยานิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนิยานิกรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

นิยานิกรรม และอนิยานิกรรม อาศัยอนิยานิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนิยานิกรรม อาศัยหทัยวัตถุ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูป

ทั้งหลาย.

นิยานิกรรม อาศัยนิยานิกรรม และอนิยานิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนิยานิกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

อนิยานิกรรม อาศัยนิยานิกรรม และอนิยานิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นนิยานิกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

นียยานิภธรรณ และอนิภยานิภธรรณ อาศัยนียยานิภธรรณ
และอนิภยานิภธรรณ เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น์ ๓ อาศัยชั้น์ ๑ ที่เป็นนียยานิภธรรณ และหทัยวัตถุ ชั้น์ ๒
ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น์ทั้งหลายที่เป็นนียยานิภธรรณ
และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๘๒๐] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจฉัย	มี " ๔
ในอธิปติปัจฉัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจฉัย	มี " ๔
ในสมันตรปัจฉัย	มี " ๔
ในสหชาตปัจฉัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๔
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๔
ในปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๔
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๔
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๙
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๑ ฯลฯ
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๙.

[๘๒๑] อนิภยานิภธรรณ อาศัยอนิภยานิภธรรณ เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ชั้น์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น์ ๑ ที่เป็นอนิภยานิภธรรณ
ซึ่งเป็น

อเหตุกะ ตลอดถึงอสังญูสัตว์ ฯลฯ จักขุวิญญูญาณ อาศัยจักขายตนะ ฯลฯ
ชั้น์ทั้งหลายที่เป็น

อนิภยานิภธรรณ ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ
ที่สหรคตด้วยวิลิจิฉณา ที่สหรคต

ด้วยอุทฺธัจจะ อาศัยขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจจา
ที่สหคตด้วยอุทฺธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๘๒๒] อนิยยานิกรรม อาศัยนิยยานิกรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย
มี ๓ นัย.

[๘๒๓] นิยยานิกรรม อาศัยนิยยานิกรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอริปติปัจฉัย

คือ อริปติธรรมที่เป็นนิยยานิกรรม
อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกรรม

อนิยยานิกรรม อาศัยอนิยยานิกรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอริปติปัจฉัย

คือ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นอนิยยานิกรรม ฯลฯ ตลอดถึงอสังญสัตว์.

นิยยานิกรรม อาศัยอนิยยานิกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอริปติปัจฉัย

คือ อริปติธรรมที่เป็นนิยยานิกรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

นิยยานิกรรม อาศัยนิยยานิกรรม และอนิยยานิกรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอริปติ-

*ปัจฉัย

คือ อริปติธรรมที่เป็นนิยยานิกรรม
อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นนิยยานิกรรมและหทัย-

*วัตถุ.

[๘๒๔] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย

มีวาระ ๑

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจฉัย

มี " ๓

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อริปติปัจฉัย

มี " ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย

มี " ๓

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย

มี " ๓

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย

มี " ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย

มี " ๙

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย

มี " ๓

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย

มี " ๔

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย

มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำ.

สังสังฆวาร

[๘๒๕] นิยยานิกรรม คลุกเคล้ากับนิยยานิกรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นนิยยานิกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

อนิยยานิกรรม คลุกเคล้ากับอนิยยานิกรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอนิยยานิกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ปฏิสันธิ.

[๘๒๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๒
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในวิคตปัจจัย	มี " ๒.
[๘๒๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาสวนปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

มี " ๒.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกิติ พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๘๒๘] นิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่นิยานิกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นนิยานิกรรม

เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุ-

*ปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยานิกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนิยานิกรรม

เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นและจิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปุณฺณิ.

[๘๒๙] นิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่นิยานิกรรม

โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นนิยานิกรรม
โดยเจโตปริยญาณ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ
แก่บุพเพ ฯลฯ แก่

อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

อนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยานิกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว

พิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลนยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะ ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากมาน ฯลฯ
พระอริยะทั้งหลายพิจารณาผล พิจารณานิพพาน
นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่ผล แก่อาววัชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ
กิเลสทั้งหลายที่เคย
เกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิยานิกรรม
โดยความเป็นของไม่
เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ
บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอนิยานิกรรม
โดยเจโตปริยญาณ

อากาสนัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญานัญญายตนะ
อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่
เนวสัญญานาสัญญายตนะ รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาน
โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาน

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาน
แก่เจโตปริยญาณ

แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ
แก่อาววัชชนะ โดย
อาร์มมณปัจจัย.

อนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยานิกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอาร์มมณปัจจัย.

[๘๓๐] นิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยานิกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ สหชาตาทิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นนิยานิกรรม
เป็นปัจจัยแก่

สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

นินยานิภธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนินยานิภธรรม โดยอธิปติปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิปติ สหชาตานิปติ.

ที่เป็นอารัมมณานิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค
กระทำมรรคให้เป็น

อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา.

ที่เป็นสหชาตานิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนินยานิภธรรม
เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

อธิปติธรรมที่เป็นนินยานิภธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

อนินยานิภธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนินยานิภธรรม โดยอธิปติปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิปติ สหชาตานิปติ.

ที่เป็นอารัมมณานิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ
บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว
กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา
ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง
เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ ฯลฯ ทิณฐิ
เกิดขึ้น

กุศลกรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากมาน ฯลฯ
พระอริยะทั้งหลายกระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว
พิจารณา กระทำนิพพาน

ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

นิพพาน เป็นปัจฉัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่ผล โดยอธิปติปัจฉัย
จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

กระทำชั้นทั้งหลายที่เป็นอนินยานิภธรรมให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง
เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์

อย่างหนักแน่นแล้ว ราคะ เกิดขึ้น ทิณฺณิ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริปติธรรมที่เป็นอนิยานิกรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตต-

*ชั้นร์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริปติปัจฉัย.

อนิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่อนิยานิกรรม โดยอริปติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริบัติ ได้แก่ นิพพาน เป็นปัจฉัยแก่มรรค
โดยอริปติปัจฉัย

[๘๓๑] นิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่อนิยานิกรรม โดยอนันตรปัจฉัย
คือ มรรค เป็นปัจฉัยแก่ผล โดยอนันตรปัจฉัย.

อนิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่อนิยานิกรรม โดยอนันตรปัจฉัย

คือ ชั้นร์ทั้งหลายที่เป็นอนิยานิกรรม ที่เกิดก่อนๆ

เป็นปัจฉัยแก่ชั้นร์ทั้งหลายที่เป็น

อนิยานิกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย

อนุโลม เป็นปัจฉัยแก่โคตรภู แก่วิทาน ผล เป็นปัจฉัยแก่ผล อนุโลม
เป็นปัจฉัย

แก่ผลสมบัติ เนวสัณฺญานาสัณฺญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ
เป็นปัจฉัยแก่ผลสมบัติ

โดยอนันตรปัจฉัย.

อนิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่อนิยานิกรรม โดยอนันตรปัจฉัย

คือ โคตรภู เป็นปัจฉัยแก่มรรค วิทาน เป็นปัจฉัยแก่มรรค

โดยอนันตรปัจฉัย.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสมนันตรปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสหชาตปัจฉัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอัญญมัญญปัจฉัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยนิสสยปัจฉัย มี ๗ นัย.

[๘๓๒] นิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่อนิยานิกรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ปฐมมรรค เป็นปัจฉัย

แก่หุติยมรรค โดย

อุปนิสสยปัจฉัย ฯลฯ ตติยมรรค เป็นปัจฉัยแก่จตุตถมรรค

โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

นียยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยานิกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

พระอริยะทั้งหลายเข้าไปอาศัยมรรคแล้ว ยังสมำบัติ
ที่ยังไม่เกิด ให้เกิดขึ้น เข้าสมำบัติที่เกิดขึ้นแล้ว
พิจารณาเห็นสังขารทั้งหลาย โดยความเป็น
ของไม่เที่ยง

มรรค เป็นปัจจัยแก่อัตถุปภิสัมภิตา แก่ธัมมปภิสัมภิตา
แก่นิรุตติปภิสัมภิตา แก่ปฏิกำณ-

*ปภิสัมภิตา แก่ฐานำฐำนโกสละ ของพระอริยะทั้งหลาย
โดยอุปนิสสยปัจจัย

มรรค เป็นปัจจัยแก่ผลสมำบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยานิกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอนิยานิกรรมแล้ว

ให้ทำน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฌำน วิปัสสนำ อภิกขญำ ฯลฯ
ยังสมำบัติให้เกิดขึ้น

ก่อมนำะ ถือทิกขุ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอนิยานิกรรม ฯลฯ ปญญำ รำคะ
ควำมปรำรณำ ฤดู

โกชนำะ ฯลฯ เสนำสนำะ แล้วให้ทำน ฯลฯ ยังสมำบัติให้เกิดขึ้น ฆำสัฏว์ ฯลฯ
ทำलयสงฆ์

ศรัทธาที่เป็นอนิยานิกรรม ฯลฯ เสนำสนำะ

เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอนิยานิกรรม

ฯลฯ แก่ควำมปรำรณำ ฯลฯ แก่สุขทำงกาย แก่ทุกขทำงกาย
แก่ผลสมำบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยานิกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บริกรรมแห่งปฐมมรรค
เป็นปัจฉัยแก่ปฐมมรรค

โดยอุปนิสสยะปัจฉัย ฯลฯ บริกรรมแห่งจตุตถมรรค
เป็นปัจฉัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยะปัจฉัย.

[๘๓๓] อนิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่อนิยานิกรรม
โดยปุเรชาตปัจฉัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยปัจฉาชาตปัจฉัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอาเสวนปัจฉัย มี ๒ นัย.

[๘๓๔] นิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่อนิยานิกรรม โดยกัมมปัจฉัย
คือ เจตนาที่เป็นนิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยกัมมปัจฉัย.

นิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่อนิยานิกรรม โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นนิยานิกรรม
เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจฉัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นนิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่ผล
โดยกัมมปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

เจตนาที่เป็นนิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจฉัย.

อนิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่อนิยานิกรรม โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาต ฯลฯ

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอนิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่ผล
โดยกัมมปัจฉัย.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยวิปากปัจฉัย มี ๑ นัย เท่านั้น

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอาหารปัจฉัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอินทริยปัจฉัย มี ๔ นัย

๔๗๔ เป็นปัจฉัย โดยฌานปัจฉัย	มี ๔ นัย
๔๗๕ เป็นปัจฉัย โดยมัคคปัจฉัย	มี ๔ นัย
๔๗๖ เป็นปัจฉัย โดยสัมปยุตตปัจฉัย	มี ๒ นัย
๔๗๗ เป็นปัจฉัย โดยวิปยุตตปัจฉัย	มี ๓ นัย

พึงกระทำเหมือนนอรูปหุกะ.

๔๗๘ เป็นปัจฉัย โดยอรรถปัจฉัย	มี ๗ นัย

พึงกระทำเหมือนนอรูปหุกะ.

หลักจำแนกหัวข้อปัจฉัย มีบทต่างกัณนั้น

๔๗๙ เป็นปัจฉัย โดยนัตติปัจฉัย
๔๘๐ เป็นปัจฉัย โดยวิคตปัจฉัย
๔๘๑ เป็นปัจฉัย โดยอวิคตปัจฉัย.

[๘๓๕] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในอารัมมณปัจฉัย	มี " ๓
ในอธิปติปัจฉัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในสมนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในสหชาติปัจฉัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๗
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาติปัจฉัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๒
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๔
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๑
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจฉัย	มี " ๔
ในฌานปัจฉัย	มี " ๔
ในมัคคปัจฉัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๒

ในวิปยุตตปัจฉัย	มีวาระ ๓
ในอรรถปัจฉัย	มี " ๗
ในนัตถิปัจฉัย	มี " ๓
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๓
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๗

[๘๓๖] นิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่นิยานิกรรม โดยสหชาตปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย
อุปนิสสยปัจฉัย.

นิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่นิยานิกรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยสหชาต-

*ปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย.

นิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่นิยานิกรรม และอนิยานิกรรม
โดยสหชาตปัจฉัย.

อนิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่นิยานิกรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยสหชาต-

*ปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยอินทริยปัจฉัย.

อนิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่นิยานิกรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาต-

*ปัจฉัย.

นิยานิกรรม และอนิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่นิยานิกรรม
โดยสหชาตปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย.

นิยานิกรรม และอนิยานิกรรม เป็นปัจฉัยแก่นิยานิกรรม
โดยสหชาตปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย

เป็นปัจฉัยโดยอินทริยปัจฉัย.

[๘๓๗] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช้อารัมมณปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มีวาระ ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๔

[๘๓๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช้อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔.

[๘๓๙] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มี " ๓
ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๕.

อนุโลมนาตีกาพึงให้พิสดาร.
ในอวิคตปัจฉัย กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย มีวาระ ๗.

นินยานิกหุกะ จบ

นิตตหุกะ

ปฏิจจวาร

[๘๔๐] นิตตธรรม อาศัยนิตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนิตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

อนิตตธรรม อาศัยอนิตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นนิตตธรรม.

พึงทำหัวข้อปัจฉัยทั้ง ๕

ปฏิจจวารกิติ สหชาตวารกิติ ปัจฉยวารกิติ นิสสยวารกิติ
สังสญญวารกิติ สัมปยุตต-

*วารกิติ พึงทำเหมือนนินยานิกหุกะ ไม่มีแตกต่างกัน
หลักจำแนกหัวข้อปัจฉัย ต่างกัน.

ปัญหาวาร

[๘๔๑] นิตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่นิตตธรรม โดยเหตุปัจฉัย
มี ๔ นัย เหมือนกับนินยานิกหุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๘๔๒] นิตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่นิตตธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย
คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค

พิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็น

นิตตธรรม กิเลสทั้งหลายที่เกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

พิจารณาเห็นชั้นทั้งหลายที่เป็นนิตตธรรม

โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นนิตตธรรม
โดยเจโตปริยญาณ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นนิตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่เจโตปริยญาณ
แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ

แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณปัจฉัย.

อนิตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่นิตตธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วใน
กาลก่อน ฯลฯ ออกจากมาน พิจารณามาน ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง
เพราะปรารถนา
เป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นอนิยตธรรม เกิดขึ้น ทิณฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ
อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัส
ที่เป็นอนิยตธรรม เกิดขึ้น
พระอริยะทั้งหลายพิจารณาผล พิจารณานิพพาน
นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วิธาน แก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย
พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอนิยตธรรม
กิเลสที่ข่มแล้ว กิเลส
ทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ
จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลาย
ที่เป็นอนิยตธรรมโดยความ
เป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง
เพราะปรารถนาคือเป็น
ต้นนั้น ราคะที่เป็นอนิยตธรรม ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้นด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ
เป็นปัจจัยแก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย.
อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอาร์มมณปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่
มาตุฆาตกรรม แก่ปัตตูฆาตกรรม แก่อรหันตฆาตกรรม แก่รหิรูปปาหกรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย
ขั้นทั้งหลายที่เป็นมิจฉัตตนิยตธรรม เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ยึดถือวัตถุ
ใดวัตถุหนึ่งเป็นปัจจัย
แก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นมิจฉัตตนิยตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย.
[๘๔๓] นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ ได้แก่ อริปติธรรมที่เป็นนียตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่

สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอริปติปัจฉัย

นียตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนียตธรรม โดยอริปติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค
กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์

อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริปติธรรมที่เป็นนียตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยอริปติปัจฉัย.

นียตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนียตธรรม และอนียตธรรม โดยอริปติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ ได้แก่ อริปติธรรมที่เป็นนียตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่

สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริปติปัจฉัย.

อนียตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนียตธรรม โดยอริปติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ

บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว

กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพิลินยิ่ง

เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

ราคะที่เป็นนียตธรรม เกิดขึ้น ทิณฺฐิ ฯลฯ

ในกาลก่อน ฯลฯ จากมาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายกระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
แล้วพิจารณา กระทำนิพพานให้

เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจฉัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่ผล โดยอริปติปัจฉัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะกระทำชั้นทั้งหลายที่เป็นอนียตธรรม
ให้เป็น

อารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นอนิยตธรรม เกิดขึ้น ทิณฺณิ ๔๗.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริปติธรรมที่เป็นอนิยตธรรม เป็นปัจฉัย
แก่สัมปยุตตชั้น

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริปติปัจฉัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจฉัยแก่นิยตธรรม โดยอริปติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริบัติ ได้แก่ นิพพานเป็นปัจฉัยแก่มรรค
โดยอริปติปัจฉัย.

[๘๔๔] นิยตธรรม เป็นปัจฉัยแก่นิยตธรรม โดยอนันตรปัจฉัย

คือ มรรค เป็นปัจฉัยแก่ผล โดยอนันตรปัจฉัย

ชั้นทั้งหลายที่เป็นนิยตธรรม เป็น

ปัจฉัยแก่ภูฏานะ โดยอนันตรปัจฉัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจฉัยแก่นิยตธรรม โดยอนันตรปัจฉัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิยตธรรม ที่เกิดก่อนๆ

เป็นปัจฉัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็น

อนิยตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย

อนุโลม เป็นปัจฉัยแต่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจฉัยแก่ไวทาน ผล
เป็นปัจฉัยแก่ผล

อนุโลม เป็นปัจฉัยแก่ผลสมาบัติ เนวสัณฺญานาสัณฺญายตนะ

ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็น

ปัจฉัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจฉัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจฉัยแก่นิยตธรรม โดยอนันตรปัจฉัย

คือ โทมนัสที่เป็นอนิยตธรรม เป็นปัจฉัยแก่โทมนัสที่เป็นนิยตธรรม
มิจฉาทิณฺณิที่เป็น

อนิยตธรรม เป็นปัจฉัยแก่มิจฉาทิณฺณิที่เป็นอนิยตธรรม โดยอนันตรปัจฉัย

โคตรภู เป็นปัจฉัยแก่มรรค ไวทาน เป็นปัจฉัยแก่มรรค
โดยอนันตรปัจฉัย.

๔๗ เป็นปัจฉัย โดยสมนันตรปัจฉัย

๔๗ เป็นปัจฉัย โดยสหชาตปัจฉัย

มี ๕ นัย

๔๗ เป็นปัจฉัย โดยอัญญมัญญปัจฉัย

มี ๒ นัย

๔๗ เป็นปัจฉัย โดยนิสสยปัจฉัย

มี ๗ นัย.

[๘๔๕] นียตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนียตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ มาตृฆาตกรรม
เป็นปัจจัยแก่มาตृฆาตกรรม
แกปิตุฆาตกรรม แกอรหันตฆาตกรรม แกรุหิรูปาทกรรม
แกสังฆเภทกรรม แกมิจฉาทิฎฐิที่เป็น
นียตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.
พึงกระทำจกนัย.

ปฐุมมรรค เป็นปัจจัยแกเหตุยมรรค เหตุยมรรค เป็นปัจจัยแกตติยมรรค
ตติยมรรค

เป็นปัจจัยแกจตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย.

นียตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนียตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ปลงมารดาจากชีวิต ฯลฯ ทำลายสงฆ์
ทาน ฯลฯ

ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ เพื่อบำบัดกุศลกรรมนั้น
พระอริยะทั้งหลายเข้าไปอาศัยมรรคแล้ว
ยังสมาบัติที่ไม่เกิดขึ้นให้เกิดขึ้น ที่เกิดขึ้น
แล้ว ฯลฯ เป็นปัจจัยแกฐานาฐานโกสละ โดยอุปนิสสยปัจจัย
มรรคเป็นปัจจัยแกผลสมาบัติ
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนียตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนียตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา
ที่เป็นอนียตธรรม ทาน

ฯลฯ ศีล อุโบสถกรรม ฌาน วิปัสสนา อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น
ก่อนมานะ ถือทิฎฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ที่เป็นอนียตธรรม ฯลฯ ปัญญา ราคะ
ความปรารถนา สุขทางกาย

ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ฆาตว์ ฯลฯ
ฆาตคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธาที่เป็นอนิยตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ
เป็นปัจจัยที่แก่ศรัทธาเป็นอนิยตธรรม ฯลฯ
แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่ผลสมบัติ
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่
บุคคลเข้าไปอาศัยราคะที่เป็นอนิยตธรรมแล้ว ปลง
มารดาจากชีวิต ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยโทมนัสที่เป็นอนิยตธรรม ฯลฯ เสนาสนะแล้ว
ปลงมารดาจากชีวิต ฯลฯ
ทำลายสงฆ์

ราคะที่เป็นอนิยตธรรม โทมนัส ฯลฯ เสนาสนะ
เป็นปัจจัยแก่มาตุฆาตกรรม ฯลฯ

แก่สังฆเภทกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

บริกรรมแห่งปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ปฐมมรรค ฯลฯ

บริกรรมแห่งจตุตถมรรค เป็น

ปัจจัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๘๔๖] อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต ฯลฯ.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ รูปชีวิตินทรีย์

เป็นปัจจัยแก่มาตุฆาตกรรม แก่ปัตตุมฆาตกรรม

แก่อรหันตฆาตกรรม แก่รุหิรูปปาทกรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ

เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นนิยตธรรม

โดยปุเรชาตปัจจัย มี ๒ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย.

[๘๔๗] นียตธรรม เป็นปัจฉัยแก่นียตธรรม โดยกัมมปัจฉัย
คือ เจตนาที่เป็นนียตธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยกัมมปัจฉัย.

นียตธรรม เป็นปัจฉัยแก่นียตธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก.
ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นนียตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจฉัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นนียตธรรม
เป็นปัจฉัยแก่วิปากชั้น และ
กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

พึงกระทำมูล

เจตนาที่เป็นนียตธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจฉัย.

อนียตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนียตธรรม โดยกัมมปัจฉัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิก ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยวิปากปัจฉัย	มี ๑ นัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอาหารปัจฉัย	มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอินทรีปัจฉัย	มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยฌานปัจฉัย	มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยมคคปัจฉัย	มี ๔ นัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสัมปยุตตปัจฉัย	มี ๒ นัย
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยวิปยุตตปัจฉัย	มี ๓ นัย

เหมือนกับอรูปทุกะ.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอตถิปัจฉัย	มี ๗ นัย

เหมือนกับอรูปาวจรทุกะ.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยนตถิปัจฉัย	
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยวิคตปัจฉัย	
ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอวิคตปัจฉัย	มี ๗ นัย.

[๘๔๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มีวาระ ๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๗
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในอฆานปัจจัย	มี " ๔
ในมคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอตถิปัจจัย	มี " ๗
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๓
ในวิคตปัจจัย	มี " ๓
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๗.

[๘๔๙] นียตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนียตธรรม โดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย
อุปนิสสยปัจจัย.

นียตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนียตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยอุปนิสัยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

นียตธรรม เป็นปัจจัยแก่นียตธรรม และอนียตธรรม โดยสหชาตปัจจัย.

อนียตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนียตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยอุปนิสัยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อนียตธรรม เป็นปัจจัยแก่นียตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยอุปนิสัยปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

นียตธรรม และอนียตธรรม เป็นปัจจัยแก่นียตธรรม โดยสหชาตปัจจัย
เป็นปัจจัย

โดยปุเรชาตปัจจัย.

นียตธรรม และอนียตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนียตธรรม โดยสหชาตปัจจัย

เป็นปัจจัย

โดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๘๕๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสัยปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย	มี " ๔.

[๘๕๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ๗ลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ๗ลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ๗ลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ๗ลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย กับ ๗ลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ๗ลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ๗ลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ๗ลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ๗ลฯ	มี " ๔.

[๘๕๒] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอธิปติปัจจัย กับ ๗ลฯ	มี " ๕
อนุโลมมาติกาพึงให้พิสดาร.	
ในอวิคตปัจจัย	
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๗.

นียตหุกะ จบ.

สอตุตรหุกะ

ปฏิจจวาร

[๘๕๓] สอตุตรธรรม อาศัยสอตุตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสอตุตรธรรม
ชั้นที่ ๒ ๗ลฯ

ปฏิสันธิ ตลอดถึงอวิชฌัตติกมหาภูตรูป.

เหมือนโลกียทุกะ ในจุฬันตรทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

สอตุตรทุกะ จบ

สรณทุกะ

ปฏิจจวาร

[๘๕๔] สรณธรรม อาศัยสรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสรณธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

มีหัวข้อปัจจัย ๕ เหมือนกับอรุปาวจรทุกะ เหมือนกับอนุโลมปฏิจจวาร.

[๘๕๕] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย

มี " ๒

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย

มี " ๕.

[๘๕๖] สรณธรรม อาศัยสรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ

อาศัยชั้นทั้งหลาย

ที่สหระตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ.

อรณธรรม อาศัยอรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรณธรรม
ซึ่งเป็นเหตุ

เหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญสูตร

[๘๕๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย

มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย

มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย

มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย

มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมุทัยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมุทัยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปัสสนาปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนกขัมมปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิมุตติปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สหชาตวารกัฏฐิ พิงกระทำ.

ปัจจัยวาร

[๘๕๘] สรณธรรม อาศัยสรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสรณธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

แม้ปัจจัยวารแห่งอรุณวารทุกะ ฉะนั้น พิงกระทำฉนั้น.

[๘๕๙] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙.

[๘๖๐] สรณธรรม อาศัยสรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ

อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคต

ด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ.

อรณธรรม อาศัยอรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรณธรรม
ซึ่งเป็นเหตุ

อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ
อาศัยกายตนะ ฯลฯ.

สรณธรรม อาศัยอรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ

อาศัยหทัยวัตถุ.

สรณธรรม อาศัยสรณธรรม และอรณธรรม เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่

สหระตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๘๖๑] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉัย	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉัย	มี " ๙
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาหารปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ฌมานปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มัคคปัจฉัย	มี " ๑
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เนตติปัจฉัย	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนั้นก็ดี นิสสยก็ดี สังสัจจวาทก็ดี พึงกระทำ
พึงทำหัวข้อปัจฉัย ๒ ในปัจฉัยทั้งปวง.

[๘๖๒] ในเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๒
ในอารัมมณปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี " ๒
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๒

[๘๖๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๒

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารกิติ พึงกระทำ.

ปัญหาวาร

[๘๖๔] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยเหตุปัจจัย
เหมือนกับอรุณทุกะ
มี ๔ นัย.

[๘๖๕] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยัง ซึ่งราคะ เพราะปรารภราคะนั้น
ราคะ
เกิดขึ้น ทิณฺฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น
บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยัง ซึ่งทิณฺฐิ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ
ฯลฯ เพราะ
ปรารภโทมณัส โทมณัส เกิดขึ้น ทิณฺฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ เกิดขึ้น.
สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ พระอริยะทั้งหลาย กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ
กิเลสทั้งหลายที่
เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ
พิจารณาเห็นชั้นทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ
บุคคลรู้จักดีของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นสรณธรรม
โดยเจโตปริยญาณ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสราณธรรม เป็นปัจฉัยแก่เจโตปริยญาณ
แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ
แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ
โดยอารัมมณปัจฉัย.

อรณธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรณธรรม โดยอารัมมณปัจฉัย
คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม
แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น

ในกาลก่อน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ
พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค ผล
พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจฉัยแก่โคตรภู แก่วิทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ
โดย
อารัมมณปัจฉัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
บุคคลพิจารณาเห็นชั้นทั้งหลายที่เป็นอรณธรรม โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจฉัยแก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ
โดยอารัมมณปัจฉัย.

อรณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สราณธรรม โดยอารัมมณปัจฉัย
คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว ย่อมยินดี
ย่อมผลิตเพลิน

ยิ่ง ซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะ เกิดขึ้น ฯลฯ
ในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมผลิตเพลินยิ่ง
ซึ่งชั้นทั้งหลายที่

เป็นอรณธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น.

[๘๖๖] สราณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สราณธรรม โดยอธิปัตติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ.

ที่เป็นอารัมมณอธิปัตติ ได้แก่

บุคคลกระทำราคะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อม

ยินดี ย่อมผลิตเพลินยิ่ง
เพราะกระทำราคะนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น
ทัญญูเกิดขึ้น บุคคลกระทำทัญญูให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว
ย่อมยินดี ย่อมผลิตเพลิน

ยิ่ง ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริบัติธรรมที่เป็นสรณธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น
ทั้งหลาย โดยอริบัติปัจฉัย.

สรณธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรณธรรม โดยอริบัติปัจฉัย
มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ ได้แก่ อริบัติธรรมที่เป็นสรณธรรม
เป็นปัจฉัยแก่

จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริบัติปัจฉัย.

สรณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สรณธรรม และอรณธรรม โดยอริบัติปัจฉัย
มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ ได้แก่ อริบัติธรรมที่เป็นสรณธรรม
เป็นปัจฉัยแก่

สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริบัติปัจฉัย.

อรณธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรณธรรม โดยอริบัติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ

บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว

กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

ในกาลก่อน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค

กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

ผล ฯลฯ กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

นิพพาน เป็นปัจฉัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล

โดยอริบัติปัจฉัย.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริบัติธรรมที่เป็นอรณธรรม
เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตชั้น

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริบัติปัจฉัย.

อรณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สรณธรรม โดยอธิปัตติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาทิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ

บุคคลกระทำอุโบสถ-

*กรรมแล้ว กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว

ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลิน

ยิ่ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น
ทิณฺฐิ เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากมาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอรณธรรม
ให้เป็นอารมณ์

อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง

เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นต้นนั้น

ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิณฺฐิ ฯลฯ.

[๘๖๗] สรณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สรณธรรม โดยอนันตรปัจฉัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม ที่เกิดก่อนๆ

เป็นปัจฉัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น

สรณธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย.

สรณธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรณธรรม โดยอนันตรปัจฉัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม เป็นปัจฉัยแก่วุฏฐานะ
โดยอนันตรปัจฉัย.

อรณธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรณธรรม โดยอนันตรปัจฉัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอรณธรรมที่เกิดก่อนๆ

เป็นปัจฉัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่เป็น

อรณธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจฉัย

อนุโลม เป็นปัจฉัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจฉัย.

อรณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สรณธรรม โดยอนันตรปัจฉัย

คือ อาวัชชนะ เป็นปัจฉัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม
โดยอนันตรปัจฉัย.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสมันตรปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสหชาติปัจฉัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๘๖๘] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะแล้วฆ่าสัตว์

ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ

ทำลายสงฆ์

ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา
โดย

อุปนิสสยปัจจัย.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะแล้วให้ทาน

ศีล ฯลฯ

อุโบสถกรรม ฌาน วิปัสสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ ยังสมำบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ

ยังสมำบัติให้เกิดขึ้น

ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา
แก่สุขทางกาย

แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมำบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน

ฯลฯ ยังสมำบัติ

ให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู
โภชนะ ฯลฯ

เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมำบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา
แก่สุขทางกาย แก่

ทุกขทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อรรถธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว

ก่อนมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะ แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา

โดยอุปนิสสย-

*ปัจจัย.

[๘๖๙] อรรถธรรม เป็นปัจจัยแก่อรรถธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นโดย

ความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่

จักขุวิญญาณกายายตนะ เป็น

ปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ

เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอรรถธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

อรรถธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี

ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่ง

หทัยวัตถุ เพราะปรารถจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัส

เกิดขึ้น. ที่เป็นวัตถุ-

*ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย.

[๘๗๐] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสรณธรรม
เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสรณธรรม
เป็นปัจจัยแก่วิปากชั้น และกมฺมัตตารูป
ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสรณธรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตต-
*สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาชนิก.

ที่เป็นสหชาต ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมคฺคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๓ นัย

เหมือนกับอุปทุกะ.

[๘๗๑] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม และอรณธรรม โดยอัติปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยัง ซึ่งหทัยวัตถุ

เพราะปรารภจักขุเป็นต้น

ราคะ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นสรณธรรม

โดยอัติปัจจัย.

สรณธรรม และอรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

สรณธรรม และอรณธรรม เป็นปัจจัย แก่อรณธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม

และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็น

ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม

และกาวฬิงการอาหาร เป็นปัจจัย

แก่กายนี้ โดยอัติปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม

และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัย

แก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย.

[๘๗๒] ในเหตุปัจจัย

มีวาระ ๔

ในอาร์มมณปัจจัย

มี " ๔

ในอธิปัตติปัจจัย

มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย

มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย

มีวาระ ๔

ในสหชาติปัจจัย

มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจฉัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจฉัย	มี " ๗
ในอุปนิสสยปัจฉัย	มี " ๔
ในปุเรชาตปัจฉัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาตปัจฉัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๒
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๔
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๑
ในอาหารปัจฉัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจฉัย	มี " ๔
ในฌมานปัจฉัย	มี " ๔
ในมัคคปัจฉัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๒
ในวิปปยุตตปัจฉัย	มี " ๓
ในอรรถิปัจฉัย	มี " ๗
ในนัตถิปัจฉัย	มี " ๔
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๗

[๘๗๓] สรณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สรณธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดย

สหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย.

สรณธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรณธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

สรณธรรม เป็นปัจฉัยแก่สรณธรรม และอรณธรรม โดยสหชาตปัจฉัย.

อรณธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรณธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย
เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย เป็น

ปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรวณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย.

สรวณธรรม และอรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรวณธรรม โดยสหชาตปัจจัย
เป็นปัจจัย
โดยปุเรชาตปัจจัย.

สรวณธรรม และอรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยสหชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดย

ปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๘๗๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๗ ๗๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๗ ๗๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตถปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย	มี " ๔.

[๘๗๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ๗๗	มี " ๔ ๗๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ๗๗	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ๗๗	มีวาระ ๒

ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	กับ ๔๗	มี " ๔ ๔๗
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจฉัย	กับ ๔๗	มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจฉัย	กับ ๔๗	มี " ๒
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ันตติปัจฉัย	กับ ๔๗	มี " ๔
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	กับ ๔๗	มี " ๔.

[๘๗๖] ในอาร์มมณปัจฉัย

กับปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย		มีวาระ ๔
ในอธิปัตติปัจฉัย	กับ ๔๗	มี " ๕
ในอนันตรปัจฉัย	กับ ๔๗	มี " ๔.

พึงถือเอาอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจฉัย กับปัจฉัย
ที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัยมี วาระ ๗.

สรณหุกะ จบ

อนุโลมทุกปัญฐาน จบ

พระไตรปิฎก เล่มที่ ๔๓ จบ